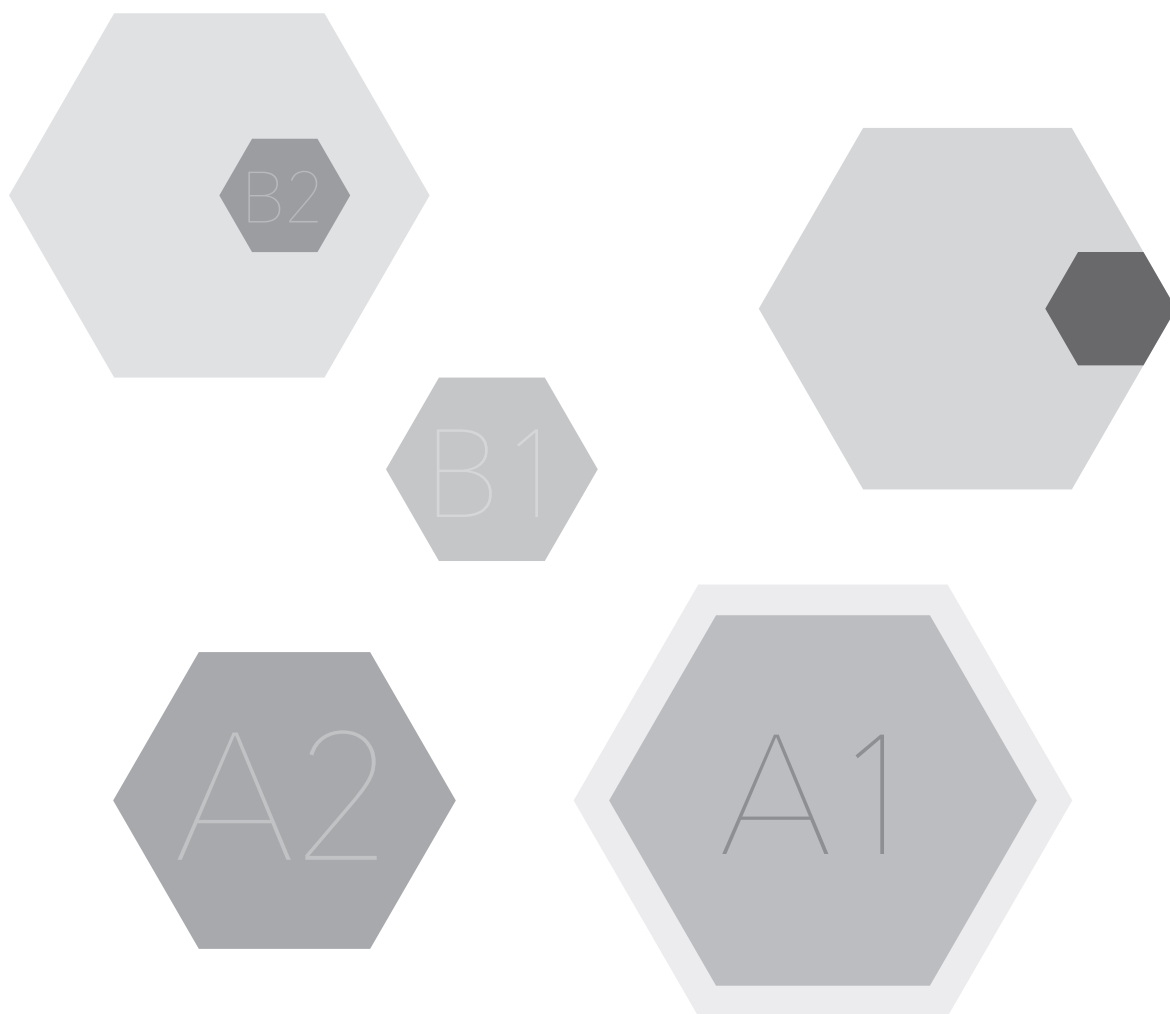

ARVILS ŠALME, ILZE AUZIŅA

LATVIEŠU VALODAS PRASMES LĪMENI

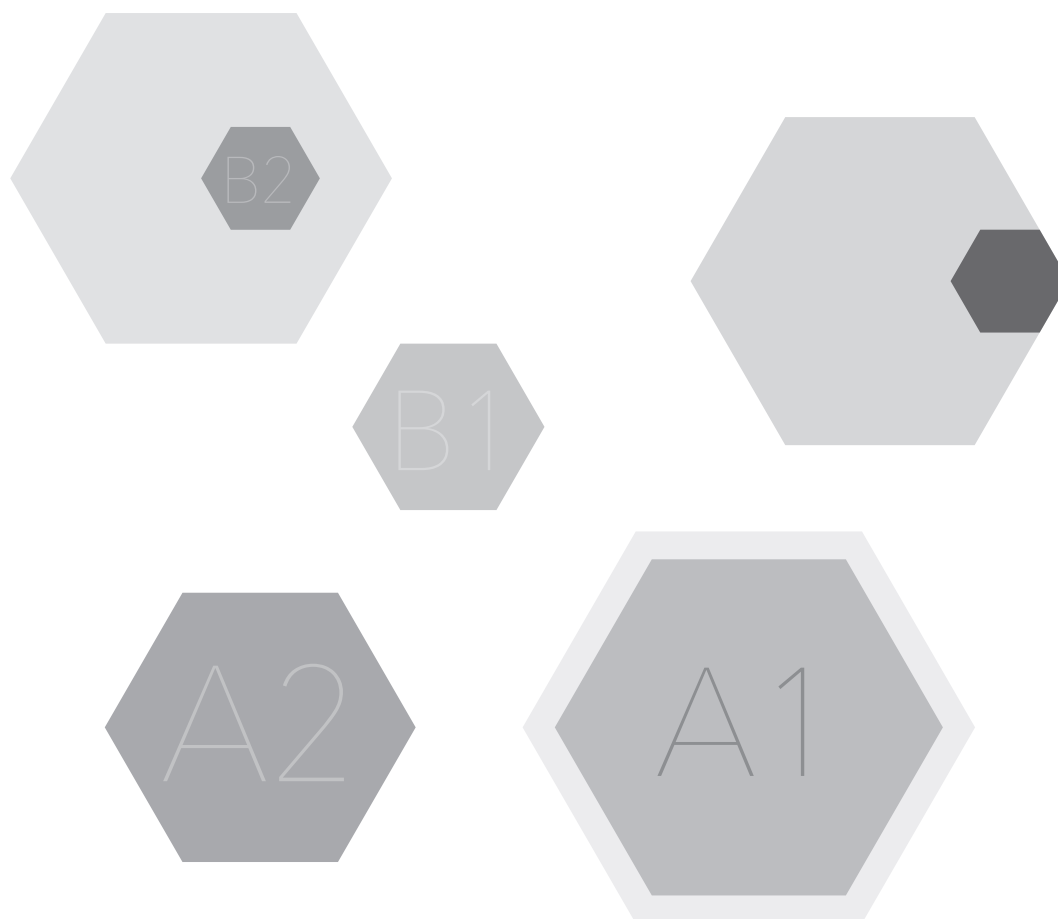
PAMATLĪMENIS VIDĒJAIS LĪMENIS
A1, A2 B1, B2

ARVILS ŠALME, ILZE AUZIŅA

LATVIEŠU VALODAS PRASMES LĪMENI

PAMATLĪMENIS VIDĒJAIS LĪMENIS
A1, A2 B1, B2

Latviešu valodas aģentūra

2016

811.174`24
Ša 326

Šalme, A., Auziņa, I.

Latviešu valodas prasmes līmeņi: pamatlīmenis A1, A2, vidējais līmenis B1, B2.

Rīga : Latviešu valodas aģentūra, 2016. 232 lpp.

Zinātniskā konsultante *Dr. philol.* Inita Vītola

Recenzente *Dr. philol.* Laimute Balode

Dr. philol. Linda Lauze

Korektore Ieva Nagle

Metodiskajā līdzeklī „Latviešu valodas prasmes līmeņi: pamatlīmenis A1, A2, vidējais līmenis B1, B2” aprakstīts latviešu valodas apguves process un valodas lietojums atbilstoši Eiropas Padomes izstrādātajai *Breakthrough* (A1), *Waystage* (A2), *Threshold* (B1) un *Vantage* (B2) satura specifikācijai. Izdevumā dots valodas prasmes līmeņu vispārīgs apraksts, kā arī sniegts valodas lietojuma padziļināts raksturojums A1 un A2, B1 un B2 prasmes līmeņi. Līmeņu aprakstā detalizēti aplūkoti valodas sistēmas apguves jautājumi – sākot ar valodas komunikatīvās funkcijas realizāciju, valodas vienību tematisko grupu un vispārīgo jēdzienu sistēmas apguvi un beidzot ar lingvistiskās kompetences, resp., gramatikas un fonoloģijas apguves jautājumiem. Atsevišķi aplūkotas visu valoddarbības prasmju pilnveides īpatnības un uzdevumi, raksturota mijiedarbības nozīme starp saziņas partneriem un valodas apguvēja kā starpnieka loma komunikācijas procesā, ieskicēta arī dažādu kompetenču vieta valodas apguvē.

Apraksts ir adresēts lingvodidaktikas speciālistiem un izglītības darba organizatoriem. To veiksmīgi var izmantot valodas apguvēji. Metodiskais līdzeklis ļauj latviešu valodas prasmes līmeņus samērot ar atbilstošiem prasmju līmeņiem citās valodās; tas palīdzēs efektīvāk organizēt valodas apguves procesu, kā arī izstrādāt noteiktiem līmeņiem atbilstošas mācību programmas, mācību līdzekļus un pārbaudes darbu sistēmu.

Vāka noformējuma autore Vanda Voiciša, SIA „Idea lex”

Maketu izstrādājusi Vanda Voiciša, SIA „Idea lex”

© LVA, 2016

© Arvils Šalme, Ilze Auziņa, 2016

© Vanda Voiciša, vāka dizains, 2016

ISBN 978-9984-829-36-4

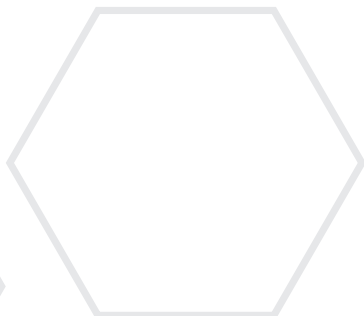

SATURS

SAĪSINĀJUMI	8
IEVADS	10
1. VALODAS PRASMES LĪMEŅU VISPĀRĪGS APRAKSTS	14
1.1. Valodas apguves līmeņu apraksta mērķis, uzdevums un saturs	14
1.2. Valodas prasmes pamatlīmenis un tā apakšlīmeņi	16
1.3. Valodas prasmes vidējais līmenis un tā apakšlīmeņi	18
1.3.1. Valodas prasmes vidējā līmeņa vispārīgie mērķi	20
1.3.2. Valodas prasmes vidējā līmeņa apguves uzdevumi	21
2. VALODAS KOMUNIKATĪVĀ FUNKCIJA	32
3. VISPĀRĪGIE JĒDZIENI	68
4. VALODAS VIENĪBU TEMATISKĀS GRUPAS: SAZIŅA IKDIENAS STANDARTSITUĀCIJĀS	100

5.	LASĪŠANA UN KLAUSĪŠANĀS: RECEPTĪVIE UZDEVUMI, DARBĪBAS, PROCESI UN STRATĒGIJAS	154
5.1.	Lasīšana	156
5.1.1.	Lasītprasme valodas apguves pamatlīmenī (A1, A2)	156
5.1.2.	Lasītprasme valodas apguves vidējā līmenī (B1, B2)	158
5.2.	Klausīšanās	161
5.2.1.	Klausīties prasme valodas apguves pamatlīmenī (A1, A2)	161
5.2.2.	Klausīties prasme valodas apguves vidējā līmenī (B1, B2)	163
6.	RUNĀŠANA UN RAKSTĪŠANA: PRODUKTĪVIE UZDEVUMI, DARBĪBAS, PROCESI UN STRATĒGIJAS	166
6.1.	Runāšana	166
6.1.1.	Runātprasme valodas apguves pamatlīmenī (A1, A2)	166
6.1.2.	Runātprasme valodas apguves vidējā līmenī (B1, B2)	167
6.2.	Rakstīšana	173
6.2.1.	Rakstītprasme valodas apguves pamatlīmenī (A1, A2)	173
6.2.2.	Rakstītprasme valodas apguves vidējā līmenī (B1, B2)	174
7.	SAZIŅA – MIJIEDARBĪBAS LOMA VALODAS APGUVES PROCESĀ	176

8. VALODAS APGUVĒJA KOMPETENCES	182
8.1. Vispārīgā kompetence un valodas apguvi ietekmējošie faktori	183
8.2. Ar valodu saistītās kompetences	186
8.2.1. Komunikatīvā kompetence	187
8.2.2. Lingvistiskā jeb valodas kompetence	187
8.2.2.1. Gramatikas zināšanas un to izmantojums valodas praksē	188
8.2.2.2. Fonoloģijas zināšanas un to izmantojums praksē	204
8.2.2.3. Ortogrāfija un ortoepija	216
8.2.3. Tekstveide	216
8.2.4. Stratēģiskā domāšana un rīcība	218
NOBEIGUMS	220
ALFABĒTISKI SISTEMĀTISKAIS PRIEKŠMETU RĀDĪTĀJS	221
IZMANTOTĀ LITERATŪRA	228

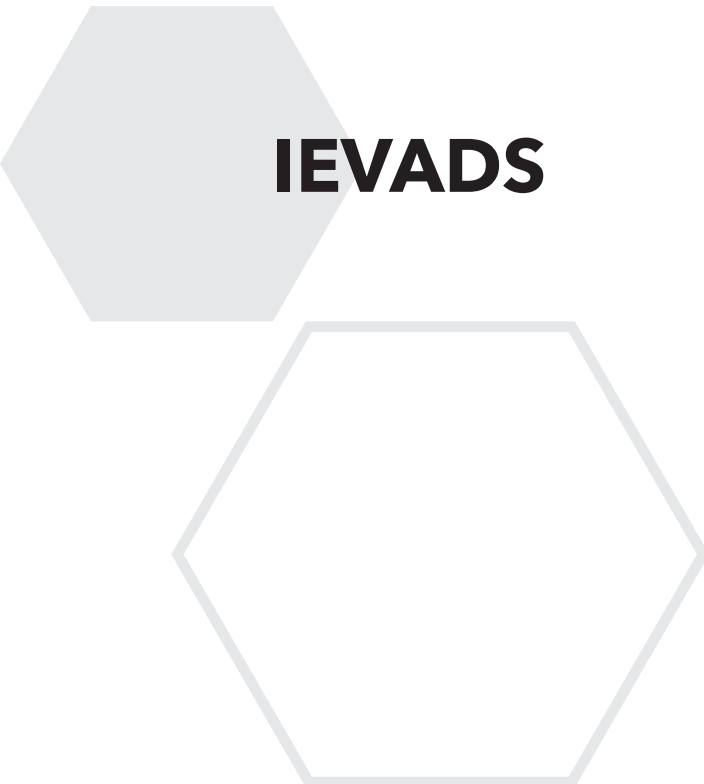

SAĪSINĀJUMI

ADJ	adjektīvs, īpašības vārds
ADV	adverbs, apstākļa vārds
akuz.	akuzatīvs
atgr.	atgriezeniskais, refleksīvais
atst.	atstāstījuma izteiksme, relatīvais mods
cieš.	ciešamā kārtā, pasīvs
dat.	datīvs
dekl.	deklinācija (nomenu), locīšana
dem.	pamazināmais vārds, deminutīvs
dsk.	daudzskaitlis
DT	divdabja teiciens
F	frāze
fin.	finītā forma (darbības vārds), personas forma
ģen.	ģenitīvs
imp.	imperatīvs, pavēles izteiksme
inf.	infinitīvs, nenoteiksme
INTERJ	interjekcija, izsaukmes vārds
IPA	<i>The International Phonetic Alphabet</i> (starptautiskais fonētiskais alfabēts)
īpašv.	īpašvārds, onīms
īst.	īstenības izteiksme, indikatīvs
KONJ	konjunkcija, saiklis
LFT	latviešu valodas tradicionālā fonētiskā transkripcija
l. m.	līdzskaņu mija
lok.	lokātīvs
nāk.	nākotne, <i>futūrum</i>
nelok.	nelokāms, nedeklinējams
NOM	nomens, lokāma vārdšķira (lietvārds, vietniekvārds, īpašības vārds, skaitļa vārds)
nom.	nominatīvs
not. g.	noteiktā galotne, noteiktības kategorija
NUM	numerālis, skaitļa vārds
kārtas	kārtas
pam.	pamata
pag.	pagātne
PART	partikula
perf.	perfekts, saliktais laiks
pref.	prefikss, priedēklis
PREP	prepozīcija, prievārds

PRON	pronomens, vietniekvārds
att.	attieksmes
jaut.	jautājamais
nol.	noliedzamais
nenot.	nenoteiktais
nor.	norādāmais
not.	noteicamais
pers.	personas
pied.	piederības
visp.	vispārināmais
PRT	particips, divdabis
PT	palīgteikums
S	substantīvs, lietvārds
sal.	salīdzināmās pakāpes
sar.	sarunvalodas stilistiskā nokrāsa (lietojams neoficiālajā saziņā)
siev.	sieviešu dzimte
tag.	tagadne
TP	teikuma paplašinājums
V	verbs, darbības vārds
V cop	kopula, saitiņa
vaj.	vajadzības izteiksme, debitīvs
vēl.	vēlējuma izteiksme, kondicionālis
vienk.	vienkāršā laika forma (darbības vārds)
vīr.	vīriešu dzimte
vok.	vokatīvs
VS	vārdu savienojums
vsk.	vienskaitlis
VT	vienkāršs teikums vai virsteikums saliktā pakārtotā teikumā
1, 2, 3	pirmā, otrā, trešā persona (darbības vārds)
i, ii, iii	konjugācija, darbības vārda locīšana
I, II, III, IV, V, VI	deklinācija, nomenu locīšana
ne~	priedēklis, prefikss
~inš	izskaņa
*	valodas vienība, kas neatbilst attiecīgajam prasmju līmenim, apguves izvēle – individuāla
[]	norāda uz reducējamu daļu
()	ietverts papildinājums, paskaidrojums
/	lietota <i>vai</i> nozīmē
=	lietota <i>jeb</i> nozīmē

IEVADS

Paplašinoties Eiropas Savienības ģeogrāfiskajām robežām un aktivizējoties ekonomiskajai, sociālajai un kultūras dzīvei, pieaugusi arī valodu loma un nozīme sabiedrībā. Valodu daudzveidība vienmēr ir bijusi raksturīga Eiropas iezīme; tās pilsoņu daudzvalodības ideja ir kļuvusi par svarīgu ES politikas jautājumu. Valodas politikas jomā tiek īstenota jauna ilgtermiņa valodu apguves stratēģija, kuras mērķis ir veicināt svešvalodu apguvi, pilnveidot mācību saturu un panākt vienotu skatījumu uz dažādu valodu mācīšanas jautājumiem. Svešvalodu prasmes ir nepieciešamas visiem ES pilsoņiem, tās sekmē mūsu konkurētspēju darba tirgū un izglītībā, sekmē mūsu savstarpējo sapratni, nodrošina labāku mobilitāti, palīdz veidot jaunus sociālos kontaktus un ļauj iepazīt citas tautas, to kultūru, dzīvesveidu un tradīcijas.

2005. gadā Eiropas Komisija izvirzīja iniciatīvu, kas nosaka – katram pilsonim papildus dzimtajai valodai jāapgūst vismaz divas svešvalodas un valodas prasmju līmeņiem jābūt salīdzināmiem. Lai pēc iespējas sekmīgāk minēto ideju īstenotu praksē, tiek pētīti mācību satura jautājumi, izstrādāta valodas prasmju pašnovērtējuma sistēma, piedāvātas daudzveidīgas valodas apguves programmas atbilstoši valodas apguvēja vajadzībām, prasmēm, spējām un interesēm, īstenots organizatorisko pasākumu kopums. Rezultātā piedāvāta vienota ES valodu apguves plānošanas, organizēšanas un prasmju pārbaudes sistēma.

Jaunās svešvalodu apguves pamatnostādnes sāka veidot pagājušā gadsimta 70. gados, kad līdztekus efektīvu metožu meklējumiem un paņēmieni izstrādei tika pievērsta uzmanība mācību satura komponentu dziļākai izpētei. Sākumā tika veikti vairāki pētījumi angļu valodas kā svešvalodas apguves jomā, kur, aplūkojot mācību satura jautājumus, tika izstrādāti valodas prasmes līmeņu apraksti.

Šajos pētījumos iesaistījās arvien lielāks skaits zinātnieku, pievienojās arvien vairāk dažādu organizāciju un institūciju (piemēram, programma *LINGUA*, Šveices Nacionālā zinātnisko pētījumu padome, Eirocentrs, ASV Nacionālais svešvalodu centrs, Senklū Augstākā skola, Friburgas Universitāte u. c.). Tika izstrādāts plašs svešvalodu apguves mācību satura apraksts, kura atsevišķas sadaļas laika posmā no 1991. gada līdz 2000. gadam tika publicētas vairākos izdevumos un gala variantā ietvertas Eiropas Padomes moderno valodu apguves rokasgrāmatā „*Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*” (2001). Rokasgrāmatā ir atrodams ne tikai visaptverošs valodas prasmju līmeņu apraksts, bet definēta arī svešvalodu apguves pieeja, aprakstītas valodas lietotāja vajadzības, prasmes un kompetences, raksturots valodas lietošanas konteksts, saziņas tēmas un situācijas, sniegta izpratne par mūsdienīgām mācību programmām, mācību līdzekļiem, uzdevumiem un aplūkoti daudzi citi ar moderno valodu apguvi saistīti jautājumi. Šis izdevums pašlaik ir tulkots vairāk nekā 40 valodās (*EDL*), arī latviešu valodā ar nosaukumu „Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, vērtēšana” 2006. gadā (turpmāk tekstā – Pamatnostādnes).

Eiropas Padomes valodas politika, pētniecisko institūciju un zinātnieku ieguldījums moderno valodu izpētes jomā veicinājis arī latviešu valodas kā svešvalodas nozares attīstību gan teorētiskā, gan mācību prakses aspektā. Līdz 19. gs. 90. gadiem latviešu valodas apguve ārvalstniekiem formālajā izglītībā Latvijā netika organizēta un par atsevišķiem valodas apguves gadījumiem ārpus Latvijas bija maz informācijas. Par šīs jomas aizsākumiem var runāt tikai kopš pagājušā gadsimta 60.–80. gadiem, kad latviešu valodas atpazīstamību veicināja trimdas sabiedrība un latviešu valodas apguves studiju programmas tika izveidotas dažās rietumvalstu universitātēs (Vācijā, Zviedrijā, ASV). Interese par latviešu valodas apguvi ārvalstīs strauji pieauga pēc Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošanas, bet jo īpaši – pēc Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā, kad valstij radās iespēja līdzdarboties dažādās starptautiskajās izglītības programmās un starpvalstu sadarbības projektos. Teorētiskās domas attīstību un valodas apguves praksi 20. gs. 90. gados veicināja arī valsts valodas apguves programma mazākumtautību izglītībā un pētījumi lietišķās valodniecības zinātniskajā apakšnozarē (konkrēti – latviešu valodas kā otrās valodas apguves metodikā).

Latviešu valodas kā svešvalodas mācīšanas prakse pēdējos divdesmit gados ir kļuvusi daudzveidīgāka gan saturiski, gan izmantojamo mācību darba formu ziņā. Paplašinājies to mācību programma, kas piedāvā latviešu valodas apguvi, skaits ārvalstu un Latvijas augstskolās. Pieaug ārvalstnieku skaits, kas starptautisku izglītības programmu un profesionālās pilnveides projektu laikā latviešu valodu ierodas mācīties Latvijā. Ārpus formālās izglītības latviešu valodu var apgūt atsevišķosursos, kā arī izmantojot tālmācības iespējas un pašmācību.

Jaunās valodu apguves nostādnes veicinājušas zinātnisko ideju attīstību. Ir sākti pētījumi, lai noteiktu optimālu lingvodidaktiskās pieejas, metožu un paņēmienienu izmantojumu mācību procesā, pilnveidotu mācību saturu, izstrādātu jaunus mācību līdzekļus un dažādas mācību programmas. Mācību satura pilnveides jautājumi ir cieši saistīti ar Eiropas Padomes ieteikumiem moderno valodu mācīšanas jomā, jo īpaši ar Pamatnostādnēs ietvertajām norādēm. Mācību satura kvalitātes jautājumi ir skatāmi kontekstā ar valodas prasmes līmeņu aprakstiem latviešu valodā.

Izstrādājot valodu prasmes līmeņu aprakstus latviešu valodas apguvei A1, A2 un B1, B2 līmenim, izmantoti vairāki ārvalstu pētījumi, kā arī izstrādes Latvijā:

- › Ek, J. A. van. *The Threshold Level for Modern Language Learning in Schools*. Council of Europe. (1977)
- › Ek, J. A. van, Alexander, J. *Threshold level English*. (1975)
- › Ek, J. A. van, Trim, J. L. M. *Waystage 1990*. (1991)
- › Ek, J. A. van, Trim, J. L. M. *Threshold 1990*. Revised and corrected ed. (1998)
- › Language Policy Division. Council of Europe. *Reference Level Descriptions for National and Regional Languages* (RLD). Guide for the production of RLD. Version 2. (2005)
- › Trim, J. *Breakthrough*. (2001)
- › *Latviešu valodas kā otrās valodas (LAT2) pamatizglītības programmas mazākumtautību skolām*. Izglītības un zinātnes ministrija, ISEC. (2004)
- › *Latviešu valodas prasmes līmenis: Modernās valodas*. Sast. I. Zuicena, I. Grīnberga, G. Martinsone u. c. Germany : Council of Europe. (1997)
- › Ūdris, P., Šalme, A. *Valsts valodas mācību saturs cittautu mācībvalodas vidusskolai*. IZM lietišķais pētījums. (1998)

Jaunais mācību saturs dod iespēju šos latviešu valodas prasmes līmeņus samērot ar atbilstošiem prasmju līmeņiem citās valodās.

1. VALODAS PRASMES LĪMEŅU VISPĀRĪGS APRAKSTS

1.1. VALODAS APGUVES LĪMEŅU APRAKSTA MĒRĶIS, UZDEVUMS UN SATURS

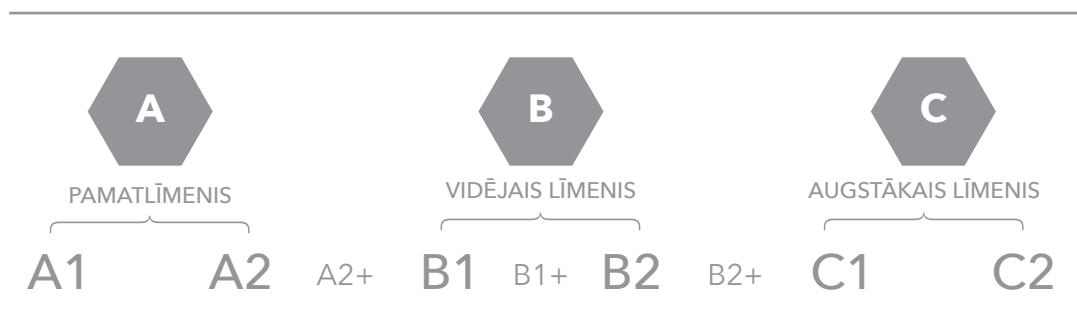
Valodas apguves līmeņu apraksta galvenais uzdevums ir sistematizēti raksturot valodas lietojuma prasmes un noteikt valodas snieguma līmeni dažādos valodas apguves posmos. Dalījums līmeņos dod labāku priekšstatu par valodas lietotāja prasmju un kompetenču kvalitāti, izaugsmi un mācīšanās perspektīvām, kā arī ļauj objektīvi diagnosticēt un novērtēt apgūto. Detalizēti izstrādātās apraksta skalas atvieglo mācību programmu – vispārēja, modulāra, akcentējoša vai daļēja satura – izstrādi (sk. Pamatnostādnes, 15), kas ļauj valodas apguvi organizēt plānveidīgi, ievērot tajā pakāpenību, pēctecību un satura vienotību dažādu izglītības institūciju mācību programmās, izglītības pakāpēs un posmos. Līmeņu apraksta saturs atspoguļo „uz darbību orientētu mācību pieeju”. Tās pamatā ir sabiedrības locekļu „valodas lietojums, veicot konkrētas darbības”, resp., valodas lietotājam „noteiktos apstākļos, konkrētā situācijā un specifiskā darbības sfērā jāpilda dažādi uzdevumi”, ņemot vērā, „ka persona kā sociāla būtne izmanto kognitīvās, emocionālās un gribas iespējas” (Pamatnostādnes, 17). Plašākā izpratnē tāds apraksts atbilst mūsdienās valodu apguvē pazīstamās komunikatīvās un integrētās (sk. CLIL 2015) pieejas saturam.

Pamatnostādnēs noteikti trīs valodas apguves līmeņi – pamatlīmenis jeb iesācēja līmenis, vidējais līmenis jeb patstāvīgā lietotāja līmenis un augstākais līmenis jeb prasmīgā valodas lietotāja līmenis.

Līmeņu dalījums veido tradicionālo trīspakāpju valodas apguves sistēmu, kurā ir pamata (A), vidējā (B) un augstākā (C) valodas prasmes pakāpe. Atsevišķi katra pakāpe ietver divus apakšlīmeņus – A1 un A2, B1 un B2, C1 un C2. Apakšlīmeņu nosaukumos saglabāti metaforiski oriģinālnosaukumi, kuri praksē parasti netiek tulkoti:

- A (pamatlīmenis) – *Breakthrough* (A1) un *Waystage* (A2);
- B (vidējais līmenis) – *Threshold* (B1) un *Vantage* (B2);
- C (augstākais līmenis) – *Effective Operational Proficiency* (C1) un *Mastery* (C2).

VALODAS PRASMES LĪMEŅU DALĪJUMS (Pamatnostādnes, 35)

Breakthrough (latv. v. *izrāviens, sasniegums, resp., izrāviena līmenis*) un *Waystage* (latv. v. *ceļa posms, virziens, kustība uz priekšu, resp., izdzīvošanas līmenis*), kas dažkārt praksē tiek dēvēti arī par *iesācēja* (*Beginner*) un *elementāro* (*Elementary*) līmeni, raksturo zemāko valodas prasmes pakāpi. Tam seko B (vidējais) līmenis, kuram arī ir divi apakšlīmeņi – *Threshold* (latv. v. *sliekšnis*; angļu v. arī *Pre-Intermediate*), un *Vantage* (latv. v. *priekšroka, resp., progresīvais sliekšņa līmenis*; angļu v. arī *Upper-Intermediate*), kā arī C (augstākais) līmenis ar apakšlīmeņiem – *Effective Operational Proficiency* (latv. v. *efektīva prasme*; angļu v. arī *Advanced*) un *Mastery* (latv. v. *meistarība*; angļu v. arī *Proficiency*).

Latvijā noteikto valsts (latviešu) valodas prasmes līmeņu apzīmējumi un to atbilstība Pamatnostādnēm ir norādīta Ministru kabineta noteikumos Nr. 733 „Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību profesionālo un amata pienākumu veikšanai, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi” (Noteikumi Nr. 733, 2009).

Prasmju skala atbilst noteiktiem valodas prasmju līmeņu apraksta kvalitātes un vērtēšanas sistēmas kritērijiem. Saskaņā ar Pamatnostādnēs (26) izvirzītajām prasībām vispārējai skalai ir jābūt brīvai no konteksta un aprakstam jābalstās uz noteiktām valodas kompetences

teorijām. Savukārt novērtējuma segmentā pieņemtajiem līmeņiem jāatspoguļo dažādu prasmju pilnveides progress, novērtējuma punktiem jābūt objektīvi pamatotiem un to piemērošanā jāievēro stingri vērtēšanas teorētiskie principi.

Kaut arī satura komponenti ir pielāgoti galvenokārt pieaugušo valodas lietotāju ikdienas vajadzībām, līmeņu aprakstu var izmantot valodas apguvēju grupās ar īpašām mācību programmām (piemēram, skolēnu, studentu, atsevišķu nozaru profesionāļu u. c.). Prasmes līmeņu saturu var precizēt un mainīt, ņemot vērā arī izglītības sistēmā īstenoto mācību programmu īpatnības (piemēram, profesionālās izglītības programmās svarīga ir speciālu darbību un reāliju apzīmējumu apguve, savukārt vispārīzglītojošās skolas programmās lielāka nozīme ir vispārīgā mācību satura atspoguļojumam valodas apguvē), kā arī izvērtējot auditorijas dalībnieku spējas, viņu intereses un vajadzības. Daudzpusīgās pieejas ļauj vispārīgo līmeņu aprakstu sadalīt, izveidojot noteiktiem apstākļiem un lietotāju grupām piemērotāku līmeņu sazarojumu – t. s. kritēriju līmeņus un plus līmeņus (Pamatnostādnes, 27–28, 35–40). Piemēram, skolu mācību programmās, kur izaugsmi nepieciešams parādīt zemākajos prasmes līmeņos, var paplašināt, izstrādāt detalizētāk dalījumu A2 līmenī. Savukārt, ja valodu māca zemē, kur šajā valodā runā, var būt vajadzība plašāk izvērst vidējā valodas prasmes līmeņa aprakstu.

Līmeņu aprakstu un tam atbilstošo prasmju vērtēšanas sistēmu nevajadzētu uzlūkot par dogmatisku, stingri noteiktu un nemainīgu prasību kopumu, bet gan izmantot un, ja nepieciešams, pārveidot dažādās formās un detalizācijas pakāpēs. Novērtējuma gadījumā aprakstītās prasības ir izpildāmas, „kombinējot intuitīvās, kvalitatīvās un kvantitatīvās metodes” (Pamatnostādnes, 26). Daudzos gadījumos noteikts līmeņa apraksts tiek veidots subjektīvi, tāpēc „skala, tāpat kā tests, iegūst validitāti saistībā ar kontekstu, kurā tā darbojas” (Pamatnostādnes, 26).

1.2. VALODAS PRASMES PAMATLĪMENIS UN TĀ APAKŠLĪMEŅI

Valodas prasmes pamatlīmenim ir divi apakšlīmeņi – *Breakthrough* un *Waystage*. Pamatlīmeņu apraksti publicēti atsevišķos izdevumos: „*Waystage*” (Ek, Trim 1990), kā arī ietverti Eiropas Padomes „*Threshold Level English*” (Ek 1975). Tajos izmantoti ekspertu grupu pētījumi par vienota satura prasībām valodu apguvē un izglītībā. Valodas prasmju līmeņu aprakstu nozīmīgāko daļu veido valodas funkciju norādes, īpašo jēdzienu uzskaitījums un vārdu tematiskais krājums, kā arī valodas fonētiskās un gramatiskās sistēmas apraksts. Apraksta specifikācija ir vienota A1–B2 valodas prasmes līmeņos, satura elementu sakārtojumā ievērots pakāpenības un veseluma, pēc iespējas – arī proporcionalitātes princips.

A1 (*Breakthrough*) ir zemākais valodas prasmes līmenis, ar kuru sākas jaunas valodas apguve. Šajā pakāpē valodas lietotājs apgūst ļoti vienkāršas valodas formas, spēj jautāt un atbildēt uz elementāriem jautājumiem par sevi, dzīvesvietu, pazīstamiem cilvēkiem un viņam pašam piederošām lietām, veidot vienkāršus izteikumus saistībā ar labi zināmiem tematiem un saziņas jomām, lieto ļoti vienkāršus valodas līdzekļus, ierobežotu, nodarbības apgūtu, konkrētām situācijām atbilstošu frāžu krājumu.

A2 līmenī (*Waystage*) lielāks akcents ir likts uz valodas sociālajām funkcijām un komunikatīvas darbības praksi. Valodas lietotājs prot saziņā lietot vienkāršas pieklājības frāzes (sasveicināšanās, uzrunāšana, uzaicinājuma izteikšana, atbilde uz uzaicinājumu), prot apjautāties par saziņas partnera sajūtām un emocionālo stāvokli, uzzināt jaunumus un iegūt citu informāciju, uzdot jautājumus un atbildēt uz jautājumiem par dažādām tēmām. Šajā līmenī tiek pilnveidota prasme veidot sarunu, piemēram, apspriesties par to, ko darīt, kurp doties, ar ko tikties u. tml., tiek apgūta arī prasme lietot valodu ceļojuma laikā. Būtībā notiek ļoti vienkāršota nākamajā – B1 jeb *Threshold Level* – līmenī ietverto valodas prasmju pieaugušajiem prasību apguve.

Iesācēja jeb pamatlīmenī (gan A1, gan A2) valodas lietotāja sniegums vēl ir ļoti nepilnīgs. Runātājam ir grūti daudzās situācijās izskaidroties, izteikties publiski, runāt par specifiskām tēmām (politiku, ekonomiku, kultūru u. c.) un ne vienmēr izdodas vārdos precīzi formulēt savas domas. Valodas lietojumā vērojamas daudzas gramatiskas kļūdas, interference, neprecīza vārdu izvēle un neveiklas teikumu konstrukcijas. Daudzās situācijās valodas lietotājam ir jāizmanto citi saziņas līdzekļi (žesti, mīmika), valodas kodu maiņa vai arī jālūdz saziņas partneru palīdzība.

Iesācēja līmeni nepieciešams pārvarēt ikvienam, kurš vēlas labi apgūt valodu un sasniegt nākamā – vidējā (*Threshold*) līmeņa prasmes. Nav vienotas nostājas, cik ilgā laikā var apgūt kādu saziņas prasmes līmeni. Ieteikumos (*CEFR BS*, 11) minēts, ka viena valodas prasmes līmeņa apguvei būtu nepieciešams 80–100 mācību stundu, taču dažādās izglītības iestādēs kursu garums un apjoms ir atšķirīgs. Latvijas augstskolu studiju praksē atsevišķa valodas prasmes līmeņa apguvi lielākoties paredz vienā semestrī, t. i., 64 akadēmiskajās stundās. Piemēram, Latvijas Universitātē ārvalstu studentiem tiek piedāvāti A1–C1 latviešu valodas studiju kursi un katrs no tiem paredz valodas apguvi noteiktā līmenī viena semestra garumā. Līdzīgs kursu piedāvājums ir arī vairākās citās Latvijas augstskolās. Tāpat ir izstrādātas programmas 120 mācību stundu apjomā viena valodas prasmju līmeņa apguvei (sk. Latviešu valodas apguves programmas 2013).

Šāds plānojums, protams, ir ļoti nosacīts, jo svešvalodas (tāpat kā dzimtās valodas) apguves tempu ietekmē katra valodas apguvēja spējas, prasmes, motivācija un daudzi citi subjektīvi un objektīvi faktori.

1.3.

VALODAS PRASMES VIDĒJAIS
LĪMENIS UN TĀ APAKŠLĪMEŅI

A. van Eka izstrādātais **B1 līmeņa** (*Threshold*) apraksts pirmo reizi publicēts 1975. gadā Eiropas Padomē kā pētījuma rezultāts par pieaugušo valodas apguves sistēmu Eiropā. Projekta grupa tika izveidota, lai izstrādātu koncepciju un plānu, kas palīdzētu skolotājiem un mācību kursu veidotājiem analizēt izglītojamo vajadzības un skaidri noteikt mācīšanās mērķus.

Valodas prasmes vidējam līmenim ir divi apakšlīmeņi – *Threshold* un *Vantage*. B1 līmenī valodas apguvējs jau prot lietot valodu gan ceļojuma laikā, gan ikdienas saziņā. B1 un arī B2 līmenī turpinās A1, A2 līmenī apgūto prasmju attīstīšana, piemēram, tā ir prasme lietot valodu, iepērkoties veikalā, lūdzot pakalpojumu pastā vai bankā; meklējot vienkāršu informāciju par ceļošanu un to, kā izmantot sabiedrisko transportu (autobusu, vilcienu, taksometru) vai kā nopirkt biļetes. Tā ir prasme jautājot iegūt elementāru informāciju (Pamatnostādnes, 37–38). Taču lielāka uzmanība tiek pievērsta valodas sociālajām funkcijām un komunikatīvās darbības praksei.

B1 līmeņa apraksts ir būtiskais elements valodas prasmju aprakstu kopā, jo tajā tiek noteikts valodas minimums, kas valodas apguvējam nepieciešams, lai varētu sazināties ikdienas situācijās. B1 līmenī valodas apguvējs ir atkarīgs no sarunbiedra valodas prasmes, īpaši tad, ja sarunbiedrs zina valodu labāk vai tā ir viņa dzimtā valoda.

B2 līmenis seko A2 (*Waystage*) un B1 (*Threshold*) līmenim, un tajā valodas apguvējs jau ir „iedziļinājies, iegremdējies” apgūstamajā valodā, un viņam izveidojusies jauna izpratne par valodu, piemēram, viņš pats apzinās pieļautās kļūdas (kā pāртеikšanos, dažādas citas runas neprecizitātes), spēj tās izlabot un cenšas tās vairs neatkārtot, viņš spēj izmantot arī daudzveidīgus valodas izteiksmes līdzekļus. B2 līmenī valodas apguvējs jau var pamatot, aizstāvēt savu viedokli sarunā, diskusijā.

B2 līmenī iepriekš apgūtās prasmes tiek pilnveidotas. Vispirms jau valodas apguvējs saprot, ka princips „ar minimāliem līdzekļiem sasniegt maksimālu rezultātu” (*maximum exploitation of minimal means*) praksē veiksmīgi darbojas: viņš ir apguvis nepieciešamo valodas līdzekļu minimumu, ko izmantot dažādās ikdienas situācijās, un pārzina šī minimuma izmantošanas stratēģijas, lai sasniegtu vēlamos rezultātus. Tomēr B2 līmenī valodas apguvējs apzinās, ka viņa prasmes, salīdzinot ar prasmēm dzimtajā valodā, ir ļoti ierobežotas. Kaut arī viņš prot izmantot valodu pietiekami efektīvi vienkāršās saziņas situācijās, sarežģītākos gadījumos nākas piedzīvot vilšanos: trūkst prasmju, lai spētu izteikt niansētākas domas, pateikt visu, ko vēlas. Protams, šī sajūta ir pazīstama svešvalodas apguvējiem visos valodas apguves līmeņos, arī dzimtās valodas runātāji nereti nokļūst līdzīgās sarežģītās runas situācijās.

Salīdzinot ar B1 valodas apguves līmeni, B2 līmenī valodas apguvējs padziļināti pievēršas jautājumiem, kas saistīti ar prasmju pilnveidi (*Vantage*, 2–3).

- › *Tiek pilnveidotas prasmes valodas komunikatīvās funkcijas izmantojumā un papildināts vārdu krājums vispārīgo jēdzienu kategorijās. Funkcionālajā jomā uzmanība tiek pievērsta emociju izteikšanai un pārrunu vadīšanai.*
- › *Ievērojami tiek paplašināta leksika, kas nosauc konkrētai valodas apguvēju grupai specifiskus jēdzienus noteiktās tematiskajās jomās (sk. 3. un 4. nodaļu). Jāpiebilst, ka šajā līmenī vairs netiek piedāvāts tik daudz leksikas vienību, konkrētu vārdu, kas jāapgūst, jo valodas apguvēju intereses ir atšķirīgas. Tās var būt arī tik specifiskas, ka nav iespējams paredzēt, kāda tieši leksika būs nepieciešama. B2 līmenī valodas apguvējs ir patstāvīgāks un spēj pats kontrolēt savu mācību procesu; viņš spēj efektīvāk izmantot uzziņu literatūru un citus informācijas avotus, apgūstot paša vajadzībām un interesēm atbilstošu leksiku.*
- › *Valodas apguvējs jau atpazīst dažādus valodas izteiksmes līdzekļus, kas raksturīgi atsevišķiem valodas stiliem. Tiek ieteikts pēc iespējas izmantot stilistiski neitrālu leksiku, izvairoties gan no pārlietu formāla izteiksmes veida, gan nevajadzīgām sarunvalodas frāzēm. B2 līmenī valodas apguvējs iegūst lielāku pieredzi oficiālajā saziņā un ikdienas komunikācijā (sarunvalodā), saprot, kādās situācijās kurus valodas izteiksmes līdzekļus lietot. Fonētikas un arī sintakses līmenī B2 valodas apguvējs jau uztver redukcijas (piemēram, īso, neuzsvērto gala patskaņu zudumu vai to pārsu izrunu; viena vai vairāku strukturāli nozīmīgu teikuma komponentu – teikuma priekšmeta, sintaktiskās saitiņas u. c. – izlaidumu teikumā, kas notiek konteksta, runas situācijas vai konsituācijas ietekmē) – šī prasme pakāpeniski gan tikusi izkopta arī iepriekšējo valodas prasmju līmeņu apguves procesā.*
- › *Palielinās valodas apguvēja spēja saprast, kā arī prasme izveidot un izteikt daudz garākus un sarežģītākus teikumus. Līdz pat B1 līmenim valodas apguvējs parasti piedalās dialogos, izmantojot samērā īsas frāzes. Daudzos gadījumos tiek izmantoti vienkārši teikumi. B2 līmenī valodas apguvējs jau uztver, saprot un pats spēj radīt tekstu kā saziņas vienību (ar sarežģītāku diskursu), piemēram,*
 - *teikumā lieto apstākļa vārdus,*
 - *atsaucoties uz iepriekš tekstā minēto, izmanto vietniekvārdus kā anaforas,*
 - *izmanto teikuma intonāciju un uzsvāru, lai šķirtu jauno informāciju (rēmu) no jau zināmās (tēmas),*
 - *izmanto sarežģītākas struktūras teikumus, t. i., saliktus pakārtotus teikumus.*
- › *Dažādojas sarunu stratēģijas, palielinās to mērķtiecība, pieaug šādu sarunu skaits. Līdz B1 līmenim valodas apguvējs ir sagatavots iesaistīties vienkāršā, situatīvi un saturiski paredzamā ar ikdienas dzīvi saistītā komunikācijā. Tiek arī gaidīts, ka sarunbiedrs rīkosies līdzīgi un saruna notiks pēc noteiktas formas, tā būs atbilstoša ierastajām normām. Komunikācijas procesā B1 līmenī visticamāk būs grūti tikt galā ar negaidītiem sarunas pavērsieniem, kas tomēr ir ikdienas saziņas neatņemama sastāvdaļa. Šajā gadījumā valodas apguvējs gan var izmantot kompensējošās stratēģijas jeb darbības, lai gūtu sarunbiedra atbalstu un novērstu vai mazinātu saziņas grūtības.*

1.

VALODAS PRASMES LĪMEŅU VISPĀRĪGS APRAKSTS

Vairāk pieredzējis (un arī saprotošs) sarunbiedrs visticamāk pielāgosies situācijai un, ņemot vērā mazāk pieredzējušā valodas apguvēja prasmes, vienkāršos saziņas procesu. B2 līmenī sarunbiedru mijiedarbība ir mazāk ierobežota, un sarunas dalībnieki var rīkoties elastīgāk un dabiskāk, sekojot dominējošajai sarunas stratēģijai, cik vien tas ir iespējams (*Vantage*, 4; sk. 6. nodaļu).

- *B2 valodas prasmju līmenī uzlabojas lasītprasme un valodas apguvējs spēj lasīt plašākus, resp., apjomīgākus un daudzveidīgākus, tekstus.* Līdz B1 līmenim valodas apguvējs spēj tikt galā ar tekstiem, kas saistīti ar noteiktu tematu mācību procesā. Tiek lasītas reklāmas, publiski paziņojumi, privātā un publiskā sarakste un informācija no avīzēm un žurnāliem. Valodas apguvējam, kas turpina mācības, varētu būt plašākas intereses, līdz ar to nepieciešams izmantot dažādus publicētos materiālus un arvien vairāk elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos atrodamos tekstus. B2 līmenī paplašinās valodas apguvēja vārdu krājums – tas kļūst specifisks. Prasmīgāk tiek izmantotas vārdnīcas, enciklopēdijas un uzzīņu materiāli. Valodas apguvējs spēj uztvert vārda nozīmi no konteksta, saprot sarežģītākus tekstus; viņš diferencē savus lasīšanas paņēmienus, izmantojot dažādas lasīšanas stratēģijas, kas ļauj ātrāk tekstā uztvert konkrētajā brīdī vajadzīgo. Tas nozīmē, ka palielinās lasīšanas ātrums.

1.3.1.

Valodas prasmes vidējā līmeņa vispārīgie mērķi

B1 valodas prasmes līmeņa apguves mērķis

Šī valodas prasmes līmeņa apguvējam valoda jāapgūst, lai viņš prastu to izmantot: ceļojuma vai mācību brauciena laikā (piemēram, latviešu valodas apguvējam kā studentam vai tūristam uzturoties Latvijā), kā arī pastāvīgi dzīvojot Latvijā, kur latviešu valoda tiek lietota ikdienas saziņā (lai varētu sazināties ar dzimtās valodas runātājiem, lasīt un klausīties tekstus latviski). Valodas apguvēja prasmēm šajā līmenī jābūt tādām, lai viņš spētu apgūto izmantot dažādās ikdienas saziņas situācijās, kurās nonāks, piemēram,

- ar praktisku darbību saistītās ikdienas situācijās;
- situācijās, kurās saziņas – personu mijiedarbības – rezultātā var tikt izveidoti un uzturēti sociālie, kā arī uzņēmējdarbības kontakti;
- situācijās, kurās (netiešas saziņas veidā) nepieciešams saprast rakstītā un izlasītā, kaut kur dzirdētā teksta saturu, uztvert būtisko rakstītajā vai mutvārdu tekstā.

B2 valodas prasmes līmeņa apguves mērķis

Savukārt B2 valodas prasmes līmeni parasti apgūst, lai, apmeklējot Latviju vai dzīvojot šeit, vidē, kur latviešu valoda tiek izmantota ikdienas komunikācijā, lasot vai klausoties tekstus latviešu valodā, varētu efektīvi (galvenokārt lingvistiski) rīkoties, piemēram,

- situācijās, kas saistītas ar ikdienas dzīvi un darbībām (līdzīgi kā B1 valodas prasmes līmenī, tikai šoreiz situāciju spektrs jau var būt plašāks un daudzveidīgāks);

- › gadījumos, kur valodas apguvējam nepieciešams nodibināt sociālus kontaktus un iesaistīties nozīmīgās attiecībās dažādās sabiedriskās dzīves jomās, piemēram, uzņēmējdarbībā, izglītībā, uzlabojot dzīves apstākļus, izklaides situācijās (resp., saziņas situācijās, kur notiek tieša cilvēku mijiedarbība);
- › netiešas saziņas situācijās, kur jāsaprot kādas pietiekami sarežģītas informācijas vai rakstīta dokumenta saturs, būtība (*Vantage*, 8).

1.3.2.

Valodas prasmes vidējā līmeņa apguves uzdevumi

B1 līmeņa valodas prasmes apguves uzdevumi

Atbilstoši iepriekš minētajiem mērķiem B1 valodas prasmes līmenī valodas apguvēja uzdevums ir izmantot apgūto dažādās ikdienas dzīves situācijās, tajā skaitā ceļojuma laikā, piemēram, kontaktējoties ar amatpersonām (ar muitniekiem, policistiem u. c.), meklējot naktsmītņus vai dzīvesvietu, iepērkoties, ieturot maltīti, izmantojot sabiedrisko transportu vai staigājot pa pilsētu u. tml.

B2 līmeņa valodas prasmes apguves uzdevumi

Valodas apguvēja uzdevums B2 valodas prasmes līmenī ir spēt izmantot valodu tādās pašās ikdienas dzīves situācijās kā B1 līmenī (sk. iepriekš). Taču, protot valodu B2 prasmes līmenī, valodas apguvējs negaidītās ikdienas situācijās spēj rīkoties veiksmīgāk, nekā pārzinot valodu B1 līmenī. Bagātāks valodas resursu (īpaši vārdu) krājums ļauj valodas apguvējam izteikt savas vēlmes un nodomus daudz precīzāk, mazāk izmantojot kompensējošās stratēģijas.

Sasniedzamie rezultāti B1 un B2 valodas prasmes līmeņa apguvē īsi raksturoti cilvēkdarbības jomu, saziņas uzdevuma un komunikatīvās stratēģijas izvēles kontekstā.

(1) Cilvēkdarbības jomas, saziņas situācijas

Saziņa ar amatpersonām (*Threshold* 1990, 12)

Saskarsmē ar amatpersonām valodas apguvējs vidējā valodas prasmes apguves līmenī prot palūgt atkārtot, precizēt u. tml. jebkuru informāciju, jautājumu vai izskaidrot dokumentu, kas nav saprotams. Ja nepieciešams, lūdz tulka pakalpojumus un/vai juridisko konsultāciju.

Imigrācijas kontrole (piemēram, iebraucot valstī) (*Threshold* 1990, 12; *Vantage*, 9)

- › Valodas apguvējs saprot un spēj aizpildīt nepieciešamos dokumentus.
- › Valodas apguvējs saprot un spēj atbildēt uz jautājumiem, kas saistīti ar personas identitāti, informēt par savas vizītes ilgumu un mērķi.

VALODAS PRASMES LĪMEŅU VISPĀRĪGS APRAKSTS

Muita (*Threshold* 1990, 12; *Vantage*, 9)

- › Valodas apguvējs saprot un spēj aizpildīt nepieciešamos dokumentus.
- › Valodas apguvējs saprot un spēj atbildēt uz jautājumiem
 - par precēm, kas jādeklarē,
 - par bagāžas saturu un vērtību,
 - no kurienes viņš ieradies un kur viņam pieder īpašums,
 - par ievestās mantas izmantošanas nolūkiem (vai tā ir paredzēta personiskai lietošanai vai pārdošanai, vai arī tā tiek vesta kā dāvana).

Drošības dienests (*Threshold* 1990, 12; *Vantage*, 9)

- › Valodas apguvējs saprot un spēj atbildēt uz jautājumiem par savu rokas bagāžu:
 - vai viņa bagāžā ir kādi specifiski priekšmeti, piemēram, elektroniskas ierīces, ieroči.
- › B2 valodas prasmes līmenī prot atbildēt arī uz jautājumiem,
 - kas atrodas viņa rokas bagāžā, kabatās u. tml.,
 - kas ir sakravājis vai rīkojies ar ceļasomu.

Polīcija (arī ceļu polīcija) (*Threshold* 1990, 12–13; *Vantage*, 10)

- › Valodas apguvējs spēj
 - atbildēt uz jautājumiem par personas identitāti, par savu pārvietošanās līdzekli, par jebkādu pazaudētu vai nozagtu lietu, par tās vai citas rīcības iemesliem,
 - atvainoties un lūgt ar izpratni izturēties par izdarītiem nelieliem pārkāpumiem,
 - jautāt un saprast skaidrojumu par uzvedības noteikumiem (piemēram, par auto novietošanu, par publisku piekļuvi ēkām u. tml.),
 - izsaukt polīciju, piemēram, nelaimes un/vai avārijas, zādzības, uzbrukuma gadījumā, un B2 līmenī arī īsi raksturot notikušo.

Dzīvesvietas atrašana un noorganizēšana (*Threshold* 1990, 13; *Vantage*, 10)

Valodas prasmes ir pietiekamas, lai varētu noorganizēt īslaicīgas apmešanās vietu (piemēram, ceļojuma laikā), kā arī atrast sev dzīvesvietu ilgākam laika posmam.

Viesnīca, viesu nams, hostelis u. tml.

- › Valodas apguvējs spēj:
 - rezervēt naktsmītni, izmantojot telefonu vai elektroniski,
 - noskaidrot naktsmītnes veidu un pieejamību, jautājot par to tūrisma aģentūrā vai ierodoties viesnīcā, viesu namā, hostelī, nometnē u. tml.,
 - aizpildīt reģistrācijas veidlapu,
 - informēt par sliktu apkalpošanu un iekārtām, kuras nedarbojas, un lūgt tās salabot,
 - izrakstīties no naktsmītnes, palūgt rēķinu u. tml.

Pagaidu dzīvesvieta (*Threshold 1990, 13; Vantage, 10–11*)

Jau sākot ar B1 valodas prasmju līmeni, valodas apguvējs spēj:

- rakstiski vai mutiski noskaidrot nepieciešamo par mājokli un iespējām to īrēt:
 - istabu skaitu un izmēru,
 - īres maksu (par noteiktu periodu) un īres nosacījumus,
 - izmaksas, pakalpojumu un aprīkojuma izmantošanas noteikumus (piemēram, nodokļus, gāzes, ūdens, elektrības u. c. pakalpojumu izmantošanas nosacījumus, mēbeļu un sadzīves tehnikas lietošanas kārtību),
 - mājokļa remontēšanas un uzturēšanas kārtību;
- vienoties par dažādiem pakalpojumiem, remontu un apkopi;
- rakstiski vai mutiski informēt īpašnieku par pamanītajiem trūkumiem.

Ēdienreizes (*Threshold 1990, 14; Vantage, 14*)

Ieturot maltīti ārpus mājas, valodas apguvējs

- spēj izlasīt un saprot restorānu, kafejnīcu u. c. ēdināšanas uzņēmumu reklāmas, ēdienkarti u. tml.,
- spēj apspriest ēdiena kvalitāti, cenu, gaidīšanas laiku u. tml.,
- prot palūgt (konkrētu) galdiņu,
- prot pasūtīt ēdienus un dzērienus,
- pajautāt un saprast atbildes par ēdienu sastāvu un pagatavošanas veidu,
- palūgt rēķinu, noskaidrot, vai dzeramnauda un nodokļi ir ietverti rēķinā,
- izteikt kritiku par lēnu apkalpošanu, sliktu ēdiena kvalitāti u. tml.

B2 līmenī, gatavojot vai ieturot maltīti mājās, valodas apguvējs spēj (*Vantage, 11*):

- izlasīt drošības tehnikas noteikumus un norādījumus par sadzīves tehnikas izmantošanu,
- izlasīt informāciju par iepakojuma saturu, ēdiena pagatavošanas instrukcijas,
- saprot receptēs teikto un uztver mutiskos norādījumus.

Iepirkšanās: patēriņa preču iegāde (*Threshold 1990, 14; Vantage, 11–12*)

Jau A2 prasmes līmenī valodas apguvējs prot izlasīt norādes lielveikalos, nodaļu nosaukumus u. tml., kā arī pajautāt par preces pieejamību un noskaidrot, kur to var atrast.

Pilnveidojot savu prasmi, valodas apguvējs spēj:

- izlasīt plašākas reklāmas laikrakstos, žurnālos u. c. par veikaliem un piedāvātajām precēm,
- saprast paskaidrojošu dokumentāciju par preču sastāvu, izmantošanu un pārdošanas nosacījumiem,

VALODAS PRASMES LĪMEŅU VISPĀRĪGS APRAKSTS

- › apspriest cenas un izprast pārdošanas nosacījumus,
- › veikt maksājumu un, ja nepieciešams, palūgt rēķinu,
- › atdodot atpakaļ bojātas, neatbilstošas preces, vienoties par naudas atmaksu vai preces maiņu.

Transporta pakalpojumu izmantošana

Valodas apguvēja prasmes ir pietiekamas, lai varētu izmantot gan sabiedriskā transporta pakalpojumus, gan arī privāto vai nomāto transportu.

Publiskā transporta izmantošana (*Threshold 1990*, 14–15; *Vantage*, 12)

Valodas apguvējs spēj:

- › izlasīt un saprast publicēto informāciju (transporta kustības grafiku, biļešu tirdzniecības un iegādes veidus u. tml.),
- › noskaidrot izmaksas, brauciena maršrutu, izvēlēties piemērotu laiku;
- › apspriest dažādu transporta līdzekļu un transporta uzņēmumu izmaksas,
- › pasūtīt un apmaksāt biļetes, informējot, piemēram, par galamērķi, vaicājot par ceļošanas klasi pēc pasažieriem piedāvātajām ērtībām, noskaidrojot maršrutu un informējot par plānoto kustības virzienu (vienvirziena vai cita veida maršrutu), par brauciena datumu u. tml.,
- › noskaidrot iekāpšanas vietu (izejas numuru, peronu, platformu, ceļu u. c.) lidmašīnā, vilcienā, kuģī, prāmī, autobusā u. c.,
- › reģistrēt bagāžu, apjautāties par bagāžas glabātavām, rīkoties, ja pazudusi bagāža.

(Sk. arī iepriekš informāciju par valodas prasmēm situācijās „Policija (arī ceļu policija)”)

Privātā (personiskā) transporta izmantošana (*Threshold 1990*, 15; *Vantage*, 12)

Valodas apguvējs spēj:

- › izlasīt, vaicāt un aizpildīt dokumentāciju par automašīnas nomu,
- › lasīt paziņojums, dažādas zīmes un norādes gar ceļa malām vai uz ceļa,
- › iegādāties degvielu, ūdeni un visu citu nepieciešamo degvielas uzpildes stacijās,
- › ziņot par transporta mehāniskiem bojājumiem vai avāriju.

Uzziņu pakalpojumi (*Threshold 1990*, 15; *Vantage*, 13).

B1 un B2 prasmes līmenī valodas apguvējs spēj sazināties pa telefonu personiskos jautājumos, kā arī piezvanīt uzziņu dienestam un noskaidrot nepieciešamo.

B2 līmenī valodas apguvējs prot arī (*Vantage*, 13):

- › izlasīt informatīvas brošūras un reklāmas lapas,
- › izmantot uzzīņu literatūru, piemēram, rokasgrāmatas, vārdnīcas, vēršoties publiskajās bibliotēkās vai citur,
- › meklēt informāciju tālrunu katalogā.

Publisku vietu un dažādu pasākumu apmeklējums (piemēram, muzejs, teātris, sporta arēna, stadions, diskotēka, klubs) (*Threshold* 1990, 15; *Vantage*, 13)

Valodas apguvējs spēj:

- › lasīt tūristu rokasgrāmatas un tūrisma objektus popularizējošas publikācijas (piemēram, laikrakstu izklaides sadaļas, ceļvežus, brošūras, plakātus, programmas),
- › noskaidrot darba laiku, biļetes cenu, izrādes ilgumu, sēdvietu izvietojumu u. tml.,
- › rezervēt biļetes iepriekš vai nopirkt tās apmeklējuma laikā,
- › bez grūtībām (prasme jau apgūta A2 līmenī) pajautāt par labierīcību un dažādu pakalpojumu atrašanās vietu (bufeti, programmu iegādi u. tml.).

B2 līmenī valodas apguvējs prot lasīt plakātus, paziņojumus, aprakstošus skaidrojumus u. tml., kas paredzēti vispārīgai sabiedrības informēšanai muzejos, izstādēs u. c.

Sadzīves pakalpojumu izmantošana

Pasta pakalpojumi (*Threshold* 1990, 15–16; *Vantage*, 13)

Valodas apguvējs spēj:

- › izlasīt vienkāršus noteikumus un paziņojumus,
- › veikt naudas pārvedumus,
- › aizpildīt muitas deklarāciju, reģistrācijas veidlapu u. tml.

Daļu nepieciešamo prasmju, piemēram, jautāt par pasta pakalpojumu cenām u. tml. (lai nopirktu pastmarkas vēstules sūtīšanai pa Latviju, uz ārzemēm, nosūtītu pakas, bandroles utt.), būtu apgūstama jau A valodas prasmju līmenī.

Bankas pakalpojumi (*Threshold* 1990, 16; *Vantage*, 13–14)

Valodas apguvējs B valodas prasmju līmenī spēj:

- › lasīt publiskus paziņojumus (piemēram, par valūtas maiņu, bankomātu izmantošanu),
- › pieprasīt informāciju par valūtas maiņas kursu,
- › jautāt par čeku, maksājumu karšu u. c. izmantošanu,
- › jautāt par bankas konta atvēršanas un izmantošanas iespējām un nosacījumiem.

VALODAS PRASMES LĪMEŅU VISPĀRĪGS APRAKSTS

B2 līmenī valodas apguvējs papildus prot:

- › pieprasīt informāciju par komisijas maksu un precizēt maksājuma summu, ja par to ir šaubas.

Medicīnas pakalpojumi (*Threshold* 1990, 16; *Vantage*, 14)

Ja A2 valodas prasmes līmenī valodas apguvējs prot lasīt paziņojumus (piemēram, par ārstu konsultāciju laikiem, nodaļu nosaukumus, norādes pacientiem). Vēlāk jau valodas apguvējs spēj:

- › telefoniski vai klātienē noskaidrot par hospitalizācijas iespējām vai ārstu pieņemšanas laikiem,
- › izstāstīt ārstam sūdzības par veselības stāvokli, norādīt, kas sāp, un atbildēt uz jautājumiem par sāpju vietu, veidu un slimības simptomiem,
- › saprast norādījumus par ārstēšanu un tālāko rīcību,
- › iegādāties medikamentus aptiekā.

Izglītība

Šī saziņas darbības tematiskā joma ir aktuāla tiem B valodas prasmes līmeņa apguvējiem, kuri dzīvo Latvijā un kuri paši vai kuru bērni apmeklē kādu no Latvijas izglītības iestādēm. Šī iemesla dēļ, raksturojot valodas prasmes, akcentēti saziņas dalībnieki un viņu vajadzības.

Skolēni un studenti (*Threshold* 1990, 16–17; *Vantage*, 14)

Šī valodas apguvēju grupa atbilstoši savām vajadzībām

- › spēj lasīt brošūras (piemēram, par valodas kursiem) un noskaidrot informāciju par pieteikšanos mācībām,
- › saprot un izmanto mērķvalodu kā mācībvalodu un saziņas līdzekli mācību pārtraukumos u. tml.,
- › var informēt par problēmām, kas radušās mācību procesā (par mācīšanās grūtībām, sarežģījumiem valodas mācīšanas aspektā), par mācību iespējām, sociālajām aktivitātēm, izmitināšanu studiju vai mācību laikā u. tml.,
- › spēj apspriest un sagatavoties eksāmenam,
- › lasa eksāmena norādījumus un jautājumus.

Vecāki (*Threshold* 1990, 17; *Vantage*, 14–15)

Vecāki B valodas prasmju līmenī spēj:

- › noskaidrot vajadzīgo par bērnu izglītošanās iespējām privātskolās vai valsts izglītības iestādēs (piemēram, vienoties par ikdienas skolas apmeklēšanas kārtību),
- › lasīt vienkāršus paziņojumus un ziņojumus par bērnu attīstību,
- › piedalīties klases vecāku sapulcēs, lai pārrunātu dažādus organizatoriskus jautājumus un izglītības plānus, kā arī apspriestos ar pedagogiem par bērnu sekmēm.

Ceļa, maršruta noskaidrošana (*Threshold 1990, 17; Vantage, 15*)

Valodas apguvējs spēj:

- › lasīt kartes, transporta shēmas un dažādas ceļa norādes,
- › noskaidrot, kā nokļūt līdz konkrētam mērķim, kā atrast vajadzīgo staciju vai pieturu,
- › sniegt šādu informāciju arī citiem.

B2 valodas prasmes līmenī valodas apguvējs jau prot:

- › palūgt un saprot mutiskus norādījumus, kā atrast ceļu konkrētā apvidū.

Sazināšanās darbavietā (*Threshold 1990, 17–18; Vantage, 15–16*)

Valodas apguvējam, kas pastāvīgi dzīvo un strādā Latvijā, B1 un B2 līmenī ir pietiekamas valodas prasmes:

- › lai meklētu darba atļauju,
- › lasītu darba sludinājumus,
- › noskaidrotu (piemēram, nodarbinātības aģentūrā) vajadzīgo par darba pienākumiem, pieejamību un darba apstākļiem (piemēram, izlasītu darba aprakstu, noskaidrotu darba samaksu, darbalaiku, brīvo laiku un brīvdienas),
- › uzrakstītu pieteikuma vēstuli, piedalītos darba intervijās, sniedzot nepieciešamo informāciju par savi, profesionālo kvalifikāciju un pieredzi mutiski vai rakstiski,
- › saprastu un sekotu līdz līguma slēgšanas procedūrai,
- › saprastu un uzdotu jautājumus par darba uzdevumiem, kas jāveic, sākot pildīt darba pienākumus,
- › saprastu darba drošības noteikumus (īpaši B2 valodas prasmes līmenī),
- › varētu ziņot par negadījumiem un pieprasīt apdrošināšanu,
- › spētu sazināties ar priekšnieku, kolēģiem un padotajiem,
- › spētu iesaistīties uzņēmuma vai iestādes sociālajās aktivitātēs.

B1 (ar grūtībām) un B2 līmenī valodas apguvējs spēj palīdzēt citiem latviski runājošajiem (gan tiem, kam latviešu valoda ir dzimtā, gan tiem, kas to tikai mācās) risināt iepriekš minētos uzdevumus.

Viesu uzņemšana (*Threshold 1990, 18; Vantage, 16*)

Līdzīgi kā raksturojot B1 un B2 līmeņa valodas prasmes komunikācijas situācijās izglītības jomā, arī viesu uzņemšanas gadījumā situācijas skatītas, raksturojot komunikācijas dalībnieku prasmes.

VALODAS PRASMES LĪMEŅU VISPĀRĪGS APRAKSTS

Namatēvs un namamāte

Valodas apguvējs prot:

- › uzrakstīt un nosūtīt ielūgumu, izteikt uzaicinājumu,
- › sasveicināties un iepazīstināt ar viesiem,
- › pastāstīt par mājas iekārtojumu un labierīcībām,
- › uzturēt saviesīgas sarunas, rūpēties par viesiem un veikt citas sociālās funkcijas, izklaidēt viesus,
- › sarunāties, diskutēt ar viesiem, apmainoties ar informāciju un izsakot savu viedokli par personiskām un sociālām tēmām,
- › pateikties par saņemtajām dāvanām un pasniegt citiem dāvanas un suvenīrus,
- › atvadīties no viesiem un atbilstoši reaģēt uz izteikto pateicību.

Viesis

Valodas apguvējs spēj:

- › rakstiski vai mutiski atbildēt uz ielūgumu, to pieņemot vai noraidot,
- › sasveicināties ar namatēvu un namamāti, un citiem viesiem – gan zināmiem, gan tikko iepazītiem,
- › veiksmīgi iekļauties klātesošo sabiedrībā, socializēties,
- › sarunāties, diskutēt ar klātesošajiem, apmainoties ar informāciju un izsakot savu viedokli par personiskām un sociālām tēmām,
- › pasniegt dāvanas un ziedus,
- › izteikt pateicību par izrādīto viesmīlību, atvadīties.

(2) Saziņa – sociālā mijiedarbība (*Threshold 1990, 18–19; Vantage, 17*)

Kā zināms, sociālā saskarsme notiek visās cilvēkdarbības jomās. Tā ir valodas komunikatīvās funkcijas realizācija.

Valodas apguvējs vidējā valodas prasmju līmenī spēj:

- 1) apmainīties ar informāciju,
- 2) izteikt savu un saprast citu izteikto viedokli, attieksmi, uzskatus, emocijas un vēlmes,
- 3) vienoties par kopīgu darbību un sadarboties.

B2 līmenī valodas apguvējs spēj sarunāties ar citiem latviešu valodas lietotājiem (gan tiem, kam latviešu valoda ir dzimtā, gan tiem, kas to tikai mācās) par dažādiem tematiem, kas saistīti ar viņa ikdienas dzīvi, pieredzi, uzskatiem u. tml.

Gan B1, gan B2 līmenī valodas apguvējs prot lietot valodu dažādās cilvēkdarbības jomās:

- › personiskā dzīve,
dzīves apstākļi,
brīvā laika aktivitātes, vaļasprieks,
laika apstākļi,

- › sociālā dzīve, sabiedriskās attiecības, ceļošana, apskates vietas, iepirkšanās, patēriņa preču cenas, ēšana sabiedriskās vietās, aktuālie notikumi politikā,
- › nodarbošanās, profesionālā darbība,
- › izglītība, t. sk. valodu apguve.

(3) Darbs ar tekstu (*Threshold* 1990, 19; *Vantage*, 17–18)

Jau B1 valodas prasmes līmenī valodas apguvējs spēj saprast rakstītā vai mutvārdu teksta būtību, ja vien

- › teksts ir saistīts ar (1) un (2) minētajām cilvēkdarbības jomām un saziņas situācijām,
- › tam ir skaidra struktūra (gan formas, gan satura ziņā),
- › tekstā ietvertā informācija izklāstīta pietiekami viegli uztveramā formā un valodā,
- › teksta izpratnei nav nepieciešamas vai ir nepieciešamas minimālas zināšanas par apgūstamās valodas runātāju sabiedrisko un kultūras vidi, t. i., pietiek ar vispārīgām zināšanām par Eiropas valstu kultūru,
- › rakstītie teksti ir drukāti vai iespiesti viegli uztveramā šriftā, vai rakstīti skaidri salasāmā rokrakstā; teksta uztveri atvieglo ilustrācijas un saturu precizējoši virsraksti, kā arī apakšvirsraksti,
- › mutvārdu teksti ir ar minimāliem skaņas traucējumiem, fona trokšņiem. Nav vēlama iejaukšanās sarunā, sarunas pārtraukšana. Tekstos izmantojama literārā valoda. Ja B1 valodas prasmes līmenī vēlams lēnāks runas temps nekā normālas runas gadījumā, B2 līmenī runas ātrums jau var būt tuvu ikdienā vispārpieņemtajam.

Savukārt, apgūstot B2 valodas prasmes līmeni, –

- › valodas lietotājs spēj strādāt ar dažādu tipu tekstiem atbilstoši savām vajadzībām un teksta izvēles nolūkam. Nereti B2 valodas prasmes līmenī cilvēki tekstā vēlas noskaidrot satura nianšes vai arī atrast kādu specifiski informatīvu vai raksturojošu, skaidrojošu detaļu. Šādos gadījumos kā palīgīdzeklis tiek izmantotas, piemēram, vārdnīcas vai gramatikas rokasgrāmatas;
- › valodas apguvējs jau saprot pārnestā nozīmē lietotus vārdus, uztver dažādu valodas stilistiskās izteiksmes līdzekļu lietojumu (piemēram, eifēmismus, ironiju un metaforas), saprot norādes uz iepriekš nezināmiem, taču kontekstuāli skaidrotiem kultūras elementiem;
- › spēj izlasīt un saprot tekstus skaidri salasāmā rokrakstā un elektroniski vai tipogrāfiski drukātus tekstus, kuros var būt arī dažas kļūdas vai neskaidra druka (piemēram, izbalējis iespaidums, notraipītas lapas);
- › saprot normālā runas tempā (apmēram 150 vārdu minūtē) teikto. Runātajam tekstam jābūt bez pārmērīgas skaņu redukcijas, vēlams, lai izmantota literārā jeb standartvaloda

(bez dialektu iezīmēm). Šajā valodas apguves līmenī valodas apguvējam jāspēj saprast arī nedaudz trokšņainā vidē teiktais, kā arī teksti ar nelieliem akustiskiem traucējumiem, īpaši gadījumā, ja informācija ir zināma vai paredzama;

- › valodas apguvējs mutvārdu tekstā uztver un iegaumē nepazīstamu vārdu izrunu, lai vēlāk noskaidrotu vārdu nozīmi un pareizrakstību.

(4) Starpkultūru saziņas (sociokultūras) kompetence

(Threshold 1990, 19–20; Vantage, 18)

B1 un B2 valodas apguves līmenī valodas apguvējs jau ir nedaudz iepazinies ar Latvijas kultūru un tradīcijām, īpaši tām, kas saistītas ar ikdienas dzīves apstākļiem, savstarpējām attiecībām, vērtību sistēmu.

Valodas apguvējs apzinās, kādi pārpratumi var rasties, ja netiek ievērotas kultūras un tradīciju atšķirības.

Tas nozīmē, ka B1 un B2 prasmju līmenī valodas apguvējs iepazīstas ar noteiktām sociokultūras normām:

- › pārzina saziņas ekstralingvistiskos faktorus, resp., neverbālās saziņas noteikumus un prasības, piemēram, fiziska kontakta gadījumā (sarokojoties, sasveicinoties vai atvadoties ar skūpstu, pieskaroties sarunbiedram u. tml.), izprot dažādu žestu un mīmikas nozīmi;
- › pārzina saziņas lingvistiskos līdzekļus: zina un lieto sabiedrībā pieņemtās uzrunas formas, frāzes uzmanības pievēršanai, sarunas pārtraukšanai, spēj šos valodas līdzekļus lietot stilistiski diferencēti – atbilstoši oficiālas vai neoficiālas saziņas prasībām un uzvedības normām,
- › prot rīkoties atbilstoši saziņas etiķetei dažādās iepriekš minētajās cilvēkdarbības jomās un dzīves situācijās (personiskajā un sociālajā dzīvē, profesionālajā darbībā, izglītības jomā). Resp., izglītojamais B1 un B2 valodas prasmes līmenī pārzina konkrētus sociālos rituālus, piemēram,
 - viesošanās (ierašanās laiks un sasveicināšanās frāzes, dāvanu pasniegšana, piemēroti sarunas temati u. tml.),
 - galda kultūra, uzvedība pie galda,
 - apstiprinājuma vai atteikuma, noraidījuma izteikšana.

(5) Interpretācijas stratēģijas *(Threshold 1990, 20; Vantage, 19)*

Lai labāk uztvertu teksta saturu, valodas apguvējs (B1, B2) gan kā lasītājs, gan kā klausītājs var mērķtiecīgi izmantot dažādus darbību veidus, piemēram, identificēt tekstā nozīmīgo informāciju, šķirt būtisko no mazāk būtiskā, nodalīt faktus no komentāriem. Satura izpratni atvieglo arī rakstveida tekstā iestrādātās norādes, kā ilustrācijas, dalījums rindkopās, teksta formatējums (slīpraksts, treknraksts, pasvītrojums), bet mutvārdu tekstā – tādas runas saturu diferencējošas pazīmes kā, piemēram, uzsvars, pauzes, intonācija.

(6) Kompensējošās stratēģijas

B1 un B2 valodas prasmes līmenī valodas lietotājs spēj izmantot dažādas metodes, paņēmienus un stratēģijas, lai veiksmīgi rīkotos saziņas situācijās, kas prasa dziļākas un plašākas valodas prasmes. Tas iespējams, –

- › iesaistot sarunu partnerus t. s. lingvistiskās barjeras pārvarēšanā;
- › aicinot sarunbiedru(-us) saprast, ka valodas apguvēja lingvistiskās prasmes vēl ir ierobežotas;
- › lietojot dažādus teksta analīzes paņēmienus un stratēģijas, kas ļauj izprast mutvārdu vai rakstveida runas pamatsaturu, neraugoties uz to, ka tajā ir nezināmi lingvistiskie vai kultūrlingvistiskie elementi;
- › izmantojot atbilstošus materiālus, piemēram, vienalodas vai divvalodu vārdnīcas, tēzaurus, gramatikas, enciklopēdijas, elektroniskos mācību materiālus.

2. VALODAS KOMUNIKATĪVĀ FUNKCIJA

Valodai indivīda un sabiedrības dzīvē ir ļoti dažādi uzdevumi. No vispārīgajām valodas funkcijām īpaša nozīme sociālo attiecību kontekstā ir saziņas jeb komunikatīvajai funkcijai. Tas nozīmē – runas situācijai atbilstoša satura un nozīmes izteikumu izveidi, kas atspoguļo runātāja nodomus, emocijas, gribu, vēlmes, radošumu un citu informāciju. Valoda realizējas runā ar dažādu izteiksmes līdzekļu palīdzību – vārdiem, vārdu savienojumiem, frāzēm un teikumu paraugiem. Komunikatīvie izteiksmes līdzekļi parasti ir ietverti standartizētos modeļos un plaši tiek izmantoti, lai īstenotu dažādus saziņas uzdevumus. Tā kā valodas sistēma atspoguļojas gramatikā un valodas lietojums ir cieši saistīts ar zināšanām par lingvistiskajām formām, arī valodas komunikatīvā funkcija skatāma ciešā saistībā ar valodas gramatisko sistēmu (sk. 8.2.2.1. nodaļu), resp., ar valodas metalingvistisko funkciju (valodas īpašību noskaidrošanu). To izmanto, apgūstot vai mācot valodu – gan dzimto, gan svešvalodu (Freimane 1993, 7).

Saziņas (valodas komunikatīvās funkcijas realizācijas) uzdevumi klasificēti sešās lielās grupās:

1. Informācijas apmaiņa.
2. Attieksmes izteikšana un noskaidrošana.
3. Darbības saskaņošana.
4. Saziņas sākšana.
5. Publiska uzstāšanās, sarunas veidošana.
6. Rīcība runas situācijās, kad teiktais nav uztverts, saprasts.

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
1. INFORMĀCIJAS APMAIŅA				
1.1. Identificēšana, nosaukšana un norādīšana (arī ar žestu)				
	PRON nor. nom. <i>Tas. Tie.</i>	PRON nor. nom. <i>šis, šī, šie, šīs, tas, tā, tie, tās</i>		
	S nom. <i>Koks. Māja.</i>			
	PRON nor. nom. <i>tas, tā, tie, tās</i> + V cop fin. būt + S nom. <i>Tā ir māsa.</i> <i>Tie ir kaimiņi.</i>	PRON nor. nom. + V cop fin. būt + PRON pers. nom. <i>es, tu, viņš, viņa, mēs, jūs, viņi, viņas</i> <i>Tā ir viņa.</i> <i>Tie esam mēs.</i>		
	PRON pers./S nom. + V cop fin. būt + S nom. <i>Viņš ir students.</i> <i>Jānis ir skolotājs.</i>			
1.2. Raksturošana, klasificēšana				
	NOM nom. + V cop fin. būt + S nom. <i>[Mana] māsa ir skolniece.</i>			
	PRON pers./S nom. + V cop fin. būt + TP <i>Es esmu no Vācijas.</i> <i>Brālis ir mazs.</i>			
	PRON nor. <i>šis, šī, tas, tā, šie, šīs, tie, tās</i> / S nom. + TP <i>[Šis] autobuss iet uz centru.</i>			
		VT (PRON nor./S nom.), + bet VT <i>Šis autobuss iet uz Rīgas centru, bet tas uz Jūrmalu.</i>		
	PRON pers. dat. + TP <i>Viņam ir jauna cepure.</i>			
1.3. Stāstīšana				
	Stāstījuma teikums <i>Es lasu grāmatu.</i>			
1.4. Stāstīšana: nolieguma izteikšana				
	ne~V fin. <i>Es nelasu grāmatas.</i>			

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
1.5. Jautāšana				
1.5.1. Vispārīgs jautājums (sk. arī 2.3. punktu)	Vai + VT Vai tas ir Rīgas Doms?		VT, + (vai) ne Tu rīt piezvanīsi, (vai) ne? VT, + ja Tu mani pavadīsi, ja?	
1.5.2. Informācijas noskaidrošana	Vai + VT Vai tev ir māsa? Vai Latvijā ir augsti kalni?			
	Kad, cik + TP Kad būs pusdienas? Cikos ir lekcija?			
	Kur + TP Kur tu esi?	No kurienes/uz kuriem/līdz kurienei + TP No kurienes viņš ir? Uz kuriem jūs brauksiet? Līdz kurienei iet vilciens?		
	Cik + TP Cik tas maksā? Cik ir pulkstenis?		Cik daudz/tālu/liels/ilgi/stipri + TP Cik daudz jums vajag? Cik tālu mēs iesim? Cik ilgi tu būsi atvaļinājumā?	
		Kāpēc/kādēļ + TP Kāpēc tu nebiji skolā? Kādēļ tu brauci uz Liepāju?		Kālab + TP Kālab tu atnāci?
	Ko + NOM + V fin. darīt + TP Ko tu darīsi rīt? Ko Anna darīja vasarā?			
		Ko + NOM + V fin. + TP Ko tu lasi? Ko jūs ēdāt pusdienās?		
		Ko + NOM + V fin. Ko darīsiet? Ko dari [pašlaik]?		
				F + TP (jautājumi 1.5.2. punktā) Vai jūs man nepateiktu, cik ir pulkstenis? Vai tu nezini/jūs nezināt [gadījumā], kas tas ir?
		F + TP (jautājumi 1.5.2. punktā) Sakiet, lūdzu, cik ir pulkstenis? Vai jūs [man] varat pateikt, ko darīsiet?		

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
1.5.2. Informācijas noskaidrošana	Kas + PRON nor. nom. + V cop fin. būt <i>Kas tas ir?</i>			
	Kas + PRON pers. nom. + V cop fin. būt <i>Kas jūs esat?</i> <i>Kas viņi ir?</i>			
	Kas + ADV + V fin.3 <i>Kas tur ir?</i> <i>Kas tur brauc?</i>			
		Kas + V cop fin.3 būt + ADJ <i>Kas [ir] vainīgs?</i> <i>Kas [ir] jauns?</i>		
		Kas + V fin.3 <i>Kas atbrauca?</i> <i>Kas izdzēra [manu kafiju]?</i>		
			Kas + V cop fin.3 būt + PRT/V fin. cieš.* <i>Kas [ir] darāms?</i> <i>Kas [ir] uzrakstīts?</i>	
	Kam + V fin.3 + S nom. <i>Kam ir zīmulis?</i>			
	Kam + V fin.3 <i>Kam garšoja salāti?</i>	Kam + V fin.3 <i>Kam [tas] interesē?</i>		
	Kāds/kāda/kādi/kādas + TP <i>Kāds šodien būs laiks?</i> <i>Kāda bija filma?</i>			
	Kā + TP <i>Kā tevi sauc?</i>	Kā + TP <i>Kā māja [tā ir]?</i>	Kā + TP <i>Kā tev patika izrāde?</i>	Kādā veidā + TP <i>Kādā veidā [var] to izdarīt?</i>
		Pie kā + TP <i>Pie kā tu iesi?</i> <i>Pie kā tu dzīvo?</i>		
		Par ko/ar ko + TP <i>Par ko brālis strādā?</i> <i>Ar ko tu brauc uz darbu?</i> <i>Ar ko tu kopā brauci uz Jūrmalu?</i>		
	Kurš/kura + TP <i>Kurš ir datums/mēnesis?</i> <i>Kura diena tev ir brīva?</i>		No kura/kuras + TP <i>No kura datuma esi atvaļinājumā?</i> Līdz kuram/kurai + TP <i>Līdz kuram datumam var samaksāt rēķinus?</i> Ar kuru + TP <i>Ar kuru datumu sākas ziema?</i>	

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
1.5.2. Informācijas noskaidrošana	Kāds/kāda/kādi/kādas + TP Kāds šodien būs laiks? Kāda bija filma?			
		Intonatīvais jautājuma teikums Rīt piezvanīsi? Noguri?		
1.6. Atbilde uz jautājumu				
1.6.1. Apstiprināšana, nolieguma izteikšana	PART jā + V fin. Jā, ejam.		Jā, VT, + jo/tāpēc ka + PT Jā, ejam ārā, jo laiks ir labs.	Jā, VT,+ bet VT Jā, tā ir sēne, bet jau veca. Jā, [tā ir] sēne, bet tā nav ēdama.
	PART nē, + ne~V fin. Nē, neejam.			
	PART jā, + V cop fin.3 būt + NOM Vai tas ir garšīgs? – Jā, [tas ir] garšīgs. Vai tā ir sēne? – Jā, [tā ir] sēne.			Jā, VT, + jo/tāpēc ka + PT Jā, [tas ir] garšīgs, tāpēc ka svaigs.
	PART nē, + V cop fin.3 nebūt + NOM Vai tā ir sēne? – Nē, [tā] nav sēne.			
1.6.2. Informācijas sniegšana (sk. arī 1.1. punktu)				
1.6.2.1. Par objektu	[V fin. cop.] + S nom. Kas tas ir? – [Tas ir] kanāls.			
1.6.2.2. Par laiku	S lok./ADV/VS Kad? vasarā, rīt, vakar vakarā Vasarā es braukšu uz Lietuvu. Kad jūs bijāt klubā? – Vakār. Vakar vakarā mēs bijām klubā.			
	PREP no, pēc + S vsk. ģen. Kad? no rīta, pēc darba No rīta iešu pie ārsta.			
	NUM pam. lok./S lok./VS Kad?/Cikos? – deviņos vakarā, deviņos no rīta Cikos jūs iesiet uz klubu? – Deviņos. Deviņos mēs iesim uz klubu. Lekcija būs deviņos no rīta.			

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
1.6.2.3. Par vietu	S lok./ADV/VS Kur? <i>pilsētā, tur, pilsētas centrā</i> <i>Svētdien mēs nebūsim pilsētā.</i> <i>Kur ir Pēterbaznīca? – [Pēterbaznīca ir] tur.</i>			
	PREP pie + S vsk. ģen. PREP uz + S vsk. akuz. Kur? <i>pie ezera, uz teātri</i> <i>Ģimene bija pie ezera.</i> <i>Vakarā es iešu uz teātri.</i>	PREP uz + S vsk. akuz./S dsk. dat. <i>Uz kuriem? – uz ezeru, uz laukiem</i> <i>Rīt brauksim uz laukiem.</i>		
1.6.2.4. Par veidu	ADV <i>Kā? – lēni, ātri</i> <i>Mēs braucam ātri.</i>			
1.6.2.5. Par mēru	ADV <i>Cik?/Cik daudz? – ļoti, diezgan, mazliet</i> <i>Vai dzīvoklis ir dārgs? – Ļoti [dārgs].</i> <i>Dzīvoklis ir ļoti dārgs.</i>			
1.6.2.6. Par nolūku	S dat. <i>Kam tā dāvana? – [Tā ir] mātei.</i>		S lok. <i>Kur to izmanto? – [To izmanto] ārstēšanā.</i>	
1.6.2.7. Par darbību	V fin. <i>Ko tu vakarā darīsi? – [Es] iešu uz teātri.</i>			
1.6.2.8. Ar pamatojumu vai plašāku paskaidrojumu			[VT], + tāpēc ka/tādēļ ka/tālab ka + PT <i>Kāpēc tu studē vēsturi? – [Es to daru], tāpēc ka man patīk vēsture.</i>	
			VT, + jo + PT <i>Dzīvoklis ir ļoti dārgs, jo atrodas pilsētas centrā.</i>	
2. ATTIEKSMES IZTEIKŠANA UN NOSKAIDROŠANA				
2.1. Piekrišana				
2.1.1. Teiktā saturam	F <i>Jā.</i> <i>Protams.</i> <i>Pareizi.</i>	F <i>[Pa]tiešām.</i> <i>Piekrītu./Piekrītam.</i>	F <i>Ir jāpiekrīt.</i> <i>Tas tiesa.</i> <i>Taisnība.</i> <i>Tieši tā.</i> <i>Tā ir.</i>	

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
2.1.2. Pozitīvam izteikumam	PART <i>jā</i> + V fin. <i>Ciemiņi šodien būs. – Jā, būs.</i>		V fin. (atkārtojums) <i>Būs, būs.</i> V fin. + <i>jā</i> <i>Dzīvo, jā.</i>	
			(<i>jā</i> +) V fin + <i>gan</i> <i>(Jā,) dzīvo gan.</i>	
2.1.3. Negatīvam izteikumam	PART <i>nē</i> + V fin. <i>Ciemiņu šodien nebūs. – Nē, nebūs.</i>		VF + <i>nē</i> <i>Viņi neko neraksta. – Neraksta, nē.</i> V fin. (atkārtojums) <i>Viņi neko nesaprot. – Nesaprot, nesaprot.</i>	Skaidrs, ka + V fin./PART <i>ne</i> <i>Skaidrs, ka nesaprot.</i> <i>Skaidrs, ka ne.</i>
2.2. Nepiekrīšana				
2.2.1. Apgalvojuma noliegšana, nepiekrīšana pozitīvam izteikumam	F <i>Nē.</i> <i>Nepareizi.</i> <i>Tas ir nepareizi.</i> <i>Tā nav.</i>	F <i>Nepiekrītu.</i> <i>Jūs kļūdāties.</i> <i>[Tam es] neticu.</i>	F <i>Tā nevar būt.</i> <i>Tas nevar būt.</i> <i>Nav teikts.</i> <i>Tā nav taisnība.</i> <i>Nav tiesa.</i> <i>Tas ir nepareizi.</i>	F <i>Muļķības!</i> <i>Kas par muļķībām!</i> <i>Ej nu ej! (sar.)</i>
	PART <i>nē</i>, + V cop fin. <i>nebūt</i> + NOM <i>Šodien ir auksts. – Nē, šodien nav auksts.</i> <i>Tas ir muzejs. – Nē, tas nav muzejs.</i>	PART <i>nē</i>, + V fin. <i>nebūt</i>¹ + NOM ģen. <i>Tev ir draugi. – Nē, [man] nav draugu.</i>		ne~V fin. + <i>gan/vis</i> <i>Neredzēju gan.</i> <i>Nedomāju vis.</i> V fin. <i>nebūt</i> + <i>gan/vis</i> <i>Nav gan.</i> <i>Nav vis.</i>
				VT <i>ne~V fin.</i>, + <i>bet (gan)</i> + VT <i>Viņš nezvanīja man, bet (gan) tēvam.</i> VT V fin. <i>nevis</i> +, <i>bet</i> + TP <i>Viņš rakstīja nevis man, bet brālim.</i>
2.2.2. Nepiekrīšana negatīvam izteikumam		V fin. + PART <i>gan</i> <i>Tu nekur neej. – [Nē], eju gan.</i>	Es domāju, + <i>ka</i> + PT <i>Šodien viņš nenāks. – Es domāju, ka nāks.</i>	

¹ Šeit un turpmāk darbības vārdu funkcijas (patstāvīgs, paliginozīmē lietots) šķirtas atbilstoši LVG (725): „Būt lietojams trīs patstāvīgās nozīmēs: 1) eksistenciālā nozīmē, piem.: *Mūžu mūžos būs dziesma.* (I. Ziedonis), 2) atrašanās nozīmē, piem.: *Es tur biju ceriņu laikā,* 3) piederības nozīmē, piem.: *Mums būs kāzas.* Vairākumā gadījumu *būt* ir aizstājams ar sinonimiskiem vārdiem *eksistēt, atrasties, piederēt, piemist, notikt.*”

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
2.3. Apstākļu precizēšana (sk. arī 1.5.2. punktu)				
		VT, + vai ne <i>Šodien būs lietus, vai ne?</i> VT, + PART ja <i>Iesim uz upi, ja?</i>		Kā tu domā, + TP <i>Kā tu domā, kāpēc ir auksts?</i>
2.4. Noteiktības, nenoteiktības izteikšana				
2.4.1. Šaubas		F <i>Es šaubos.</i> <i>Es neesmu drošs/droša.</i>	F <i>diez(in) vai</i> <i>nez(in) vai</i> <i>Diez vai ciemiņi būs.</i>	Es šaubos, ka/vai + PT Es neesmu + ADJ drošs, + ka/vai + PT <i>Es šaubos, vai būs lietus.</i>
			N dat. + V vaj. šaubīties <i>Man jāšaubās.</i>	
2.4.2. Pārliecinātība		PART tiešām <i>Tavs draugs tiešām ceļo pa Ameriku.</i>		
		ADV noteikti <i>Mēs noteikti vakarā būsīm mājās.</i>	ADV obligāti <i>neapšaubāmi</i> <i>acīmredzami</i> <i>droši</i>	nekādā gadījumā + ne~V fin. <i>Nekādā gadījumā neēdiet šīs ogas.</i>
			Esmu drošs(-a)/pārliecināts(-a), + ka + PT <i>Esmu pārliecināts, ka beigšu skolu.</i>	
			F <i>Vai tu/jūs tiešām tā domā/domājat?</i> Vai jūs domājat, ka + PT <i>Vai jūs tiešām domājat, ka pēcpusdienā būsīm mājās.</i>	
2.4.3. Iespējamība		PART varbūt, laikam, droši vien + VT <i>Varbūt būs silts.</i>	Iespējams, šķiet, liekas, + TP <i>Iespējams, drīz būs sals.</i>	

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
2.4.4. Neskaidrība	V fin. nezināt <i>Es nezinu.</i>		V fin. nezināt, + vai + PT <i>Nezinu, vai varēšu jums palīdzēt.</i>	V fin. nepārzināt/ neorientēties + TP <i>Es nepārzinu šo jautājumu. Es neorientējos šajā jautājumā.</i>
		F <i>Man/mums [tas] nav skaidrs.</i>		
2.5. Nepieciešamība, vajadzība				
		NOM dat. + V fin.3 vajadzēt + S akuz. <i>Man vajag darbu.</i>	V vēl. vajadzēt + V inf. + PREP pie S ģen./ PREP uz S akuz. <i>Man vajadzētu aiziet pie ārsta. Bērniem vajadzētu doties uz skolu.</i>	
			NOM dat. + V vaj. <i>Man jābrauc mājās.</i>	
				V vēl. <i>Mums būtu nepieciešami palīgi.</i>
2.6. Nepieciešamību noskaidrošana: jautāšana				
	Ko + PRON/S nom. + V fin. gribēt <i>Ko tu gribi? Ko Jānis grib?</i>	Vai + V fin3 vajadzēt + S akuz. <i>Vai [tev] vajag naudu?</i>		
			Vai + V vaj. <i>[Vai][man] jāiet mājās?</i>	
2.7. Spējīgums, prasmes				
	PRON pers. nom. + V fin. <i>Es runāju latviski.</i>	V fin. prast + S akuz. <i>Es protu dzejoli.</i>		
		V fin. prast + V inf. <i>Meita prot lasīt.</i>		
			V fin. varēt, spēt, prast, mācēt + V inf. <i>Tagad es atkal varu strādāt. Viņa spēs to izdarīt. Mēs jau protam lasīt.</i>	

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
				V cop fin. būt + ADJ spējīgs + V inf. <i>Tu esi spējīgs visu izdarīt.</i>
				V cop fin būt + PRT iespējams + V inf. <i>Ir iespējams visu izdarīt laikā.</i>
2.8. Prasmju noskaidrošana: jautāšana				
	Vai + PRON pers. nom. + V fin. <i>Vai jūs runājat latviski?</i>	Vai + V fin. prast + S akuz. <i>Vai tu proti dzejoli?</i>		
		Vai + V fin. + V inf. <i>Vai tu proti lasīt?</i>		
			Ko + PRON pers. nom. + V fin. prast <i>Ko jūs protat?</i> Kādu(-as) + S akuz. + PRON pers. nom. + V fin. prast <i>Kādas svešvalodas jūs protat?</i>	
			Vai + V fin. varēt + V inf. <i>Vai tu vari to izlasīt?</i> <i>Vai jūs varat man palīdzēt?</i>	Vai + V fin. spēt + V inf. <i>Vai tu spēsi visu izdarīt?</i> V fin. nespēt + V inf. <i>[Vai] tu nespēj viņam piedot?</i>
				Vai + V cop fin. būt + ADJ spējīgs + V inf. <i>Vai tu esi spējīgs visu izdarīt?</i>
				Vai + V cop fin. būt + PRT iespējams + V inf. <i>Vai ir iespējams visu izdarīt laikā?</i>

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
2.9. Atļauja				
	F <i>Jā!</i> <i>Lūdzu!</i>	F <i>Protams!</i> <i>Nu, protams!</i> <i>Drīkst!</i>		
		V fin. drīkstēt + V inf. <i>Jūs drīkstat iet.</i> <i>Te drīkst smēķēt.</i>		
		V fin. varēt + V inf. <i>Tu vari iet.</i>		
		TP + ir atļauts <i>Te atļauts smēķēt/atpūsties/sēdēt.</i>		V fin. (at)ļaut + V inf. <i>Atļaujiet sākt sapulci.</i> <i>Ļaušu [jums] padomāt dažas dienas.</i>
			TP + nav aizliegts <i>Tas nav aizliegts.</i>	
			V imp. <i>Lai viņš iet!</i> <i>Lai viņi ienāk!</i> <i>Laid [va]ā!</i>	
2.10. Atļaujas lūgšana				
		Vai + V fin. drīkstēt + V inf. <i>Vai [es] drīkstu iet?</i>	Vai + V vēl. drīkstēt + V inf. <i>Vai [es] drīkstētu iet?</i>	
		Vai + V fin. varēt + V inf. <i>Vai [es] varu iet?</i>		
				Vai + V fin. atļaut + V inf. <i>Vai atļausiet iet?</i>
				Vai + ir/bija/būs atļauts + V inf. <i>Vai te ir atļauts smēķēt?</i>
				Vai + ir/bija/būs aizliegts + V inf. <i>Vai te ir aizliegts smēķēt?</i>

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
2.11. Atteikšanās dot atļauju, aizliegums				
		PRON nom. + V fin. nedrīkstēt + V inf. <i>[Jūs] nedrīkstat smēķēt.</i>		
		TP + ir aizliegts/nav atļauts + V inf. <i>Šeit ir aizliegts smēķēt.</i>		V inf. + ir/bija/būs aizliegts <i>Skaļi uzvesties ir aizliegts.</i>
		V fin.₃ nedrīkstēt + V inf. <i>Tu nedrīkst iet.</i> <i>To nedrīkst ēst.</i>		
			nav/nebija atļauts + V inf. <i>Šeit nav atļauts fotografēt.</i>	
2.12. Rosinājums, vēlmes, vēlējumi				
	F <i>Lasi [skaļi]!</i>	V imp. <i>Ejam!</i> <i>Brauciet tur!</i>		
	Man/mums, lūdzu, + NOM akuz. <i>Man, lūdzu, vienu kolu.</i>			
	F <i>Dodiet [man], lūdzu!</i>			
	V fin. gribēt + NOM akuz. <i>Es gribu kafiju.</i>		V vēl. gribēt + NOM akuz. <i>Es gribētu dažus ābolus.</i>	
	V fin. gribēt + V inf. <i>Es gribu dzert.</i>		V vēl. gribēt + V inf. <i>Es gribētu dzert.</i>	
				V fin. gribēt/vēlēties, + lai + PT <i>Es gribu, lai ir pavasaris.</i>
		Vai + V vēl. varēt + V inf. <i>Vai es varētu nopirkt šo grāmatu?</i> <i>Vai mēs varētu apskatīt jūsu kolekciju?</i>		
		V fin. vēlēties + S akuz. <i>Es vēlos suni.</i>		
		V fin. vēlēties + V inf. <i>Es vēlos ceļot.</i>		

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
			V vēl. vēlēties + V inf. <i>Es vēlētos ceļot.</i>	
			Kaut + V vēl. <i>Kaut tā būtu!</i>	
			V imp.3 + TP <i>Lai tev [ir] laba diena!</i>	

2.13. Vēlmju, vajadzību noskaidrošana: jautāšana

	Vai + V fin. gribēt + V inf. <i>Vai tu gribi dzert?</i>			
				Vai + V fin. gribēt/V vēl. gribētu, + lai + PT <i>Vai tu gribi, lai es atbraucu?</i>
		Ko/vai + V fin. domāt + V inf. <i>Ko jūs domājat darīt?</i> <i>Vai tu domā braukt uz jūru?</i>		
		Vai + V fin. vēlēties + S akuz. <i>Vai jūs vēlaties kafiju?</i>		
		Vai + V fin. vēlēties + V inf. <i>Vai tu vēlies ceļot?</i>		
				Vai + V fin. vēlēties/V vēl. vēlētos, + lai + PT <i>Vai jūs vēlaties, lai es atbraucu?</i>
			Kas/vai + V cop fin.3 + PRT~āms <i>Kas tev te [ir] darāms?</i> <i>Vai tev kas vēl [ir] darāms?</i>	
			Vai/ko/kā + V fin. domāt + V inf. <i>Vai tu domā braukt?</i> <i>Ko tu domā darīt?</i> <i>Kā tu domā braukt?</i>	
			Ko + V fin. gribēt + V inf. <i>Ko tu tagad gribi darīt?</i>	

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
2.14. Izvēle				
		F labāk patīk <i>Man labāk patīk teātris.</i>	F Es dodu priekšroku <i>Es dodu priekšroku skriešanai.</i>	
			V fin. izvēlēties + V inf. <i>Jūs izvēlējāties palikt Latvijā.</i> V fin. izvēlēties + N akuz. <i>Es izvēlos tēju.</i>	
2.15. Izvēles noskaidrošana: jautāšana				
		Kas + S dat. + labāk patīk <i>Kas tev labāk patīk?</i>	F <i>Kam tu dod priekšroku? Kāda ir tava izvēle?</i>	
2.16. Prieks, patika				
	INTERJ <i>Ak! Vai! O!</i>			
	NOM dat. + V fin.3 patikt <i>Man tas patīk! Draudzenei patika filma.</i>			
	F <i>Tas ir lieliski! Tas ir jauki! Brīnišķīgi! Cik skaisti! Cik labi! Ļoti labi!</i>			
		F <i>Man [ir] prieks. Priecājos!</i>	Man ir prieks par + N akuz. <i>Man ir prieks par viņu.</i> Man ir prieks + V inf. <i>Man ir prieks to dzirdēt.</i> V fin. priecāties + V inf./par + NOM akuz. <i>Priecājos tevi atkal redzēt! Priecājos par [šo] satikšanos.</i>	

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
			Cik + labi/jauki/ lieliski/patīkami + V cop fin.3 + V inf. <i>Cik patīkami [ir] būt atkal mājās!</i>	
			Cik labi/jauki/ lieliski/patīkami, + ka + PT <i>Cik labi, ka esam mājās. Man ir patīkami, ka tu esi šeit.</i>	
2.17. Jautājums par pašsajūtu				
		V fin.2 justies <i>Kā [tu] jūties? Vai [jūs] jūtaties labi?</i>		
2.18. Patika, pozitīvs novērtējums				
	ADJ + S nom. <i>laba grāmata, skaists koks, garšīgas kūkas</i>			
	NOM dat. + V fin.3 patīkt + S nom. <i>Man patīk pilsēta.</i>		Ar patiku + V fin. <i>Es ar patiku eju uz darbu. Ar patiku dziedu [kori].</i>	
	NOM dat. + V fin.3 garšot + S nom. <i>Man garšo saldējums.</i>			
		V fin. mīlēt + N akuz. <i>Es mīlu savus bērnus. Es tevi mīlu.</i>		
2.19. Iebildums, nepatika (sk. arī 2.21. punktu)				
	NOM dat. + V fin.3 nepatīkt + S nom./V inf. <i>Man nepatīk ziema. Man nepatīk zīmēt.</i>		VT, + jo + PT <i>Man nepatīk ziema, jo ārā ir auksts. Draudzenei negaršo kafija, jo tā ir rūgta.</i>	
	NOM dat. + V fin.3 negaršot + S nom. <i>Man negaršo sīpoli. Draudzenei negaršo kafija.</i>			

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
2.20. Interese par sarunas partnera viedokli				
	Vai + NOM dat. + V fin.3 patīkt + NOM nom. <i>Vai tev patīk?</i> <i>Vai tev patīk Rīga?</i>	Kā + NOM dat. + V fin.3 patīkt <i>Kā jums patīk pie jūras?</i>		
	Kas + NOM dat. + V fin.3 patīkt, nepatīkt <i>Kas tev patīk?</i> <i>Kas tev nepatīk?</i>			
	Vai + NOM dat. + V fin.3 garšot + NOM nom. <i>Vai tev garšo kafija?</i>			
	Kas + NOM dat. + V fin.3 garšot <i>Kas tev garšo?</i>			
2.21. Neapmierinātība (sk. arī 2.19. punktu)				
		F <i>Tas ir slikti.</i> <i>Tas nebija labi.</i>	Tas ir slikti, + ka + PT <i>Tas ir slikti, ka nevaram braukt uz jūru.</i>	
	ADJ auksts, netīrs, negaršīgs, skābs <i>Laiks ir auksts.</i> <i>Istaba ir ļoti netīra.</i>			
			S nom. + V cop. fin.3 būt + PREP par + ADJ akuz. <i>Laiks ir par aukstu.</i>	
2.22. Ieinteresētība, interese				
	F <i>Interesanti.</i> <i>Ļoti interesanti.</i> <i>Tas ir interesanti.</i>			
		NOM nom. + V fin. interesēties par + NOM vsk. akuz./dsk. dat. <i>Es interesējos par mākslu.</i> <i>Es interesējos par putniem.</i>		

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
		NOM akuz. + V fin.³ interesēt + NOM nom. <i>Mani interesē politika.</i> <i>Manus draugus interesē sports.</i>		
			NOM dat. + ir interese par + NOM vsk. akuz./dsk. dat. <i>Man ir interese par vēsturi.</i> <i>Man ir interese par tradīcijām.</i>	

2.23. Intereses trūkums

	nav + ADJ + NOM nom. <i>Tas nav interesants darbs.</i> <i>Tā nav interesanta grāmata.</i>		
F <i>Tas nav interesanti!</i>	F <i>Cik garlaicīgi!</i> <i>Cik nogurdinoši!</i>		
	NOM akuz. + [nemaz] V fin.³ neinteresēt + NOM nom. <i>Mani neinteresē politika.</i> <i>Mani nemaz neinteresē laika apstākļi.</i>		
		NOM dat. + nav [nekādas] intereses par + NOM vsk. akuz./dsk. dat. <i>Man nav intereses par mākslas vēsturi.</i> <i>Man nav nekādas intereses par šiem attēliem.</i>	
	V fin. neinteresēties par + NOM vsk. akuz./dsk. dat. <i>Es neinteresējos par sportu.</i>		

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
2.24. Sarunbiedra interešu noskaidrošana (sk. arī 5.14. punktu)				
		Vai + NOM nom. + V fin.3 interesēt + NOM akuz. <i>Vai tevi interesē Latvijas arhitektūra?</i> Kas + V fin.3 interesēt + NOM akuz. <i>Kas jūs interesē?</i>		
		Vai + NOM nom. + V fin. interesēties par + NOM vsk. akuz./dsk. dat. <i>Vai tu interesējies par latviešu literatūru?</i> Par ko + NOM nom. + V fin. interesēties <i>Par ko jūs interesējaties?</i>		
	ADV interesanti <i>Interesanti!</i> <i>Vai tas ir interesanti?</i>			
2.25. Sarunbiedra zināšanu noskaidrošana				
		Vai + NOM. nom. + V fin. (ne)zināt + NOM akuz. <i>Vai tu zini dzejoli(-ļus)?</i>		
			Vai + V fin. nezināt, + kāpēc/kad/kas/kā + PT <i>Vai tu nezini, kāpēc viņš nav darbā?</i> <i>Vai jūs nezināt, kas būs programmā?</i> <i>Vai tu nezini, kad būs koncerts?</i>	
		VT, + vai ne? <i>Jūs jau zināt par šo notikumu, vai ne?</i>		
		Vai + V fin. (ne)pazīt + TP <i>Vai tu pazīsti to aktieri?</i> <i>Vai jūs [gadījumā] nepazīstat to sievieti?</i> <i>[Tu] nepazīsti šo cilvēku?</i>		
			V fin. zināt, + kāpēc/kad/kas/kā + PT <i>Tu zini, kad būs koncerts?</i> <i>Jūs zināt, kas ir Durbe?</i>	
			Vai + V fin. perf. dzirdēt + TP <i>Vai tu esi dzirdējis leģendu par Lielo Kristapu?</i> Vai + V fin. perf. dzirdēt, + ka + PT <i>Vai esi dzirdējis, ka mums būs jauns vadītājs?</i>	

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
2.26. Situācija, kur personu, lietu vai faktu atceras vai tas ir aizmirsts				
			V fin. (ne) atcerēties + NOM akuz. <i>Es atceros to filmu.</i> <i>Es neatceros adresi.</i>	V fin. (ne) atcerēties, + kas/kā/kur/kad/kāpēc + PT <i>Es neatceros, kas bija vakar.</i> <i>Viņa neatceras, kā tas notika.</i>
			V fin. nevarēt + V inf. atcerēties + NOM akuz. <i>Es nevaru atcerēties dzejoli.</i> <i>Es nevaru atcerēties to kodu.</i>	V fin. nevarēt + V inf. atcerēties, + kas/kā/kur/kad/kāpēc + PT <i>Es nevaru atcerēties, kas bija vakar.</i> <i>Viņa nevar atcerēties, kā tas notika.</i>
		V fin. aizmirst + NOM akuz. <i>Es aizmirsu vārdu.</i>		V fin. aizmirst, + kas/kā/kur/kad/kāpēc + PT <i>Es aizmirsu, kas notika vakar.</i> <i>Es aizmirsu, kā to darīt.</i>
				V fin. perf. (ne) aizmirst <i>Es neesmu aizmirsusi savu telefona numuru.</i>
2.27. Pārsteigums				
	F <i>O!</i> <i>Oho!</i> <i>Ak, vai!</i>	F <i>Tiešām?</i> <i>Vai tiešām [tā ir]?</i> <i>Pareizi?</i>	F <i>Tas ir pārsteigums!</i> <i>Neticami!</i>	
			S pārsteigums <i>Tas man ir pārsteigums.</i> <i>Vai tev tas ir pārsteigums?</i>	
			būt fin. + PRT pārsteigts = V fin. cieš.* <i>Es esmu pārsteigts.</i> <i>Vai tu esi pārsteigta?</i>	

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
				V fin. pārsteigt <i>Tu pārsteidzi mani. Vai tevi tas pārsteidz?</i>
2.28. Pārsteiguma trūkums				
				V fin. nepārsteigt <i>Tas mani nepārsteidz.</i>
			nebūt fin. + PRT pārsteigts = V fin. cieš.* <i>Es neesmu pārsteigta.</i> nebūt fin. + PRT pārsteigts = V fin. cieš*, + ka + PT <i>Es neesmu pārsteigts, ka tu ieradies.</i>	
				F <i>Tā jau es domāju. Tā jau varēja domāt. Tas jau bija zināms. To jau varēja paredzēt. Tā tam arī bija jānotiek/ jābūt.</i>
2.29. Žēlums, vilšanās, nožēla				
		F <i>Žēl. Žēl gan. Man žēl. Vai cik žēl! Cik žēl! Cik bēdīgi!</i>		
			ADV žēl + NOM ģen. <i>[Ir] žēl drauga.</i>	
			ADV žēl, ka + PT <i>[Ir] žēl, ka man tagad nav laika.</i>	
				V fin. nožēlot + NOM akuz. <i>Es nožēloju savu rīcību.</i>
				V fin. nožēlot, + ka + PT <i>Es nožēloju, ka nenopirku to mašīnu.</i>

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
2.30. Cerība				
			V fin. cerēt + V inf./uz + S akuz. Ceru atrast labu darbu. Ceru uz labu darbu.	
			V fin. cerēt, + ka + PT Ceru, ka viss būs labi. Mēs ceram, ka būs labi.	
2.31. Bailes, bažas				
		ADV bail + no + S ģen. Man [ir] bail no suņa.		
		ADV bail + V inf. Man [ir] bail [te] gulēt.	ADV bail, ka + PT [Ir] bail, ka būs negaiss.	
		V fin. baidīties + no + S ģen. Es baidos no suņa.		
		V fin. baidīties + V inf. Es baidos [te] gulēt.	V fin. baidīties, raizēties, + ka + PT Baidos, ka būs problēmas.	
		F Palīgā!	F Šausmas! Drausmīgi!	
		V cop fin.3 + S nom. bailes Man ir bailes.		
2.32. Mierināšana				
	F Būs labi!	F Neuztraucieties! Nevajag uztraukties!		
2.33. Jautāšana par bailēm vai satraukumu				
		F Vai tev bail? Vai tu baidies? Vai tu uztraucies?		
2.34. Pateicība				
	F [Liels] paldies!	F Pateicos! Pateicamies!		

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
	Paldies + S/ PRON dat. <i>Paldies [tev]!</i> <i>Paldies [Jānim]!</i>	Paldies par + S akuz. <i>Paldies par darbu!</i> <i>Paldies par palīdzību.</i>	Paldies + S/ PRON dat. + TP <i>Paldies jums un jūsu draugiem!</i> <i>Paldies jums, skolotāj!</i> Paldies, ka + PT <i>Paldies, ka piezvanīji!</i>	
2.35. Atbilde uz pateicību				
	F <i>Lūdzu!</i> <i>Paldies jums!</i> <i>Nav par ko.</i>		F <i>Ņem/ņemiet par labu.</i> V cop fin. būt + prieks + V inf. <i>[Man] bija prieks palīdzēt.</i>	
2.36. Atvainošanās				
	F <i>Atvainojiet!</i> <i>Atvaino, [lūdzu]!</i>	F <i>[Lūdzu] piedošanu!</i>		
2.37. Piedošana (atbilde uz atvainošanos)				
	F <i>Nekas.</i> <i>Nav par ko.</i> <i>Viss kārtībā.</i>			
2.38. Uzslava				
	F <i>Labi.</i> <i>Lieliski!</i> <i>Brīnišķīgi!</i> <i>Ļoti labi!</i>	F <i>Nu, tas ir labi!</i> <i>Tas man patīk!</i> <i>Vareni!</i>	VT, + ka + PT <i>Tas ir labi/lieliski, ka tu iestājies augstskolā.</i> VT, + kā + PT <i>Man patika, kā tu dziedāji.</i>	
2.39. Negatīvs novērtējums				
	F <i>Slikti.</i> <i>Nepareizi.</i>	F <i>Tas nav pareizi.</i>	VT, + ka + PT <i>Tas ir slikti, ka mūsu komanda zaudēja.</i>	
2.40. Iebildums				
	F <i>Nē!</i>	F <i>Tā nevar.</i> <i>Tā nedrīkst.</i>		

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
3. DARBĪBAS SASKAŅOŠANA				
3.1. Ierosinājums				
		V imp. <i>Ejam!</i> <i>Brauc ciemos!</i>		
	V fin. nāk. <i>Brauksim uz jūru!</i>			
	Vai + V fin. nāk. <i>Vai brauksim uz jūru?</i>			
				Kā būtu, ja + V vēl. + TP <i>Kā būtu, ja mēs aizietu uz kino?</i>
3.2. Piekrišana ierosinājumam, piedāvājumam				
	F <i>Jā.</i> <i>Labi.</i> <i>Jā, labi.</i> <i>Protams.</i>	F <i>Labprāt.</i> <i>Laba doma/ideja.</i> <i>Kāpēc [gan] ne.</i>	F <i>Lai notiek.</i> <i>Ar prieku!</i>	VT, + jo + PT <i>Labprāt piedalīšos, jo šodien man ir brīvs vakars.</i>
3.3. Lūgums				
	F <i>Man ir lūgums.</i>			
		F <i>Vai drīkst/drīkstu lūgt?</i>		Vai + drīkstu lūgt + V inf. + NOM akuz. <i>Vai drīkstu lūgt atvērt logu?</i> Vai + drīkstu (pa)lūgt + N akuz. <i>Vai drīkstu palūgt jums pildspalvu?</i>
		F <i>Esiet tik laipns(-a)</i>		Esi/esiet tik labs/laipns, + TP <i>Esiet tik labs, [un] pasniedziet man cukuru.</i> <i>Esiet tik laipna, [un] parādiet man [...]</i>
		Lūdzu, + V imp. <i>Lūdzu, nāciet iekšā!</i>		

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
3.4. Ieteikums				
		V vēl. varēt + V inf. <i>Mēs varētu apmeklēt to izstādi.</i>		
		V vēl. vajadzēt + V inf. <i>Tev vajadzētu mācīties.</i>		
				V vēl. vaj. <i>Tev būtu jāiet uz sporta zāli.</i>
			Klausies, + TP <i>Klausies, ejam mājās!</i>	
				Tavā/Jūsu vietā es + V vēl. <i>Jūsu vietā es tā nedarītu.</i>
3.5. Brīdinājums				
	F <i>Uzmanību!</i> <i>Uzmanīgi!</i>			
		ne~V imp. <i>Neej [tur]!</i> <i>Neejiet [tur]!</i>		
		V imp. <i>Uzmanies!</i> <i>Esiet uzmanīgi!</i>		Uzmanies, ka + PT <i>Uzmanies, ka nepazaudē dokumentus.</i> Esi uzmanīgs/esiet uzmanīgi + TP <i>Esi uzmanīgs ar uguni!</i> <i>Esiet uzmanīgi uz slidena ceļa.</i>
			F <i>Bīstami!</i> <i>Tur nav droši!</i>	
			Pagaidi/ pagaidiet, + TP <i>Pagaidi, tur ir bīstami iet!</i>	

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
3.6. Iedrošināšana				
	F Ļoti labi! Ļoti labi, tālāk! Okey/OK! (sar.)	F Ļoti labi, turpini/ turpiniet! Tas der.		
		F Nebaidies! Nebaidieties! Nevajag baidīties. Nav ko baidīties!		
3.7. Pamācīšana				
	F + darbības demonstrēšana Dari(-iet) tā!	V imp. ņem/ņemiet, liec/lieciet, tīri/tīrieti		
		V inf. liet (traukā),(lēni) maisīt, cept (20 minūtes)		
3.8. Palīdzības lūgšana				
	F Lūdzu, palīdziet! Palīgā!	F Nāciet, lūdzu, palīgā! Vai tu vari man drusku palīdzēt? Esi tik labs, palīdzi man drusku!		
		Vai + [tu/jūs] + V vēl. + V inf. + NOM dat. Vai jūs man varētu palīdzēt?		
3.9. Palīdzības piedāvāšana				
		Vai + V fin. varēt + V inf. + NOM dat. Vai varu [tev/jums] palīdzēt?	Vai + [es/mēs] + V vēl. varēt + V inf. + NOM dat. Vai es varētu [tev/jums] palīdzēt?	
		V nāk. palīdzēt Es tev palīdzēšu.		
			F Ļaujiet/pagaidiet, es jums palīdzēšu!	

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
3.10. Atteikšanās no palīdzības				
	F Nē, paldies! Paldies, nevajag!		Paldies, + bet + TP Paldies, bet es to izdarīšu pats.	
3.11. Ielūgums				
		V fin. tag. ielūgt, uzaicināt Ielūdzu jūs uz koncertu! Uzaicinām jūs ciemos!	F Jūs tiekat laipni lūgti + TP Jūs esat laipni gaidīti + TP	
		V fin. tag. nākt Nāc/nāciet ciemos!		
		V fin. tag. aicināt Aicinām apmeklēt mūsu izstādi! Aicinām piedalīties sporta spēlēs!	F Vai drīkstu jūs aicināt + TP	
3.12. Ielūguma, uzaicinājuma pieņemšana				
	F Paldies! Paldies, būšu!	F Paldies par uzaicinājumu. Ļoti patīkami! Noteikti būšu/būsim.	F Pateicos [jums] par uzaicinājumu.	
3.13. Atteikums uzaicinājumam, ielūgumam				
		PART diemžēl + ne~V fin. Diemžēl nevaru/nevarēšu [būt]. Diemžēl nebūšu.	Man ir ļoti žēl, bet + TP Man ir ļoti žēl, bet es nevarēšu ierasties.	
			Pateicos/paldies [par uzaicinājumu], bet + TP Paldies par uzaicinājumu, bet ierasties nevarēšu.	

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
4. SAZIŅAS SĀKŠANA				
4.1. Uzmanības piesaistīšana				
	F Atvaino!/Atvainojiet! Piedod!/Piedodiet! Atvainojiet, cik ir pulkstenis?	F Atvainojiet par traucējumu!	F Vai jūs nebūtu tik laipns(-a) + TP	
		V imp. Klausies!/Klausieties! Skaties!/Skatieties!		
			F [Lūdzu] uzmanību! Lūdzu mirkli uzmanības!	
4.2. Uzmanāšana (sk. arī 5.1. punktu)				
4.3. Sasveicināšanās				
	F Labrīt! Labdien! Labvakar! Sveiki! Sveiks(-a)! Čau! (sar.)	F Esiet sveicināti! Laipni lūdzam! Sveiki, prieks redzēt!		
	F + VS/S īpašv. vok. Sveicināti, Bērziņa kungs! Labdien, Andri!			
4.4. Intereses izrādīšana sarunas sākumā				
	F Kā tev/jums iet? Kā tev/jums klājas? Un tev/jums?	F Kā jūties/jūtaties? Kā tev/jums ar veselību? Vai tev jau ir labāk? Kas jauns jūsu dzīvē?		
4.5. Atbilde uz jautājumiem sarunas sākumā				
	F Paldies, labi! Labi. Lieliski! [Tā] nekas. Normāli.	F Paldies, jūtos labi/ normāli. Un tev?	F Man nav [īsti] labi, bet turos.	F Paldies, ka apvaicājies. Paldies par apvaicāšanos. Viss ir labākajā kārtībā! Nav par ko sūdzēties!

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
4.6. Iepazīstināšana				
4.6.1. Oficiāla		F Esiet pazīstami.. Lūdzu, iepazīstieties.. Vai drīkstu jūs iepazīstināt ar.. Atļaujiet jūs iepazīstināt ar.. Gribētu tevi/jūs iepazīstināt ar..		
4.6.2. Neoficiāla		F Esiet pazīstami! Tas/tā ir.. Lūdzu, iepazīstieties – Juris.. Es tevi gribu iepazīstināt ar.. Iepazīsties, lūdzu, ar..		
4.7. Atbilde pēc iepazīstināšanas				
	F [Ļoti] patīkami! Jauki!	F Priecājos iepazīties! Bija ļoti patīkami ar jums iepazīties.	F Šķiet, ka esam jau kaut kur tikušies(-ās).	
4.8. Apsveikums un vēlējums				
	F Apsveicu(-am)! Laimīgi! Daudz laimes dzimšanas dienā! Sveiciens vārda dienā! Priecīgus Ziemassvētkus!	F Vēlu/vēlam veiksmi/panākumus/labu veselību! Novēlu, lai tev būtu laba veselība! Kaut ātrāk būtu vasara!		
4.9. Tosti				
	INTERJ Priekā! Prozit!	F Uz tavu/jūsu veselību! Gribu teikt tostu.	F Gribētu teikt tostu.	
			Dažādas apsveikuma uzrunas (tosti) atbilstoši pasākumam un situācijai.	
4.10. Atvadīšanās				
	F Uz redzēšanos! Visu labu/jauku! Laimīgi! Čau! (sar.)	F Uz tikšanos! Līdz rītam! Pagaidām! Laimīgi!		

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
5. PUBLISKA UZSTĀŠANĀS, SARUNAS VEIDOŠANA				
5.1. Uzruna (sk. arī 4.2. punktu)				
5.1.1. Oficiāla uzruna		F Dāmas un kungi! Cienījamās dāmas un godātie kungi! Direktora kungs!	F Augsti godātie/godājamie viesi/konferences dalībnieki/ pasākuma dalībnieki! Augsti godātā žūrija!	
5.1.2. Neoficiāla uzruna	S/VS vok. Anna! Jāni! Draugs! Dārgā draudzene!			
5.2. Pauzes ieturēšana (arī izteiksmes veidu, vārdus meklējot)				
		F Vienu mirklīti/ momentu! Pagaidi!/Pagaidiet! Es padomāšu. Zini/ziniet,..	F man jāpadomā zini/ziniet kā lai to saka jā (nu)	
5.3. Klātesošo ievadišana tēmā				
				F Es jūs iepazīstināšu ar.. Ļaujiet [man] jūs iepazīstināt ar.. Šīsdienas/šīs lekcijas/ šīs sarunas tēma ir.. Es runāšu par..
5.4. Teiktā precizēšana				
		F Piedodiet! Kļūdījos! Tā es negribēju teikt. Tā es nedomāju. Es gribēju teikt, ka + PT	F Jūs mani nesapratāt. Jūs mani nepareizi sapratāt. Es paskaidrošu. Es precizēšu. Man jāpaskaidro. Man jāprecizē. Gribētu piebilst/ paskaidrot.	

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
5.5. Viedokļa izteikšana				
		F <i>manuprāt es domāju man liekas man šķiet</i>		F <i>Es saprotu, ka + PT Kā es saprotu, + PT</i>
5.6. Numurēšana, secības noteikšana				
	NUM pam. <i>viens, divi, trīs</i>	ADV <i>pirmkārt, otrkārt, treškārt</i>	ADV <i>vispirms – tad</i>	F <i>no vienas puses – (bet) no otras</i>
	NUM kārtas nom. <i>pirmais, otrais</i>			
5.7. Piemēra minēšana				
		ADV <i>piemēram</i>	F <i>par piemēru kā piemēram kā piemēru</i>	F <i>salīdzinājumam ieskatam</i>
		F <i>un tā tālāk un citi un tamlīdzīgi</i>		
5.8. Svarīgākā izcelšana, uzsveršana				
		PART <i>bez šaubām, (pa)tiešām, tikai</i>		
			ADV <i>sevišķi, ārkārtīgi, īpaši Šī tikšanās ir sevišķi nozīmīga.</i>	
			Jāatzīmē/jāuzsver/ jāpasvītro/ jāizceļ + NOM nom. <i>Īpaši jāatzīmē J. Bērziņa nopelni.</i>	Jāatzīmē/jāuzsver/ jāpasvītro/jāizceļ, ka + PT <i>Īpaši jāuzsver, ka esam parādījuši labākos rezultātus pilsētā.</i>
				F <i>Nemiet vērā, ka.. Paturiet prātā, ka.. Atceries/neaizmirsti, ka..</i>

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
5.9. Izcēlums rokrakstā vai datorrakstā				
	pasvītrojums			
	slīpinājums			
	trekninājums			
	lielie burti			
	retinājums			
	iekrāsojums			
	teksta vienību sakārtojums, novietojums			
5.10. Kopsavilkums				
		ADV tātad	ADV/S lok./VS kopumā nobeigumā rezultātā īsumā kopsavilkumā īsi sakot apkopojot teikto	
5.11. Temata maiņa				
			F pabeidzam/mainām tematu pārejām pie cita temata pietiks par to par to viss to esam izrunājuši ar to pabeidzam	
5.12. Sarunbiedra viedokļa noskaidrošana (sk. arī 2.24. punktu)				
		F Kā tu domā? Kā jūs domājat? Vai tu domā tāpat? Kā tev/jums liekas/ šķiet?		F Kāds ir tavs/jūsu viedoklis/nostāja? Kuru viedokli tu atbalsti/jūs atbalstāt?

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
5.13. Uzmanības apliecināšana klausīšanās procesā (sk. arī 5.24. punktu)				
	F Jā. Nē. O! Oho! Protams.	F Skaidrs. Es saprotu. Es nesaprotu. Tiešām? Pareizi?	F Dabiski. Ak tā?	F Ko tu neteiksi! Jūs neteiksiet.. nu re nu redzi(-iet)
5.14. Sarunbiedra pārtraukšana				
	F Atvaino!//Atvainojiet!	F Vai drīkstu jūs traucēt? Vai drīkstu jūs/tevi pārtraukt? Acumirkli! Piedodiet! Piedod, ka pārtraucu!		
5.15. Klausītāju klusināšana				
		F Lūdzu klusumu! Klusāk, lūdzu!	F Lūdzu uzmanību! Vai nevarētu [nedaudz] klusāk!	
5.16. Sarunas kārtības uzturēšana				
	Lūdzu, + S vok. Lūdzu, Pēteri!	Vārds + S dat. Vārds Pēterim!	F Laipni lūdzu,.. Dodu vārdu + NOM dat. Nākamajam vārds + NOM dat. Vārds uzrunai/ apsveikumam + NOM dat.	
5.17. Vēlēšanās turpināt sarunu				
				F Vai drīkstu turpināt/ pabeigt? Vienu mirklīti, lūdzu!
5.18. Pamudinājums turpināt sarunu				
	F Lūdzu tālāk. Tālāk!	F Lūdzu, turpini/ turpiniet! Vai tas ir viss? Un tālāk?	F Mēs jūs klausāmies. Tas ir interesanti, turpiniet. Ko vēl varat piebilst? Kas grib turpināt/papildināt/piebilst?	

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
5.19. Runas pabeigšana				
	F Paldies! Paldies par uzmanību!	F Pateicos! Pateicos par uzmanību! Bija ļoti patīkami! Bija ļoti interesanti!	F Un noslēgumā/ visbeidzot.. Beigās jāpiebilst,.. Gribētos beigt ar + NOM vsk. akuz./ dsk. dat. Bija ļoti patīkami/ interesanti + V inf.	
5.20. Telefona sarunas				
5.20.1. Viencipara skaitļi	NUM pam. nulle, viens, divi, trīs, septiņi			
5.20.2. Vairākciparu skaitļi		NUM pam. divsimt trīspadsmit, divsimt divdesmit		
5.21. Telefona sarunas sākšana				
		F/VS Labrīt!/Labdien!/ Labvakar! Jums zvana.. Šeit runā.. Sveiki, te..	Sveiciens, + te runā/jums zvana/jūs traucē + stādīšanās priekšā Labdien, jums zvana Māra.	
5.21.1. Atbildes uz zvanu darbavietā		S/PRON nom. + V fin. klausīties [Darbavietas nosaukums], Jānis Kalniņš klausās! Direktors klausās! Es klausos!		
		S nom./VS (darbavietas nosaukums), + lūdzu „Skonto”, lūdzu!		
5.21.2. Atbildes uz privātu telefonzvanu	F Jā! Lūdzu! Halo!	F Klausos! Jūs runājat ar..		
	S īpašv. Jānis Bērziņš. Jānis, [lūdzu]!			

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
5.22. Adresāta noskaidrošana				
		F <i>Es gribu runāt ar.. Vai es runāju ar..</i>	F <i>Vai es varētu/drīkstētu/ drīkstu (pa)lūgt.. Vai es varētu runāt ar + vārds, uzvārds/ tituls/amats</i>	
5.23. Savienošana ar adresātu				
		F <i>Jā, tūlīt! Acumirkli! Pagaidiet!</i>	F <i>tūlīt pasaukšu tūlīt savienošu</i>	
			F <i>..ir aizņemts un nevar ar jums runāt. ..nav mājās. Piezvaniet vēlāk. Jūs kļūdījāties! Uz kādu telefona numuru jūs zvanāt?</i>	
5.24. Kontakta ar sarunbiedru pārbaude telefonsarunas laikā (sk. arī 5.13. punktu)				
		F <i>Vai tu mani dzirdi?/Vai jūs mani dzirdat? Tu klausies?/Jūs klausāties?</i>		
5.25. Sarunas atlikšana				
		V nāk. (pie)zvanīt + ADV/S lok. <i>Piezvanišu vēlāk. Piezvanišu rīt. Zvanišu vakarā.</i>	F <i>Atvaino/atvainojiet, es tagad nevaru runāt. Es esmu aizņemts/ aizņemta un nevaru tagad runāt.</i>	
5.26. Ziņas nodošana telefoniski				
			F <i>Vai jūs varētu viņam/viņai atstāt ziņu/zīmīti? Vai jūs varētu viņam/viņai pateikt, ka/lai + PT Esiet tik laipns/laipna, pasakiet viņam/viņai, ka + PT</i>	

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
6. RĪCĪBA RUNAS SITUĀCIJĀS, KAD TEIKTAIS NAV UZTVERTS, SAPRASTS				
6.1. Informēšana par teiktā nesaprašanu (sk. arī 6.7. punktu)				
	F <i>Piedodiet, es nesapratu.</i> <i>Atvainojiet, es nesapratu.</i> <i>Es slikti runāju latviešu valodā.</i> <i>Es slikti saprotu.</i>			
6.2. Lūgums atkārtot teikto				
	F <i>Kā, lūdzu?</i> <i>Ko tu teici?</i> <i>Ko jūs teicāt?</i>	F <i>Vai jūs varat atkārtot, lūdzu?</i> <i>Lūdzu, atkārtojiet!</i>		
6.3. Pārjautāšana				
		F <i>Vai tu teici../Vai jūs teicāt..</i>		
6.4. Lūgums paskaidrot				
	F <i>Kas tas ir?</i>	F <i>Ko nozīmē..</i> <i>Ko tas nozīmē?</i>		
	F <i>Kā latviski ir...?</i>	F <i>Kā to pateikt latviski?</i> <i>Kā to sauc latviski?</i> <i>Kā tas ir latviešu valodā?</i>		
6.5. Lūgums skaidrāk izrunāt vārdu				
		F <i>Lūdzu, pasakiet skaidrāk!</i>		
6.6. Lūgums palīdzēt uzrakstīt				
	F <i>Kā [pareizi] raksta..</i>			
6.7. Informēšana par valodas neprasmi (sk. arī 6.1. punktu)				
	F <i>Es to neprotu latviski.</i>			

1. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas komunikatīvās funkcijas īstenošana

Saziņas uzdevumi	Valodas lietojums (valodas komunikatīvās funkcijas realizācija)			
	A1	A2	B1	B2
6.8. Lūgums izteikties lēnāk				
	F <i>Lūdzu, lēnāk!</i>	F <i>Lūdzu, runā/runājiet mazliet lēnāk! Lūdzu, nerunā/ nerunājiet tik ātri! Tu runā/jūs runājat ļoti ātri.</i>		
6.9. Pārfrāzēšana				
		F <i>tas ir, respektīvi Es gribēju teikt..</i>		
6.10. Teiktā atkārtošana				
	Precīza vai vienkāršota vārda vai atsevišķa izteikuma lēnāka atkārtošana (var būt lēnāks runas temps). Vārda izrunāšana pa burtam vai zilbei.	F <i>Es teicu..</i>		
6.11. Apjautāšanās, vai partneris sapratis dzirdēto				
		F <i>Vai tu saprati?/Vai jūs sapratāt? Vai ir skaidrs?/Vai viss [ir] skaidrs?</i>		

3. VISPĀRĪGIE JĒDZIENI

Valodas vispārīgo jēdzienu sistēma ir izveidota, balstoties uz valodas lietojuma funkcionālajiem aspektiem un tādām nozīmju kategorijām kā priekšmetiskums, aspektualitāte, temporalitāte, modalitāte, situativitāte u. c. Vispārīgo jēdzienu sistēma parāda leksiski semantisko vienību kopumu, ar kuru tiek nodrošināta izteikuma jēga visdažādākajās saziņas situācijās. Šajā sarakstā valodas vienības nav grupētas pēc saziņas satura tematiskajiem kritērijiem, bet gan veido vispārinātas jēdzieniskas grupas:

1. Eksistence.
2. Telpa.
3. Laiks.
4. Kvantitāte.
5. Kvalitāte.
6. Izziņas process.
7. Attiecības.

Valodas vispārīgo jēdzienu sistēma aplūkota saistībā ar vārdu tematisko klasifikāciju, valodas komunikatīvo funkciju un gramatiskās sistēmas modeļu aprakstu. Vispārīgo jēdzienu spektrs valodā ir ļoti plašs: tie var būt atsevišķi patstāvīgi vārdi, vārdu savienojumi, frazeoloģismi, kā arī veseli izteikumi. Nosakot noteiktas valodas vienības piederību kādai grupai, ir izvērtētas šo vienību gramatiskās pazīmes, leksiskās nozīmes, funkcionalitāte, lietojuma biežums u. c. īpatnības.

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
1. EKSISTENCE, ESAMĪBA, NEESAMĪBA				
1.1. Eksistence				
	V fin. būt + NOM nom. Ir rīts.			
		V fin. nebūt + NOM ģen. Latvijā nav augstu kalnu.		
			V pastāvēt, eksistēt, atrasties Grāmata atradās. Fizikas likumi pastāv.	V fin. + ADV/S lok. Mēs atrodamies ceļā/ uzmanības centrā. V fin. (ne)trūkt, pietrūkt + NOM ģen. Trūkst klausītāju.
1.2. Klātbūtne un prombūtne				
	NOM nom. + V fin. būt + ADV/S lok. Kaķis ir tur. Kaķis ir istabā.		NOM ģen. + V fin. nebūt + ADV/S lok. Kaķa tur nav. Kaķa nav istabā.	
	ADV šeit, te, tur		PART ne + ADV ne te, ne šeit, ne tur – citur	
		PREP ar + NOM. vsk. akuz./dsk. dat. ² PREP bez + NOM vsk. ģen./dsk. dat. kopā ar, bez		ADV klāt, prom, tepat
1.3. Pieejamība, nepieejamība				
	V fin.3 būt + NOM nom. Man ir biļete.			
		V cop fin. būt/ nebūt + ADJ Kafija ir gatava. ADJ gatavs		
		V fin. nebūt + NOM ģen. Veikalā nav piena. Kasē nav biļešu.		

² Lietvārda locījumu paradigmā, ņemot vērā gramatiskās formas galotnes trūkumu un formu sakritību ar vienskaitļa akuzatīvu un daudzskaitļa datīvu, kā arī metodisku apsvērumu dēļ netiek izdalīts instrumentālis. (Sk. arī LVG 2013, 352—353)

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
			V fin. (ne)varēt + V inf. dabūt <i>Kredītu nevaru dabūt.</i>	V inf. tikt + ADV <i>tikt klāt</i> <i>Pie ārsta nevar tikt [klāt].</i> V fin. tikt <i>Vakarā tiku uz koncertu.</i> <i>Veiksmīgi tiku pie biļetēm.</i>
1.4. Situācijas eksistence, darbības norise				
		V fin.3 <i>Līst. Snieg. Puteņo.</i>		
			V fin.3 notikt + ADV/NOM nom. <i>Ārā notiek sacensības. Kas te notiek?</i>	V fin. norītēt, norisināties <i>Mēģinājums norit veiksmīgi.</i> <i>Svētku pasākumi norisinās ciemā/uz kalna/pie ezera.</i>
2. TELPA				
2.1. Novietojums, atrašanās vieta				
	S nom./VS <i>Rīga, Brīvības iela, Vērmānes dārzs, lauks, jūra</i>			
	S lok. <i>centrā, pilsētā, istabā, skolā, Brīvības ielā, Vērmānes dārzā</i>	S dsk. lok. <i>Cēsīs, Dzintaros Alpos, Helsinkos mājās, laukos</i>		
		S <i>augša, apakša, priekša, aizmugure, vidus, mala</i>		
		ADV/S lok. <i>augšā, apakšā, priekšā, aizmugurē</i>		
		NOM ģen. + ADV <i>priekšā, vidū, starpā mājas priekšā, meža vidū</i>		

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
	PREP + S vsk. ģen./dsk. dat. uz, pie, aiz, zem, virs uz galda, aiz ezera PREP + S vsk. akuz./dsk. dat. gar, ap ap māju, gar malām		ADV(PREP) + NOM dat. blakus, blakām, līdzās, pretī, apkārt, virsū, otrpus, iekšpus, šaipus, viņpus apkārt ezeram, pretī parkam, blakus kokiem ADV (PREP) + NOM vsk. ģen./dsk. dat. ārpus ārpus ēkas	
		PREP + S vsk. akuz./dsk. dat. pār, pret PREP + S dsk. dat. starp, līdz starp kokiem PREP + S vsk. ģen./dsk. dat. pēc, pirms, ārpus ārpus pilsētas		
	NOM nom. + V fin. būt + S lok./ADV Brālis ir skolā. Es esmu šeit. Kuldīga ir Kurzemē.		V fin. atrasties + ADV/S lok./uz, pie, aiz + S vsk. ģen./dsk. dat. Grāmata atrodas plauktā. Meitene atrodas aiz durvīm.	
	Kur + V fin. būt + NOM nom. Kur ir Vecrīga? Kur tu esi?			
	ADV te, šeit, tur, kur, iekšā, ārā			ADV/S lok. kaut kur, visur, nekur, iekšpusē, ārpusē, tuvumā, tālumā

2.2. Attālums, distance

ADV tuvu, tālu	ADV sal. tuvu, tuvāk, vistuvāk; tālu, tālāk, vistālāk	
V cop fin. būt, nebūt + ADV tuvu, tālu, netālu, tuvu Jūra ir tālu. Tas ir netālu.	ADV blakus + NOM dat. Baznīca ir blakus parkam. ADV/VS netālu, nav tālu + PREP no + NOM vsk. ģen./dsk. dat. Netālu no mājas.	

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
2.3. Kustība				
		NOM lok. augšā, lejā, kokā, kalnā		
	V iet, nākt, braukt, staigāt, peldēt, lidot Mēs ejam uz centru. Draugi nāk no meža.			
		V kāpt, pastaigāties Mēs kāpjam kalnā. Viesi pastaigājas [pa centru].		
			V skriet, staigāt, lēkt, kustēties, pārvietoties Tūristi staigā pa Vecrīgu.	V rāpties, rāpot, līst Bērns rāpo pa grīdu.
				uz + NOM ģen. + pusi Iet uz mājas pusi. Iet uz to pusi.
				ADV augšup, lejup, kalnup
	PREP pa, uz + S vsk. akuz./dsk. dat. iet pa ielu braukt uz Jūrmalu PREP no + S vsk. ģen./dsk. dat. nākt no darba		pie~, no~V fin. + PREP pie, no + S vsk. ģen./dsk. dat. pieiet pie loga noiet no ceļa pa~V fin. + PREP pa + S vsk. akuz./dsk. dat. pāiet pa taku	
2.4. Virziens				
	V fin. iet, nākt, braukt + PREP no, pie + NOM vsk. ģen./dsk. dat. Jānis brauc no Rīgas. V fin. iet, nākt, braukt + PREP uz, caur, pa + NOM vsk. akuz./dsk. dat. Mēs ejam uz upi.			
			aiz~, at~V aizbraukt, atbraukt; aiziet, atnākt; aizlidot, atlidot	
	ADV pa labi, pa kreisi, pa priekšu Ejiet pa labi!			

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
	ADV taisni, atpakaļ <i>Ejiet taisni!</i>	ADV tur, šeit, atpakaļ, projām, prom, pāri <i>Ejiet tur!</i> <i>Nāc šurp!</i> <i>iet pāri tiltam</i>		
2.5. Izcelsme				
	F ir dzimis/dzimusi <i>Es esmu dzimis Rīgā.</i> <i>Es esmu dzimusi Liepājā.</i>		PRT~is <i>dzimis/dzimusi/</i> <i>dzimuši/</i> <i>dzimušas</i>	V fin. perf. dzimt <i>Es esmu dzimusi</i> <i>Aizkrauklē, bet mans brālis ir dzimis Rīgā.</i> <i>Mēs esam dzimuši Latvijā.</i>
	V fin. būt + PREP no + S vsk. ģen. <i>būt no</i> <i>Es esmu no Latvijas.</i>		V fin. nākt + PREP no S vsk. ģen./ dsk. dat. <i>nākt no</i> <i>Mani vecāki nāk no Latgales.</i>	
2.6. Novietojums, secība				
	ADV priekšā <i>Priekšā ir māja.</i> PREP aiz + S vsk. ģen. <i>Aiz mājas ir dārzs.</i>			
2.7. Telpas dimensijas u. c. raksturlielumi				
2.7.1. Izmēri (arī garuma, platuma mērvienības)	ADJ liels, neliels, mazs, garš, īss, augsts, zems, šaurs, plats + S <i>liels koks</i> <i>neliela istaba</i> NOM + V cop fin. būt + ADJ <i>Dzīvoklis ir mazs.</i> <i>Iela ir šaura.</i>		ADJ <i>dziļš, sekls, īss, plašs, tievs, resns, biezs, plāns</i>	pa~, ie~ADJ <i>paliels, pagārš, paīss, pašaurš, paplāns, iegarens</i>
			ADJ~īgs, ~īņš <i>apaļīgs, maziņš, īsiņš, plāniņš</i>	
			S <i>garums, augums, platums, lielums, izmērs, apkārtmērs, mērogs</i>	

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
2.7.1. Izmēri (arī garuma, platuma mērvienības)	F <i>Vai tas ir liels/garš/ augsts/plats? Vai iela ir plata? Vai pagals ir liels?</i>	ADV/F <i>Cik? Cik liels/garš/augsts/ plats? Cik garš ir Jānis? Cik liela ir soma?</i>	S/F <i>Kāds ir platums/ garums/svars/izmērs?</i>	
	S <i>milimetrs, centimetrs, metrs, kilometrs</i>		S <i>sprīdis, decimetrs, jūdze</i>	
2.7.2. Svars	ADJ <i>viegls, smags</i>		pa~ADJ <i>paviegls, pasmags</i>	
	F <i>Vai tas ir smags/viegls?</i>			
	S <i>grams, kilograms, tonna</i>			S <i>miligrams, mārciņa</i>
	F <i>Vai tas ir viegls/smags?</i>	F <i>Cik sver? Cik gramu/kilogramu/ tonnu? Cik smags? Kāds svars?</i>		
2.7.3. Tilpums	S <i>tase, glāze, krūze, pudele, litrs</i>			S <i>mililitrs, decilitrs</i>
		S <i>tējkarote, karote, tasīte, paciņa, burka</i>		
	ADJ <i>daudz, nedaudz, maz</i>			
	F <i>Cik daudz?</i>			
		S + S ģen. <i>pudele piena, tase kafijas, glāze ūdens, šķivis zupas, tējkarote cukura</i>		
2.7.4. Temperatūra	S <i>temperatūra, grāds</i>			
			V fin.3 <i>(pie)salt, karsēt, svilināt, sildīt</i> V cop fin.3 kļūt + ADJ <i>kļūst aukstāks/siltāks/vēsāks</i>	

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
2.7.4. Temperatūra			V atgr. <i>paaugstināties, pazemināties</i>	
	ADJ <i>auksts, silts, karsts</i>	ADJ sal. <i>auksts, aukstāks, aukstākais; karsts, karstāks, viskarstākais</i>	ADJ <i>remdens, dzestrs, vēss, drēgns, salts, ledains</i>	
		ADJ <i>zema, normāla, augsta [temperatūra]</i>		
			ADV <i>auksti, silti, karsti</i> V cop fin.3 būt + ADV <i>[ir] auksti/silti/vēsi</i>	
			ADV sal. <i>auksti, aukstāk, visaukstāk; silti, siltāk, vissiltāk; karsti, karstāk, viskarstāk</i>	
		mīnus, plus + NUM + grādi <i>mīnus pieci grādi</i>	F <i>pēc Celsija/Fārenheita [skalas]</i>	
		NUM pam. + S grādi/grādu <i>pieci grādi auksts, divdesmit grādu silts</i>		
	F <i>Vai ir auksts/karsts? Kāds laiks?</i>	F <i>Kāda temperatūra? Cik grādu? Cik auksts/silts/karsts?</i>		

3. LAIKS

3.1. Pulkstenis

S/ADV <i>pulkstenis, pulksten priekšpusdiena, pusdiena, pēcpusdiena, pusnakts</i>	S <i>ceturksnis</i>	S ģen. + S <i>laika zonas, Rīgas laiks, Griničas laiks</i> F <i>pēc Griničas laika, pēc Rīgas laika</i>
S <i>sekunde, minūte, pusstunda, stunda</i>		

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
NUM nom./lok. <i>[Pulkstenis ir] viens.</i> <i>[pulksten] vienos</i>				
pus~NUM nom./lok. <i>[Pulkstenis ir] pusviens.</i> <i>[pulksten] pusvienos</i>				
ADV <i>kad, cikos</i>			ADV <i>tieši, precīzi, pašlaik</i>	
			PREP <i>ap, pēc, pirms, pāri, bez, no, līdz</i>	
NUM nom. + NUM + S nom. <i>viens un desmit minūtes</i> <i>viens un divdesmit piecas minūtes</i> NUM lok. + NUM + S lok. <i>vienos un desmit minūtēs</i> <i>vienos un divdesmit piecās minūtēs</i>			NUM nom. + [minūtes] + pāri + NUM dat. <i>Divdesmit [minūtes] pāri vieniem</i> bez + NUM. ģen./dat. + [minūtes/minūtēm] + NUM <i>bez divdesmit minūtēm viens</i> <i>bez divdesmit minūtēm vienos</i>	
F <i>Cik ir pulkstenis?</i> <i>Cikos?</i>			F <i>Ap cikiem?</i> <i>Pēc cikiem?</i> <i>Pirms cikiem?</i> <i>No cikiem līdz cikiem?</i>	
3.2. Laika iedalījums				
S (laika posms) <i>diena, diennakts, nedēļa, mēnesis, gadalaiks, gads, pusgads, semestris, trimestris</i> (sk. arī 4. tabulas 5. punktu par pulksteņa laikiem)			S/VS <i>brīdis, brītiņš, mirklis, acumirklis, ceturksnis, desmitgade, dekāde, gadsimts, gadu tūkstošs, simtgade, tūkstošgade</i>	
S (diennakts laika posmi) <i>rīts, pusdiena, pēcpusdiena, vakars, nakts</i>				

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
S (dienu nosaukumi) <i>pirmdienā, otrdienā, trešdienā; brīvdienā, darbdienā</i>				
S (mēnešu nosaukumi) <i>janvāris, februāris, marts</i>				
S (gadalaiku nosaukumi) <i>pavasaris, vasara, rudens, ziema</i>				
			puse + S ģen. <i>puse dienas, puse nedēļas</i>	
		S ģen. + S (laika posms) <i>nedēļas nogale, mēneša sākums, gada beigas</i>		
ADV <i>kad</i>				
				p. m. ē., pr. Kr. =pirms mūsu ēras, pirms Kristus (dzimšanas) m. ē., p. Kr. =mūsu ērā, pēc Kristus (dzimšanas)

3.3. Norāde uz darbības laiku, datuma norāde

ADV <i>aizvakar, vakar, šovakar, šodien, šorīt, rīt, parīt, aizparīt, rītvakar, rītdien, vakarā, naktī, dienā, pēcpusdienā</i>			
PREP <i>pirms, pēc</i>			
S lok. (dienas) <i>pirmdienā, otrdienā, trešdienā</i>			
ADV (dienas) <i>pirmdien, otrdien, trešdien</i>			

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
S lok. (mēneši) <i>janvārī, februārī, martā</i>				
NUM kārtas + S lok. (datumi) <i>pirmajā martā</i>				
	PREP no + NUM kārtas + S ģen. (datums) <i>no pirmā janvāra, no astoņpadsmitā novembra</i>			
	PREP līdz + NUM kārtas + S dat. (datums) <i>līdz pirmajam janvārim, līdz astoņpadsmitajam novembrim</i>			
	NUM kārtas + S nom./lok. gads (gadskaitlis)* <i>divi tūkstoši trīspadsmitais gads, divi tūkstoši trīspadsmitajā gadā</i>			
	NUM kārtas + S ģen. gads + NUM kārtas + S nom./lok. (gadskaitlis, datums, mēnesis)* <i>divi tūkstoši trīspadsmitā gada pirmais janvāris, divi tūkstoši trīspadsmitā gada pirmajā janvārī</i>			
F <i>Kad?</i> <i>Kurš datums/mēnesis?</i> <i>Kura diena?</i> <i>Kurā datumā/mēnesī?</i> <i>Kad?</i>	F <i>Kurš gads?</i> <i>Kurā gadā?</i> <i>Kad?</i>	F <i>No kura gada līdz kuram gadam?</i>		
datuma saīsināts pieraksts <i>11.06.2015., 2015. gada 6. jūnijs</i>				
3.4. Ilgums				
		V <i>ilgt, turpināties</i>		
		S lok./ADV <i>laikā, laikus</i>		
ADV <i>ilgi, ātri, vienmēr</i>	ADV <i>neilgi, nekad</i>			
	PREP <i>no, līdz</i>			
F <i>Cik ilgi?</i> <i>Kad?</i>		VS <i>kādu laiku, īsu laiku, mazu brītiņu</i>		

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
			VT, + PT laika apst. ar: <i>kad, pirms, līdz, kamēr, pēc tam kad</i>	
3.5. Agrums				
	ADJ <i>ags, vēls</i>		ADJ sal. <i>ags, agrāks, visagrākais</i>	
	ADV <i>agri</i>	ADV sal. <i>agri, agrāk, visagrāk</i>		
3.6. Vēlums				
	ADJ <i>vēls</i>		ADJ sal. <i>vēls, vēlāks, visvēlākais</i>	
	ADV <i>vēlu</i>	ADV sal. <i>vēlu, vēlāk, visvēlāk</i>		
			V <i>(no)kavēties, (no)kavēt</i>	
3.7. Laiks pirms darbības norises				
	PREP pirms + S vsk. ģen. <i>pirms gada</i>			
	V vienk. pag.			
			V perf. pag.-V vienk. pag. <i>Mēs bijām sasnieguši kalna virsotni, pirms iestājās nakts.</i>	
			VS <i>jau agrāk, jau senāk, pirms tam</i>	
		ADV <i>agrāk, iepriekš, pirms</i>		
3.8. Laiks pēc darbības norises				
	PREP pēc + S vsk. ģen. <i>pēc gada</i>			
	V vienk. nāk.			
		ADV/VS <i>vēlāk, turpmāk, pēc tam</i>		

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
3.9. Secība laikā				
		ADV/VS <i>vispirms, pēc tam, tad, visbeidzot</i> <i>Vispirms bērni nomazgāja rokas. Pēc tam visi paēda. Tad varēja spēlēties. Visbeidzot devās mājās.</i>		
			S lok. <i>iesākumā, beigās</i>	
		PREP <i>pirms, pēc</i>		
		NUM <i>pirmais, otrais</i> <i>pirmā stunda</i> <i>Sacensībās viņš bija pirmais.</i>	ADJ <i>pēdējais</i> <i>pēdējais autobuss</i>	
			KONJ un <i>Es atvēru grāmatu un sāku lasīt.</i> <i>Pienāca vakars, un bērni devās gulēt.</i>	
				DT* PRT~is/~usi <i>Izlasījusi grāmatu, noliku to plauktā.</i>
3.10. Vienlaicīgums				
			VS <i>pa to laiku, tajā pašā laikā</i> VT, + PT laika apst. ar: <i>tad – kad, tajā laikā – kad</i>	
			ADV <i>vienlaikus, vienlaicīgi</i> VT, + PT laika apst. ar: <i>kamēr</i>	
				DT* PRT~dams <i>ledams uz nodarbību, atkārtotu vārdiņus.</i>
			KONJ un <i>Meitene runāja ar draudzenēm un smaidīja.</i> <i>Jūra ir mierīga, un saule visus saspīd.</i>	

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
3.11. Norāde uz nākotni				
	V vienk. nāk. <i>es iešu, viņi spēlēs, mēs strādāsim</i>			
		V vienk. tag. <i>Vasarā mēs braucam (=brauksim) uz Vāciju.</i>		
	ADV <i>rīt, parīt, aizparīt, jaunnedēļ, nākamgad</i>		PRT lok. ~amais/~amā <i>nākamajā (nedēļā, mēnesī, gadā)</i>	
	PREP pēc + VS/S vsk. ģen./dsk. dat. <i>pēc gada pēc dažiem mēnešiem</i>			
		ADV <i>drīz, tūlīt, vēlāk</i>	ADV/S lok. <i>kādreiz, nākotnē, kaut kad</i>	
		ADV + S lok. <i>šodien vakarā, rīt vakarā, rīt vēlāk</i> ADV + PREP no + S vsk. ģen. <i>rīt no rīta</i> ADV + PREP pēc + S dsk. dat. <i>šodien pēc sešiem</i>		
3.12. Norāde uz tagadni				
	V tag. <i>es esu, viņi spēlē, mēs strādājam</i>		V vienk. tag., perf. tag. <i>Tu esi pabeidzis un vari iet.</i>	
	ADV <i>tagad, šodien, šorīt, šovakar</i>		ADV/VS <i>pašlaik, pašreiz, šinī mirkļī</i>	
3.13. Norāde uz pagātņi				
	V vienk. pag. <i>es gāju, viņi spēlēja, mēs strādājām</i>		V vienk. pag., perf. pag. <i>Mēs bijām pabeiguši darbu un varējām atpūsties.</i>	
	ADV <i>vakar, aizvakar, nesen, agrāk</i>		ADV <i>nupat, tikko (kā), iepriekš</i>	

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
	PREP pirms + VS/S vsk. ģen./dsk. dat. <i>pirms gada</i> <i>pirms dažiem gadiem</i>		PREP pirms + NUM dat. + S dat. <i>pirms trijiem gadiem</i>	
			PRT lok.~ušais/~usī <i>pagājušajā (nedēļā, mēnesī, gadā)</i>	
3.14. Kavēšanās				
	ADV <i>vēlāk</i>			
			V <i>kavēt, aizkavēt, nokavēt, atlikt, pārcelt</i>	
			V atgr. <i>kavēties, uzturēties</i>	
3.15. Ātrums				
	ADV <i>ātri, lēni, ļoti ātri, ļoti lēni</i>	ADV sal. <i>ātri, ātrāk, visātrāk</i>		
	ADJ <i>ātrs, lēns</i>			
		ADJ sal. <i>ātrs, ātrāks, visātrākais</i>		
3.16. Biežums, atkārtotānās				
	ADV <i>vienmēr, parasti, bieži, dažreiz, reti</i>	ADV <i>regulāri, vienreiz, divreiz, trīsreiz</i>	ADV <i>nekad, reizēm, šad un tad, palaikam, arvien</i>	
			katru + NOM akuz. <i>katru vakaru, katru gadu</i>	ik + NOM akuz. <i>ik vakaru, ik gadu</i>
			NUM + reizes <i>trīs reizes</i>	
		ADV <i>divreiz, trīsreiz; atkal, vairākkārt</i>	ADV/VS <i>no jauna, atkal, vairākas/daudzas reizes, daudzkārt, daudzkārt, atkal un atkal, reizi pa reizei</i>	
		VS <i>vairākas reizes, laiku pa laikam</i>		VS <i>ne vienreiz vien</i>

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
3.17. Nepārtrauktība, ilgstamība				
	V vienk. tag. <i>strādāju, dzīvoju, studēju</i>			
		ADV <i>kopš</i>	ADV/VS <i>vienmēr, mūžīgi, mūžam, uz mūžiem, visu laiku</i>	
		NUM pam. + S akuz. <i>vienu stundu, divus gadus</i>		
			F <i>sākot no</i>	
			V fin. + PREP līdz + S dat. <i>ilgt līdz</i>	
3.18. Pārtrauktība, neregularitāte				
	ADV <i>dažreiz</i>			
			VS <i>ne vienmēr, laiku pa laikam, pa reizei, šad un tad, kaut kad, reizēm</i>	
			V <i>pārtraukt</i>	
3.19. Neatkārtošanās, vienreizēja rīcība				
			ADV/PART/VS <i>[vienu] reizi, vienreiz, tikai reizi</i>	
3.20. Sākums				
	S <i>sākumā</i>			
		kopš, no, sākot no + NUM vsk. ģen./S vsk. ģen. <i>no vienpadsmitā (datuma) kopš pirmā (janvāra) kopš vasaras</i>		
		V fin. <i>sākt, sākties, iesākt, uzsākt, iesākties</i>		
			DT* PRT~ot <i>sākoties, iesākoties</i>	

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
3.21. Beigas, pabeigtība				
	S lok. <i>beigās</i>			
	PREP līdz + S vsk./dsk. dat. <i>līdz ziemai</i>			
			PREP + S <i>Izdarījām visu līdz galam.</i>	ADV <i>cauri, pāri</i> <i>Lietus bija pāri.</i>
		V fin. <i>beigt, beigties</i> <i>Lietus beidzās.</i>		
		pref~ V <i>izlasīt, uzrakstīt, paēst, noklausīties, izpeldēties, izbeigties</i>		
			PRT~ot/ DT* <i>beidzot, beidzoties, izbeidzoties</i>	
			PRT~is/~usi/V fin. perf. <i>izlasījis/izlasījusi, uzrakstījis/uzrakstījusi</i>	
3.22. Nemainīgums, pastāvīgums				
				ADJ <i>noturīgs, pastāvīgs, nemainīgs, ilgstošs</i>
	ADV <i>vienmēr</i>	ADV <i>nekad</i>		
			V <i>pastāvēt, saglabāties, glabāties, nemainīties</i> <i>uzdevumi nemainās, saglabājas silts laiks</i>	
				PREP bez + S dsk. dat. <i>bez izmaiņām, bez svārstībām</i>
3.23. Mainība				
		V cop fin. kļūt + ADJ sal. <i>kļuva spēcīgs/ spēcīgāks</i>	V <i>paiet, mainīties, palikt, novecot</i>	

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
4. KVANTITĀTE, DAUDZUMS				
4.1. Skaits				
	NOM vsk./dsk. <i>grāmata – grāmatas</i> <i>laba – labas</i> <i>cits – citi</i>			
			NOM (skaīta nozīmē) <i>ceturksnis, puse, vairāki, desmitiem, simtiem, daži, pāris</i>	
	NUM pam. 0-100 <i>nulle, viens, divi, desmit, divdesmit viens, simts</i>			
	NUM pam. + S nom. vīr./siev. <i>viens koks, divi koki; viena puķe, divas puķes</i>			
		NUM pam. vsk./dsk. 100-10000 <i>simts, simt viens, divi simti, tūkstotis, desmit tūkstoši</i>	NUM pam. vsk./dsk. (no 10000) <i>desmit tūkstoši cilvēku</i>	
	NUM kārtas vīr./siev. <i>pirmais(-ā), otrais(ā), trešais(-ā)</i>			
			daļskaitļi un decimāldaļskaitļi <i>piektā daļa, simtdaļa</i> <i>25,16 – divdesmit pieci, komats, sešpadsmit</i>	
			ADV <i>aptuveni, apmēram, kādi, vismaz</i>	
			ADV sal. <i>vairāk, mazāk</i> salīdzinājuma konstrukcijas: vairāk nekā/kā <i>[ir] vairāk nekā tūkstotis cilvēku, [nav] vairāk kā tūkstotis skolēnu</i>	
			PREP <i>ap, līdz</i> <i>ap simtu, līdz piecdesmit</i>	

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
4.2. Daudzums (sk. arī 2.7.1, 2.7.2. un 2.7.3. punktu)				
	S (grupu nosaukumi) ģimene, klase, grupa, kurss	S (grupu nosaukumi) komanda, kolektīvs; biedrība, organizācija	S (grupu nosaukumi) saime, bars, pūlis; pulks, pulciņš, kompānija, banda, kopa, korporācija, komisija, armija; kāsis, pūznis, strops, ganāmpulks	
	S (mēri) grams, kilograms, tonna, metrs, litrs, stunda, minūte			
	S (mēri) glāze, pudele, paka, kaste	S (mēri) burka, spainis; kārba, grozs, maiss; ēdamkarote, tējkarote, šķīvis; sauja; kubikmetrs, kvadrātmētrs		S (mēri) sters, kurvis, klēpis, šķipsna
			S dsk. (daudzskaitlinieki) kvieši, auzas, smiltis S vsk./dsk. skaida – skaidas; sēkla – sēklas; pārsla – pārslas	
			S daļa, vairums, skaits	
			ADJ pilns, tukšs, pustukšs, vesels PRON visp. viss	
	PRON nenot. daži			
	NUM daudzi			
				ADV divatā, trijatā, četratā
				ADV + S ģen. daudz, maz, nedaudz, drusku daudz notikumu, nedaudz prieka
	F Cik [daudz]?			

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
4.3. Mērs				
	ADV daudz, nedaudz, mazliet	ADV drusku, diezgan, pietiekami, stipri, pārāk		
	ADV + ADJ ļoti liels			
			pa~ADJ paviegls, pasmags, pavecs, padārgs, pagars ADJ ~īgs, ~gans sarkanīgs, dzeltenīgs, pelēcīgs; zilgans, brūngans	
		ADJ sal. liels, lielāks, vislielākais		
		ADV sal. daudz, vairāk, visvairāk		
5. KVALITĀTE				
5.1. Fiziskās īpašības				
5.1.1. Forma		ADJ taisns, garens, līks, apaļš	ADJ trīsstūrainš, četrstūrainš	
				S ģen. (ģenitīveni) četrstūrveida, kvadrātveida, lodveida
5.1.2. Izmēri (sk. 2.8.1. punktu)				
5.1.3. Mitrums	S slapjš, mitrs, sauss			
			V samirkst, izžūt, žāvēt, izžāvēt, nožāvēt	
5.1.4. Redzamība			S aina, skats, situācija	
	V redzēt		V saskatīt, ieraudzīt, vērot	
		V atgr. skatīties	V atgr. rādīties, likties	

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
5.1.4. Redzamība			V fin. (ne)varēt + V inf. + S ak. <i>nevarēt redzēt/saskatīt/ieraudzīt cilvēkus (tālumā)</i>	
			PRT~ams <i>redzams, neredzams, saskatāms</i>	
		ADV <i>skaidri, neskaidri</i>		
5.1.5. Dzirdamība		S <i>balss, skaņa, klusums, troksnis</i>		
		V <i>dzirdēt</i>	pref. ~V <i>sadzirdēt, izdzirdēt, saklausīt</i>	
		V atgr. <i>klausīties</i>	V atgr. <i>paklausīties, ieklausīties, pārklausīties</i>	
			V fin. (ne)varēt + V inf. + S akuz. <i>Nevaru sadzirdēt/saklausīt šo skaņu.</i>	
			PRT~ams <i>dzirdams, nedzirdams, sadzirdams, saklausāms</i>	
	ADJ <i>skaļš, kluss</i>			
		ADV <i>skaļi, klusi</i>		
5.1.6. Garša		S <i>garša</i>		
	V <i>garšot, negaršot</i>		V <i>nogaršot, pagaršot, pamēģināt</i>	
			PRT~ams <i>ēdams, neēdams</i>	
	ADJ <i>(ne)garšīgs, salds, sāļš, rūgts, skābs, stiprs</i>			
	ADV <i>labi, slikti, garšīgi</i>			

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
5.1.7. Smarža		S <i>smarža, aromāts, smaka</i>		
		V <i>smaržot</i>	V <i>pasmaržot, ost, saost, paostīt, smirdēt</i>	
		ADJ <i>patīkams, jauks, labs, slikts</i>		
		ADV <i>patīkami, jauki, labi, slikti</i>		
			V + pēc + S vsk. ģen./ dsk. dat. <i>(ne)smaržot/smirdēt/ ost pēc</i>	
5.1.8. Faktūra, struktūra, virsma u. tml.		ADJ <i>mīksts, ciets, plāns, biezs, ass</i>	ADJ <i>smalks, rupjš, raupjš, gluds, līdzens, grumbuļains</i>	
5.1.9. Krāsa	S <i>krāsa</i>	S <i>tonis</i>		
				VS <i>kafijas krāsas, šokolādes brūns, pelnu pelēks, sūnu zaļa</i>
	ADJ <i>zils, melns, brūns, zaļš, pelēks, oranžs, sarkans, balts, dzeltens, rozā, lillā; gaišs, tumšs</i>		ADJ <i>spilgts, košs</i>	ADJ (salikteņi) <i>zilganpelēks, zaļganbrūns, debeszils, smaragdzaļš</i>
		ADV + ADJ <i>tumši zils, gaiši zils</i>	ADV + ADJ <i>spilgti zaļš, koši dzeltens</i>	
5.1.10. Vecums	S <i>vecums; gads, mēnesis, diena; bērns</i>	S <i>zīdains, mazulis, pusaudzis, jauniešs, pieaugušais, sirmgalvis</i>		
	ADJ <i>jauns, vecs</i>		ADJ <i>pajauns, pavecs, (ne)pilngadīgs</i>	

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
5.1.10. Vecums			PRT~is/V fin. perf. <i>pieaudzis, izaudzis, nobriedis, novecojis</i>	
	NUM pam. + gads/gadi <i>viens gads, divi gadi</i>			
		NUM pam. akuz. + gadus vecs <i>piecus gadus vecs</i>		
		ADJ sal. <i>vecs, vecāks, visvecākais; vecāks, jaunāks (par)</i>		
		ADV + ADJ <i>diezgan jauns/vecs</i>		
5.1.11. Fiziskais stāvoklis, veselība	S <i>veselība, slimība</i>		S <i>forma, pašsajūta, stāvoklis, kārtība, ievainojums, trauma, brūce</i>	
	V <i>sāpēt, slimot</i>		V <i>izārstēt, sadziedēt, pārsiet, apsiēt, salauzt, pagībt, ievainot, sagriezt, sabojāt, nomirt</i>	
		V atgr. <i>justies</i>	V atgr. <i>uzlaboties, pasliktināties, izārstēties</i>	
			PRT~is/V fin. perf. <i>saslimis, saaukstējies, inficējies, izmežģījis, lauzis, pagībis, miris</i>	
			PRT~ts/V fin. cieš.* <i>ievainots, traumēts, izmežģīts, laužts</i>	
	V fin.3 būt/nebūt + ADV <i>ir labi/slikti; nav labi</i>			
	ADJ <i>vesels, nevesels, slim</i>	ADJ <i>vājš, nespēcīgs, sāpīgs, nesāpīgs</i>		
5.1.12. Pieejamība		V fin. <i>atvērt, aizvērt, taisīt ciet/vaļā, slēgt, aizslēgt, atslēgt</i>		
			PRT~ts/V fin. cieš.* <i>atvērts, slēgts, aizvērts, attaisīts, aiztaisīts</i>	PRT~ams <i>pieejams</i>

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
5.1.13. Pieņemamība				PRT~ams pieņemams, nepieņemams
5.1.14. Tīrība			S tīrība, netīrība, netīrumi, gruži, sārņi, piesārņotība	
	V mazgāt, tīrīt, kopt		V uzkopt, sakopt, attīrīt, notīrīt, berzt, nosmērēt, noputēt	
			PRT~ts/V fin. cieš.* sakopts, uzkopts, iztīrīts, notīrīts, attīrīts, izmazgāts, nosmērēts	
			PRT~is/V fin. perf. noputējis	
	ADJ (ne)tīrs		ADJ~ains putekļains, dubļains	
5.1.15. Materiāls	S papīrs, koks, stikls, metāls, plastmasa	S vilna, kokvilna, lins, zīds, akmens, granīts, smiltis, māls, porcelāns, āda, dermatīns, kažokāda, zelts, sudrabs, skārds		
		S ģen. + S papīra lapa, koka māja, stikla vāze, metāla durvis, zīda blūze		
5.1.16. Īstenums			S oriģināls, viltojums	
			PRT~ts viltots	
			ADJ (ne)īsts, oriģināls	
5.1.17. Pilnums	ADJ pilns, tukšs			
			V pildīt, piepildīt, uzpildīt, sapildīt, iepildīt, aizpildīt, iztukšot, pieliet, piebērt, izliet, izbērt, izkratīt	

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
5.2. Vērtība				
5.2.1. Cena, vērtība	S <i>cena, maksa, nauda, centi, eiro</i>	S ģen. (ģenitīveni) <i>maksas, bezmaksas</i>	S <i>vērtība, samaksa (par), atlīdzība (par)</i>	
	V <i>maksāt</i>		V <i>samaksāt</i>	
			PRT~ams <i>nenovērtējams</i>	
	ADJ <i>dārgs, lēts</i>	ADJ <i>(ne)vērtīgs, augsts, zems</i>	ADJ <i>bezvērtīgs, mazvērtīgs</i>	
			PREP par + ADJ akuz. <i>par brīvu, par velti</i>	
5.2.2. Novērtējums		S <i>vērtējums, novērtējums, punkti, kredītpunkti, balles</i>		
		V <i>vērtēt, novērtēt, atzīt, salīdzināt, raksturot</i>		
			PRT <i>atbilstošs (vērtējums)</i>	
			PRT~ams <i>apbrīnojams, neapraķstāms, neatkārtojams, nepārspējams, (ne)izmantojams, (ne)lietojams, ieteicams, vēlams</i>	
			S <i>labums, kvalitāte, kritērijs, pazīme</i>	
			V <i>derēt, noderēt, lietot, izmantot</i>	
	ADJ <i>labs, slikts, skaists, (ne)normāls</i>	ADJ <i>izcils, lielisks, brīnišķīgs, vājš</i>	ADJ <i>vērtīgs, pirmklasīgs, viduvējs, (ne)derīgs, noderīgs, (ne)lietderīgs, (ne)praktisks, (ne)parasts, (ne)ikdienišķs</i>	

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
5.2.2. Novērtējums		ADJ sal. <i>labs, labāks, vislabākais</i>		
	ADV <i>labi, slikti, skaisti, (ne)normāli</i>	ADV <i>izcili, lieliski, brīnišķīgi, vāji</i>		
5.2.3. Pareizība, nepareizība	S <i>kļūda</i>	ADJ <i>kļūdains</i>	S <i>(ne)patiesība, (ne)taisnība, meli</i>	
		PREP bez + NOM vsk. ģen./dsk. dat. <i>bez (nevienas) kļūdas, bez kļūdām</i>		
		V <i>labot, mainīt</i>	V fin. + S akuz. <i>teikt/sacīt (patiesību), izdarīt (labojumus)</i>	
	ADJ <i>(ne)pareizs</i>		ADJ <i>(ne)paties, (ne)taisnīgs, pienācīgs, aplams</i>	
	ADV <i>(ne)pareizi</i>		ADV <i>(ne)patiesi, (ne)taisnīgi, pienācīgi, aplami</i>	
5.2.4. Pietiekamība, nepietiekamība			V + S ģen. <i>pietikt, netrūkt pietiek naudas</i>	
		F <i>Kārtībā. Pietiek. Pietiekami.</i>		
		PART <i>tikai</i>		ADV <i>diezgan, gana</i>
			V + S ģen. <i>nepietikt, trūkt, pietrūkt trūkst laika</i>	
		F <i>Nepietiek. Neder.</i>		
5.2.5. Korektums, nekorektums	ADJ <i>labs, slikts</i>	ADJ <i>pareizs, kļūdains, vājš</i>	ADJ <i>(ne)korekts, nevainojams, pieklājīgs, precīzs</i>	

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
5.2.5. Korektums, nekorektums	ADV <i>labi, slikti</i>	ADV <i>skaidri, pareizi, kļūdaini, vāji</i>	ADV <i>(ne)korekti, nevainojami, nekļūdīgi, pieklājīgi, precīzi</i>	
5.2.6. Veiksme	S <i>(ne)laime</i>		S <i>(ne)veiksme, (ne)veiksminieks, panākumi, sasniegumi, (ne)prasme</i>	
			V <i>iet, veikties, (ne)laimēties, izdoties</i>	S~šanās <i>izdošanās, izgāšanās</i>
			ADJ <i>(ne)veiksmīgs</i>	
	ADV <i>labi, slikti</i>	ADV <i>normāli, vidēji</i>	ADV <i>nejauši</i>	
5.2.7. Spējīgums	V <i>prast, spēt, varēt</i>		V <i>mācēt, pārvarēt</i>	
			ADJ <i>spējīgs, talantīgs, prasmīgs, rosīgs, darbīgs</i>	
5.2.8. Svarīgums	ADJ <i>svarīgs</i>			
	ADV <i>svarīgi</i>			
5.2.9. Grūtības pakāpe			S <i>grūtības, sarežģītība, vieglums, smagums, vienkāršība</i>	
	ADJ <i>viegls, grūts</i>	ADJ <i>vienkāršs, sarežģīts, normāls, smags</i>	ADJ <i>komplicēts</i>	
	ADV <i>viegli, grūti</i>	ADV <i>vienkārši, sarežģīti, normāli, smagi</i>	ADJ <i>komplicēti</i>	

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
6. IZZIŅAS DARBĪBA				
6.1. Domāšana				
	V zināt, domāt		V izdomāt, pārdomāt, uzzināt, izzināt, pieņemt, noraidīt, apsvērt, spriest, secināt, pārbaudīt, aizmirst, atcerēties, pārliecināties, šaubīties, iedomāties, iztēloties	
			V īst./atst. domāt/zināt/pieņemt, + ka + PT Cilvēki domājoši, ka notikušais ir nejaušība.	
			ADV noteikti	
			PRT/ADV protams, acīmredzot, droši vien, varbūt, laikam, iespējams, tātad	
6.2. Uztvere				
			V just, sajust, šķist, likties	
				S izpratne, attieksme; redze, dzirde, tauste
				VS redzes/krāsu/skaņu uztvere
6.3. Emocijas				
	V patikt, mīlēt		V just, smieties, raudāt, uztraukties, nervozēt, baidīties	

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
				S jūtas, pārdzīvojums, satraukums, stress, vilšanās, bailes
	ADJ skaists, mīļš, dārgs, jauks		ADJ pretīgs, riebīgs, neglīts, briesmīgs, šausmīgs, skumjš, bēdīgs, jocīgs, bailīgs	
				ADJ pozitīvs, negatīvs, patīkams
				VS mirkļa emocijas

6.4. Saziņa

	S runa, saruna, jautājums, atbilde, valoda, teksts			
	V runāt, jautāt, atbildēt, rakstīt, stāstīt	V lūgt, pateikties, atvainoties	V teikt, sarunāties, sazināties, noskaidrot, diskutēt, papildināt, precizēt	

7. ATTIEKSMES STARP SITUĀCIJAS DALĪBNIEKIEM

7.1. Situācijas dalībnieki un situācijas sastāvdaļas

7.1.1. Darītājs, subjekts	NOM/PRON nom. (teikuma priekšmets) Puķes zied. Es lasu.			
		daudz, maz + S ģen. (teikuma priekšmets) Daudz skolēnu sporto.		
			NOM dat. + V fin. vaj. + NOM nom. Skolēniem jāmācās svešvalodas.	
7.1.2. Darbības objekts	NOM dat. (īpašnieks) Brālim ir māja.			
	NOM akuz. (papildinātājs) Mēs ēdam kūkas.			

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
7.1.2. Darbības objekts	PREP + NOM/PRON vsk. akuz. <i>Es domāju par tevi.</i>		PREP <i>par, no</i> + NOM vsk. akuz./ dsk. dat. <i>Meitene priecājas par spēli. Viņš slēpjas no draugiem.</i>	
			NOM dat. + V fin. vaj. + NOM nom. <i>Jāsakārto galds.</i>	
7.1.3. Darbības adresāts		NOM dat. <i>Viņš dāvina grāmatu brālim. Māte nopirka meitai grāmatu.</i>	NOM dat. (netiešais papildinātājs) <i>Viņa to sūtīja man.</i>	
7.1.5. Pavadoņis	ar + S vsk. akuz./dsk. dat.* <i>kopā ar draugu</i>			
7.1.4. Līdzeklis	ar + S vsk. akuz./dsk. dat.* <i>rakstīt ar zīmuli ēst ar karoti</i>			
7.1.6. Vieta	Sk. 2. punktu			
7.1.7. Laiks	Sk. 3. punktu			
7.1.8. Veids	Demonstrējot darbības veidu			
	ADV (veida) <i>lēni, ātri, skaļi</i>		Veida apstāklis <i>kājām, soļiem Mēs kājām nogājām vairākus kilometrus.</i>	
7.2. Salīdzinājums				
7.2.1. Atbilstība, atšķirība		ADJ sal. (vispārākā pakāpe) <i>vislielākais, visskaistākā; pati labākā</i>		
			salīdzinājuma konstrukcijas <i>tikpat laba + kā ne sliktāka + kā labāka + nekā nav labāka + kā</i>	

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
7.2.1. Atbilstība, atšķirība			PRON/VS tas pats, tāds pats, viens un tas pats, vienāds, atšķirīgs, citāds	
7.3. Piederība				
	S ģen. + S tēva māja, māšas istaba			
	S/PRON dat. + V fin. būt + S nom. Brālim ir divritenis. Man ir suns.			
			V piederēt, dabūt, iegūt pieder māja, dabū vietu, iegūst balvu	
	V fin. būt + PRON pied. ģen. ir mans/tavs/mūsu			
7.4. Loģiskās attiecības				
7.4.1. Vienojuma un pretstata attiecības	KONJ un	KONJ bet, gan – gan	KONJ kā arī, kā – tā, ne tikvien – bet arī, tiklab – kā, ne – ne	
			Uzskaitījums	
7.4.2. Šķīrums		KONJ vai, vai nu–vai arī, vai – vai	KONJ jeb vai, jeb arī	
7.4.3. Iekļāvums			PRT~ot/DT* ieskaitot, izņemot	
			PART arī	
		ADV kopā, līdz, vidū		
			VS tai skaitā, to skaitā	
7.4.4. Cēlonis, sekas			S sākumā, rezultātā [Jaunieši kopā pavadīja daudz laika,] rezultātā visi bija draugi.	

2. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas jēdzieniski funkcionālā realizācija runā

Valodas jēdzieniski funkcionālās grupas	Valodas lietojums (valodas jēdzieniski funkcionālo grupu realizācija runā)			
	A1	A2	B1	B2
7.4.4. Cēlonis, sekas			PREP <i>dēļ</i> + S ģen. <i>lietus dēļ</i>	
		KONJ <i>jo, tāpēc, tādēļ, tālab ka</i> <i>Vakar daudz strādāju, tāpēc šodien varu atpūsties.</i>		KONJ <i>tā ka, ka</i> <i>Viss ir izdarīts, tā ka varam atpūsties.</i>
		F <i>Kāpēc? Kādēļ? Kālab?</i>		
		ADV <i>tādēļ, tāpēc (ka)</i>		
7.4.5. Nolūks, mērķis	S dat. <i>pusdienas ģimenei, ziedi mātei, dāvana draudzenei</i>			
			PREP <i>priekš</i> (sar.), <i>labad</i> + S vsk. ģen. <i>priekš tēva (sar.)</i> <i>bērnu labad,</i> <i>pieklājības labad</i>	
			KONJ <i>lai</i>	
			V vēl.	
7.4.6. Nosacījums			gadījumā + KONJ <i>ja</i> <i>Gadījumā ja</i> <i>nokavēsim autobusu,</i> <i>mēs brauksim ar taksometru.</i>	
			V vēl.	
			PRT~ot <i>pieņemot, (ka)</i>	
				KONJ <i>ja-tad</i>

4. VALODAS VIENĪBU TEMATISKĀS GRUPAS: SAZIŅA IKDIENAS STANDARTSITUĀCIJĀS

Valodas vienību tematiskās grupas ietver ikdienas standartsituācijām atbilstoši sistematizētu leksikas vienību, frāžu un teikumu paraugu apkopojumu, ko izmanto saziņai četrās cilvēkdarbības jomās:

- 1) privātā dzīve,
- 2) sociālā dzīve,
- 3) profesionālā darbība,
- 4) izglītība.

Dotās grupas atspoguļo daudzveidīgu sociālās dzīves tematiku un situācijas, kurās indivīdam jālieto valoda, lai sasniegtu noteiktus saziņas mērķus.

Valodas lietotāja personība, ģimene, māja, sadzīve, attiecības, ikdienas darbi, intereses u. c. jautājumi ir cieši saistīti ar **privātās darbības jomu**. Šajā vidē nepieciešamās valodas prasmes ir īpaši plaši atspoguļotas A1 un A2 valodas lietojuma līmenī. Savukārt B1 un B2 līmenī valodas prasme šajā jomā (un arī citās tālāk minētajās) tiek pilnveidota, apgūstot un lietojot specifiskākus, retāk izmantojamus jēdzienu nosaukumus, kā arī valodas lietotājam pilnīgojot spēju dažādās ikdienas situācijās izteikt dziļākas nozīmes nianšes, piemēram, paust subjektīvo viedokli vai vērtējumu, būt radošam vārdu izvēlē un valodas lietojumā. Svarīgi uzsvērt, ka vidējā prasmes lietojuma līmeņos (jo īpaši B2 līmenī) nav nepieciešams apzināti regulēt leksikas apguves daudzumu un tematisko saturu, tāpēc tabulā minētajiem piemēriem galvenokārt ir ieteikuma raksturs.

Sociālā joma apvieno tematisko jautājumu loku, kas ir saistīts ar personu mijiedarbību sociālajā vidē, valodu lietojot ārpus mājas un ģimenes. Praksē šādu saziņas situāciju spektrs ir

ļoti plašs un ietver valodas lietojumu uz ielas, sabiedriskajā transportā, iepērkoties, sazinoties dažādās institūcijās, veicot darījumus, saņemot pakalpojumus, iegūstot informāciju u. c.

Profesionālajā jomā ir iekļautas tēmas, kas saistītas ar valodas lietotāja darba specifiku – viņa profesiju un amatu, darbavietu, darba pienākumiem, izaugsmi un nākotnes perspektīvām.

Izglītības jomā attiecīgi ietvertas tādas tēmas kā personas izglītība, mācību iestādes apraksts, mācību procesa raksturojums, valodas apguves jautājumi formālās izglītības procesā u. c.

Daudzās situācijās sociālās, profesionālās un izglītības jomā valodu lietot saziņā iespējams, sasniedzot vismaz B1 prasmes līmeni (piemēram, runājot par valsts attīstības politiskajiem, ekonomiskajiem, tiesiskuma, aizsardzības, profesionālās darbības, studiju un/ vai mācību satura u. c. jautājumiem).

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
1. PRIVĀTĀ JOMA				
1.1. Ziņas par personu				
	Valodas lietotājs prot mutvārdos un rakstos pēc parauga sniegt atbildes par savu vecumu, dzimumu, ģimenes stāvokli, tautību, pilsonību, dzimto vietu, profesiju, kā arī informēt par citu personu; prot pa burtam nosaukt savu vārdu, dzīvesvietu (pilsētu, rajonu, ielu) u. c. datus;	Valodas lietotājs prot mutvārdos vai rakstos sniegt vienkāršas ziņas par sevi un citām personām, īsi raksturot cilvēkus (izskats, pazīmes); prot sarunā atbildēt uz jautājumiem un norādījumiem; saprotami izteikties, apmainīties ar informāciju, kas ietver ziņas par personu; prot aizpildīt vienkāršus dokumentus, pierakstīt īsu informāciju, veikt personiskas piezīmes; saprot labi strukturētu un skaidru informāciju par sarunbiedra privāto dzīvi, ziņas par ģimeni, nodarbošanos un izglītību;	Valodas lietotājs prot mutvārdos un rakstos sniegt svarīgākās ziņas par sevi vai citām personām – nosaukt un uzrakstīt vārdu, adresi, valsti, dzimšanas datumu, vecumu, pilsonību, reliģisko piederību, ģimenes stāvokli, e-pastu un telefona numuru, kā arī raksturot valodas prasmi;	Valodas lietotājs prot bez lielas piepūles mutvārdos un rakstos sniegt ziņas par sevi vai citu personu; samērā detalizēti raksturot sevi vai citus cilvēkus (izskats, raksturs, individuālās īpatnības); prot bez piepūles sazināties ar valsts un sabiedrisko institūciju pārstāvjiem un risināt dažādus jautājumus;

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
	saprot iepriekš paredzamu, īsu un ļoti vienkāršu informāciju, kas ir saistīta ar personu, viņa dzīvesvietu, profesiju, izglītību un ģimeni.	saprot un uzraksta vienkāršu informāciju elektroniskās saziņas formā (lietotājevārds, e-pasta adrese, faksa numurs, īsa e-pasta vēstule, elektroniska veidlapa u. c.); prot lūgt tulka vai sarunu partnera palīdzību, lai precīzāk saprastu prasīto un formulētu savu domu.	prot raksturot personu (izskats, raksturs, īpašas pazīmes); saprot un raksta iepriekš zināmu informāciju par sevi un citiem cilvēkiem rakstiskos dokumentos un elektroniskās saziņas formā.	saprot un raksta/sagatavo nepieciešamos dokumentus, kuros ietverta personiska informācija (saziņa ar darbinieku, izglītības iestādi, emigrācijas/imigrācijas dienestu u. c. institūcijām).
1.1.1. Vārds	S vārds, uzvārds, kungs, kundze	S k-gs (kungs), k-dze (kundze) – rakstveidā	S vārds, uzvārds; k-gs (kungs), k-dze (kundze) mutvārdos un rakstveidā	
		S informācija, paraksts, iniciāļi	S/VS personas dati, personas kods, (lietotāja) profils, lietotājevārds, paraksts	
	V saukt mani sauc	V uzrakstīt, parakstīties, nosaukt, pateikt		
			V (no)diktēt, ierakstīt, pierakstīt, aizpildīt	
			V parakstīties	
			ADJ dārgais(-ā), mīlais(-ā) mutvārdos un rakstos	
			PRT~tais/PRT~amā godātais, cienījamā	
			Uzruna, uzrunas grupa Dārgais draugs! Mana mīļā! Godātie kolēģi!	
	S īpašv. (vārds, uzvārds) Jānis Bērziņš Iniciāļi J. B.	S īpašv. (vārds, uzvārds) – pareizrakstība	S īpašv. (atsevišķi citvalodu personvārdi latviešu valodā)	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
1.1.2. Adrese	S/VS adrese, iela, pilsēta, valsts; mājas/dzīvokļa/istabas/kabineta numurs, stāvs			
	S/VS (ar dzīvesvietu saistīti objekti un jēdzieni) istaba, dzīvoklis, māja, dzīvesvieta; gatve, aleja, prospekts, korpuss; laukums, bulvāris; lauki, ciems, ciemats; pasta indekss			
	V dzīvot			V uzturēties, saņemt (atļauju)
	ADV/PRON kur, kāda/kādā			
		NUM kārtas + S 14. dzīvoklis, 3. korpuss, 5. stāvā		
		Pilna adrese rakstveidā Jānis Bērziņš Sporta ielā 15–6/ Sporta iela 15–6 Rīgā, Latvijā/Rīga, Latvija LV-1050		
1.1.3. Valstis, ģeogrāfiskais, kultūrvēsturiskais, administratīvais un teritoriālais dalījums	S īpašv. (valstis) Latvija, Igaunija, Lietuva, Somija, Zviedrija, Norvēģija, Dānija, Lielbritānija, Vācija, Francija		S īpašv. valstu, pilsētu, reģionu, apgabalu u. c. nosaukumi, to pareizrakstība	
	S īpašv. (pilsētas) Rīga, Jūrmala, Jelgava, Ventspils, Liepāja, Daugavpils, Rēzekne; Londona, Brisele, Roma, Berlīne			
	S īpašv. (reģioni, apgabali, novadi) Latgale, Vidzeme, Kurzeme, Zemgale; Bavārija, Ziemeļitālija, Lapzeme			
	V dzīvot, būt (no)		V pavadīt, ierasties (no), apmesties	
				V mitināties, uzturēties
				V fin. perf. [esmu] ieradies/ ieradusies (no); [esmu] apmeties/apmetusies
		S īpašv. dsk. (pilsētas un apdzīvotās vietas), to lietojums un pareizrakstība Cēsis, Majori, Dzintari, Saulkrasti, Ērgļi; Helsinki		

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
	S/VS telefons/tālrunis, darba/mājas telefons, mobilais telefons; numurs, e-pasts, e-pasta adrese, fakss, lietotājavārds, (lietotāja) profils, īsziņa, SMS (īsziņu pakalpojums), pielikums		VS elektroniskais pasts, elektroniskā vēstule	
1.1.4. Tālrunis, fakss, e-pasts (sk. arī 2.7.2. punktu)	V zvanīt, rakstīt, sūtīt, saņemt, (ne)atbildēt		V piezvanīt, sazvanīt, pārzvanīt, sazvanīties; uzrakstīt, aizsūtīt, nosūtīt	
	NUM pam. 0-9 (telefona numurs)			
		E-pasta adrese un citas interneta adreses (pateikt un uzrakstīt)		
1.1.5. Izcelsme, dzimšanas vieta un laiks	S/VS dzimšanas vieta, dzimtene, dzimtā vieta/puse/pilsēta, dzimtās mājas, dzimšanas gads/datums, dzimšanas diena, dzimšanas dati, nozīmīgs datums, gadadiena, jubileja			
	S/VS (dzimšanas vietas nosaukums; sk. 1.1.3. punktu)			
	no + S īpašv. vsk. ģen./ dsk. dat.* no Latgales, Igaunijas, Vācijas, Bavārijas, Krievijas			
	V dzīvot		V piedzimt	
	V fin. būt + PREP no būt no Es esmu no Latvijas.			
			V fin. nākt + PREP no + S vsk. ģen. nāku no Latgales, nāku no Amerikas	V imigrēt, emigrēt, aizbraukt, iebraukt, bēgt (no)
		F Es esmu dzimis/ dzimusi Latvijā.	V fin. perf. [esmu] dzimis/dzimusi	
	NUM kārtas nom. (datums) 1.-31.			
	S (gada mēneši) janvāris, februāris, marts			
		NUM (gadskaitlis)* tūkstoš deviņi simti deviņdesmitais gads		

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
1.1.5. Izcelsme, dzimšanas vieta un laiks			Pilns dzimšanas datums, vieta <i>Esmu dzimis/dzimusi 1982. gada 16. martā (tūkstoš deviņsimt astoņdesmit otrā gada sešpadsmitajā martā) Liepājā.</i>	
1.1.6. Vecums	S <i>jaundzimušais/zīdāinis, bērns, jauniets, pilngadīgais, pieaugušais</i>			
	S <i>vecums, gads, mēnesis, diena</i>			
	ADJ <i>jauns, vecs, liels, mazs</i>		S/ADJ/VS <i>bērna vecums, (ne)pilngadīgs, pusmūžā/ pusmūža vecumā, jaunības gadi, sirmgalvja vecumā</i>	
	NUM pam. + gads/gadi <i>viens gads, divi gadi</i>		NUM pam. + gadu/ gadus vecs <i>vienu gadu vecs, divus gadus vecs</i>	
		ADJ sal. <i>vecāks, jaunāks, vecāks (par); visvecākais, jaunākais</i>		
			V <i>novecot, izaugt, nodzīvot (ilgu mūžu)</i>	
1.1.7. Dzimums	S <i>zēns, meitene, pusaudzis, pusaudze, vīrietis, sieviete, kungs, kundze, jauniets, jaunieta</i>			
1.1.8. Ģimenes stāvoklis	VS <i>ģimenes stāvoklis</i>		S <i>civilvīrs, civilsievā, atraitnis(-e)</i>	
			S/VS <i>laulība, būt laulībā, neregistrēta laulība</i>	
		V atgr. <i>precēties, laulāties, reģistrēties, šķīrties</i>		
	F <i>Es esmu precējies/precējusies. Es neesmu precējies/precējusies.</i>		V fin. perf. <i>[ir] precējies/precējusies, [neesmu] precējies/ precējusies, [esi] šķīries/šķīrusies</i>	
1.1.9. Tautība, pilsonība	S vīr./siev. (tautība) <i>latvietis/latviete, igauņis/igaunieta, zviedrs/ zviedrieta, dānis/dānieta, itālis/itālieta, krievs/ krieviete, ķīniets/ķīnieta</i>			
		S/VS <i>tautība, pilsonība; pēc tautības</i>		S <i>dubultpilsonība</i>

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
1.1.9. Tautība, pilsonība		S/VS bēglis, patvēruma meklētājs		
		S/VS (ne)pilsonis, pastāvīgais iedzīvotājs Latvijas Republikas pilsonis, ārzemnieks, ārvalstnieks		
1.1.10. Ģimene un partnerība	S/VS cilvēks, ģimene, ģimenes loceklis, rads, radnieks; draugs, draudzene, kaimiņš, ciemiņš, viesis		S/VS paziņa, darbabiedrs, studiju biedrs, istabas biedrs, kolēģis, partneris, svešinieks	
	S (ģimenes locekļi) bērns, mazbērns, vecāki, vecvecāki, radnieki (radi), vīrs, sieva, tēvs, tētis, māte, mamma, māmiņa, dēls, meita, brālis, māsa, pusmāsa, pusbrālis, brālēns, māsīca, vectēvs, vecāmāte, mazdēls, mazmeita; sievastēvs, sievasmāte, vīratēvs, vīramāte, audžubērns, audžuvecāki, aizbildnis, patēvs, pamāte, tante, krustmāte, krusttēvs, tēvocis, vedekla, znots			
	V dzīvot (kopā)	V pazīt, zināt, palikt (kopā), ilgt		V sadzīvot, iepazīt, saglabāt, veidot
		V atgr. draudzēties, iepazīties, izturēties, rūpēties		
			PRT~ams pazīstams(-a), zināms(-a)	
		S Dievs, mācītājs, garīdznieks		
1.1.11. Reliģiskā piederība un ticība		S Dievs, mācītājs, garīdznieks		
	S baznīca	S kristības, laulības, bēres	S/SV ticība, katedrāle, dievnams, mošeja, sinagoga; draudze, altāris, kancele; dievkalpojums, mise, svētdienas skola	
			S (konfesiju pārstāvji) ticīgais, luterānis, katolis, pareizticīgais, vecticībnieks, jūdaists, budists, musulmanis, baptists, adventists, metodists, sektants, dievturis	
			S (konfesijas) luterānisms, katolicisms, pareizticība, vecticība, jūdaisms, budisms	
		V apmeklēt (baznīcu)	V ticēt, (no)kristīt, (sa)laulāt, apbedīt, skaitīt (lūgšanu), lūgt, sprediķot	
		ADJ (ne)ticīgs	ADJ not. (ne)ticīgais	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
1.1.12. Rakstura īpašības un izskats (sk. arī 2.4.1. punktu)		S <i>raksturs, īpašības, izskats</i>		
		V <i>izskatīties</i>		
			V cop fin. būt + ADJ <i>ir pieticīgs, ir vienkāršs</i>	
			PRT~ts/V fin. cieš.* <i>līdzsvarots, apmierināts, nomākts, satraukts, atklāts, noslēgts</i>	
	ADJ vīr./siev. (rakstura īpašības) <i>labs, jauks, (ne)laipns, sirsnīgs, (ne)patīkams, (ne)simpātisks, (ne)pieklājīgs, strādīgs, čakls, godīgs, gudrs, draudzīgs, sabiedrīks, jautrs, drošs, drosmīgs, aktīvs, enerģisks, (ne)uzņēmīgs, (ne)nopietns, mierīgs, (ne)laimīgs, kluss, jocīgs, bēdīgs, lepns, slikts, rupjš, slinks, skaļš, nervozs, skops, bailīgs</i>			
	ADJ vīr./siev. (izskats) <i>skaists, pievilcīgs, glīts, jauns, vecs, garš, slaidis, tievs, kalsns, korpulents, apaļīgs, pilnīgs, resns, plecīgs, spēcīgs, vājš</i>			
			ADJ + S ģen. <i>liela/maza auguma, stipra rakstura</i>	
1.2. Māja, dzīvesvieta un vide				
	Valodas lietotājs prot nosaukt biežāk izmantotās personiskās lietas un sadzīves priekšmetus, mājas un dzīvokļa mēbeles un piederumus, apkārtnes objektus, dabas parādības, atsevišķus augus un dzīvniekus;	Valodas lietotājs prot mutvārdos un rakstos vienkāršā tekstā pastāstīt par savu mājokli, tā iekārtojumu, mājas apkārtni, laika apstākļiem un parādībām, kā arī prot nosaukt apkārtējos priekšmetus, objektus, parādības dabā, debespuses;	Valodas lietotājs prot aprakstīt savu mājokli un tā iekārtojumu, pastāstīt par tuvāko apkārtni, dabas un kultūras objektiem, laika un klimatiskajiem apstākļiem un dabas parādībām;	Valodas lietotājs spēj izvērsti informēt par savu dzīvesvietu, sadzīves apstākļiem, apkārtni, dabu, laika apstākļiem; saprot un var informēt par dzīvokļa iekārtošanas jautājumiem, pirkšanu, pārdošanu, izīrēšanu, remontu (apraksts, izmaksas, atrašanās vieta,

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
	prot mutvārdos un rakstveidā sniegt vienkāršu informāciju par savu dzīvesvietu, tuvāko apkārtni, laika apstākļiem un dabu; saprot iepriekš paredzamu, īsu un vienkāršu informāciju par mājokli, tā iekārtojumu, mājas apkārtni, laika apstākļiem un dabu.	prot nosaukt atsevišķus ikdienā veicamos darbus un pienākumus, īsi aprakstīt savu dienas plānu; prot iegūt vienkāršu informāciju par citas personas dzīves apstākļiem, dzīvesvietu un apkārtējo vidi; prot veikt vienkāršus pierakstus un piezīmes, kā arī uzrakstīt īsus tekstus, kas saistīti ar dzīvesvietu un sadzīves vajadzībām; saprot vienkāršu publisko informāciju, kas saistīta ar dzīvesvietu un apkārtējo vidi (sludinājums, laika ziņas, mājas plāns, norādes u. c.).	prot pastāstīt par ikdienas saimnieciskajiem darbiem, saimniecībā izmantojamām ierīcēm un mehānismiem, to funkcijām un lietošanu; prot iegūt plašāku informāciju par citas personas dzīves apstākļiem, dzīvesvietu un apkārtējo vidi; prot veikt pierakstus un piezīmes, kā arī uzrakstīt tekstus, kas saistīti ar dzīvesvietu, apkārtējo vidi, sadzīves vajadzībām; saprot dažāda satura publisko informāciju, kas saistīta ar viņa dzīvesvietu un apkārtējo vidi.	darbības u. c.); spēj apspriest dažādus ar dzīvesvietu saistītus tematus un izteikt viedokli vai vērtējumu (mutvārdos un rakstiski) par dzīvokļa apsaimniekošanas un pakalpojumu sniegšanas jautājumiem; prot rakstīt atsevišķus dokumentus, kas skar dzīvesvietas un mājokļa apsaimniekošanas jautājumus.
1.2.1. Dzīvesvieta (māja, dzīvoklis)	S (dzīvesvietas tips) <i>māja, privātmāja, nams, ēka, dzīvoklis, viesnīca</i>	S/VS (dzīvesvietas tips) <i>lauku māja, dārza māja, vasaras māja; ģimenes māja, vecvecāku māja; koka māja, ķieģeļu māja</i>	S/VS (dzīvesvietas, ēkas tips) <i>privatizēts dzīvoklis, valsts dzīvoklis, dienesta dzīvoklis, dienesta viesnīca, daudzdzīvokļu/ daudzstāvu māja, jaunbūve, saimniecības ēka</i>	
	S (ēkas, mājvietas plānojums, telpas) <i>telpa, stāvs, (dzīvojamā) istaba, halle, viesistaba, guļamistaba, bērnistaba, darbistaba, kabinets, virtuve, vannas istaba, dušas telpa, gaitenis, koridors, tualete, balkons, lodžija, bēniņi, pagrabs, pirts, garāža</i>	S (ēkas, mājvietas plānojums, telpas) <i>apakšstāvs, augšstāvs, pagrabstāvs, kāpņu telpa, saimniecības telpa, jumtistaba, piebūve, šķūnis, stallis, pieliekamais, kūts, klēts, mansards, terase</i>		
	S/VS (mājas un telpas elementi) <i>siena, grīda, logs, kāpnes, griesti, durvis, plīts, krāsns, kamīns, jumta logs, skurstenis, glezna, fotogrāfija, pulkstenis</i>			
	V <i>būt, dzīvot, pirt</i>	V <i>maksāt, mainīt, īrēt</i>	V <i>piederēt, nopirkt, privatizēt, izīrēt, uzcelt, iekārtot, (iz)remontēt, pārbūvēt, pārcelties</i>	
		NUM kārtas + S stāvs <i>pirmais/otrais/trešais stāvs</i>		

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
1.2.1. Dzīvesvieta (māja, dzīvoklis)		S ģen. + S <i>vienstāva/divstāvu/trīsstāvu ēka, vienistabu/divistabu/trīsistabu dzīvoklis</i>		
1.2.2. Mēbeles un gultas piederumi	S/VS (mēbeles un ierīces) <i>gulta, dīvāns, krēsls, galds, rakstāmgalds, (kafijas) galdiņš, spogulis, skapis, drēbju skapis, trauku skapis, lampa, stāvlampa, sienas lampa, griestu lampa, slēdzis, plaukts, grāmatplaukts, kumode, sekcija, paklājs, izlietne, krāns, duša, dušas kabīne, vanna, santehnika, tualetes pods</i>			
	S (gultas piederumi) <i>palags, spilvens, spilvendrāna, sega, matracis</i>			
				ADJ/PRT <i>klasisks, tradicionāls, moderns, lēts, dārgs</i>
				V <i>mantot, pirkt, gatavot, iebūvēt</i>
1.2.3. Komunālie pakalpojumi	S/VS <i>mājas telefons, internets</i>	S/VS <i>maksa, īre, rēķins; elektrība, gāze, malka, apkure, centrālapkure, krāsns apkure, (elektrības, gāzes, ūdens) skaitītājs, karstais/aukstais ūdens</i>		
	V <i>maksāt</i>	V <i>ieslēgt, izslēgt, aizslēgt, atslēgt, aizvērt, atvērt, aizgriezt, atgriezt, regulēt, noregulēt, kurināt, apsildīt, nolasīt (rādītājus)</i>		
			PRT~ts/V fin. cieš.* <i>ieslēgts, izslēgts, atgriezts, aizgriezts, izkurināts, apsildīts</i>	
1.2.4. Mājsaimniecības priekšmeti un elektroierīces	S/VS <i>ledusskapis, gāzes plīts, elektriskā plīts, trauku mazgājamā mašīna, kondicionieris, sildītājs, kafijas automāts, virtuves kombains, mikseris, toasters, mikroviļņu krāsns, grils; DVD atskaņotājs, mājas kinozāle, dekoders, televizors, (tālvadības) pults, austiņas; veļas [mazgājamā] mašīna, gludeklis, putekļ(sūcējs; fēns, skuveklis; slota, sērkokciņš, svece, šķiltavas, spuldze, lampa</i>			
	V <i>strādāt</i>		V <i>ieslēgt, izslēgt, pārslēgt, darbināt, instruēt, funkcionēt</i>	
			V atgr. <i>atrasties, darboties, rīkoties, iepazīties</i>	
1.2.5. Datortehnika	S <i>dators, monitors/ekrāns, pele, klaviatūra, printeris, internets</i>	S <i>dati, klēpjdatators, planšetdatators, galda/biroja dators; skeneris, skaļrunis/skaļruņi, datu nesējs, cietais disks, zibatmiņa, modems, DVD matrica, kopētājs, mape, logs, kursori, programma, interneta vietne</i>		S (specifiska datortehnikas un programmatūras terminoloģija latviešu valodā – pēc vajadzības)

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
1.2.5. Datortehnika	V <i>strādāt, rakstīt, sūtīt</i>	V <i>lietot, ieslēgt, izslēgt, saglabāt (informāciju), pārrakstīt, ieiet, skatīties, klausīties</i>		
1.2.6. Mājokļa remonts			S (instrumenti un remonta materiāli) <i>flīze(-es), tapete(-es), špaktele, krāsa, līme, ota, slotā, liekšķere</i>	
			S/VS (remonta veicēji) <i>strādnieks, celtnieku brigāde, meistars, amatnieks, santehniķis, elektriķis</i>	
			VS <i>fasādes remonts, jumta remonts, kosmētiskais remonts, kapitālais remonts</i>	
			V <i>krāsot, līmēt, uzlīmēt, pielīmēt, labot, uztaisīt, taisīt, zāģēt, remontēt; uzkopt, tīrīt</i>	
1.2.7. Trauki un galda piederumi	S/VS <i>trauks, šķīvis, krūze/krūzīte, kafijas/tējas tasīte, dakšiņa, karote, tējkarote/ karotīte, ēdamkarote, nazis, glāze, salvēte, vāze, cukurtrauks, sālstrauks, piparu trauks, pelnu trauks, (kafijas) kanna, tējkanna, (tējas) servīze, galdauts, paplāte, termoss, karafe, pudele, katls, panna</i>			
				V <i>(ne)plīst, sasist</i>
1.2.8. Apkārtne	S <i>parks, birzs, mežs, lauks, kalns, pakalns, virsotne, ūdens, avots, kanāls, upe, dīķis, ezers, purvs, jūra, līcis, okeāns, vilnis, smiltis, jūrmala, pludmale, krasts, bāka, sala, pļava, pagalmi, dārzs, baseins, ceļš, taka, stabs</i>			
			S <i>ainava, apvidus, virsotne</i>	
	V <i>būt</i>	V <i>celt, augt</i>	V <i>atrasties, izveidot, ierīkot, veidot, uzcelt, būvēt, uzbūvēt, iestādīt, tecēt, plūst</i>	
			PRT~ts/V fin. cieš.* <i>dibināts, nodibināts, izveidots, radīts, ierīkots, uzcelts, iestādīts; nopļauts, neapdzīvots, sakopts, nekopts, nolaists</i>	
			ADJ~ains, ~ens <i>līdzens, kalnains, klinšains, akmepains, smilšains, purvainis, ūdeņains</i>	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
1.2.9. Dzīvnieki un augi	S <i>augš, puķe, zieds, sēne, koks, zāle, auglis, dārzenis; dzīvnieks, zvērs, putns, mājdzīvnieks, mājlops, kukainis, zivs</i>			
	S (dzīvnieki) <i>govs, zirgs, cūka, aita, kaza, trusis, kaķis, suns, lapsa, vilks, lācis, briedis, stirna, alnis, pele, žurka; ala, midzenis/miga</i> S (putni) <i>vista, gailis, zoss, pīle, tītars; balodis, zvirbulis, kaija, strazds, cīrulis, cielava, bezdelīga, vanags, ērglis, ūpis, pūce, vārna, žagata, stārķis, dzērve, gulbis; ligzda, būris</i> S (kukaiņi un insekti) <i>ods, muša, bite, lapsene, ērce, zirneklis, skudra, blusa; pūznis, strops</i> S (zivis) <i>lasis, asaris, reņģe, karpa, rauda, līdaka, zutis, nēģis</i> S (eksotiskie dzīvnieki) <i>zilonis, krokodils, nīlzirgs, degunradzis, žirafe, lauva, tīģeris, pingvīns</i> S (rāpuļi un abinieki) <i>čūska, zalktis, odze, krupis, varde, ķirzaka</i> S (dzīvnieku ķermeņa daļas) <i>vīlna, kažoks, krēpes, aste, rags, tesmenis, dzelonis, spura, spārns, sekste, knābis</i>			S (retāk sastopami, arī eksotiski dzīvnieki, putni, kukaiņi, zivis)
			S (dzīvnieku mazuļi) <i>kumeliņš, teliņš, telēns, sivēns, jērs</i>	
	S (koki) <i>ozols, bērzs, egle, priede, liepa, kļava, ieva, pīlādzis</i> S (dārza puķes) <i>tulpe, roze, lilijs, saulespuķe, neļķe, astere, dālija</i> S (savvaļas puķes) <i>vizbulīte, pienene, margrietiņa, rudzupuķe</i> S (ogas) <i>zemene, avene, upene, jāņoga, melle, brūklene, dzērvene</i> S (eksotiskie augi un augļi) <i>apelsīns, banāns, ananass, greipfrūts, mandarīns, persiks, kivi, avokado, mango, melone, rozīne, datele, kokosrieksts, palma</i> S (augu daļas) <i>lapa, skuja, pumpurs, zieds, auglis, čiekurs, sakne, celms, zars</i> S (sēnes) <i>baravika, beka, bērzlape, gailene, alksnene, mušmire</i>			S (dažādi retāk sastopami, arī eksotiski koki, puķes u. c. augi)
	V <i>augt, dzīvot, lidot, peldēt</i>		V <i>aizlidot, atlidot, barot, kopt, apkopt, turēt, uzturēt, glāstīt/glaudīt, graužt, šņākt, kost, sakost, riet, ņaudēt, izaugt, turēt, audzēt, izaudzēt, novākt, ganīt, smaržot, smirdēt</i>	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
1.2.9. Dzīvnieki un augi			V atgr. rūpēties par + S vsk. akuz./ dsk. dat. <i>rūpēties par kaķi</i>	
1.2.10. Klimats un laika apstākļi	S/VS (objekti un dabas parādības) <i>laiks, laika apstākļi, saule, ēna, mākonis, zvaigzne, mēness, debesis, lietūs, pērkons, zibens, negaiss, ledus, sals, migla, sniegs, vējš, vētra, plūdi, sniegunis</i>		S (dabas parādības) <i>slapjdraņķis, krusa, atkala, apledojums, atkusnis, dūmaka</i>	
		S/VS (debespuses) <i>austrumi, rietumi, ziemeļi, dienvidi; dienvidaustrumi, dienvidrietumi, ziemeļaustrumi, ziemeļrietumi; dienvidu, austrumu, rietumu, ziemeļu (vējš)</i>		
	ADJ (pazīmes) <i>labs, slikts, auksts, silts, karsts, jauks (laiks)</i>	ADJ ~ains (pazīmes) <i>saulains, mākoņains, lietains, vējains</i>	ADJ/PRT (pazīmes) <i>noturīgs, mainīgs, nepastāvīgs, pelēcīgs, riebīgs; pilns, augošs, dilstošs (mēness)</i>	
	S/NUM pam. (temperatūra) <i>temperatūra; plus, mīnus; viens (grāds), divi (grādi)</i>			
		V (norise) <i>spīdēt, sildīt, līt, snigt, puteņot, saldēt, pūst, kust, salt, krist</i>		V (norise) <i>uzspīdēt, nolīt, uzsalt, nokust, izkust, uzsnigt, uzkrist, postīt, izpostīt</i>
			V <i>aust, uzaust, lēkt, rietēt, norietēt</i>	
		PRT~is/~usi/V fin. perf.* <i>apmācies</i>	PRT~is/~usi/V fin. perf. <i>uzausis, uzlēkusi, norietējusi</i>	PRT~is/~ies/V fin. perf. <i>nolijis, uzsnidzis, uzkritis, apsnidzis, piesnidzis, uzsalis, nokusis, izkusis, apledojis</i>

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
1.3. Ikdienu dzīve				
	Valodas lietotājs prot nosaukt vienkāršākos ikdienā veicamos darbus; prot mutvārdos un rakstveidā sniegt vienkāršu informāciju par ikdienā veicamajiem pienākumiem mājās, dārzā, uz lauka; saprot īsu un vienkāršu informāciju, kas saistīta ar atsevišķiem ikdienas darbiem un pienākumiem.	Valodas lietotājs prot mutvārdos un rakstveidā vienkāršā tekstā pastāstīt par ikdienas pienākumiem mājās, dārzā un uz lauka, to īpatnībām un norisi; prot nosaukt atsevišķus dārza un lauku darbus, darbarīkus, augkopības kultūras; prot iegūt informāciju par citas personas darbības un brīvdienu plānu, darbiem, ģimenes locekļu darbības, pienākumiem mājās un dārzā; prot uzrakstīt ikdienas darbu un pienākumu sarakstu un raksturot dienā paveiktos darbus; saprot vienkāršos vārdos sniegtu informāciju par tematu, kas saistīts ar ikdienas pienākumiem mājās; saprot vienkāršas instrukcijas par ikdienas dzīvē lietojamiem priekšmetiem un ierīcēm.	Valodas lietotājs prot mutvārdos un rakstveidā samērā plaši pastāstīt par ikdienas darbiem un pienākumiem, specifiskām nodarbēm, dārza un lauku darbiem; prot nosaukt dažādas mājāsaimniecības ierīces un darba instrumentus, to funkcijas, ar ierīču izmantošanu saistītas darbības; prot izvērsti raksturot dārza un lauku darbus, to nozīmi; prot nosaukt darbos izmantojamo tehniku un instrumentus; saprot vienkāršas instrukcijas par ikdienas dzīvē mājās un dārzā lietojamiem priekšmetiem un ierīcēm.	Valodas lietotājs prot brīvi pastāstīt par savu ikdienu, mājās un darbā veicamajiem uzdevumiem, dienas gaitu, specifiskiem dārza un lauku darbiem; saprot informāciju, kas ir saistīta ar instrumentu, ierīču un mehānismu ekspluatāciju un izmantošanu sadzīvē; prot izvērsti runāt par, piem., augkopības jautājumiem, lasīt populāru specializēto literatūru attiecīgajā nozarē (atbilstoši interesēm un vajadzībām).

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
1.3.1. Ikdiena	S/VS <i>māja, darbs, atpūta, darbadiena, darbdiena, brīvdiena</i>			
	S (ēdienreizes) <i>brokastis, pusdienas, launags, vakariņas</i>			
			S~šana <i>ēšana, dzeršana, gatavošana, cepšana, vārīšana, sautēšana</i>	
	V <i>ēst, dzert; iet (uz), iet (gulēt), iet (vannā/ dušā); braukt (uz), strādāt; gatavot, cept, vārīt; brokastot, pusdienot, vakariņot; mazgāt, tīrīt, slaucīt, kārtot; darīt, ņemt, dot</i>		V <i>pagatavot, izcept, uzvārīt, paēst; aizbraukt (uz); saklāt (gultu), gulēt, aizmigt, modināt; ieiet (vannā/dušā), skūties, ķemmēt, pīt; izmazgāt, nomazgāt, iztīrīt, berzt, izberzt, sakārtot; iekurt, kurināt (krāsni/kamīnu/plīti), izkurināt, dedzināt; izdarīt, paņemt, iedot; šūt, sašūt</i>	
			V <i>apgulties, uzmosties, pamosties, uzcelties, piecelties, mazgāties (dušā/vannā), nomazgāties, noskūties, saģērbties, noģērbties, atpūsties, skatīties</i>	
1.3.2. Darbi laukā un dārzā	S <i>dārzs, lauks, zeme</i>	S/VS <i>tīrums, vāga, dobe, (augļu/sakņu/puķu) dārzs, ģimenes dārzs (dārziņš), siltumnīca, šķūnis, pagrabs, aka, mauriņš, žogs, dzīvžogs, grāvis; dārza darbi, lauku darbi, zemes gabals, vasarnīca, zemnieku saimniecība</i>		
	S/VS <i>augš, koks, krūms, dārzenis, auglis, oga; zars, sakne, sēkla, zieds, lapa, miza, stāds, celms, siens</i>			
	S/VS (augļu koki un krūmi, stādi) <i>augļu koks, ogu krūms; ābele, bumbiere, plūme, ķirsis, jāņoga, upene, avene, ērkšķoga, zemene</i>			
	S (augļi un dārzeņi) Sk. 2.6.2. punktu.			
	S (garšaugi) Sk. 2.6.2. punktu.			
	S (puķes) Sk. arī 1.2.9. punktu. <i>narcise, ceriņš, sniegpulkstenīte, krokuss</i>			

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
1.3.2. Darbi laukā un dārzā		S (graudaugi) <i>labība, rudzi, kvieši, mieži, auzas, griķi, prosa, rīsi</i>		
			S/S~šana (dārza un lauku darbi) <i>sēja, pļauja; ravēšana, aršana, kulšana, sēšana, audzēšana</i>	
		S (mērvienības) <i>metrs, hektārs, kvadrātmeters</i>		
		S (darbarīki, instrumenti, ierīces, mehānismi) <i>grābeklis, cirvis, kaplis, lāpsta, šķēres, lejkanna, spainis; (elektriskais) zāģis, pļāvējs; vīle, āmurs, urbis; nagla, skrūve; traktors, kombains</i>		
			V <i>kopt, grābt, sagrābt, nogrābt, ravēt, izravēt, stādīt, iestādīt, sēt, iesēt, apsēt, laistīt, aplaistīt, audzēt, izaudzēt, vākt, novākt, savākt, pļaut, nopļaut, zāģēt, sazāģēt, dedzināt, sadedzināt, rakt, uzrakt</i>	
			PRT~ošs <i>ziedošs, augošs, smaržojošs, zaļojošs, degošs</i>	
			PRT~ts/V fin. cieš.* <i>(ne)kopts, sakopts, izravēts, iestādīts, iesēts, aplaistīts, izaudzēts, nogriezts, nopļauts, novākts, izrakts, uzrakts, sazāģēts, sadedzināts</i>	
			ADJ~ains <i>akmeņains, smilšains, mālains</i>	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
1.4. Brīvais laiks un izklaides				
	Valodas lietotājs prot nosaukt atsevišķus intelektuālās un mākslinieciskās darbības veidus, izklaides iespējas, īsi pastāstīt par savām interesēm, vaļasprieku, brīvdienu nodarbēm un fiziskajām aktivitātēm; prot sniegt vienkāršas atbildes par kultūras un sporta notikumiem, kultūras iestāžu apmeklējumu, literatūras un publicistikas lasīšanu, bibliotēkas apmeklējumu; saprot vienkāršus izteikumus par vaļasprieku, intelektuālo un māksliniecisko darbību, fiziskajām aktivitātēm un brīvdienu atpūtu; saprot īsas, vienkāršas rakstveida norādes, uzrakstus, pazīstamus nosaukumus un sludinājumus, kas saistīti ar izklaidi un brīvā laika pavadīšanas iespējām (pasākuma plāns, programma, afiša, reklāma u. c.).	Valodas lietotājs prot mutvārdos un rakstveidā īsi, vienkāršā tekstā pastāstīt par savu vaļasprieku, interesēm, izklaides pasākumu izvēli, kultūras iestāžu apmeklējumu, fiziskajām aktivitātēm un atpūtu; prot iegūt vienkāršu informāciju par citas personas interesēm, vaļasprieku un apmeklējumiem; prot pierakstīt informāciju par kultūras norisēm un pasākumiem (vieta, laiks, programma u. c.); prot sniegt informāciju par sevi un aizpildīt grāmatu pasūtīšanas pieprasījumu bibliotēkā; prot no dažādiem avotiem iegūt informāciju par brīvā laika pavadīšanas iespējām, kultūras un sporta pasākumiem, izklaides vietām, pasākumu norises laiku, maksu, dalībniekiem, programmu u. c.; var izsekot TV ziņu tematikas maiņai un gūt priekšstatu par to saturu, ja informācija papildināta ar vizuālo materiālu; spēj iegūt priekšstatu par rakstu saturu no virsrakstiem un vizuālās informācijas.	Valodas lietotājs prot mutvārdos un rakstveidā samērā brīvi pastāstīt par savu vaļasprieku un interesēm, izklaidi, kultūras pasākumu apmeklējumu, nodarbēm brīvajā laikā un atpūtu; prot aprakstīt savu pieredzi, raksturot jūtas un emocijas, iepazīstot mākslas darbus; prot secīgi izstāstīt mākslas darba (daiļdarba, filmas, teātra izrādes) saturu, īsi analizēt tā māksliniecisko vērtību; prot no atsevišķiem oriģinālvotiem iegūt informāciju par brīvā laika pavadīšanas iespējām, kultūras un sporta pasākumiem, izklaides vietām, pasākumu norises laiku, maksu, dalībniekiem, programmu u. c.; spēj izsekot TV pārraižu tematikai un gūt priekšstatu par to saturu, ja informācija papildināta ar vizuālo materiālu; spēj lasīt, saprast un analizēt vienkāršā valodā uzrakstītus vai adaptētus daiļdarbus.	Valodas lietotājs prot veidot skaidrus, detalizētus aprakstus par savu vaļasprieku un interesēm, izklaidi, kultūras pasākumu apmeklējumiem, nodarbēm brīvajā laikā un atpūtu, izvērtot un pamatojot izteikto domu ar papildu argumentiem un piemēriem; prot detalizēti aprakstīt iegūto pieredzi, raksturot jūtas, pārdzīvojumus un emocijas, kas veidojušās, iepazīstot mākslas darbus; prot secīgi izstāstīt mākslas darba (daiļdarba, filmas, teātra izrādes) saturu, izvērti raksturot darba māksliniecisko vērtību; prot no dažāda stila un satura oriģinālvotiem iegūt informāciju par brīvā laika pavadīšanas iespējām, kultūras un sporta pasākumiem, izklaides vietām, pasākumu norises laiku, maksu, dalībniekiem, programmu u. c.; spēj izsekot TV un radio pārraižu tematikai un gūt priekšstatu par to saturu; spēj lasīt, saprast un analizēt ne pārāk sarežģītā valodā uzrakstītus vai adaptētus literāros darbus.

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
1.4.1. Atpūta	S/VS <i>atpūta, brīv(ai)s laiks, brīva diena, brīvdiena, atvaļinājums, brīvlaiks</i>			
	V <i>apmeklēt, apciemot, apskatīt, iet (uz), braukt (uz), darīt, staigāt</i>		V <i>(at)nākt (ciemos), kāpt (kalnos), jāt, atpūsties, peldēties, pastaigāties, sauļoties, vērot, garlaikoties, slinkot</i>	
				S <i>vienatnē</i> ADV <i>divatā, trijatā, četratā</i>
		S (ūdens u.c. procedūras atpūtai) <i>spa, masāža, pirts, sauna, baseins</i>		
1.4.2. Spēles, rotaļas, sports	S/VS <i>spēle, sporta spēle, spēlētājs, komanda, dalībnieks</i>			
	S/VS (atsevišķu sporta veidu nosaukumi; galda spēles) <i>basketbols, futbols, volejbols, hokejs, teniss, vieglatlētika, galda teniss; galda spēles, šahs, domino, kārtis, zole, pokers, monopols</i>			
	S/VS <i>sportists, komanda, tiesnesis, treniņš, sacensības, stadions, klubs, laukums, sporta zāle, peldbaseins, slidotava, šautuve, spēle, rezultāts</i>		S/VS <i>uzvara, zaudējums, neizšķirts, rekords, čempionāts, olimpiāde, turnīrs, draudzības spēle</i>	
			S~šana (atsevišķu sporta veidu nosaukumi) <i>peldēšana, slidošana, slēpošana, šaušana, riteņbraukšana, skriešana</i>	S~šanās <i>aizraušanās, nodarbošanās, trenēšanās, vingrināšanās</i>
	V <i>skriet, spēlēt, sportot, slēpot, slidot, vingrot, peldēt, burāt, sērfot, nūjot, braukt ar (divriteni)</i>			V <i>airēt, mest (šķēpu), iemest (bumbu), grūst (lodi), iesist (vārtos), lēkt, pārlēkt, piespēlēt, nospēlēt</i>
		S (sporta piederumi un apģērbs) <i>slidas, slēpes, nūjas, bumba, ripa, tenisa rakete, grozs, tīkls, vārti, hanteles, treniņtērps, peldkostīms, sporta apavi, cimdi</i>		
		V <i>uzvarēt, zaudēt</i>	V <i>tiesāt, izpildīt, izcīnīt, pārspēt, apbalvot, diskvalificēt, izstāties, izcīnīt</i>	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
1.4.2. Spēles, rotaļas, sports		V nodarboties, interesēties (par)	V spēlēties, rotaļāties, vingrināties trenēties, piedalīties, sacensties, aizrauties	
	PREP ar + S vsk. akuz. ar draugu, ar tēvu, ar kaķi	PREP ar + S dsk. dat. ar draugiem, ar bērniem, ar dzīvniekiem	PREP starp + S vsk. akuz./ dsk. dat. (spēle) starp „Daugavu” un „Jūrmalu”; starp komandām	
			S/VS šūpoles, karuselis, smilšu kaste, kustību rotaļa, vārdu spēle/rotaļa, rotaļu laukums, rotaļlieta, lelle, spēļu dators	
1.4.3. Vaļasprieks un intereses	S interese, vaļasprieks/ hobijs	S izklaide		
	S (interesešu jomas) kino, mūzika, māksla, literatūra, sports, ceļojumi, vēsture, ģeogrāfija, rokdarbi, teātris, politika, dators		S/V (vaļasprieks – dažādas specifiskas nodarbes un intereses)	
	V (vaļasprieks) fotografēt, ceļot, strādāt (dārzā), lasīt, apmeklēt, kolekcionēt/krāt, makšķerēt/ķert (zivis), sēņot, ogot, slēpot, slidot, sērfot			
		S~šana (interesešu jomas) kolekcionēšana, sēņošana, ogošana, makšķerēšana, medīšana, jāšana, (putnu) vērošana		
			S~šanās aizrauššanās, peldēšanās, klausīšanās, skatīšanās, piedalīšanās, nodarbošanās, tikšanās	
		V interesēt, ieinteresēt, izklaidēt		
		V atgr. skatīties, klausīties, interesēties, nodarboties, izklaidēties, aizrauties; doties, priecāties (par), brīnīties		
			PRT~ošs aizraujošs, aizkustinošs, saistošs	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
1.4.3. Vaļasprieks un intereses	ADJ <i>labs, slikts, skaists, (ne) interesants</i>	ADJ <i>sprāgs, aktīvs, garlaicīgs, vērtīgs, noderīgs, veselīgs</i>		
1.4.4. Intelektuālā un mākslinieciskā pašdarbība	S (jomas) <i>kultūra, māksla, mūzika, literatūra, zinātne, teātris, opera, operete</i>		S/VS (jomas) <i>koris, tautas dejas, modernās dejas, balles dejas, mākslas vingrošana</i>	
	S (kultūras iestādes) <i>grāmatnīca, bibliotēka, lasītava, arhīvs, koncertzāle, opera, filharmonija, cirks, teātris, muzejs, izstāde, klubs, zāle</i>			
	S (pašdarbības jomu pārstāvji) <i>korists, dejojājs, dziedātājs, mūziķis, dalībnieks</i>			
	V <i>lasīt, rakstīt, runāt, zīmēt, gleznot, spēlēt, dziedāt, muzicēt, diriģēt, dejot, fotografēt, demonstrēt</i>			
	V <i>lasīt (grāmatu, romānu, dzeju), rakstīt (vēstuli, dienasgrāmatu, referātu, mājasdarbu), zīmēt, gleznot (portretu), spēlēt (klavieres, vijoli, flautu, trompeti, ģitāru, kokli), dejot (tautasdejas, modernās dejas), dziedāt (dziesmas), dziedāt (korī, mūzikas grupā), runāt par (mākslu, mūziku, literatūru, ģeogrāfiju)</i>			
		V atgr. <i>sarunāties, iepazīties (ar), interesēties, skatīties, klausīties, piedalīties</i>		
1.4.5. Grāmatas un bibliotēka	S <i>vāks, lappuse, ilustrācija, autors, rakstnieks, dzejnieks, tulkotājs, ilustrators, izdevējs, izdevniecība, tulkojums, oriģināldarbs, temats, tēma, saturs, problēma, ideja, stils, tēls, varonis, raksturs, teksts, attēls, ilustrācija, albums</i>			
		S (veidi, žanri) <i>dzejolis, dzeja, proza, romāns, novele, stāsts, luga, publicistika</i>		
	S <i>grāmata, žurnāls; lasītājs, bibliotekārs</i>	S/VS <i>lasītava, abonements, katalogs, bibliogrāfija; nacionālā bibliotēka, publiskā bibliotēka, universitātes bibliotēka; daiļliteratūra, speciālā literatūra, periodika, tehniskā literatūra, uzzīņu literatūra</i>		
	V <i>lasīt, tulkot, apskatīt</i>		V <i>pasūtīt, saņemt, ņemt, dot, nodot, apmainīt, kopēt, nokopēt, parādīt, glabāt</i>	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
1.4.6. Kino, teātris, mūzika (sk. arī 1.4.4. punktu)	S/VS filma, izrāde, koncerts, opera, balets, cirks, operete, afiša, informācija, programma, dziesmu svētki, deju svētki, festivāls; kino, teātris, luga, klubs, koncertzāle, pirmizrāde, viesizrāde, vieskoncerts			
			PRT~oša, ~oša saistošs, aizraujošs	
	S mākslinieks(-ce), aktieris/aktrise, dziedātājs(-a), solists(-e), diriģents(-e), režisors(-e), komponists(-e), operators(-e), mūziķis(-e); koris, ansamblis, orķestris, grupa; skatītājs(-a), klausītājs(-a), apmeklētājs(-a), interesents, fans(-e)			
	S kase, biļete, programma, zāle, rinda, vieta, ieeja, izeja, tualete		S parters, balkons, loža, papildvieta, skatuve, ekrāns, garderobe, seanss, starpbrīdis, zvans; aplausi, ovācijas	
			V ieņemt (vietu), sēdēt, apsēsties, aplaudēt, vērtēt	
			S (mūzikas instrumenti) instruments, klavieres, ērģeles, ģitāra, vijole, flauta, taure, saksofons, akordeons, bungas	
		S/VS (mūzikas veidi) opermūzika, klasiskā mūzika, kora mūzika, simfoniskā mūzika, tautas mūzika, popmūzika, džezs		
		S/VS (filmu žanri) piedzīvojumu filma, šausmu filma, animācijas filma, dokumentālā filma, drāma, komēdija		
	S/VS (audiovizuālā tehnika) radio, televizors	S/VS (audiovizuālā tehnika) DVD atskaņotājs, mp3 atskaņotājs, portatīvais atskaņotājs, skaņuplašu atskaņotājs, magnetofons, pastiprinātājs; zibatmiņa, disks, matrica; skaņuplate, kasete		
	V apmeklēt, iet (uz), spēlēt, dziedāt, redzēt, patikt, gribēt		V rādīt, demonstrēt, skanēt, tēlot, atskaņot, filmēt, komponēt, sacerēt, debatēt/diskutēt, aplaudēt	
	V atgr. skatīties, klausīties, noskatīties, noklausīties, paklausīties			
1.4.7. Izstāde un muzejs (sk. arī 1.4.4. punktu)	S muzejs, izstāde, galerija; glezna, fotogrāfija		S skulptūra, zīmējums, grafika, attēls, plakāts, portrets, eksponāts, kolekcija, stends, vitrīna	
		S/VS dabas muzejs, kara muzejs, mākslas muzejs, medicīnas muzejs, brīvdabas muzejs, izstāžu zāle, gleznu izstāde, personālizstāde		

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
1.4.7. Izstāde un muzejs (sk. arī 1.4.4. punktu)	V apmeklēt, apskatīt, zīmēt, gleznot, fotografēt, iet (uz)		V atvērt, slēgt	
			PRT~ts/V fin. cieš.* atvērts, slēgts	
1.4.8. Radio un televīzija	S filma, mūzika, dziesma, raidījums	S/VS skaņa, attēls, televīzija, video (filma), seriāls, programma, pārraide, translācija, laika ziņas, ieraksts, tiešraide, ziņas, reklāma		
		V informēt, rādīt, pārraidīt, parādīt, translēt, demonstrēt, ierakstīt, atskaņot, skanēt, ziņot, stāstīt		
		V atgr. klausīties, noklausīties, paklausīties, skatīties, noskatīties, paskatīties		
1.4.9. Prese	S avīze/laikraksts, žurnāls, raksts, ziņas, informācija, intervija, virsraksts, fotogrāfija, attēls, reklāma, žurnālists(-e)		S/VS sleja, sludinājums, temats, problēma, redaktors; preses konference, izdevniecība, tipogrāfija	
	V lasīt, pirkt		V abonēt/pasūtīt, publicēt, izdot, ilustrēt, informēt, ziņot, paziņot, intervēt, aprakstīt, ievietot	
		V iepazīties (ar)		
1.4.10. Amatniecība, rokdarbi			S/S~šana/VS (veidi) galdniecība, keramika, šūšana, aušana, adīšana, kalšana, pīšana, metālapstrāde, rotu darināšana	
			S (materiāls) diegs, dzija, audums, poga, krāsa, māls, keramika, akmens, āda, koks, zelts, sudrabs	
			V veidot, darināt, krāsot, šūt, izšūt, aust, kalt, pīt, apstrādāt, apdedzināt, tamborēt, apgleznot, pūst	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
1.4.11. Fotografēšana un filmēšana	S/VS fotoaparāts, (digitālā) kamera, bilde/attēls, filma, videofilma	S/VS fotoalbums, fotodarbnīca, ateljē, pašbilde	S/VS objektīvs, statīvs, ekrāns, prožektors, zibspuldze, atmiņas karte, fotopapīrs	
			ADJ krāsains, melnbalts	
		V fotografēt (dabasskatus), filmēt (notikumus), izgatavot (fotogrāfijas), kopēt (attēlu), pasūtīt (fotogrāfiju)		
2. SABIEDRISKĀ JOMA				
2.1. Sabiedrība un valsts				
	Valodas lietotājs prot nosaukt atsevišķus valsts iekārtas jēdzienus; saprot vienkāršus izteikumus un īsus tekstus, kas saistīti ar Latvijas valstiskuma jēdzienu un nācijas identitāti (piem., himna, karogs, ģerbonis, simboli u. c.).	Valodas lietotājs prot nosaukt atsevišķus valsts iekārtas un ar aizsardzību saistītus jēdzienus, īsi raksturot LR politisko sistēmu un aizsardzības struktūru; saprot vienkāršu saturu informāciju, kas ir saistīta ar valsts politiskās sistēmas un aizsardzības jautājumiem.	Valodas lietotājs prot mutvārdos un rakstveidā izklāstīt vienkāršu informāciju par LR politiskās sistēmas, ekonomikas, likumdošanas un valsts aizsardzības jautājumiem; prot no autentiskiem rakstu avotiem saprast svarīgāko informāciju par aktuālām valsts politikas, ekonomikas, likumdošanas un aizsardzības tēmām; spēj uztvert rakstu saturu no virsrakstiem un vizuālās informācijas; spēj izsekot TV pārraižu tematikai un gūt priekšstatu par to saturu, ja informācija papildināta ar vizuālo materiālu; spēj pietiekami saprotami izstāstīt par aizsardzības un tiesībsargājošajām institūcijām, ja tas nepieciešams.	Valodas lietotājs spēj izstāstīt par LR politiskās sistēmas, ekonomikas, likumdošanas un valsts aizsardzības jautājumiem; saprot oriģinālvotos samērā detalizēti izklāstīto informāciju par aktuālām valsts politikas, ekonomikas, likumdošanas un aizsardzības tēmām; var izsekot TV pārraižu tematikai, gūstot priekšstatu par raidījumu saturu, ja informācija papildināta ar vizuālo materiālu; spēj saprotami un detalizēti sniegt nepieciešamo informāciju aizsardzības un tiesībsargājošajām institūcijām pēc pieprasījuma; spēj vajadzības gadījumā sekot norisēm tiesvedībā un tiesas procesā.

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.1.1. Valsts sistēma	S/VS valsts, republika, zeme, karogs, ģerbonis, himna, konstitūcija, robeža, simbols, politika, iekārta, valsts valoda, Brīvības piemineklis, Brāļu kapi			
	S/VS tauta, nācija, sabiedrība, ļaudis, pilsonis(-e), nepilsonis(-e), (pastāvīgais) iedzīvotājs(-a)			
		S/VS Latvijas Republika, Saeima, parlaments, Ministru kabinets, ministrija (arī ministriju nosaukumi), valdība; prezidents(-e), politiķis(-e), deputāts(-e), ministrs(-e); partija, pašvaldība, dome, padome; vara, vēlēšanas, referendums, balsošana		S/VS (ar valsts iekšpolitiku un ārpolitiku saistītas reālijas un jēdzieni)
		VS (dažādu iestāžu nosaukumi, t.sk. starptautisko organizāciju nosaukumi)		
			V valdīt, vadīt, vēlēt/balsot, kandidēt, ievēlēt, lemt, organizēt/rīkot (referendumu), atcelt, demisionēt, atkāpties, integrēt, integrēties	
2.1.2. Valsts aizsardzība		S (militārās struktūras) armija, karaspēks, policija, zemessardze, apsardze, robežsardze, bruņotie spēki		
		S (pārstāvji) karavīrs, kareivis(e), policists(-e), zemessargs, apsargs, sargs, robežsargs; okupants(-e), karotājs(-a), cīnītājs(-a), iekarotājs(-a), atbrīvotājs(-a)		S (armijas militārās pakāpes) ģenerālis, pulkvedis, majors, leitnants
			S/VS (ieroči un tehnika) pistole, šautene, automāts, ložmetējs, lielgabals, granāta, raķete, tanks, zemūdene, karakuģis	
		S/VS miers, drošība, agresija, konflikts, iebrukums, uzbrukums, cīņa, kauja, karš, kara darbība, okupācija, genocīds, fašisms		
			V dienēt, sargāt, karot, iekarot, okupēt, atbrīvot, uzvarēt, iznīcināt, aizsargāt, aizstāvēt, cīnīties	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.1.3. Valsts ekonomika un finanses			S/VS ekonomika/tautsaimniecība, ekonomiskā/ finanšu krīze; finanses, budžets, nacionālais produkts, labklājība, bagātība, nabadzība, kapitāls, īpašums, tirgus, konkurence	
			V palielināt, samazināt, palielināties, samazināties, plānot, regulēt, vadīt, tērēt, ieņemt, uzkrāt, finansēt, aizņemt, kredītēt, bankrotēt, konkurēt, importēt, eksportēt	
2.1.4. Likumi un tiesiskums	S konstitūcija/Satversme	Dažādu likumu veidi		
			V studēt, iepazīties, zināt, pārkāpt, ievērot, grozīt, piemērot, publicēt	
2.1.5. Likumpārkāpumi un noziegumi			S (likumpārkāpumi u. c. negācijas) negadījums, pārkāpums, noziegums, uzbrukums, kautiņš, huligānisms, laupīšana, zādzība, slepkavība; terorisms, rekets, korupcija, kukuļdošana, prostitūcija	
			S/VS (tiesa un policija) (ceļu/pašvaldības) policija, (sabiedriskā) kārtība; jurists(-e), tiesnesis(-e), advokāts(-e), prokurors(-e), liecinieks(-ce), policists(-e), tiesībsargs	
			S (likumpārkāpēji un cietušie) noziedznieks(-ce), slepkava, laupītājs(-a), zaglis(-e), huligāns(-e), terorists(-e), pedofils; cietušais(-sī), upuris	
			S/VS (nozieguma izdarīšanas līdzekļi) nūja, nazis, pistole, spridzeklis, sprāgstviela, inde	
			S/VS testaments, mantojums, protokols, lēmums, spriedums, sods, tiesas materiāli	
			S/VS tiesas zāle, cietums, izolators, kamera, zona	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.1.5. Likumpārkāpumi un noziegumi			V gadīties, pagrūst, pazust, pastrādāt (noziegumu), zagt, nozagt, nolaupīt, aplaupīt, sabojāt, uzbrukt, bēgt, sist, piekaut, uzspriecināt, izvarot, nošaut, nodurt, nogalināt, noslepkavot; sagūstīt, nopratināt, apcietināt, paturēt (apcietinājumā), aizturēt, ieslodzīt, konfiscēt, sastādīt (protokolu), iesūdzēt, pārsūdzēt, piespriest, sodīt; ziņot (par negadījumu)	
			PRT~is/~usi/V fin. perf. pazudis	
2.2. Cilvēku attiecības				
	Valodas lietotājs prot nosaukt atsevišķus svētkus, svinības un sabiedriskos pasākumus; prot pateikt vienkāršas, iepriekš sagatavotas apsveikuma, novēlējuma, ielūguma frāzes un komplimentus; saprot un var atbilstoši reaģēt, saņemot apsveikumu un uz klausot novēlējumu.	Valodas lietotājs prot nosaukt un īsi raksturot pazīstamākos svētkus, svinības un sabiedriskos pasākumus; prot mutvārdos vienkāršās frāzēs izteikt apsveikumu, novēlējumu, komplimentus; prot uzrakstīt vienkāršu apsveikumu, novēlējumu, ielūgumu un uzaicinājumu, atbildēt uz tiem, kā arī atvainoties; saprot un atbilstoši reaģē, saņemot apsveikumu, novēlējumu; prot nosaukt atsevišķas cilvēku saskarsmes formas un emociju izpausmes veidus; prot nosaukt atsevišķas sabiedriskās organizācijas un minēt to funkcijas.	Valodas lietotājs prot nosaukt un pietiekami izvērsti raksturot dažādus svētkus, svinības un sabiedriskos pasākumus, aprakstīt savu līdzdalību tajos; prot nosaukt un raksturot atsevišķas sabiedriskās organizācijas, raksturot to darbību; prot mutvārdos izteikt plašāk pazīstamas pieklājības frāzes; apsveikt un pateikt dažāda satura novēlējumus, izteikt komplimentus un savu attieksmi; prot uzrakstīt apsveikumu, novēlējumu, ielūgumu, uzaicinājumu, atteikumu u. c. veida informāciju; prot īsi izteikties par cilvēku saskarsmes jautājumiem, aprakstīt savas emocijas un attieksmi pret apkārtējiem.	Valodas lietotājs prot raksturot dažādus svētkus svinības un sabiedriskos pasākumus; aprakstīt to norisi un savu līdzdalību tajos; prot kritiski izvērtēt dažādu svētku un pasākumu gaitu, paust savu attieksmi un vērtējumu; spēj apspriest tematus, kas saistīti ar dažādu sabiedrisko organizāciju funkcijām un darbību; prot mutvārdos izteikt pieklājības frāzes, apsveikt un pateikt dažāda satura novēlējumus, izteikt komplimentus un savu attieksmi; spēj sarunāties par cilvēku saskarsmes un attiecību jautājumiem, aprakstīt savas emocijas un attieksmi pret apkārtējiem.

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.2.1. Saskarsme			S draudzība, biedriskums, (iz)palīdzība, mīlestība, atbalsts, līdzjūtība, sapratne, vienlīdzība, vienaldzība, naidis	
	V mīlēt	V satikt, sveicināt, pasveicināt, cienīt, apbrīnot, apsveikt, ielūgt, vēlēt, novēlēt, rūpēties (par), iepazīties, ietekmēt, iemīlēties, draudzēties, satikties, viesoties, sarakstīties		
		ADJ draudzīgs, biedrīks, sabiedrīks, izpalīdzīgs, mīļš, vienaldzīgs, naidīgs		
2.2.2. Emocijas un attieksme		S laime, bēdas, smieklis, asaras, prieks, naidis, greizsirdība, ļaunums, atriebība		
			V cienīt, uzslavēt, kliegt, brēkt, ciest, paciest, sadusmot, raudāt, smaidīt, klusēt, skūpstīt, bučot, jokat, izjokat, nervozēt; mīlēties, strīdēties, smieties, censties, uztraukties, lepoties, jokoties, dusmoties, lamāties	
2.2.3. Svētku un atceres dienu atzīmēšana	S/VS vakars, svētki, ģimenes svētki, jubileja, dzimšanas diena, vārdadiena, ielūgums, ciemiņš, dāvana	S/VS (nozīmīgākās svinības) Jaungads, Lieldienas, Līgo svētki, Jāņi; Ziemassvētki; svinības, viesības; kāzas, laulības, kristības; Mātes/Tēva diena, balle, pasākums, karnevāls		S/VS (nozīmīgākie valsts svētki, atceres un svinamās dienas) valsts svētki/atceres dienas (piem., Darba svētki, Zinību diena, Latvijas Republikas Proklamēšanas diena, Lāčplēša diena) Otrie Ziemassvētki, Vecgada vakars, Jaungada diena, Zaļā Ceturtdiena, Lielā Piektdiena
	V/VS svinēt, apciemot, iet ciemos, gaidīt, klāt (galdu)	V/VS aicināt (ciemos), ciemoties, viesoties, uzdāvināt, sagaidīt, (uz)klāt (galdu), servēt, uzcienāt, novākt (galdu, traukus), piedalīties, priecāties, tusēties (sar.), nosvinēt, atzīmēt, teikt (runu), atvadīties, (ap)precēties		
2.2.4. Piederība organizācijai, biedrībai u. c.		S partija, klubs, kolektīvs, grupa, klase, kurss	S organizācija, biedrība, padome, komisija, apvienība, valde, statūti	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
		Partiju, biedrību, organizāciju, apvienību u. c. nosaukumi		VS skautu/jaunatnes organizācija, nevalstiskā organizācija, bezpeļņas organizācija, slepena organizācija
			S biedrs, loceklis, dalībnieks, kandidāts, pretendents, vadītājs, sekretārs, dibinātājs, sponsors	
		S kongress, konference, sapulce, sanāksme, sēde, mītiņš, saiets, tikšanās		
		V uzņemt, iekļaut, atbalstīt, iesaistīties, piedalīties, iestāties, izvirzīt, ievēlēt, izstāties, izslēgt		

2.3. Transports un pārvietošanās

Valodas lietotājs prot nosaukt pazīstamākos transporta līdzekļus un ar pārvietošanos saistītus jēdzienus, īsi raksturot transporta maršrutu, atrašanās vietu un ar pārvietošanos saistītus objektus; prot noskaidrot vienkāršu informāciju par sabiedriskā transporta kustības specifiku, pārvietošanās iespējām, ceļu, virzienu, braukšanas biļetēm u. c.;	Valodas lietotājs prot mutvārdos un rakstveidā vienkāršā tekstā pastāstīt par transporta līdzekļu izmantošanu, to priekšrocībām un trūkumiem, pārvietošanās virzienu, atrašanās vietu un ceļošanas pieredzi; prot vienkāršiem vārdiem izskaidroties transportlīdzeklī, pajautāt un norādīt ceļu, izmantojot karti vai plānu, pateikt savas vajadzības viesnīcā;	Valodas lietotājs prot mutvārdos un rakstveidā sniegt informāciju par transporta veidiem, to izmantošanu, pārvietošanos (veidu, mērķi, laiku); prot sazināties ar apkārtējiem un vienkāršā veidā saprast informāciju par sabiedriskā transporta kustību un citām ar pārvietošanos saistītām problēmām;	Valodas lietotājs spēj iegūt detalizētu informāciju par transporta līdzekļu kustību un maršrutu, pārvietošanās nosacījumiem un biļešu iegādi; prot bez grūtībām veikt biļešu, ceļojuma karšu iegādi, pasūtīšanu, rezervāciju, apmaksu un risināt ar to iegādi saistītos jautājumus; prot mutvārdos un rakstveidā sniegt pietiekami plašu informāciju muitas, robežsardzes u. c. dienestiem par savu ceļojuma mērķi, raksturu, ceļojumā līdzpaņemto bagāžu, muitai un nodokļiem pakļautiem priekšmetiem;
---	---	--	--

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
	prot pateikt savas vajadzības un aizpildīt nepieciešamos dokumentus viesnīcā; prot vienkāršā veidā sazināties sabiedriskajā telpā, taču komunikācija nav iespējama bez teksta atkārtošanas, pārrāzēšanas un labošanas; saprot vienkāršu informāciju saistībā ar ceļošanu, ceļojuma dokumentāciju, kustības norādēm un brīdinājumiem.	prot aizpildīt ar ceļošanu un transportu saistītus dokumentus (veidlapu viesnīcā, līgumu tūrisma aģentūrā, polisi apdrošināšanas kompānijā u. c.); saprot vienkāršu informāciju, kas saistīta ar aktuālām vajadzībām ceļojot un pārvietojoties ar transporta līdzekli (transporta līdzekļu kustības saraksts, pienākšanas/atiešanas, ielidošanas/izlidošanas laiki, viesnīcas noteikumi, atrašanās vietu norādes, brīdinājumi, ceļojuma dokumentācija u. c.).	saprot un prot rīkoties atbilstoši norādēm, instrukcijām un sarakstiem saistībā ar pārvietošanos un transporta izmantošanu; saprot un vienkāršā veidā sniedz informāciju par sevi viesnīcā u. c. nakšņošanas un atpūtas vietās; prot izskaidrot pārvietošanās, nakšņošanas un sadzīves vajadzības ceļojuma laikā.	spēj iegūt un sniegt informāciju viesnīcā vai citā apmešanās vietā, pasūtīt viesnīcu, noskaidrot piedāvājuma detaļas, detalizēti izskaidrot vajadzības un saprast informāciju par tūrisma pakalpojumiem (tūrisma birojā, ceļojumu aģentūrā); prot aizpildīt ceļojumam nepieciešamos dokumentus (organizējot braucienu un apmešanos viesnīcā); spēj noskaidrot vajadzīgo informāciju par transporta līdzekļu iegādi, ekspluatāciju un nomu; prot izskaidrot vienkāršas transporta līdzekļa apkopes un ekspluatācijas tehniskās problēmas (degvielas uzpilde, eļļas maiņa, riepas nomaiņa, mazgāšana u. c.); spēj noskaidrot informāciju par transportlīdzekļa servisa iespējām uz ceļa; spēj saprotami informēt par ceļa negadījumiem un pārkāpumiem, kā arī paskaidrot notikušo.

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.3.1. Sabiedriskais transports	S (transporta līdzekļi) <i>vilciens, metro, vagoni, autobuss, tramvajs, trolejbuss, taksometrs/taksis, lidmašīna, kuģis, prāmis, laiva</i>		S <i>ātrvilciens, ekspresis, guļamvagoni, stāvvietā, sēdvietā, biznesa/ekonomiskā klase, klājs, kajīte, salons</i>	
	S/VS (vietas) <i>pietura, galapunkts, lidosta, lidlauks, osta, autoosta, dzelzceļš, stacija, perons, tūrisma birojs, aģentūra, angārs, termināls</i>			
	S (dalībnieki) <i>pasažieris, kontrole, vadītājs/šoferis, stjuarts, kapteinis, pilots, dispečers, informatori</i>			
	S/VS (dokumenti) <i>biļete, talons, mēnešbiļete, pase, identifikācijas karte</i>			
	S <i>informācija, saraksts</i>	S <i>reiss, maršruts, brauciens, lidojums, reģistrācija</i>	S/VS <i>uzgaidāmā telpa, pasažieru zāle, tranzīta zāle, slīdes, stāvvietā, sēdvietā, bagāžas ratiņi, drošības josta, (bagāžas, dokumentu) pārbaude</i>	
			S~šana <i>iekāpšana, izkāpšana, nolaišanās, reģistrēšana</i>	
	V <i>iet, braukt, lidot, ceļot, apmeklēt, gaidīt, sagaidīt</i>			
		V <i>stāvēt, pienākt, izkāpt, iekāpt, atiet, atlidot, izlidot, kursēt, paspēt, kavēt, nokavēt, tikt, nokļūt, rezervēt, atcelt, nodot (bagāžu), novietot (bagāžu), izsaukt, apstādināt, apturēt, pasūtīt, atvest, aizvest</i>		
			V <i>doties, apstāties, kavēties, apmaldīties, piesprādzēties, pārsēties</i>	
			ADJ/PRT~amais <i>iepriekšējais, nākamais, kārtējais, beidzamais, pēdējais</i>	
	ADV <i>turp, atpakaļ</i>	ADV + S dat. <i>cauri, apkārt, garām, pāri</i>		

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.3.2. Individuālie transporta līdzekļi	S (transporta līdzekļi) <i>divritenis/velosipēds, auto/automašīna, motocikls, laiva, jahta</i>	S/VS <i>vadītāja apliecība/tiesības, tehniskā pase, polise, degviela, bagāža, stāvvietā, autoserviss, degvielas uzpildes stacija, (ceļu) policija, ceļa zīme</i>		
				S (auto daļas un piederumi) <i>spidometrs, stūre, numurs (numura zīme), lukturis, spogulis, ritenis, riepa, pumpis, sēdekļis, drošības josta, bāka, eļļa, degviela</i>
	V <i>iet, braukt, lidot, apmeklēt, ceļot</i>	V <i>īrēt</i>	V <i>vadīt, stūrēt, regulēt, bremzēt, (no)mainīt, saremontēt, pārsniegt (ātrumu), novietot</i>	
			V <i>ieiet, iziet, pāriet, atiet; iebraukt, izbraukt, aizbraukt, atbraukt, piebraukt, šķērsot, ignorēt, nogriezties, pagriezties, apstāties, nomaldīties</i>	
	ADV <i>kājām</i>			ADV <i>braukšus</i>
	S <i>ceļš, iela, tilts, karte, plāns, ceļvedis</i>	S <i>ietve, tunelis, pāreja, krustojums, luksofors, gaisma, informācija, ceļa zīme</i>	S/VS <i>vienvirziena/ divvirzienu (iela), šķērsiela, veloceļš/ velosipēdistu ceļš, līnija, josla</i>	
		S/SV <i>ceļa zīme, stāvvietā</i>		S/VS (ceļa zīmes) <i>norāde, brīdinājuma zīme, aizlieguma zīme, ceļa remonts, vilciena pārbrauktuve</i>
		V <i>meklēt</i>	V <i>sameklēt, pameklēt, atrast</i>	
	ADV/PREP + S (virziens) <i>pa labi/kreisi, taisni, atpakaļ, uz priekšu, gar upi</i>		ADV/PREP + S (virziens) <i>sānis, augšup, uz leju, apkārt</i>	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.3.2. Individuālie transporta līdzekļi	PREP ar + S vsk. akuz. <i>ar autobusu</i> PREP uz + S vsk. ģen. <i>uz ceļa</i> PREP caur, gar, pa + S vsk. akuz. <i>caur pilsētu, pa ceļu, gar upi</i>			
		F (norādes un brīdinājumi) <i>Aizliegts!</i> <i>Stop!</i> <i>Ceļa remonts!</i> <i>Slidens/apledojs ceļš!</i> <i>Migla!</i> <i>Invalīdiem!</i>		
2.3.3. Transporta līdzekļa piederumi, apkope un ekspluatācija (sk. arī 2.3.2. punktu)	S/VS <i>vieglā/smagā automašīna, mikroautobuss, autobuss</i>			
		S <i>durvis, jumts</i>	S/VS <i>salons, stūre, bagāžnieks, ritenis, riepa, lukturis, bremze, sēdekļi, drošības josta, benzīna bāka/tvertne, motors, eļļa, (dīzel)degviela, benzīns, logu mazgāšanas šķidrums</i>	
			S/VS <i>tehniskā apkope, remonts</i>	
	V <i>braukt, vadīt</i>		V <i>novietot, pārbaudīt, izkāpt, iekāpt, pārslēgt, stūrēt, ieskriet, sasist, pārsniegt (ātrumu), apbraukt, iebrukt, izbraukt, nobraukt, sabraukt</i>	
		S/VS <i>apdrošināšana, OCTA/KASKO polise, izziņa, protokols, derīguma termiņš</i>	S/VS <i>civiltiesiskā apdrošināšana, saskaņotais protokols</i>	
	V <i>apdrošināt</i>		V <i>apmaksāt, iesniegt, segt (izmaksas)</i>	
2.3.4. Tūrisma un ceļojuma maršruts	S (dalībnieki) <i>tūrists(-e), ceļotājs(-a), ekskursants(-e), pasažieris(-e), braucējs(-a), gids(-e), grupa</i>			
	S/VS <i>pārgājiens, brauciens, ekskursija, (ārzemju) ceļojums, tūrisma/ceļojumu birojs, ceļvedis, informācija, maršruts</i>			

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.3.4. Tūrisma un ceļojuma maršruts	S/VS (ceļojuma apskates objekti) <i>muzejs, izstāde, pilsēta, baznīca, pils, pilsdrupas, klosteris, pilskalns, kalns, klints, ūdenskritums, zvērudārzs/zoodārzs, dabas parks, atpūtas vieta, ala, ārzemes</i>		S/VS (ceļojuma apskates objekti) <i>arhitektūras piemineklis, aizsargājamais objekts, lieguma zona, rezervāts, nacionālais parks; templis, piramīda, villa, muižas komplekss, jaunceltne</i>	
	S/VS (inventārs, ēšanas piederumi u. c. reālijas) <i>mugursoma, telts, sērkociņš(-i), katls, krūze, bļoda/bļodiņa, cirvis, fotoaparāts</i>		S/VS (inventārs u. c. reālijas) <i>malka, skali, ugunskurs, dūmi, ogles, iesmi, guļammaiss, (kabatas) lukturis/lukturītis, baterija, gumijas laiva, plostis, kanoe, katamarāns, kompass, virve</i>	
	V <i>iet, staigāt, braukt, ņemt (līdzī), ceļot, apmeklēt, apskatīt</i>		V <i>tikt, nokļūt, ieiet, iebraukt, apceļot, iekārtot, izveidot, sagatavot, sameklēt, burāt (pa), iepazīt, kāpt, uzkāpt, nirt, ienirt, nokļūt, dedzināt, kurināt, uzcept, nogurt, piekust</i>	
		V <i>doties, viesoties, pastaigāties, apmesties, skatīties</i>		
2.3.5. Apmešanās vieta, naktsmītne	S/VS <i>viesnīca, hotelis, lifts, motelis, viesu nams, pansija, istaba, atpūtas telpa, vienvietīgs/ divvietīgs numurs, kempings, telts, atslēga, viesu karte</i>			
	S (personas) <i>viesis/ciemiņš, administrators(-e), apkalpotājs(-a), apkopējs(-a)</i>			
	S/VS (norēķini) <i>maksa, cena, nauda, kredītkarte, valūta, valūtas maiņa, rēķins, kvīts, čeks; skaidra nauda, maksājumu karte</i>			
	V <i>pasūtīt, maksāt, meklēt</i>		V <i>nogurt, apstāties, atpūsties, rezervēt, (pie) reģistrēties, aizpildīt, apmesties, palikt, (pār) nakšņot</i>	
2.3.6. Robežas šķērsošana		S/VS <i>ārzemes, robeža, pārbaude/kontrole, muita, muitnieks(-ce), robežsargs, zīmogs</i>		
	S/VS (ceļojuma dokumenti) <i>dokuments, pase, identifikācijas karte, vīza, (apdrošināšanas) polise, izziņa, deklarācija, atļauja</i>			
		V <i>apskatīt, kontrolēt, parādīt</i>	V <i>šķērsot, pārbaudīt, kontrolēt, uzrādīt, deklarēt, reģistrēt, ievest, izvest, izraidīt, aizturēt, sodīt, konfiscēt, atļaut</i>	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.4. Veselība un higiēna				
	Valodas lietotājs prot nosaukt ķermeņa daļas un biežāk lietojamās higiēnas piederumus; prot nosaukt ar medicīnas aprūpi saistītas vietas un medicīnas personālu; prot īsi atbildēt uz vienkāršiem jautājumiem par savu veselības stāvokli un pašsajūtu; saprot vienkāršu informāciju saistībā ar higiēnu un medicīnisko aprūpi (uzraksti uz iepakojuma, norādes medicīnas iestādē, ārsta norādījumi).	Valodas lietotājs prot nosaukt ķermeņa daļas un higiēnas piederumus, atsevišķas slimības un slimību simptomus; spēj vērsties pie ārsta pēc palīdzības, paziņot par nelaimes gadījumu, izsaukt ārstu; saprot vienkāršas higiēnas preču un zāļu lietošanas instrukcijas, kā arī norādījumus ārstēšanās gadījumā.	Valodas lietotājs prot nosaukt ķermeņa daļas un atsevišķus iekšējos orgānus; prot nosaukt atsevišķas slimības, raksturot to simptomus; iegūt un saprast vienkāršu informāciju par nepieciešamo ārstēšanos vai slimību profilaksi; vērsties pēc palīdzības slimību un nelaimes gadījumos, spēj vienkāršā veidā izskaidrot izsaukuma vai vizītes cēloni; prot nosaukt dažādus higiēnas piederumus, raksturot to izmantojumu, kā arī saprast svarīgāko informāciju par dažādu higiēnas piederumu lietošanu; saprot ar medicīnas jautājumiem saistītu informāciju (instrukcijas, saslimšanas aprakstu, ārsta rekomendācijas u. c.); prot uzrakstīt vienkāršus dokumentus, kas nepieciešami ārstēšanās, veselības apdrošināšanas, veselības profilakses gadījumos.	Valodas lietotājs prot nosaukt ķermeņa daļas un atsevišķus iekšējos orgānus, raksturot to funkcijas; prot apmainīties ar informāciju par personiskās higiēnas jautājumiem, pietiekami skaidri izklāstīt ar higiēnu un veselību saistītus jautājumus; prot pietiekami detalizēti aprakstīt savu veselības stāvokli vai noteiktu slimību pazīmes, kā arī iegūt un saprast plašāku informāciju par nepieciešamo ārstēšanos un slimības profilaksi; vērsties pēc palīdzības slimību un nelaimes gadījumos, spēj pietiekami detalizēti izskaidrot izsaukuma vai vizītes cēloni, skaidri saprast informāciju par rīcību saslimšanas vai nelaimes gadījumā; prot nosaukt sadzīvē lietotos higiēnas piederumus, raksturot to izmantojumu; saprast informāciju par dažādu higiēnas līdzekļu piemērotību un lietošanas specifiku; spēj informēt par apdrošināšanas nosacījumiem, maksājumiem un veikt citas darbības (piem., rakstiski aizpildīt dokumentus) šajos gadījumos.

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.4.1. Ķermenis, ķermeņa daļas	S (ķermeņa daļas) ķermenis, galva, piere, acs(-is), uzacs(-is), skropsta(-as), plaksts/plakstiņš, deniņi, pakausis, vaigs, deguns, zods, žoklis, mute, zobs(-i), ūsas, bārda, mēle, auss(-is), kakls, mati, bize, krūtis, sirds, krūts, plecs, paduse, roka, elkonis, plauksta, delna, pirksts, vēders, gurns, kāja, celis, pēda, kauls			S (ķermeņa daļas, iekšējie orgāni, fizioloģija) rikle, ribas, plaušas, mugurkauls, aknas, nieres, zarnas, kuņģis, muskuļi, asinis, asinsvadi, sviedri, urīns, elpa
2.4.2. Higiēna un higiēnas piederumi	S/VS ķemme, sprādze, ziepes, ziepju trauks, šampūns, dvieļi, zobu birste/suka, zobu pasta, žilete, dušas želeja, smaržas, dezodorants, losjons, matu laka, matu krāsa, tualetes papīrs, šķēres, svāri, sūklis, pasta, krēms, veļas pulveris			
	V mazgāt, tīrīt		V lietot, (ap)griezt/veidot matus, nogriezt (nagus), žāvēt, izžaut, gludināt, slaucīt	
		V mazgāties, nomazgāties, izmazgāt, nomazgāt, dezinficēt		
	ADJ (ne)tīrs			
			PRT~ts/V fin. cieš.* nosmērēts, sasmērēts, (ne)ķemmēts, saķemmēts, (ne)gludināts, sagludināts, (ne)kopts, uzkopts, sakopts, (ne)mazgāts, izmazgāts, nomazgāts, (ne)tīrīts, iztīrīts, notīrīts	
2.4.3. Veselības problēmas, nelaimes gadījumi	S slimība, veselība, temperatūra, diēta, operācija, terapija, procedūra, asinis, analīzes			
	S (slimības un slimību simptomi) slimība, gripa, iesnas, klepus, sāpes, apetīte		S/VS (slimības un slimību simptomi) galvassāpes, asinsspiediens, drudzis, angīna, iesnas, infekcija, plaušu karsonis; apdegums, izmežģījums, sasitums, lūzums, brūce, ievainojums, sastiepums, izsitumi, vājums, nelabums, slikta dūša, caureja, reibonis, nogurums, nespēks, vājums	
			S/VS autoavārija, negadījums darbā, dabas katastrofa, uzbrukums, kritiens	
			PRT~ts/V fin. cieš.* sastiepts, sasists, izmežģīts, laužts, bojāts	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.4.3. Veselības problēmas, nelaimes gadījumi	V slimot, sāpēt	V operēt, justies, kaitēt, atpūsties	V izmeklēt, noteikt (diagnozi), izrakstīt (zāles), pārsiet, izraut, urbt, noņemt, ievērot (režimu/norādījumus), saaukstēties, saslimt, veseloties, ārstēties, tecēt, durēt, svīst, niezēt, elpot, rīt, norīt (tabletes), sūdzēties, ciest, klepot, šķaudīt, svīst, (no)ģībt, murgot, trīcēt, badoties, mirt	
			PRT~is/V fin. perf. nosvīdusi piere, saaukstējies bērns, izveselojies pacients, saslimis kolēģis [esmu, esi, ir] saslimis, [ir] noģībis, [ir] nomiris	
	ADJ vesels, vārgs, slimš, karsts, auksts			
	ADV nelabi, slikti, grūti, auksti, karsti			
2.4.4. Medicīnas pakalpojumi	S/VS slimnīca, ātrā palīdzība, medicīnas centrs, doktorāts, konsultācija, reģistratūra, pieņemšanas laiks, uzgaidāmā telpa, ārsta kabinets, palāta, rentgens; slimnieks, pacients, speciālists, ārsts, acu ārsts, ķirurgs, zobārsts, ginekologs, terapeits, medicīnas māsa/medmāsa, sanitārs; darba nespējas lapa/slimības lapa, aptieka			
	S saite, vate, marle, plāsteris, termometrs, termofors, komprese, masāža, injekcija, pote, šļirce, brilles, rentgens, operācija, implants, protēze, plomba, recepte			
	S medikamenti, zāles, tablete, kapsula, vakcīna, pulveris, pilieni, mikstūra, ziede/smēre			
	V apmeklēt (ārstu), iet (pie ārsta), gulēt (slimnīcā), dzert, lietot (zāles), ārstēt, slimot		V izmeklēt, noteikt (diagnozi), veikt (procedūras, pārbaudi), injicēt, špicēt (sar.), palīdzēt, glābt, izglābt, operēt, izsaukt (ārstu), ārstēties, veseloties, saaukstēties, pierakstīties pie (ārsta), dzemdēt, piedzimt, barot, zīst, zīdīt, vannot	
		ADV iekšķīgi, ātri, īslaicīgi, ilgstoši, regulāri		
		PREP pirms/pēc + S ģen. ēšana pirms ēšanas pēc ēšanas		
2.4.5. Veselības apdrošināšana	S/VS apdrošināšana, dzīvības apdrošināšana, veselības apdrošināšana, polise, izziņa, pacienta karte, čeks			
	V apdrošināt		V apmaksāt, iesniegt, segt (izmaksas)	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.5. Iepirkšanās	Valodas lietotājs prot nosaukt galvenos veikalus veidus, atsevišķas preces, to cenu un daudzumu; prot uzdot vienkāršus jautājumus un atbildēt iepirkšanās situācijās – par preci, cenu, daudzumu, kvalitāti; saprot vienkāršu informāciju par preci no preču zīmēm, iepirkšanās norādēm un reklāmas.	Valodas lietotājs prot nosaukt veikalus, dažādas preces, to cenas un daudzumu, kā arī norādīt veikala atrašanās vietu un īsi raksturot preces kvalitāti; prot veidot sarunu iepirkšanās situācijās – iegādājoties preces, veicot maksājumus un noskaidrojot preces cenu, preču daudzumu, kvalitāti, iegādāšanās vietu un lietošanas īpatnības u. c. informāciju; saprot vienkāršu informāciju par iepirkšanās iespējām, akcijām, atlaidēm, preču pasūtīšanu u. c. piedāvājumiem.	Valodas lietotājs prot nosaukt veikalus un aprakstīt tajos nopērkamās preces; prot nosaukt preču cenu, salīdzināt dažādu preču cenas un spriest par cenu atbilstību tirgus situācijai vai citiem kritērijiem; prot raksturot preču kvalitāti, nosaukt to daudzumu; prot sarunāties ar pārdevēju, iegādājoties preces; noskaidrot ar preču iegādi saistītus jautājumus; saprot galveno informāciju uz preču iepakojuma un instrukcijās; saprot informāciju par preču iegādi, kvalitāti, specifiku no reklāmas izdevumiem, preču katalogiem, aprakstiem avīzēs un žurnālos u. c.	Valodas lietotājs prot nosaukt un plašāk raksturot dažādas iepirkšanās vietas (veikals, tirgus, internetveikali); tur piedāvāto preču klāstu, kvalitāti, cenas un preču iegādes specifiku; prot iegūt detalizētāku informāciju, iegādājoties preces; noskaidrot ar iepirkšanos saistītus jautājumus, izteikt savas vēlmes, pretenzijas, sniegt ieteikumus; saprot informāciju par precēm, to iegādes iespējām, cenu un kvalitāti dažādos izdevumos (bukletos, reklāmas izdevumos, preses izdevumos, iepirkšanās vietās); prot iegūt papildu informāciju par preču kvalitāti un to īpatnībām no tirdzniecības konsultantiem vai rakstu avotiem.
2.5.1. Iepirkšanās iespējas	S <i>veikals, tirgus, tirdziņš, gadatirgus; kase, pārdevējs, kasieris, pircējs, rinda, prece, sekcija, nodaļa, informācija</i>		S/SV <i>preču grozs, preču ratiņi, iepirkumu maisiņš, lete, vitrīna, stends, skatlogs, kabīne, svāri, kases aparāts, groziņš, rati, preču reklāma/ katalogs, izvēle, pirkums, iesaiņojums, pievedums, (cenu) atlaide, akcija, piedāvājums</i>	
			S~šana <i>pirkšana, pārdošana, izpārdošana, pasūtīšana, lietošana, apkalpošana</i>	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.5.1. Iepirkšanās iespējas	S/VS (veikalu veidi) <i>pārtikas veikals, maizes veikals, apģērbu veikals, apavu veikals, grāmatu veikals/grāmatnīca, puķu veikals, dzērienu veikals, suvenīru veikals, saimniecības preču veikals, lielveikals</i>			
	S/VS (preču nosaukumi: atsevišķas pārtikas preces, apģērbi, apavi, grāmatas, suvenīri u. c.; sk. 2.5.2.–2.5.4. punktu)			
	S <i>grams, kilograms, litrs, puslitrs; paka/paciņa, pudele, kārbā, kaste/kastīte, kukulis/klaips; gabals, vesels, puse</i>			
		S + S ģen. (sk. arī 2.6.4. punktu un tabulas 2.7.3. punktu) <i>puslitrs/pudele piena, paciņa sviesta</i>		
	V <i>pirkt, maksāt, pārdot, iet (uz), vajadzēt, dot, ņemt</i>		V <i>nopirkt, iepirkties, samaksāt, nomaksāt, pārdot, izpārdot, tirgot, tirgoties, stāvēt (rindā), iesaiņot/ietīt, nosvērt, sagriezt, pārbaudīt, apmainīt, izmainīt, dabūt, tērēt, iztērēt, izvēlēties, parādīt, uzglabāt, izlietot</i>	
2.5.2. Apģērbi un apavi			PRT~ts/V fin. cieš.* <i>atvērts, slēgts, lietots (apģērbs), nocenots, pārdots, pārbaudīts</i> <i>Veikals ir atvērts.</i> <i>Šeit ir nocenoto preču stends.</i>	
	S <i>apģērbs, drēbes, apavi, veļa</i>	VS <i>vīriešu/sieviešu/bērnu apģērbs, vīriešu/sieviešu/ bērnu apavi, vīriešu/sieviešu/bērnu veļa, apģērbi bērniem</i>	S/VS <i>ziemas virsdrēbes, siltā apakšveļa</i>	
	S/VS (apģērbi) <i>vakartērps, vakarkleita, uzvalks, kleita, kostīms, blūze, svārki, jaka, kreklis, bikses, žakete, veste, (lietus) mētelis, cepure, cimdi, šalle, kabatlakats, džemperis, kombinezons, T-krekls, šorti, treniņbikses, peldbikses, peldkostīms, zeķes, zeķbikses, apakšbikses, biksītes, krūšturis, pidžama, naktskrekls</i>			
	S (aksesuāri) <i>auskars, ķēdīte, kulons, brilles, saulesbrilles, kaklasaite, tauriņš, krelles, sikсна, josta, rokas pulkstenis, gredzens, rokassprādze, rokassomiņa, portfelis, mape, soma, mugursoma, koferis, (naudas) maks, poga</i>			

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.5.2. Apģērbi un apavi			VS (materiāls) zelta, sudraba, metāla, ādas, koka, plastmasas, dzintara, stikla (izstrādājumi), kokvilnas, vilnas (apģērbi); porcelāna, stikla, māla, koka (trauki)	
	S (apavi) kurpes, zābaki, sandales, čības		S/VS (apavu daļu nosaukumi) papēdis, sprādze, siksnīņa, zole, rāvējslēdzējs, kurpju šņore	
		VS (apģērbu materiāls) gumijas/ādas zābaki, zīda blūze, kokvilnas džemperis, salmu cepure; vilnas kleita, kokvilnas blūzīte, zīda lakats, lina bikses	S (audums) mežģīnes, velvets, samts, dūnas, viskoze, flanelis	
	ADJ dārgs, lēts, viegls, biezs, plāns	ADJ ērts, izturīgs, sportisks, silts, grezns, elegants, raibs, košs, krāsains		ADJ caurspīdīgs, vienkrāsains, rakstains, svītrains, puķains
				PRT~ts adīta/tamborēta cepure, šūta kleita
	ADV dārgi, lēti, eleganti, praktiski			
		S (izmēri) izmērs, lielums, garums, apkārtmērs		
		V ģērbt, vilkt, nēsāt	V apģērbt, uzģērbt, noģērbt, apģērbt, vilkt (mugurā, kājās, rokās), uzvilkt, novilkt, likt (galvā, uz acīm), uzlikt, noņemt, pielaiķot, nomērīt, nederēt, spiest	
		V atgr. ģērbties	V atgr. apģērbties, noģērbties, saģērbties, pārģērbties	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.5.3. Saimniecības un higiēnas preces (sk. arī 2.4.2. punktu)			S <i>slotas, sūklis, lupatiņa, birstīte, birste</i>	S/VS <i>tīrīšanas līdzekļi, grīdas kopšanas līdzekļi, tualetes tīrīšanas līdzekļi, atkritumu maisi, apavu kopšanas līdzekļi, māsaimniecības cimdi, šķidrās ziepes, putekļu/grīdas lupata, logu mazgāšanas līdzekļi, pārtikas plēve, tīrīšanas krēms</i>
2.5.4. Pārtikas preces	Sk. 2.6.2. punktu.			
2.5.5. Maksa (sk. arī 2.7.3. punktu)	S <i>nauda, eiro, cents (arī citu valstu naudas vienības), kredītkarte, bankomāts, čeks</i>	S/VS <i>sīknauda, papīrnauda, skaidra nauda, kredīts, PIN kods, līzings, nodoklis, valūtas kurss</i>		
	V <i>maksāt</i>	V <i>mainīt</i>	V <i>samaksāt, izmaksāt, nomaksāt, samainīt, rēķināt</i>	V <i>norēķināties</i>
2.6. Ēdiens, pārtika, uzturs				
	Valodas lietotājs prot nosaukt atsevišķus pārtikas produktus, to vienības, ēdienreizes, kā arī pateikt, kas garšo un kas negaršo;	Valodas lietotājs prot nosaukt uzturā lietotos pārtikas produktus, raksturot to īpašības;	Valodas lietotājs prot nosaukt dažādus pārtikas produktus un ēdienus, īsi noskaidrot un sniegt informāciju par ēdienu gatavošanu un to garšas īpašībām, daudzumu; prot apmainīties ar informāciju par viesu uzņemšanu, viesību galda klāšanu, ēšanas rituāliem un paradumiem; saprot vienkāršākas ēdienu pagatavošanas receptes, produktu aprakstus, virtuves tehnikas izmantošanas un drošības aprakstus;	Valodas lietotājs prot nosaukt pārtikas produktus un ēdienus; sarunāties un sniegt informāciju par ēdienu iegādes, kvalitātes un gatavošanas jautājumiem;

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
	prot vienkāršiem vārdiem pastāstīt par atsevišķu ēdienu gatavošanu, galda klāšanu un ēšanas paradumiem; saprot vienkāršu informāciju, kas saistīta ar produktu veidu, kvalitāti, iegādi un lietojumu; prot restorānā vai kafejnīcā pateikt vienkāršas, iepriekš zināmas frāzes, lai pasūtītu atsevišķus ēdienus un dzērienus.	prot īsi pastāstīt un saprast informāciju par atsevišķu ēdienu gatavošanu un kvalitāti, apmainīties ar domām par viesu uzņemšanu, galda klāšanu un ēšanas paradumiem; saprot vienkāršāko ēdienu nosaukumus ēdienkartē, to cenas un vienības; prot veikt pasūtījumu, norēķināties un izskaidrot vienkāršas vajadzības restorānā vai kafejnīcā.	saprot dažādu pārtikas veikalu, kafejnīcu un restorānu reklāmas un pakalpojumu piedāvājumu; saprot dažādu ēdienu nosaukumus ēdienkartē, to cenas un vienības; prot veikt pasūtījumu, norēķināties un noskaidrot dažādas vajadzības restorānā vai kafejnīcā.	saprot ēdienu receptes un sagatavošanas instrukcijas; kā arī informāciju par virtuves tehnikas izmantošanu un drošību; saprot informāciju, kas ietverta ēdienkartēs, reklāmās, rakstos; prot apspriesties par ēdienu kvalitāti, specifiku un cenu; veikt pasūtījumu ēdināšanas iestādēs, iegādāties ēdienu.
2.6.1. Ēdienreizes	S <i>brokastis, pusdienas, launags, vakariņas; ēdiens, dzēriens</i>		S <i>apetīte/ēstgriba, garša, smarža, krāsa</i>	
	V (ēšana) <i>ēst, dzert, brokastot, pusdienot, vakariņot, gribēt, garšot, cienāt</i>		V (ēšana) <i>paēst, apēst, izēst, ieēst, ielikt, izdzert, iedzert, slāpt, ieliet (kafiju, tēju), padzerties, cienāt, sēsties/sēdēt (pie galda)</i>	
			PRT~is/V fin. perf. <i>paēdis, neēdis, izsalcis, izslāpis, padzēries</i> <i>leradās izsalkuši skolēni.</i> <i>Skolēni bija izsalkuši.</i>	
		ADJ <i>agras (vakariņas), vieglas (vakariņas), vēlas (brokastis), karsts (ēdiens)</i>		
2.6.2. Pārtikas produkti, ēdieni	S/VS <i>augļi, dārzeņi, saknes, maize, piena produkti, gaļas produkti, dzērieni, garšvielas, uzkodas, salāti, deserts</i>		S/VS <i>piedevas, pirmais ēdiens, otrs ēdiens, aukstais ēdiens, siltais ēdiens, karstais ēdiens, saldaiss ēdiens, pamatēdiens, dienas piedāvājums, zviedru galds, latviešu virtuve, konditorejas izstrādājumi</i>	
	S (augļi, dārzeņi, ogas) <i>ābols, bumbieris, plūme, upene(-es), ērkšķoga(-as), zemene(-es); dzērvene(-es), brūklene(-es), mellene(-es); banāns, aprikoze, apelsīns, citrons, mandarīns, vīnoga, kivi, avokado; rieksts; sēne, šampinjons; gurķis, tomāts, paprika, kartupelis, biete, kāposts, ziedkāposts, redīss, ķirbis, burkāns, sīpols, loks, ķiploks, salāti, dilles</i>			

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
			VS <i>skābēts/marinēts gurķis, skābēti kāposti, konservēti zirnīši, marinētas bietes, sasaldēti dārzeņi, nomizoti kartupeļi, sarīvēti āboli</i>	
	S (maizes produkti) <i>maize, baltmaize, saldskābmaize, rupjmaize, cepums</i>		S (maizes produkti) <i>rudzu maize, graudu maize, kviešu maize, smalkmaizīte/maizīte, kliņģeris, sausiņš</i>	Dažādi maizes produkti
	S (piens un piena produkti) <i>piens, krējums, sieriņš, siers, sviests, jogurts, paniņas, kefīrs, biezpiens, saldējums</i>	VS (piens un piena produkti) <i>saldaiss/skābais krējums, kausētais siers, biezpiena sieriņš, putukrējums, šokolādes/augļu saldējums, saldējuma torte</i>		Dažādi piena produkti vājpiena/pilnpiena biezpiens
	S (gaļa un gaļas produkti) <i>gaļa, desa, cīsiņš, cepetis, fileja</i>	VS (gaļa un gaļas produkti) <i>cūkas/vistas/liellopu gaļa, vistas rulete, cāļa cepetis, zoss (aknu/gaļas) pastēte, vistas fileja</i>		Dažādi gaļas produkti
	S (zivis, zivju produkti, jūras veltes) <i>zivs, lasis, zutis, nēģis, karpa, siļķe; šprotes, ķilavas, krabis, vēzis, jūras kāposti, ikri</i>		VS <i>zivju pirkstīni, laša fileja, dzīva karpa, žāvēts zutis, kūpināts lasis</i>	Dažādi zivju produkti karsti/auksti kūpināts lasis
	S (konditorejas izstrādājumi un saldumi) <i>torte, kūka, maizīte, kūkss, kliņģeris, medus, cukurs, sīrups, ievārījums, šokolāde, konfekte, zefīrs</i>		Dažādi konditorejas izstrādājumi un saldumi	
	S (citi produkti) <i>ola, milti, makaroni, nūdeles, rīsi, manna, putraini, pelmeņi, čipsi</i>			
	S (dažādi ēdieni) <i>zupa, buljons, putra, omlete, pankūka, mērce, piedevas</i>		S/SV (dažādi ēdieni) <i>maizes zupa, biezzupa, aukstā zupa; mannas putra, rīsu biežputra, kartupeļu pankūkas, biezpiena sacepums</i>	
	S/VS (dzērieni) <i>dzēriens, ūdens, minerālūdens, gāzēts/negāzēts ūdens, sula, piens, kefīrs, alus, vīns, kafija, tēja, kakao, kokakola, kvass, limonāde, kokteilis, balzams, liķieris, degvīns/šņabis/vodka (sar.), šampanietis, rums</i>		S/VS (dzērieni) <i>karstais/ aukstais/stiprais/ bezalkoholiskais dzēriens, melnā/ augļu/zāļu tēja, dzērveņu liķieris, augļu limonāde</i>	

2.6.2.
Pārtikas produkti, ēdieni

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.6.2. Pārtikas produkti, ēdieni	S (piedevas un garšvielas) <i>garšviela, piedeva; majonēze, kečups, sinepes, mārrutki, sāls, pipari, cukurs, eļļa, etiķis, mērce</i>			S (piedevas un garšvielas) <i>lauru lapas, krustnagliņas, timiāns, kadiķa ogas, karijs, sojas mērce, baziliks, (bazilika) pesto mērce, raudene/oregano</i>
		V + S nom. <i>garšot, negaršot ēdiens garšo</i>	V + S akuz. <i>nogaršot, pamēģināt nogaršot ēdienu</i>	
	ADJ <i>(ne)garšīgs, salds, skābs, rūgts, sāļš, ass, maigs, stiprs, šķidr, biezs, trekns, liess, auksts, karsts, veselīgs</i>			
2.6.3. Ēdienu un dzērienu pagatavošanas veids		S <i>marināde, sīrups, ievārījums, kompots, sautējums, biezenis, sacepums</i>		
	V <i>gatavot, vārīt, cept</i>	V <i>griezt, rīvēt, mizot, malt</i>	V <i>pagatavot, lietot, nomizot, sagriezt, sarīvēt, samalt, pievienot/pielikt, samaisīt, sajaukt, sautēt, sutināt, izcept, uzvārīt, uzsildīt, marinēt, skābēt, konservēt</i>	
			PRT~ts/V fin. cieš.* <i>cepts, vārīts, sautēts, kūpināts, marinēts, skābēts, konservēts</i>	
2.6.4. Pārtikas produktu un ēdienu mērvienības	S (pārtikas preču vienības) <i>porcija, gabals, glāze, pudele, tase, šķivis, karote/karotiņš, šķēle, kukulis/klaips, paka, kilograms, grams</i>		S (pārtikas preču vienības) <i>malks, kumoss</i>	
		S + S ģen. (sk. arī 2. tabulas 2.7.3. punktu) <i>pudele piena, tase kafijas, glāze ūdens, šķivis zupas, šķēle maizes, gabals gaļas</i>		
	NUM/ADJ <i>viens, divi; vesels</i>	S + S ģen. <i>puse klaipa/gabala/porcijas</i>		
2.6.5. Kafejnīcā, restorānā u. c.	S/VS (ēdināšanas iestādes) <i>restorāns, kafejnīca, bārs, bistro, picērija; „Lido”, „Pīrādžiņi”, „Pankūkas”, „Pelmeņi”, „Kebabs”</i>			
	S (personāls) <i>viesmīlis(-e), oficiants(-e), apkalpotājs(-a), bārmenis(-e), pārdevējs(-a)</i>			
	S <i>ēdienkarte, rēķins, cena</i>		S <i>dzeramnauda</i>	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.6.5. Kafejnīcā, restorānā u. c.	V pasūtīt, maksāt, apkalpot		V rezervēt, piedāvāt, vēlēties, izvēlēties, pasniegt, atnest, dot, samaksāt	
2.7. Pakalpojumi				
	Valodas lietotājs prot nosaukt atsevišķas iestādes un palīdzības dienestus, atrast par tiem informāciju, zina to funkcijas; prot jautāt un sniegt atbildes uz ļoti vienkāršiem jautājumiem, veicot darījumus vai saņemot pakalpojumus (pastā, bankā, frizētavā, autoservisā u. c.), kā arī saprot ļoti īsus izteikumus šajās situācijās; prot pēc parauga iestādēs rakstiski aizpildīt vienkāršas dokumentu formas; saprot īsas, vienkāršas rakstveida norādes, uzrakstus par atsevišķiem pakalpojumiem iestādēs.	Valodas lietotājs prot nosaukt svarīgākās organizācijas, iestādes un palīdzības dienestus, atrast par tām informāciju, zina to funkcijas; prot vienkāršos teikumos sazināties dažādās iestādēs, lai sniegtu nepieciešamo informāciju, izteiktu savas vajadzības, prasības, kā arī sniegt vienkāršu informāciju policijai un citiem palīdzības dienestiem; prot īsi un vienkārši paskaidrot savas vajadzības, izmantojot dažādus pakalpojumus (frizētavā, apavu darbnīcā, autoservisā u. c.); prot īsi atbildēt un saņemt vienkāršu informāciju telefonsarunā; prot sarakstos noteikt specifiskas informācijas atrašanās vietu un iegūt vajadzīgo informāciju (piem., izmantot tālrunu katalogu, lai atrastu adresātu).	Valodas lietotājs prot nosaukt organizācijas, iestādes un palīdzības dienestus, atrast par tiem informāciju, īsi raksturot to funkcijas un darbības specifiku; prot sazināties dažādās iestādēs, lai mutvārdos vai rakstiski sniegtu un saņemtu nepieciešamo informāciju, izteiktu savas vajadzības, prasības; prot īsi paskaidrot savas vajadzības, izmantojot dažādus pakalpojumus (frizētavā, apavu darbnīcā, autoservisā u. c.); prot atbildēt un saņemt vienkāršu informāciju telefoniski, saziņā ievēro telefonsarunas etiķeti; prot informēt palīdzības dienestus par kādu notikumu, vienkāršā veidā izskaidrot apstākļus un prasības, rakstiski sniegt īsu, vienkāršu ziņojumu par notikušo.	Valodas lietotājs prot bez lielām grūtībām sazināties dažādās iestādēs, lai mutvārdos vai rakstiski sniegtu un saņemtu nepieciešamo informāciju, izteiktu savas vajadzības, prasības; prot samērā brīvi sazināties, izmantojot dažādus pakalpojumus (frizētavā, apavu darbnīcā, autoservisā u. c.); prot nepiespiesti runāt pa tālruni, apspriest ar privāto dzīvi vai darbu saistītus jautājumus, saziņā prasmīgi ievērot telefonsarunas etiķeti; prot aizpildīt dažāda satura veidlapas un dokumentus; prot sniegt informāciju par savām problēmām ārkārtas situācijās, loģiski un skaidri izklāstīt negadījuma vai problēmas apstākļus, formulēt savas prasības vai vajadzības, sniegt rakstveidā informāciju par notikušo.

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.7.1. Pasta pakalpojumi	S/VS pasts, pasta nodaļa, kase, kasieris(-e), pastnieks(-ce), vēstule, vēstuļu kastīte, bandrole, paka, sīkapa, pārvedums, veidlapa, (past)marka, pastkarte/kartīte, aploksne, kaste, adrese, indekss, atpakaļadrese, pasta zīmogs, naudas pārvedums			VS ierakstīta vēstule, abonenta kastīte
	V sūtīt, saņemt, pirkt, rakstīt, maksāt		V iesaiņot, adresēt, uzrakstīt, aizpildīt, aizsūtīt, nosūtīt, nopirkt, uzlīmēt, samaksāt, abonēt	
			PRT~ts/V fin. cieš.* apdrošināts, ierakstīts, nosūtīts, saņemts	
2.7.2. Telekomunikācijas pakalpojumi (sk. arī 1.1.4. punktu)	S/VS telefons/tālrunis, mobilais/mājas telefons, telefona numurs, īsziņa, telefona grāmata, kods, dators, internets, kabeļtelevīzija; tehniķis, operators, montieris		S/VS abonents, rēķins, abonēšanas maksa, atjaunošanas karte, telefona karte, kredīts, tarifs; sakari, līnija, telekompānija, digitālā televīzija, dati	S/VS (uztveres) zona, sakaru operators, datu plūsma
			S ātrums	
	V zvanīt, atbildēt, sūtīt (īsziņu)		V piezvanīt, atjaunot, nosūtīt, savienot, pieteikt, nedarboties	
			PRT~ts/V fin. cieš.* aizņemts, bojāts, pārslogota (līnija)	
2.7.3. Komerccarbība un banka	S/VS banka, komercbanka, kase, nauda, papīra nauda/banknote, monēta, valūta, kurss, rēķins, konts, bankomāts, PIN kods, bankas darbinieks(-ce), kasieris(-e)	S/VS maksājums, internetbanka, depozīts, kredīts, kredītkarte, debetkarte, norēķinu karte, izdevumi, ienākumi, aizņēmums, aizdevums, parāds, ķīla, procents, garantija, sertifikāts, polise, čeks, pilnvara, laimests, loterija, loterijas biļete		
	S (naudas vienību nosaukumi) eiro, cents/eirocents; dolārs, franks, krona, mārciņa, jena, juaņa, rublis			

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.7.3. Komerddarbība un banka	V maksāt, saņemt, mainīt (naudu)		V samaksāt, iemaksāt, izmaksāt, samainīt, aizpildīt, izņemt (naudu), konvertēt, kreditēt, tērēt, iztērēt, aizņemties, aizdot, apdrošināt, laimēt, garantēt	
2.7.4. Frizētava, kosmētiskais kabinets un skaistumkopšanas salons	S frizētava, salons, frizieris(-e), kosmetologs(-ģe), masāžists(-e)	S/VS (vakara) frizūra, fēns, manikīrs, (ārstnieciskais/ klasiskais) pedikīrs, (matu) griezumš, (matu) sakārtojums, grims, (sejas, matu) maska, maska sejai/rokām, masāža, komprese		
	S/VS (instrumenti un līdzekļi; sk. arī 2.4.2. punktu) šķēres, ķemme, suka, fēns, spogulis, krēsls, šampūns, kondicionieris, krāsa, želeja, krēms, pūderis, lūpu krāsa, acu ēnas, skūšanās putas, grims			
	S mati, bīze, ūsas, bārda, nags, skropsta, uzacs, āda			
			S~šana griešana, veidošana, krāsošana, balināšana, mazgāšana, žāvēšana	
			V griezt, apgriezt, nogriezt, dzīt, nodzīt, pieaudzēt, veidot, ievēdot, izmazgāt, izžāvēt, krāsot, nokrāsot, pārkrāsot, balināt, tīrīt, masēt, lakot	
		ADJ/ADJ + S (matu, ūsu, bārdas forma, krāsa, veids u. c.) blondi/rudi/viļņaini/taisni mati; tumša/sirma/kupla bārda, melnas ūsas		
2.7.5. Apavu (labošanas) darbnīca	S/VS apavu darbnīca, kurpnieks, meistars	S/VS caurums, plīsums, defekts; papēdis, sprādze, siksnīņa, zole, rāvējslēdzējs, kurpju šņore, kniede, diegs, līme, nagla		
			S (apavi; sk. 2.5.2. punktu)	
		V labot, salabot, mainīt	V piesist, pielīmēt, nomainīt, uzlikt; saplīst, notrūkt, nodilt, stiept	
			PRT~is/V fin. cieš.* saplīsis, nolūzis, notrūcis, nodilis	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.7.6. Šūšanas darbnīca	S <i>darbnīca, ateljē, pieņēmējs(-a), šuvējs(-a), drēbnieks; mode, modelis, fasons, tērps, apģērbs</i>			
		S (apģērba detaļu un tērpa elementu nosaukumi) <i>apkaklīte, piedurkne, odere, kabata, josta, aproce, poga, rāvējslēdzis/ rāvējslēdzējs</i>		
		S <i>diegs, šķēres, šujmašīna, gludeklis, adata, audums, materiāls</i>		
	S (apģērbi; sk. 2.5.2. punktu)			
			V <i>piestāvēt, izvēlēties, piegriezt, noņemt (mēru), uzšūt, iešūt, apšūt, pāršūt, izlaist, pielaikt, labot, remontēt, lāpīt</i>	
		ADJ (auduma krāsa, faktūra, īpašības u. c.) <i>gluds, patīkams, biezs, raupjš, vēss, blīvs, spožs, rūtainis</i>		
2.7.7. Pulksteņu remontdarbnīca	S <i>darbnīca, pulkstenis, (pulksteņ)meistars</i>	S/VS <i>rokas/galda/sienas pulkstenis, baterija, pulksteņa sīksniņa vīriešu/sieviešu pulkstenis</i>	VS <i>elektroniskais pulkstenis</i>	
		V <i>neiet</i>	V <i>steigties, kavēties/atpalikt, regulēt, noregulēt, iztīrīt, pārbaudīt, ielikt, tikšķēt, pagriezt, rādīt</i>	
			ADJ <i>izturīgs, precīzs</i>	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.7.8. Sadzīves priekšmetu, tehnikas un elektronikas darbnīca	S/VS (sadzīves tehnika un ikdienā lietojami priekšmeti) <i>sadzīves tehnika, telefons, mobilais telefons atslēga, putekļ(sūcējs, mikseris, kafijas automāts, virtuves kombains, sulu spiede, televizors, radio, pastiprinātājs, atskaņotājs, veļasmašīna, ledusskapis, videokamera, datortehnika</i>		S/VS <i>garantija, garantijas remonts</i>	
		S/VS <i>motors, korpuss, slēdzis, rezerves daļas</i>		
				S <i>kontaktdakša, kontaktligzda</i>
		V <i>pārbaudīt, iztīrīt, nedarboties, nestrādāt, salūzt; uzasināt, izgatavot, nomainīt</i>		
			PRT~is/V fin. cieš.* <i>nodilis, nokritis, saplīsis, salūzis</i>	
			PRT~ts/V fin. cieš.* <i>bojāts, sadauzīts, salauzts</i>	
2.7.9. Ķīmiskā tīrītava	S/SV <i>ķīmiskā tīrītava, pieņēmējs, pasūtītājs, klients, pasūtījums, kvīts</i>		S <i>traips, netīrums, plankums</i>	
		ADJ <i>(ne)tīrs</i>		
	S (apģērbi) Sk. 2.5.2. punktu			
		V <i>tīrīt, mazgāt</i>	V <i>iztīrīt, izgludināt, salabot, nodot, pieņemt, saņemt, izņemt</i>	
			S~šana <i>tīrīšana, mazgāšana</i>	
			PRT~ts/V fin. cieš.* <i>iztīrīts, izgludināts, salabots</i>	

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
2.7.10. Autoserviss	S autoserviss, automašīna, motocikls; mehāniķis tehniķis, servisa darbinieks	S/VS motors, korpuss, rezerves daļas; riepa, ātrumkārbā, bremzes, stikla tīrītāji, lukturis, eļļa		
		V regulēt, apmainīt, pārbaudīt, nestrādāt		
2.7.11. Palīdzības un avārijas dienesti	S avārija, nelaime		S negadījums, ugunsgrēks, plūdi, noziegums	
	S/VS medicīnas dienests (sk. 2.4.4. punktu), ugunsdzēsēji, policija, ceļu policija, glābšanas dienests, palīdzības dienests, gāzes dienests, meklēšanas dienests			
		V avarēt, zagt, degt, mirt	V sadegt, nodegt, dzēst, aplaupīt, nozagt, slīkt, uzbrukt, ievainot, traumēt, pazust	
			V meklēt, atrast, ierasties, izsaukt	
			PRT~is/V fin. perf. nokritis, avarējis, aizdedzies, saskrējies, apgāzies, noslīcis, miris	
			PRT~ts/V fin. cieš.* aplaupīts, ievainots, traumēts, piekauts, sadauzīts, nolauzts	

3. PROFESIONĀLĀ JOMA

Valodas lietotājs prot nosaukt atsevišķas plašāk izplatītās profesijas un atsevišķus darbu veidus;	Valodas lietotājs prot pastāstīt par savu profesiju vai amatu un veicamajiem pienākumiem, raksturot savu darbavietu;	Valodas lietotājs prot pastāstīt par savu profesiju vai amatu, specialitāti, kurā strādā, darbā veicamajiem pienākumiem un darba apstākļiem; saprot informāciju par savu darbu – norādes, instrukcijas, noteikumus, pavēles;	Valodas lietotājs prot detalizēti pastāstīt par savu profesiju, amatu, darba apstākļiem un darba pienākumiem, kā arī par problēmām, veicot darba pienākumus; saprot darba vajadzībām nepieciešamo un svarīgāko par dokumentu saturu;
--	--	--	--

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
	prot īsi pastāstīt par savu profesiju vai amatu, darbavietu, veicamajiem uzdevumiem; saprot vienkāršus norādījumus, uzrakstus, pazīstamus nosaukumus, sludinājumus un pavēles, kas ir saistītas ar profesionālo darbību un dažādu pienākumu veikšanu.	saprot informāciju par savu darbu – norādes, instrukcijas, noteikumus, pavēles, ja tie uzrakstīti vienkāršā valodā; saprot sarunas tematu un galveno domu sanāksmēs un profesionāla rakstura sarunās; var iesaistīties vienkāršās telefonsarunās – jautāt un sniegt īsas atbildes uz jautājumiem; prot lietot darba vajadzībām vienkāršus terminus un profesionālismus; spēj veikt īsus pierakstus un uzrakstīt darba vajadzībām nepieciešamos vienkāršus dokumentus.	saprot sarunas tematu un svarīgāko informāciju sanāksmēs un profesionāla rakstura sarunās; spēj iesaistīties vienkāršās telefonsarunās par profesionāliem jautājumiem, sniegt vienkāršas rakstveida atbildes elektroniskajos saziņas līdzekļos; prot lietot darba vajadzībām atbilstošus terminus un profesionālismus; spēj lasīt un saprot vienkāršā valodā uzrakstītu profesionāla satura literatūru; spēj veikt pierakstus un uzrakstīt darba vajadzībām nepieciešamos dokumentus.	saprot sarunas tematu un saturu sanāksmēs un profesionāla rakstura sarunās; prot telefoniski sazināties par profesionāliem jautājumiem, sniegt rakstiskas atbildes elektroniskajos saziņas līdzekļos; prot lietot darba vajadzībām atbilstošus terminus un profesionālismus; spēj lasīt un saprot profesionāla satura literatūru; var veikt pierakstus un uzrakstīt darba vajadzībām nepieciešamos dokumentus (piem., motivācijas vēstuli, amata aprakstu, protokolu).

3.1. Profesija un amats

S/VS

profesija, amats, specialitāte, nodarbošanās, darbs, darbavieta, vieta; darbalaiks, darbdiena, brīvdiena, pusdienas pārtraukums, pusdienlaiks, sapulce/sanāksme/apspriede, komandējums, piedāvājums, vakance, alga, ienākumi, pensija, pabalsts, prēmija, stipendija, finansējums, stāžs

S/VS

kolēģis, darbabiedrs, priekšnieks, vietnieks, speciālists, strādnieks, ierēdnis, darbinieks, māceklis, stažieris, asistents; bezdarbnieks, darba devējs, darba ņēmējs, īpašnieks, pašnodarbinātais

S vīr./siev. (profesijas un amati)

skolotājs(-a), ārsts(-e), uzņēmējs(-a), priekšsēdētājs(-a), direktors(-e), vadītājs(-a), autovadītājs(-a), pārdevējs(-a), sekretārs(-e), zemnieks(-ce), bārmenis(-e), pavārs(-e), celtnieks(-ce), strādnieks(-ce), santehniķis(-e), mājsaimnieks(-ce), bezdarbnieks(-ce)

	S/VS (ienākumi, atalgojums) <i>ienākumi, alga, samaksa, nodoklis, pensija, pabalsts, prēmija, piemaksa, honorārs, ienākuma deklarācija</i>	
S/VS (darbavietas nosaukums)		

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
	S/VS (darbavieta) <i>bērnudārzs, skola, augstskola, bibliotēka, iestāde, ministrija, valdība, veikals, kafejnīca, bārs, rūpnīca, uzņēmums, birojs, firma, (mācību/ tirdzniecības) centrs, slimnīca, nodaļa, darbnīca, noliktava, zemnieku saimniecība, pārvalde</i>			
	V <i>strādāt (par), darīt, būt</i>	V <i>gribēt, vēlēties, meklēt (darbu), atrast, apmācīt, stažēties, piedāvāt, pieteikties, pretendēt, pelnīt, nopelnīt, saņemt, iestāties, nodarboties (ar), pieņemt (darbā), atlaist/atbrīvot (no darba), streikot, kavēt, pārbaudīt, finansēt, bankrotēt</i>		
3.2. Darba uzdevumi un pienākumi				
	V <i>strādāt, darīt, varēt, labot, remontēt, taisīt, būvēt, kopt, uzkopt, slaucīt, veidot, programmēt, vadīt, ievadīt, prast, plānot, pārdot, ārstēt, mācīt, apkalpot, gatavot, rakstīt, rediģēt, ražot, importēt, eksportēt</i>			Darba uzdevumi un pienākumi atbilstoši profesijai un amatam
3.3. Dokumentācija				
	S <i>dokuments, anketa, iesniegums, izziņa, paskaidrojums, līgums, atlūgums, pilnvara, paziņojums, atļauja, ieteikums, pieteikums, protokols, atļauja, pārskats, apliecība, pase; paraksts, zīmogs, veidlapa, oriģināls, kopija</i>			Speciālā dokumentācija , kas tiek izmantota noteiktas iestādes vai uzņēmuma darbībā
	V <i>rakstīt, parakstīt</i>	V <i>uzrakstīt, iesniegt, izsniegt, saņemt, nosūtīt, aizpildīt, sastādīt, pagarināt, apstiprināt</i>		
4. IZGLĪTĪBAS JOMA				
	Valodas lietotājs prot nosaukt atsevišķas mācību iestādes, izglītības pakāpes, mācību procesa jēdzienus, aprakstīt mācību telpu iekārtojumu un mācību līdzekļus; prot vienkāršos vārdos pastāstīt par savu izglītību, savām sekmēm un interesēm;	Valodas lietotājs prot nosaukt mācību iestādes, atsevišķus mācību vai studiju priekšmetus, darba piederumus un mācību līdzekļus; prot pastāstīt par savu izglītību, interesēm, nākotnes perspektīvām, mācību procesu un vidi;	Valodas lietotājs prot pastāstīt par savām izglītības gaitām, raksturot mācību iestādes, kur mācījies vai mācās tagad, runāt par mācību priekšmetiem, ko ir apguvis vai apgūst, izglītības perspektīvām un iecerēm; prot lietot specifiskus terminus un profesionālismus, kas nepieciešami mācību procesā un profesijas apguvē;	Valodas lietotājs prot samērā detalizēti stāstīt par savu izglītību, mācību procesu, mācību problēmām un perspektīvām;

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
	mācību procesā saprot elementārus norādījumus un informāciju, ko sniedz pedagogs vai grupas dalībnieki; spēj mācību procesā sazināties vienkāršā veidā, uzdot pazīstamus jautājumus un atbildēt uz tiem; saprot ar valodas apguvi saistītus vienkāršus jēdzienus un instrukcijas; prot uzrakstīt ļoti vienkāršus mācību procesā un valodas apguvē nepieciešamus tekstus.	prot lietot specifiskus terminus, kas saistīti ar valodas apguvi un mācību specializāciju; prot izmantot vienkāršus valodas līdzekļus, lai iegūtu informāciju, veiktu dažādus mācību uzdevumus un varētu sadarboties ar citiem mācību procesa dalībniekiem; prot uzrakstīt vienkāršus mācību procesā un valodas apguvē nepieciešamus tekstus.	prot iegūt informāciju, veikt dažādus mācību uzdevumus un var sadarboties ar citiem mācību procesa dalībniekiem; spēj lasīt un saprast vienkāršus tekstus par mācību satura jautājumiem; prot uzrakstīt noteikta veida mācību procesā un valodas apguvē nepieciešamus tekstus.	prot lietot specifiskus terminus un profesionālistus, kas nepieciešami mācību procesā un profesijas apguvē; prot iegūt informāciju, veikt dažādus mācību uzdevumus un var sadarboties ar citiem mācību procesa dalībniekiem; spēj lasīt un saprast tekstus par mācību satura jautājumiem; prot rakstīt dažādus mācību procesā nepieciešamus tekstus.

4.1. Izglītības ieguve

S <i>izglītība, mācības, studijas, apmācība</i>	S/VS <i>akadēmiskā/ profesionālā/ izglītība, formālā/neformālā izglītība, obligātā izglītība, privātās mācības, maksas/ bezmaksas studijas, mājmaģcība</i>	S/VS <i>mūžizglītība, profesionālā pilnveide, tālākizglītība</i>
S/VS (izglītības iestādes) <i>skola, augstskola, universitāte, kursi; bērnudārzs, pirmskola, sākumskola, pamatskola, vidusskola, ģimnāzija, koledža, licejs, arodskola, profesionālā vidusskola, tehnikums, vakarskola</i>		
	S/VS (izglītības pakāpe un veids) <i>pamatizglītība, vidējā izglītība, augstākā izglītība, profesionālā izglītība</i>	
VS (mācību iestādes nosaukums atbilstoši valodas apguvēja vajadzībām) <i>Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultāte, Rīgas Amatniecības vidusskola, Latvijas Starptautiskā skola</i>		

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
	S/VS (mācību un studiju virziens – atbilstoši vajadzībām) <i>ekonomika, valodas, inženierzinātnes, sociālās zinātnes, vēsture, jurisprudences, māksla, mūzika, teoloģija, medicīna, lopkopība, zemkopība</i>			
	S vīr./siev. (mācību procesa dalībnieki) <i>skolnieks(-ce), skolēni, students(-e), audzēknis(-e), kursants(-e), absolvents(-e), skolotājs(-a), meistars(-e), docētājs(-a), pedagogs(-ģe), profesors(-e), direktors(-e), rektors(-e)</i>			
	V <i>studēt, mācīt, apmeklēt, apgūt, sākt, beigt</i>		V <i>izglīt, kļūt, iegūt, mācēt, pabeigt, absolvēt, nokārtot, pretendēt, audzināt, auklēt, finansēt (studijas), iestāties</i>	
	V atgr. <i>mācīties, iemācīties, piedalīties</i>			

4.2. Mācību process

S/VS (mācību vieta un telpas) <i>klase, auditorija, telpa, katedra, nodaļa, laboratorija, bibliotēka, lasītava, zāle, sporta zāle, stadions</i>		
S/VS (mācību paņēmieni, formas, veidi, darbības) <i>(mācību) stunda, lekcija, kurss, nodarbība, seminārs, starpbrīdis, privātsstunda; kontroldarbs, tests, mājasdarbs, prakse, eksāmens, jautājums, atbilde; atzīme, novērtējums, kļūda, uzdevums, vingrinājums, teksts</i>	VS <i>mācību/studiju programma</i>	
S/VS (mācību telpas aprīkojums un mācību piederumi) <i>sols, (interaktīvā) tāfele, ekrāns, dators, planšete, projektors kalkulators; soma, pildspalva, krīts, flomāsters, zīmulis, dzēšgumija, lineāls, burtnīca, bloknots, līme, skavotājs, caurumsitis, lapa, mācību grāmata, vārdnīca, karte, saraksts, mācību filma/raidījums, mācību literatūra, mācību/studiju gads, mācību priekšmets, mācībvaloda</i>		S/VS (specifiski mācību procesā un pētniecībā izmantojami piederumi, instrumenti, aprīkojums) <i>mēģene, mikroskops, statīvs, teleskops, aizsargbrilles, dinamometrs</i>

3. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: valodas lietojums atbilstoši cilvēkdarbības jomām

	A1	A2	B1	B2
	V <i>lasīt, rakstīt, jautāt, atbildēt, zīmēt, labot, stāstīt, runāt, varēt, prast, spēt</i>		V <i>izlasīt, palasīt, uzrakstīt, pierakstīt, konspektēt, izkonspektēt, pasvītrot, uzzīmēt, pastāstīt, domāt, izdomāt, izlabot (kļūdas), izpildīt (darbu), redīgēt, rēķināt, izrēķināt, dalīt, sadalīt, reizināt, sareizināt, pieskaitīt, atņemt, risināt, atrisināt, sacerēt, skaitīt, iegaumēt, demonstrēt, raksturot, diktēt, konsultēt, uzdot, skaidrot, izskaidrot, paskaidrot, definēt, formulēt, argumentēt, secināt, debatēt/diskutēt, spriest, apspriest, oponentēt, kritizēt</i>	
		V atgr. <i>mācīties, iemācīties, klausīties, sarunāties, kļūdīties, apdomāties, iepazīties, apspriesties</i>		
		Ar mācību procesu saistīti speciālie termini atbilstoši profesijai vai mācību priekšmeta specifikai		

4.3. Valodas apguve un lietojums

VS (valodas) <i>latviešu valoda, angļu valoda, krievu valoda</i>		VS/S <i>sarunvaloda, valodas norma/normēta valoda</i>	
	VS/S <i>dzimtā valoda, svešvaloda</i>		
		S <i>teksts, teikums, frāze, skaņa, alfabēts, locījums, tagadne, pagātne, nākotne</i>	
S/VS <i>mācību grāmata, darba burtnīca, vārdnīca, tabula, gramatika, teksts, uzdevums, vingrinājums</i>			
V (valodas lietojums) <i>(ne)runāt, lasīt, rakstīt</i>	V (valodas lietojums) <i>zināt, izrunāt, tulkot, paskaidrot, (ne)prast, (ne)saprast, jautāt, pārjautāt, dzirdēt, locīt, izlocīt, sacīt, teikt, pateikt, atkārtot</i>		
V fin. runāt/lasīt/rakstīt + ADV <i>runāju latviski, angļiski, vāciski, franciski</i>		V fin. tulkot + no + VS/ S ģen. <i>tulkot no angļu valodas</i> V fin. tulkot + VS/ S lok. <i>tulkot latviešu valodā</i>	
ADV <i>labi, slikti, teicami, nedaudz, mazliet, normāli, apmierinoši</i>			

5. LASĪŠANA UN KLAUSĪŠANĀS: RECEPTĪVIE UZDEVUMI, DARBĪBAS, PROCESI UN STRATĒGIJAS

Šajā un nākamajās nodaļās latviešu valodas prasmes raksturotas atbilstoši Eiropas Padomes moderno valodu apguves rokasgrāmatai „*Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*” (2001), kas 2006. gadā publicēta latviešu valodā ar nosaukumu „Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, vērtēšana” (Pamatnostādnes).

Klausīšanās un lasīšana ir divi no četriem runas darbības veidiem, ko apgūst pakāpeniski un savstarpējā saistībā ar pārējiem diviem – runāšanu un rakstīšanu (sk. 6. nodaļu). Klausīšanos, lasīšanu, runāšanu un rakstīšanu uzskata arī par valodas pamatprasmēm.

A1 līmenī valodas apguvējs saprot ļoti lēni un precīzi artikulētu runu, kurā ieturētas garas pauzes (Pamatnostādnes, 65).

A2 līmenī valodas apguvējs saprot (gan klausoties, gan lasot) vārdus, vārdu savienojumus un izteicienus, kuri saistīti ar ikdienas vajadzībām, piemēram, informāciju par ģimeni, vienkāršu personiska rakstura informāciju, informāciju par iepirkšanos, tuvāko apkārtni, darbu (Pamatnostādnes, 65, 67).

B1 līmenī valodas apguvējs sāk īsti lasīt un klausīties tekstus, sāk saprast to pamatsaturu vai ietverto detalizēto informāciju. Šajā procesā valodas apguvējs var izmantot konkrētas satura atklāsmes jeb interpretācijas stratēģijas (darbības, darbības principus):

- › nošķirt būtisko no mazāk svarīgā;
- › nošķirt faktus no komentāriem;
- › identificēt atbilstošo informāciju;

- › izmantot dažādas pastarpinātas norādes, kā virsrakstus, ilustrācijas, izcēlumus tekstā (piemēram, treknrakstā vai slīprakstā), dalījumu rindkopās rakstveida tekstā un uzsvāru, pauzes, intonāciju, runas toni mutvārdu tekstos utt. (*Threshold 1990, 88*).

Tekstiem, kuri būtu jāsaprot valodas apguvējam B1 līmenī, jāatbilst šādiem kritērijiem (*Threshold 1990, 88*):

- › jāizvēlas teksti ar skaidru struktūru,
- › tajos sniegtajai informācijai jābūt viegli uztveramai,
- › satura izpratnei nav nepieciešamas priekšzināšanas vai pietiek ar nelielām zināšanām par Latvijas un latviešu kultūru (izņemot vispārīgas zināšanas par Eiropas kultūru);
- › tekstiem jābūt viegli atrodamiem.

Savukārt **B2 valodas prasmes līmenī** valodas apguvējs jau saprot tekstu būtību, pamatsaturu, kā arī izprot nozīmīgas teksta satura detaļas un spēj noteikt saziņas nolūku/mērķi gan rakstveida, gan mutvārdu tekstos. Attiecīgi mācībām piedāvāto tekstu atlasē jāņem vērā vairākas pazīmes:

- › tiem jābūt paredzētiem vidusmēra B2 valodas prasmes līmeņa apguvēju (lasītāju un klausītāju) vajadzībām;
- › tekstiem jābūt gan ar saturiski, gan strukturāli skaidru uzbūvi;
- › tajos ietvertajai informācijai jābūt atklātai tieši un precīzi, tomēr pieļaujamas arī netiešas norādes teksta satura izpratnei;
- › tekstu izpratnei var būt nepieciešamas zināšanas par vietējo kultūru;
- › tekstiem jābūt noformētiem viegli uztveramā vizuālajā vai skaniskajā formā:
 - rakstveida tekstiem – kvalitatīvas drukas formā un viegli uztveramā šriftā vai saprotamā rokrakstā rakstītiem (ja nepieciešams, tie papildināmi ar virsrakstiem, ilustrācijām, diagrammām u. tml.);
 - mutvārdu (klausīšanās) tekstiem – ar minimāliem skaņu traucējumiem; tiem jābūt galvenokārt latviešu literārajā valodā vai valodā ar nelielām dialektālām iezīmēm; runas tempam jābūt mērenam/vidējam.

Salīdzinot ar B1 valodas prasmes līmeni, kad valodas apguvējs tekstu spēj saprast tikai daļēji, B2 līmenī šī prasme ir pilnīgāka, vispusīgāka. Turklāt B2 līmenī valodas apguvējam jāspēj noteikt, kāds ir teksta mērķis:

- › teksts ir informatīvs, piemēram, ziņas, intervija, paziņojums u. tml.;
- › teksts paredzēts lasītāja/klausītāja ietekmēšanai, piemēram, rosina kaut ko darīt (nopirkt kādu produktu, rezervēt brīvdienu ceļojumu, balsot par konkrētu politisko partiju u. tml.), pārliecinot, ietekmējot teksta uztvērēja viedokli, daloties ar emocijām u. tml.;
- › teksts galvenokārt domāts izklaidei.

Valodas apguvējam šajā valodas prasmes līmenī jāapzinās, ka vienā tekstā var būt ietverti atšķirīgi komunikatīvie/saziņas nodomi/mērķi.

Salīdzinot ar B1, B2 valodas prasmes līmeņa tekstiem, lasīšanas un klausīties prasmju apguvei vairs nav tik daudz ierobežojumu. Ja B1 līmenī valodas apguvējs spēj saprast (gan lasot, gan klausoties) tikai tādus tekstus, kuros atspoguļotas konkrētas situācijas un temati (sk. 4. nodaļu), B2 līmenī tekstu izvēli vairs neierobežo komunikatīvās situācijas vai sarunu temati. Tas nozīmē, ka valodas apguvējam jāsaprot teksti par jebkuru tematu. Tomēr, neraugoties uz B2 līmenī apgūtajām prasmēm, šīs grupas zināšanu un valodas prasmju līmenis ir ievērojami zemāks nekā dzimtās valodas runātājiem. Līdz ar to, aprakstot valodas apguvēja saziņas iespējas B2 līmenī, ir jānosaka arī tekstu atlases kritēriji pēc to sarežģītības pakāpes (*Vantage*, 88).

Viens no teksta tipiem, kas valodas apguvējam jāsaprot, ir ziņas un vispārīga rakstura plašsaziņu līdzekļu teksti. Lai gan šo tekstu grūtības pakāpe un arī tajos ietvertā vispārīgā informācija, zināšanas var atšķirties, tie visi ir paredzēti ļoti plašai auditorijai. Tomēr, lai šos tekstus varētu izmantot B2 valodas prasmes līmeņa apguvē, valodas apguvēja vispārējam izglītības līmenim jāatbilst pamatskolas beidzēju (15–16 gadu vecu jauniešu) izglītības līmenim Eiropā.

Runājot par mutvārdu tekstiem, situācija ir atšķirīga. Parasti mutvārdu teksti tiek producēti vienu reizi un lineārā formā, kas neļauj klausītājam atkārtoti atgriezties pie iepriekš dzirdētā vai padomāt par tekstu kopumā, kā tas ir, ja tekstu valodas apguvējs lasa pats. Joprojām nepilnīgais vārdu krājums B2 līmenī var kavēt pilnīgu mutvārdu tekstu sapratni. Taču, ja valodas apguvējs izmantos pamatprasmes un t. s. kompensējošās stratēģijas, viņam jāspēj kaut vai ar kavēšanos uztvert teksta būtību un nozīmīgākās detaļas – īpaši, ja tās tiek sīki raksturotas. Protams, vienmēr pastāv iespēja mutvārdu tekstu ieskaņot un klausīties atkārtoti, mēģinot labāk saprast teikto (*Vantage*, 91).

5.1. LASĪŠANA

5.1.1. Lasītprasme valodas apguves pamatlīmenī (A1, A2)

Valodas apguves A līmeņaursos parasti tiek izmantots rakstveida teksts (piemēram, mācību grāmatā, darba burtnīcā); rakstveida materiāls dominē arī testa un pašnovērtējuma daļā.

Valodas apguvējs jau A1 līmenī ir apguvis gan lielos, gan mazos apgūstamās valodas alfabēta burtus, atpazīst burtus drukātā un ar roku rakstītā tekstā, ja vien rokraksts ir skaidrs un labi salasāms, zina arī galvenos burtveidolus, piemēram, slīprakstu, treknrakstu.

Lasītprasmes vispārīgs apraksts (Pamatnostādnes, 68)

A1	A2
Saprot ļoti īsus, vienkāršus tekstus, lasot atsevišķas frāzes; uztver tekstā pazīstamus nosaukumus, vārdus un elementārus izteicienus, vajadzības gadījumā pārlasot tekstu.	Saprot īsus, vienkāršus tekstus par zināmiem, konkrētiem jautājumiem, ja tekstos ir ikdienā bieži lietoti vai ar darbu saistīti vārdi. Saprot īsus, vienkāršus tekstus ar ikdienā visbiežāk lietotajiem vārdiem, no kuriem daļa ir internacionālismi.

Pilnveidojot lasītprasmi A1 un A2 līmenī, var izmantot tādas lasīšanas paņēmienus kā teksta pārlūkošana un caurskatīšana. Caurlūkošana ir „ātrā lasīšana, ko izmanto, lai lasīšanas gaitā, uztverot tekstu, iegūtu vispārīgu informāciju, atrastu atsevišķas valodas vienības (vārdu, frāzi, teikumu) vai teksta fragmentu” (LTSV, 21). Arī pārlūkošana ir ātrās lasīšanas paņēmiens, „ko izmanto, lai lasīšanas gaitā iegūtu vispārīgu priekšstatu par informācijas avota (laikraksta, žurnāla, grāmatas vai cita plašāka teksta) saturu”, un kur galvenā uzmanība tiek pievērsta teksta tēmas noskaidrošanai, virsrakstiem, grafiskiem izcēlumiem u. tml. (LTSV, 62).

Kā jau tika minēts iepriekš, A1 līmenī valodas apguvējs atpazīst pazīstamus nosaukumus un elementāras frāzes – vienkāršos uzrakstus ikdienišķās situācijās. Valodas apguvējs A1 līmenī prot izlasīt ikdienā sastopamus uzrakstus un norādes publiskās vietās, ko veido 1–2 vārdi, kas ir doti 2.–4. nodaļā, piemēram, ceļa norādes, ceļa paziņojumus, degvielas uzpildes staciju norādes; valstu, pilsētu un ielu nosaukumus; veikalu nosaukumus un veikalu veidu apzīmējumus (konditoreju, galantēriju, grāmatnīcu, apavu veikalu u. c.); preču nosaukumus veikalu skatlogos, lielveikalos u. tml. uzrakstus.

A2 valodas apguves līmenī valodas apguvējs prot atrast specifisku, paredzamu informāciju vienkāršos, ikdienā nepieciešamos materiālos – sludinājumos, prospektos, ēdienkartēs un atsaucēs (Pamatnostādnes, 68–69). Viņš prot alfabētiskos sarakstos sameklēt vajadzīgo informāciju un, piemēram, izmantot „Dzeltenās lapas”, lai atrastu pakalpojumu vai tā sniedzēju.

Lasīšanu informācijas ieguvei valodas apguvējs izmanto gan A1, gan A2 līmenī. A1 līmenī viņš uztver galveno domu vienkāršos, informatīvos materiālos un vienkāršos, īsos aprakstos, īpaši, ja dots arī ilustratīvais materiāls (Pamatnostādnes, 69).

Savukārt A2 līmenī valodas apguvējs jau prot atrast specifisku informāciju vienkāršos rakstveida materiālos, piemēram, vēstulēs, brošūrās, īsos avīžu rakstos, kur izklāstīti kādi notikumi (Pamatnostādnes, 69). Ja informācija ir skaidri un vienkārši atspoguļota un to var vairākkārt pārlasīt, valodas apguvējs jau spēj atrast un saprot specifisku informāciju arī avīzēs publicētās laika un sporta ziņās, valūtas kursa pārskatos u. c. tekstos; uztver nepieciešamo tūrisma brošūrās; spēj noskaidrot informāciju par viesnīcām; atrast vajadzīgo tālrunu katalogos, uztvert dažādas norādes; saprast galveno preču cenu zīmēs un lietošanas instrukcijās; uztvert rēķinus rakstīto; atrast nepieciešamo informāciju koncertu, izrāžu un sabiedrisko pasākumu afišās, paziņojumos par drošību un brīdinājumos u. tml. Viņš spēj uztvert pat garāku tekstu – ziņu rakstu vai īsu stāstu – būtību, izmantojot tādas lasīšanas

stratēģijas kā zināšanas par pasauli, par attiecīgo jautājumu, atpazīstot no citām valodām aizgūtus vārdus, mēģinot uzminēt nozīmes kontekstā un nepieciešamības gadījumā izmantojot divvalodu tulkojošo vārdnīcu.

Gan A1, gan A2 līmenī valodas apguvējs spēj lasīt un saprast īsas, vienkāršas instrukcijas. Protams, A2 līmenī šīs instrukcijas var būt daudzveidīgākas: tie ir vienkārša valodā uzrakstīti drošības noteikumi vai instrukcijas par ikdienas sadzīvē lietojamām ierīcēm (Pamatnostādnes, 69).

Tāpat valodas apguvējs prot lasīt īsas ar roku rakstītas piezīmes (*Aizeju uz veikalu. Būšu atpakaļ ap 17.00.*).

Līdzīgi kā klausīties prasmes un teksta sapratnes gadījumā valodas apguvēja spēju lasīt iepriekš minētos tekstus A1 un A2 līmenī lielā mērā ietekmē viņa izglītība un pieredze: iepriekš apgūtās valodas(-u) prasme, viņa mācīšanās pieredze, zināšanas par pasauli, spēja risināt problēmas u. tml.

Lai gan lasītprasmi nav iespējams pilnībā aprakstīt A1, A2 specifikācijā, tās esamību nedrīkst novērtēt par zemu. Gan lasītprasmi, gan klausīties prasmi nepieciešams attīstīt visos valodas apguves līmeņos. Lasītprasmes un klausīties prasmes apguves atvieglošanai tiek izmantota audiovizuālā uztvere, t. i., cilvēka spēja uztvert valodu ar redzi un dzirdi, vienlaikus ievērojot arī sarunbiedra mīmiku un žestus vai arī skaļi lasot. Tādēļ mācību procesā bieži tiek piedāvāta viena un tā pati informācija skaņu ieraksta, videofragmenta un/vai drukāta teksta veidā (LTSV, 18–19).

Līdzās receptīvajai darbībai, kas tiek realizēta klausīšanās un lasīšanas procesā, valodas apguvējs veic/apgūst reproduktīvo darbību, kuras laikā dzirdētos, lasītos un atmiņā saglabātos faktus aktualizē – runā, lasa vai raksta pēc parauga (sk. 6. nodaļu).

5.1.2.

Lasītprasme valodas apguves vidējā līmenī (B1, B2)

B1 un B2 valodas prasmes līmenī lasītprasme ir apgūta pietiekamā pakāpē, kas ļauj lasīt vienkāršus, ar konkrētu tematiku saistītus tekstus, protams, atbilstoši savām spējām un apgūtajam vārdu krājumam (Pamatnostādnes, 68).

Lasītprasmes vispārīgs apraksts (Pamatnostādnes, 68)

B1	B2
Var ar pietiekamu izpratni lasīt vienkāršus tekstus par jautājumiem, kas saistīti ar personas interešu vai profesionālo jomu.	Prot lasīt patstāvīgi, lasīšanas veidu un tempu piemērojot konkrētam tekstam vai lasīšanas mērķim un pēc vajadzības lietojot atbilstošus uzzīņu avotus. Ir plašs vārdu krājums, bet grūtības var sagādāt retāk lietotas idiomās.

Kā norādīts Pamatnostādnēs (31), B1 līmenī valodas apguvējs saprot tekstus, kuros ir izmantota ikdienā bieži lietotā leksika un/vai leksika, kas saistīta ar valodas apguvēja profesionālo darbību. Privātajās vēstulēs viņš saprot aprakstītos notikumus, izteiktās izjūtas un vēlmes.

Savukārt B2 līmenī valodas apguvējs saprot pārskatus un rakstus par aktuālām tēmām un problēmām, kuros autors paudis noteiktu viedokli un attieksmi. Saprot arī mūsdienu prozas darbus (Pamatnostādnes, 31).

Līdzās lasītprasmes vispārīgajam vērtējumam tiek noskaidrota arī valodas apguvēja prasme lasīt korespondenci, teksta caurskatīšanas un pārlūkošanas prasme, lasīšana informācijas ieguves nolūkā, kā arī instrukciju izpratne.

Korespondences lasīšana (Pamatnostādnes, 68)

B1	B2
Saprot notikumu, jūtu un vēlmju aprakstu personiska rakstura vēstulēs, lai varētu uzturēt regulāru saraksti ar vēstuļu draugu.	Prot izlasīt un uztver galveno domu sarakstē, kas saistīta ar personisko interešu loku.

Teksta caurskatīšana, pārlūkošana (Pamatnostādnes, 68)

B1	B2
Prot atrast vajadzīgo informāciju caurskatot garākus tekstus, prot iegūt informāciju no dažādām teksta daļām vai no dažādiem tekstiem konkrēta uzdevuma izpildei.	Prot ātri atrast vajadzīgo informāciju, caurskatot garus un sarežģītus tekstus
Prot atrast un saprot vajadzīgo informāciju, caurskatot un pārlūkojot ikdienā nepieciešamos materiālus, piemēram, vēstules, brošūras un vienkāršus dokumentus.	Prot ātri noteikt ziņu, rakstu un referātu pamatsaturu, ja tas saistīts ar profesionālās darbības jomu, un izlemt, vai ir vērts tekstu lasīt rūpīgāk.

Lasīšana informācijas ieguves nolūkā (Pamatnostādnes, 69)

B1	B2
Saprot galvenos secinājumus loģiski pamatotos tekstos.	Prot iegūt informāciju, atrast idejas un izprast uzskatus, lasot ļoti specializētus informācijas avotus savā nozarē.
Spēj izsekot argumentācijai kāda jautājuma traktējumā, lai gan ne vienmēr visos sīkumos.	Saprot specializētus rakstus ārpus savas profesionālās darbības jomas, ja laiku pa laikam var terminu tulkojumu pārbaudīt vārdnīcā.
Spēj uztvert svarīgāko vienkāršos avīžu rakstos par zināmiem tematiem.	Saprot rakstus un ziņojumus par aktuālām problēmām, kur autori pauduši noteiktu viedokli vai nostāju.

A1, A2 (arī B1 līmenī) valodas apguvējs saprot īsas, vienkāršas instrukcijas par ikdienā lietojamām ierīcēm, vienkāršā valodā uzrakstītus noteikumus, B2 līmenī šī prasme jau ir pilnīgāka.

Instrukciju lasīšana (Pamatnostādnes, 69)

B1	B2
Saprot skaidri uzrakstītas, vienkāršas instrukcijas par kādu iekārtu.	Saprot garas, sarežģītas instrukcijas savā nozarē, arī detaļas par lietošanas apstākļiem un brīdinājumus, ja ir iespējams pārlasīt atsevišķas teksta vietas.

B1 un B2 līmenī teksta izpratne neaprobežojas tikai ar tiešu faktiskās informācijas izpratni, bet tiek uztverti arī dažādi viedokļi un rakstītāja attieksme pret saturu, noskaņa un vēlmes. Tomēr primāra ir teksta satura, faktu izpratne. Netiek norādīts, cik liels leksikas apjoms un kādi vārdi valodas apguvējam jāsaprot. Ja valodas apguvējs prot izmantot mācību stratēģijas, kas raksturotas 8.2.4. nodaļā, nav nozīmes mēģināt precizēt vārdu krājuma saturu un apjomu, kas jāapgūst B1 un B2 līmenī.

Mācību procesā var izmantot dažādas lasīšanas apguves paņēmienus, metodes un darba formas, piemēram, valodas apguvējs var izmantot divvalodu tulkojošo un/vai skaidrojošo vārdnīcu (*Threshold 1990*, 89). Izvēloties tekstus, uzmanība jāpievērš leksikai – tekstā nedrīkstētu būt vārdi, kuru nozīme no konteksta nav izsecināma. Protams, nav iespējams nosaukt visus tekstu tipus, kurus B1 līmenī var piedāvāt lasīt, bet ir izstrādāti ieteikumi tekstu izvēlei un tiek piedāvāti šo tekstu tipu paraugi, kas šajā valodas prasmes apguves līmenī varētu būt nozīmīgi tā vai cita apgūstamā temata izklāstā.

B1 līmenī piedāvājami **tekstu tipi**, kas saistīti ar konkrētu ikdienas situāciju paplašinātu apguvi. Tie var būt dažādu zīmju (piemēram, ceļa zīmju) uzraksti un apraksti, norādījumi (piemēram, kā piezvanīt), paziņojumi, brīdinājumi, plakāti, reklāmas, brošūras, rokasgrāmatas (piemēram, pilsētu ceļveži), cenrāži, saraksti, rēķini, biļetes, radio/TV/teātra programmas, leģendas (piemēram, kartēm, plāniem), telefona abonementu saraksti, veidlapas (piemēram, veidlapas, ko izsniedz lidmašīnās nolaižoties, reģistrācijas veidlapas viesnīcās), veikala izkārtnes, preču iepakojums (*Threshold 1990*, 89). Papildus iepriekš nosauktajiem tekstu tiptiem var izmantot šādus: personisko korespondenci (vēstules, e-pasta vēstules, pastkartes); informatīvus rakstus, anotācijas, laika ziņas.

B1 līmenī būtu jāizvairās izmantot, piemēram, laikrakstos un žurnālos publicētās recenzijas, apskatus, īsos stāstus, dzejoļus, humoreskas, grafikus utt., jo ir iespējams, ka valodas apguvējs B1 līmenī nemaz nevar uztvert šāda veida materiālus. Tomēr, ja B1 līmenī ir valodas apguvēji, kuru profesionālā darbība ir saistīta ar iepriekš minētajiem tekstu tiptiem, – lai apmierinātu šīs grupas vajadzības, var izstrādāt speciālu mācību programmu, paredzot tajās darbu ar papildu tekstu tiptiem.

B2 līmenī valodas apguvēja lasītprasmes pilnveidei var izmantot tos pašus **tekstu tipus**, kas tiek izmantoti B1 līmenī. Tā kā B2 līmenī jau apgūta latviešu valodas gramatika, nav nepieciešams dot norādes par tekstos izmantotajām gramatikas vienībām un sintaktiskajām konstrukcijām (*Vantage*, 90). Izmantojot un kombinējot salīdzinoši vienkāršas sintaktiskās konstrukcijas, valodā tiek veidotas sarežģītākas izteiksmes formas, līdz ar to jāskatās, lai valodas apguvējam tās būtu saprotamas.

Runājot par tekstos izmantojamo leksiku, var tikai aptuveni paredzēt, kāds ir katra valodas apguvēja iepriekš apgūtais vārdu krājums. Tomēr B2 līmenī, ja arī kāds vārds tekstā nav zināms (galvenokārt runājot par rakstveida tekstiem, izņēmums, piemēram, filmu subtitri, ceļa norādes, vides reklāmas), var izmantot kompensējošās stratēģijas (sk. 1.3.2. sadaļas (6) punktu).

5.2. KLAUSĪŠANĀS

5.2.1. Klausīties prasme valodas apguves pamatlīmenī (A1, A2)

Valodas apguvējs iesācēja līmenī spēj saklausīt un atpazīt vārdus, frāzes un izteikumus, kas aprakstīti 2. un 3. nodaļā.

Valodas apguvējs atpazīst fonētiski atšķirīgus vārdus, piemēram, latviešu valodas personvārdus (*Velta, Velga; Ieva, Eva; Juris, Jānis*), vārdus, kuru leksisko vai gramatisko nozīmi šķir patskaņu kvantitāte (*masa – māsa*; vsk. nom. *māja* – vsk. lok. *mājā*; vīr. dz. vsk. nom. *tas* – siev. dz. dsk. nom. *tās*). A2 līmenī valodas apguvējs jau prot atšķirt vārdus, kuru gramatisko vai leksisko nozīmi iezīmē dažādas kvalitātes patskaņi *e, ē*, piemēram, darbības vārda vienk. tag. vsk. 1. pers. *ēdu* [æ:du] — vienk. pag. vsk. 1. pers. *ēdu* [e:du], *mērs* [mæ:rs] 'mērvienība' – *mērs* [me:rs] 'pašvaldības vadītājs'.

Valodas apguvējs atpazīst galvenos teikuma intonāciju modeļus, piemēram, prot atšķirt jautājumu no apgalvojuma (*Viņš dzīvo Rīgā? – Viņš dzīvo Rīgā.*).

Iesācēja līmenī valodas apguvēja spēju uztvert mutvārdu tekstu lielā mērā ietekmē runas apstākļi. Runai ir jābūt skaidrai, samērā lēnai un nesteidzīgai (līdz 80 vārdiem minūtē), bez lielām novirzēm no standartvalodas un bez izteiktas fonētiskas redukcijas.

Vispārīgs klausīties prasmes apraksts (Pamatnostādnes, 65–67)

A1	A2
Saprot lēni un rūpīgi artikulētu runu, kurā ieturētas garas pauzes. Saprot skaidri un lēni izteiktas, valodas apguvējam adresētas instrukcijas, spēj sekot vienkāršām norādēm.	Saprot vārdu savienojumus un izteicienus, saistītus ar valodas apguvējam aktuālām tēmām (piemēram, elementāru informāciju par sevi, ģimeni, iepirkšanos, tuvāko apkārtni, darbu), ja vien tiek runāts skaidri un lēni. Spēj uztvert galveno domu īsos, skaidros un vienkāršos paziņojumos un sludinājumos, kā arī saprot vienkāršas norādes (piem., kā nokļūt no vietas X līdz vietai Y, ejot ar kājām vai braucot ar sabiedrisko transportu).

Gan A1, gan A2 līmenī valodas apguvēja spēja saprast dzimtās valodas runātāju teikto ir ierobežota.

Dzimtās valodas runātāju teiktā sapratne (Pamatnostādnes, 65–77)

A1	A2
Spēja saprast dzimtās valodas runātāju teikto ir ļoti ierobežota.	Saprot, par ko ir runa, t. i., var noteikt diskusijas, sarunas tematu, ja dzimtās valodas runātājs izsakās lēnām un skaidri. Spēj sekot dzimtās valodas runātāju sarunai.

Runas apstākļi nosaka, cik lielā mērā valodas apguvējs sapratīs izteiktos paziņojumus un instrukcijas. Ziņojumus sabiedriskās vietās valodas apguvējs var uztvert tikai tad, ja tie ir skaļāki par apkārtējo trokšņu līmeni un ja to uztveri netraucē citi skaņu avoti (piemēram, paralēli skanoša mūzika). Tādējādi valodas apguvējs prot izsecināt pamatinformāciju no vienkāršiem publiskiem paziņojumiem stacijās, lidostās un citās sabiedriskās vietās vai no policijas un satiksmes norādījumiem u. tml. Diemžēl šādus apstākļus ne vienmēr ir iespējams nodrošināt.

Klausoties raidījumus un audioierakstus, A2 līmenī valodas apguvējs saprot būtiskāko īsos ierakstu fragmentos par iepriekš paredzamiem ikdienas jautājumiem, ja tiek runāts lēni un skaidri. Viņš saprot informatīvo saturu lielākajā daļā pārraižu un ierakstu par personiski interesējošiem tematiem, kas skan skaidrā literārā valodā (Pamatnostādnes, 65–67). Labvēlīgos apstākļos, t. i., ja runa ir lēna un skaidra, nav blakustrokšņu, valodas apguvējs saprot būtību un spēj iegūt informāciju arī no garākiem tekstiem, piemēram, no ziņām, lugām, filmām, kur ir bagātīgs ilustratīvais materiāls. Viņš spēj saprast sacīto, ja vien tekstu struktūra ir vienkārša un leksika – ierobežota, t. i., atbilst A1 un/vai A2 līmeņa specifikācijai. Raidījumus, filmas, ierakstus u. tml. ir vieglāk uztvert arī tad, ja runā ir biežas pauzes, atkātojumi, pārfrāzējumi u. c, kas palēnina informācijas plūsmu un dod klausītājam laiku ziņojuma uztverei. Ja teksts ir sarežģītāks, ar plašāku vārdu krājumu, ja

ir blakustrokšņi vai citi runas uztveri traucējoši apstākļi, valodas apguvēja spēja saprast ziņojumu ir ierobežota, bet viņš tomēr var izmantot tādu klausīšanās stratēģiju kā, piemēram, mēģināt atpazīt dzimtajai valodai vai kādai iepriekš apgūtai valodai līdzīgas formas un/vai vārdus vai vienkārši iemācīties nezināmos vārdus.

Gan A1, gan A2 valodas apguves līmenī klausītāja spēju saprast dzirdēto lielā mērā ietekmē arī katra indivīda izglītība un pieredze.

5.2.2.

Klausīties prasme valodas apguves vidējā līmenī (B1, B2)

B1 līmenī valodas apguvējs saprot galveno teksta saturu, ja runa ir skaidra, samērā lēna, literārās valodas normām atbilstoša un ja tiek runāts par viņam zināmām tēmām. Šādos gadījumos valodas apguvējs saprot arī radio un televīzijas raidījumos teikto (Pamatnostādnes, 31).

B2 līmenī valodas apguvējs jau spēj saprast garāku stāstījumu un lekcijas, pat sekot līdz sarežģītai argumentācijai, ja temats ir pietiekami pazīstams. Saprot gandrīz visu ziņās par jaunākajiem notikumiem un filmās, ja tiek runāts literārā valodā (Pamatnostādnes, 31).

Vispārīgs klausīties prasmes apraksts (Pamatnostādnes, 65)

B1	B2
Saprot tieši izteiktu konkrētu informāciju par parastiem ikdienas vai ar darbu saistītiem jautājumiem, uztverot gan vispārīgo informāciju, gan atsevišķas detaļas, ja skaņas tiek skaidri artikulētas un ir pazīstams izrunas veids. Saprot galveno skaidrā literārā runā par zināmiem jautājumiem, ar kuriem regulāri saskaras darbā, skolā, brīvā laikā utt., kā arī saprot īsus stāstījumus.	Saprot literārā valodā teikto gan klātesot, gan ierakstā par zināmām un nezināmām tēmām, ar kurām saskaras personiskajā, sabiedriskajā, mācību vai profesionālajā sfērā. Tikai ārkārtīgi liels fona troksnis, nepiemērota izteikumu uzbūve un/vai idiomu lietojums ietekmē spēju saprast teikto. Saprot galveno domu saturiski un lingvistiski sarežģītā runā gan par konkrētiem, gan abstraktiem jautājumiem, kā arī specifiskas diskusijas savā specialitātē, ja tiek runāts literārā valodā. Spēj sekot izvērstai runai un sarežģītai argumentācijai, ja temats ir samērā pazīstams un runas virzība ir skaidri saskatāma.

B1 un B2 valodas apguves līmenī var vērtēt arī to, cik lielā mērā apguvējs saprot dzimtās valodas runātāja teikto un kāda ir viņa spēja saprast auditorijā teikto. Jāatzīst, pamatlīmenī valodas apguvēja spējas saprast dzimtās valodas runātāju ir ļoti ierobežotas.

Dzimtās valodas runātāju teiktā sapratne (Pamatnostādnes, 66)

B1	B2
Plašā diskusijā spēj izsekot galvenajiem jautājumiem, ja tiek runāts literārā valodā un skaņas ir skaidri artikulētas.	Spēj sekot dzimtās valodas runātāju sarunai. Ar zināmu piepūli saprot , ko runā apkārtējie, bet var būt grūtības veiksmīgi piedalīties diskusijā ar vairākiem dzimtās valodas runātājiem, kas nemaina savu runas veidu.

Klausīšanās auditorijā tiešā klātbūtnē (Pamatnostādnes, 66)

B1	B2
Spēj izsekot lekcijai vai runai savā specialitātē, ja temats ir pazīstams, izklāsts vienkāršs un skaidri strukturēts. Var izsekot līdz vienkāršai, īsai runai par pazīstamiem jautājumiem, ja teiktais izrunāts skaidri, ar standarta artikulāciju.	Spēj izsekot svarīgākajam saturiski un lingvistiski sarežģītās lekcijās, runās un referātos, kā arī cita veida zinātniskajos, profesionālajos priekšlasījumos.

B1 un B2 līmenī pilnīgojas arī valodas apguvēja prasme un spējas klausīties, saprast paziņojumus un instrukcijas, televīzijas un radio raidījumus, dažādus ierakstus un filmas.

Ir pietiekami viegli atrast tekstus lasītprasmes apguvei, bet daudz mazāk ir tekstu, kurus B1 līmenī iespējams izmantot klausīties prasmes apguvei. Parasti mutvārdu tekstu izvēli ierobežo laika kritērijs un atskaņojuma biežuma (ne)iespējamība, t. i., šie teksti tiek radīti noteiktā laika sprīdī un, ja vien tie netiek ieskaņoti, klausītājam nav iespējams tos noklausīties vēlreiz, atgriezties pie iepriekš teiktā vai skatīt visu mutvārdu tekstu kopumā, kas izdarāms rakstveida tekstu gadījumā. Līdz ar to saprotams, ka prasme klausīties nevar tikt apgūta tikpat ātri un viegli kā rakstītprasme.

Radio un jo īpaši TV ziņu tekstus, kurus papildina vizuālais materiāls, valodas apguvējs B1 līmenī var daļēji saprast. Grūtības sagādā informācija, kas ziņu sižetos bieži atbilst augstākajam valodas apguves līmenim. Tomēr B1 līmenī valodas apguvējam jāspēj saprast šo tekstu pamatdomu un galveno informāciju.

Teksti klausīties prasmes pilnveidei B1 līmenī: informatīvie ziņojumi autoostās, dzelzceļa stacijās, lidostās, lidojuma laikā, stadionos u. c.; telefoniski sniegta informācija (piemēram, automatisko atbildētāju ieraksti); laika prognoze radio un TV; informācija par satiksmes noslogotību; tūrisma informācija (piemēram, portatīvo audiodienu stāstījums muzejos); reklāmas teksti (radio, TV, lielveikalos u. c.); ikdienas komandas (piemēram, policijas, muitas darbinieku, līdsabiedrības darbinieku u. c. instrukcijas/norādes).

Klausīties prasmes pilnveidei B2 līmenī tiek izmantoti tie paši **teksta tipi**, kas B1 līmenī. Šoreiz būtiskāk ir minēt tos teksta tipus, kuri valodas apguvējam B2 līmenī var radīt grūtības un kurus nebūtu ieteicams izvēlēties mācībām, neraugoties uz to, ka daļēji šo tekstu saturu valodas apguvēji varētu uztvert.

B2 līmenim par neatbilstošiem uzskatāmi:

- › teksti no teātra izrādēm;
- › filmu dialogi;
- › teksti no televīzijas seriāliem,
- › no humora šoviem,
- › sporta pārraižu komentāri.

Kaut arī šie teksti ir paredzēti plašai sabiedrībai, tie neatbilst visiem iepriekš nosauktajiem tekstu atlases un piemērotības kritērijiem (sk. kritērijus 5. nodaļas sākumā). Šie teksti parasti neatbilst:

- › kādai no vispārīgajām prasībām (ietvertā satura, informācijas, zināšanu aspektā);
- › skaņas kvalitātes prasībām – ir skaņas kropļojumi,
- › nepieciešamajai izrunas kvalitātei – tajos vērojamas novirzes no literāras valodas izrunas/standartizrunas,
- › runas tempa prasībām.

Protams, valodas apguvē B1 līmenī var izmantot gan atsevišķu animācijas filmu, gan spēlfilmu, gan televīzijas seriālu dialogus, īpaši tad, ja tiem ir pievienoti subtitri. Pedagogam ir jānovērtē dialogu sarežģītība un piemērotība valodas apguvēja prasmēm.

B2 līmenī valodas apguvējs arvien prasmīgāk prot izmantot dažādas interpretācijas jeb satura atklāsmes stratēģijas, kas ir īpaši noderīgas mutvārdu tekstu izpratnē. Darbības, kas tika izmantotas B1 līmenī, ir nozīmīgas arī B2 līmenī (sk. 5.2.2. sadaļu).

Ir dažādi mācību paņēmieni, kurus var izmantot labākai teksta izpratnei, piemēram, teksta segmentēšana, svarīgākā pasvīturošana, piezīmju veikšana. Šos paņēmienus katrs valodas apguvējs izmanto atbilstoši savām vajadzībām.

6. RUNĀŠANA UN RAKSTĪŠANA: PRODUKTĪVIE UZDEVUMI, DARBĪBAS, PROCESI UN STRATĒGIJAS

Gan rakstītprasme, gan runātprasme valodas apguvējam iesācēja līmenī ir ierobežota. A1 līmenī valodas apguvējs prot uzrakstīt vai runājot lietot vienkāršas nesaistītas frāzes un teikumus, ko veido 2.–4. nodaļā aprakstītās valodas vienības un struktūras. A1 līmenī valodas apguvējs prot savienot sintakses elementus un vienības, izmantojot vārdus, kas izsaka lineāru saistību, piemēram, *un, bet, tad*; A2 līmenī viņš vienkāršas frāzes un teikumus jau prot saistīt ar vienkāršiem saikļiem, piemēram, *jo, ka, lai, vai* (Pamatnostādnes, 33, 61).

6.1. RUNĀŠANA

6.1.1. Runātprasme valodas apguves pamatlīmenī (A1, A2)

Daļa runāšanai nepieciešamo prasmju tika norādītas, raksturojot valodas lietotāja klausīties prasmes un lasītprasmes apguvi, kā arī teksta izpratnes veidošanos. Līdzīgi notiek, apgūstot runātprasmi: iesācēja jeb pamatlīmenī (A1, A2) valodas apguvējs prot atšķirt fonētiski atšķirīgus vārdus, uzsvērt atbilstošu zilbi vairākzīlbīgos vārdos arī tad, ja galvenais uzsvars nav pirmajā zilbē; spēj sekot norādēm par vārdu izrunu, kas dotas vārdnīcā; jau A1 līmenī valodas

apguvējs iemācās izmantot atšķirīgas teikuma intonācijas, piemēram, vienmērīgu vai krītošu – apgalvojuma izteikšanai (*Viņš nāk.*) vai kāpjošu – jautājuma izteikšanai (*Viņš nāk?*).

Valodas apguvējs A1 līmenī prot izrunāt vārdus, izteikumus un apgalvojumus. Tomēr, runājot par sevi konkrētās situācijās, lieto tikai elementāru vārdu un vienkāršu frāžu krājumu (sk. 2.–4. nodaļu). A2 līmenī valodas apguvējs jau sāk lietot sintaktiskās pamatkonstrukcijas, iemācītas frāzes un formulējumus, lai ikdienišķās situācijās izteiktu ierobežota satura informāciju (Pamatnostādnes, 32). Valodas apguvējs prot pareizi lietot vienkāršas gramatiskās formas, tomēr sistemātiski tiek pieļautas elementāras kļūdas. Saziņā bieži nepieciešams sarunbiedra atbalsts.

Raksturojot runas plūdumu, jāatzīst, ka gan A1, gan A2 līmenī valodas apguvēja runa ir sadrumstalota – tajā ir daudz paužu, un izteikumi ir ļoti īsi un vienkārši. A1 līmenī izteikumi visbiežāk ir iepriekš izdomāti, tiek meklētas atbilstošas frāzes, grūtības ir izrunāt mazāk pazīstamus vārdus, bieži tiek labots teiktais (Pamatnostādnes, 32–33).

A1 līmenī valodas apguvējs parasti klātienē sarunājas ar vienu vai vairākiem sarunbiedriem (sk. 8. nodaļu). Tomēr viņš var ierunāt īsu vēstījumu par pazīstamu tematu, piemēram, telefona automātiskajā atbildētājā vai balss pasta sistēmā.

A1 līmenī valodas apguvējs prot skaļi nolasīt vienkāršā valodā par zināmu tematu uzrakstītu tekstu, kuru sagatavojis lietpratīgs valodas lietotājs. Parasti gan ir nepieciešams laiks, lai sagatavotos teksta nolasīšanai.

Tāpat kā citu prasmju gadījumā, arī runātprasmes apguves procesā valodas apguvējs var izmantot dažādas mācību stratēģijas: piemēram, A2 līmenī valodas apguvējs, plānojot savu darbību, spēj atcerēties un atkārtot atbilstošas frāzes no sava vārdu krājuma (Pamatnostādnes, 64); lietojot kompensēšanas mehānismus, viņš prot paskaidrot teikto un darīt zināmu savu vēlmi, ar žestu norādot uz kaut ko, piemēram, *iedod man, lūdzu, to* (Pamatnostādnes, 65) u. tml.

6.1.2.

Runātprasme valodas apguves vidējā līmenī (B1, B2)

Līdz B1 līmenim uzmanība galvenokārt tiek pievērsta tam, lai valodas apguvējs spētu pilnvērtīgi piedalīties mutvārdu saziņā, izmantojot īsus izteikumus, parasti – lai reaģētu uz pieredzējušāka (piemēram, dzimtās valodas) runātāja izteikumiem. Šādi izteikumi var tikt lietoti izolēti, piemēram, kā pavēle „Stop!” vai brīdinājums „Uzmanies!”.

Tomēr biežāk izteikumi (komunikatīvās funkcijas eksponenti, stilistiskās izteiksmes līdzekļi) tiek lietoti noteiktā secībā – A2 un B1 līmenī valodas apguvējs spēj producēt garākus izteikumus. Tādējādi pēc atvainošanās bieži vien seko paskaidrojums (*Threshold 1990, 82*), piemēram, *Atvainojiet, ka nokavēju, bet bija satiksmes sastrēgums; Piedodiet, ka kavēju, es aizgulējos*. Šādas vairāk vai mazāk regulāri sastopamas konstrukcijas var dēvēt par teikumu paraugiem, noteiktiem modeļiem. Parasti monologi vai dialogi var sākties ar izteikumu (vārdu vai frāzi), kas pievērš uzmanību, piemēram, *piedodiet, atvainojiet, sakiet, lūdzu*, un beigties

ar izteikumu, kas norāda uz sarunas beigām, piemēram, *paldies*, *uz redzēšanos*. B1 līmenī, runājot par mutvārdu komunikāciju, uzmanība tiek pievērsta ne tik daudz monologam, cik vārdiskas informācijas apmaiņai starp diviem vai vairākiem runātājiem, kur komunikācija tiek veidota, ievērojot noteiktas konvencijas jeb vienošanās/noteiktus saziņas likumus, normas. Var runāt par verbālās komunikācijas modeļiem, kuri sarunas gaitā var mainīties (īpaši, ja saruna ir ļoti īsa un tajā ir tikai 2–3 izteikumi). Tomēr šos modeļus ir iespējams standartizēt/vispārināt. Lielākā daļa verbālās komunikācijas modeļu var mainīties atkarībā no saziņas situācijas mērķa (*Threshold 1990*, 82).

Saziņas situāciju piemēri

1. saruna/dialogs		
Pārdevējs:	<i>Ko jūs, lūdzu, vēlaties?</i>	lūgums izteikt vēlmi/vēlēšanos (sarunas sākums)
Pircējs:	<i>Man, lūdzu, pīrādziņu un baltu kafiju ar cukuru!</i>	vēlmes izteikšana
Pārdevējs:	<i>2 eiro un 50 centi.</i>	lūgums samaksāt
Pircējs:	(dod naudu)	(maksāšana)
Pārdevējs:	<i>Paldies!</i>	pateikšanās (sarunas pabeigšana)
2. saruna/dialogs		
Pārdevējs:	<i>Ko jūs, lūdzu, vēlaties?</i>	lūgums izteikt vēlmi/vēlēšanos (sarunas sākums)
Pircējs:	<i>Man, lūdzu, pīrādziņu un kafiju!</i>	vēlmes izteikšana
Pārdevējs:	<i>Baltu vai melnu kafiju?</i>	lūgums izvēlēties
Pircējs:	<i>Melnu.</i>	izvēles izteikšana
Pārdevējs:	<i>Ar cukuru vai bez?</i>	lūgums izvēlēties
Pircējs:	<i>Bez.</i>	izvēles izteikšana
Pārdevējs:	<i>2 eiro.</i>	lūgums samaksāt
Pircējs:	(dod naudu)	(maksāšana; neverbālas sarunas beigas)

Gan 1., gan 2. sarunā ir izmantoti arī neverbāli elementi. Neraugoties uz situācijas izmaiņām, saziņas variantiem, abām sarunām ir viens modelis. B1 līmenī valodas apguvējam jāspēj iesaistīties šāda veida sarunā, kurā vērojama komunikācijas modeļa variēšanās.

Lielākā daļa dialogu/polilogu ietver dažādus verbālās komunikācijas modeļus un tiek izmantoti, lai īstenotu atšķirīgus saziņas uzdevumus. Tie galvenokārt ir saistīti ar šādām saziņas situācijām:

- 1) iepirkšanās,
 - a) veikalā, tirgū,
 - b) biļešu kasē, pie autobusa vadītāja u. c.;

- 2) ēdienu un dzērienu pasūtīšana restorānā, ēdnīcā, bārā u. tml.;
- 3) informācijas ieguve:
 - a) informācijas par personu ieguve, piemēram, vārds, adrese, dzimšanas vieta u. tml.;
 - b) ar personu nesaistītas informācijas ieguve, piemēram, kur atrodas kaut kas, kur var paēst, cik ir pulkstenis, informācija par dažādām iekārtām un pakalpojumiem u. tml.,
- 4) tikšanās ar cilvēkiem;
- 5) ceļa meklēšana un rādīšana;
- 7) uzaicinājuma izteikšana un reaģēšana uz uzaicinājumu;
- 8) naktsmītnes meklēšana;
- 9) priekšlikuma izteikšana un reaģēšana uz izteiktu piedāvājumu;
- 10) diskutēšana: piekrišana, nepiekrišana, viedokļa izteikšana u. tml. (*Threshold 1990, 83*).

Lai gan izmantojamais verbālās komunikācijas modelis runātājam lielākajā daļā saziņas situāciju ir zināms un viegli paredzams, tomēr ir gadījumi, kad dialoga attīstības gaita nav prognozējama. Lai valodas apguvējs varētu turpināt saziņu šādā situācijā, resp., „nepazaudētu sarunas pavedienu” brīdī, kad tiek izmantots viņam svešs komunikācijas modelis, ir jāiemācās atpazīt ar konkrētu sarunas situāciju saistīti būtiski diskursa elementi un tie pēc vajadzības jāizmanto.

2. nodaļas 1. tabulā raksturota valodas komunikatīvā funkcija un tās īstenošana, izmantojot konkrētas valodas vienības. Mēs ne vienmēr jau iepriekš varam zināt savas pat visparastākās ikdienas darbības. Ir jāizpilda daudzi nosacījumi, lai šīs darbības varētu veiksmīgi īstenot, jāiziet cauri dažādiem sarunu posmiem. Turklāt ikdienas darbības var veikt klusumā, iesaistītajām pusēm bilstot vien dažus vārdus, frāzes.

B2 līmenī valodas apguvējs labāk spēj kontrolēt savus lingvistiskos resursus un zināšanas un tādējādi veidot garākus un secīgus izteikumus reālā laikā. Kā nepieciešamo pateikt – to saprast ir būtiskāk nekā iepriekšējos valodas apguves līmeņos. Vienkāršākais veids – izmantot alternatīvus izteiksmes līdzekļus, ko lieto dzimtās valodas runātāji. B2 līmenī valodas lietojums ir dabiskāks un, paplašinot izteikumu kopumu ar jauniem vārdu savienojumiem, pilnveidojas komunikācija. Piemēram, atbildot uz jautājumu *Kur ir mana grāmata?*, tiek dota ne tikai īsa atbilde, izmantojot adverbu *tur/šeit*, bet arī lietojot adverbiālu frāzi vai apstākļa palīgteikumu *uz galda, kur tu to atstāji*. Reaģējot uz sarunubiedra slikto garastāvokli, valodas apguvējs var teikt: *Nomierinies!*, *Nesatraucies tik ļoti!*, *Nav par ko dusmoties!*. Izsakot piekrišanu, tā tiek papildus pastiprināta ar frāzēm *jā, patiešām; labi teikts; es pilnībā piekrītu* (*Vantage, 80*).

Valodas komunikatīvās funkcijas realizēšanai var tikt izmantoti izolēti stāstījuma teikumi, bet arī ir situācijas, kur ir nepieciešama plašāka saistītu izteikumu virkne, plašāks teksts (gan monologā, gan dialogā).

A2 līmenī valodas apguvējs mutvārdu saziņā izmanto ļoti vienkāršus teikumus un noteiktas formas izteikumus, vienkāršas atbildes, īsas lietvārdu frāzes; aprakstu un stāstījumu izveidē lielākoties dominē secīgi novietoti vienkārši paplašināti teikumi, reti – salikti sakārtoti teikumi, kuru daļas saista *un*, *bet*, vai salikti pakārtoti teikumi (galvenokārt ar pamatojuma palīgteikumu (ievada saiklis *jo*) un papildinātāja palīgteikumu (ievada saiklis *ka*, *lai*)). Piemēram, aculiecinieka stāstījums varētu būt šāds: *Es redzēju avāriju. Tā notika vakar vakarā. Skats nebija labs. Vīrietis gāja pa ceļu. Viņš bija ļoti vecs. Viņam bija gara bārda. Tā bija sirma. Laiks bija tumšs, un lija. Viņš bija uz ceļa. Viņš vilka vecus ratus. Ratos bija maisi ar vīrieša drēbēm. Pa ceļu brauca automašīna. Šoferis brauca ļoti ātri. Mašīna apgāza ratus. Vecais vīrs krita un salauza kāju.* Lai varētu izveidot šādu stāstījumu, valodas apguvējam, protams, ir pietiekami labi jāpārvalda attiecīgā valodas prasmes līmeņa leksika un gramatika (*Vantage*, 81).

Aprakstot šādu notikumu B1 līmenī, jau tiek izmantotas daudzveidīgākas struktūras (nominālas (*noun phrases*) un verbālas (*verbal phrases*) vārdkopas, vairāk saliktu pakārtotu teikumu) un plašāks vārdu krājums. Nominālā vārdkopā tiek izmantoti ne tikai daudzveidīgi lietvārdi, bet arī dažādu citu vārdšķiru vārdi apzīmētāju un papildinātāju funkcijā: adverbji, prepozicionāli savienojumi, piemēram, *ļoti vecs vīrs ar garu, sirmu bārdu*.

Lūk, ziņojums par negadījumu: *Es vakar vakarā redzēju negadījumu Liepu ielā. Tas bija šausmīgi. Tur bija ļoti vecs vīrs ar garu, sirmu bārdu. Viņš gāja pa ceļu un vilka ļoti vecus, netīrus ratus. Rati bija pilni ar plastmasas maisiņiem. Tajos bija vīrieša drēbes. Laiks bija tumšs un lietains. Tas ir bīstami. Automašīna brauca ļoti ātri un nevarēja apstāties. Tā apgāza ratus. Arī vecais vīrietis krita un salauza kāju. Kā redzams, salīdzinot ar aculiecinieka stāstījumu A2 līmenī, teikumu ir mazāk, bet tie ir kļuvuši garāki. Parādās arī emocionāla reakcija uz notikušo (*Vantage*, 81).*

B2 līmenī valodas apguves process turpinās: joprojām tiek paplašināts vārdu krājums, valodas apguvējs spēj izmantot vēl daudzveidīgākas un sarežģītākas konstrukcijas un brīvāk tās kombinēt. Valodas apguvējs prot labāk atklāt savas intelektuālās spējas un emocijas, attieksmi pret notikušo, precīzāk iezīmēt sarunas tematu un raksturot sarunbiedru. Tādējādi par iepriekš minēto notikumu viņš spēj izveidot gan oficiālu ziņojumu (1. piemērs), gan pastāstīt par to draugiem neformālos apstākļos (2. piemērs).

1. piemērs. *Vakar vakarā pulksten desmitos piecpadsmit es biju liecinieks negadījumam, kas notika uz Liepu ielas un Kalna ielas stūra. Lai gan bija tumšs un lija lietus, vecais vīrs gāja pa ceļu, stumjot ar plastmasas maisiņiem pilnus ratiņus. Maisiņos bija viņa drēbes un citas mantas. Diemžēl mašīna, braucot pārāk ātri, nevarēja laikus nobremzēt. Tā aizķēra ratiņus, izraisot vīrieša kritienu un kājas lūzumu.*

2. piemērs. *Es gribu tev pastāstīt par negadījumu, ko vakar redzēju Liepu ielā. Tas bija šausmīgi. Tas notika pēkšņi. Vecs vīrs ar garu, baltu bārdu stūma ratiņus, kuros bija daudz plastmasas maisiņu ar viņa drēbēm un citām mantām. Turklāt stipri lija un bija tumšs. Notika tas, ko varēja gaidīt. Mašīna brauca pārāk ātri un nevarēja apstāties. Diemžēl mašīna aizķēra ratiņus tā, ka vecais vīrs pakrita un salauza kāju. Par laimi viņš palika dzīvs. Cik labi!*

Šie piemēri liecina, ka pietiekami detalizētu aprakstu vai stāstījumu par notikumiem var veidot visos līmeņos. Tie arī parāda dažas tekstveides iezīmes (piemēram, aktualizācijas jeb attieksmes pret īstenību izteikšanas iespējas), kuras pamazām apgūst valodas apguvējs, piemēram, adverbu, adverbiālu vārdkopu un partikulu (1), anaforu (2) izmantošana, runas intonācijas un teikuma aktuālā dalījuma (3) iespēju apzināšanās.

(1) Adverbi, adverbiālas vārdkopas un partikulas

B2 valodas apguves līmenī valodas apguvējs jau prot stāstījuma teikumā izmantot adverbus (u. c. vārdšķiru vārdus apstākļu funkcijā), arī adverbiālus paligteikumus, tādējādi raksturojot apstākļus, kādos veidojusies viņa aprakstītā situācija, piemēram, *Vakar es biju sporta zālē. Kad es gāju uz sporta zāli, es satiku Jāni.; Ejot vakar uz sporta zāli*, es satiku Jāni.*

Savukārt, lai parādītu runātāja attieksmi pret stāstīto, tiek izmantoti tādi adverbi un adverbiālas vārdkopas, divdabja teicieni kā, piemēram, *godīgi, personīgi, cerams, godīgi sakot*. Tie var ievadīt izteikumu, var atrasties izteikuma beigās, kā arī starp izteikuma vārdiem, piemēram, *Manuprāt, tas ir skaisti; Godīgi sakot,... ; Vai tā, tavuprāt, ir interesanta grāmata?.*

Adverbi un adverbiālas vārdkopas, dažādu citu vārdšķiru vārdi, kas lietoti apstākļu funkcijā, partikulas ir pietiekami būtiski elementi un komponenti argumentu struktūrā, jo parāda loģisko saistību ar iepriekšējo teikumu: *tāpat, turklāt, patiesībā, tiešām, tādējādi, citādi, katrā ziņā, taču, tomēr, pretējā gadījumā* u. tml.

Darbība vai stāvoklis tiek detalizētāk raksturots paligteikumos vai izteikumos, ko ievada *par laimi, protams, bez šaubām, skaidrs, ka..., acīmredzot, neizbēgami, savādi, būtībā, diemžēl, varbūt*.

Resp., B2 prasmes līmenī valodas lietotājs jau prot ne tikai raksturot situāciju, bet arī paust savu attieksmi pret to, piešķirot modālas, emocionālas vai jēdzieniskas nozīmes nianšes, prot veidot saistītu stāstījumu.

(2) Anaforas

Garākā/plašākā stāstījumā B1 līmenī valodas apguvējs zina un spēj izmantot anaforas (resp., vārdu vai vārdu grupu atkārtojumus dažādu teksta posmu sākumā), anaforiskus līdzekļus, lai atsauktos uz iepriekš teikto, t. i.,

- izmanto vietniekvārdus (piemēram, personu, norādāmos, atgriezeniskos), adverbus, piemēram, *Es izlasīju grāmatu. Tā bija ļoti interesanta; Jānis ir no Latvijas. Tā ir maza valsts pie Baltijas jūras. Viņa senči tur dzīvoja jau ilgi pirms viņa dzimšanas;*
- izmanto vispārīgāku vārdu, virsjēdzienu konkrēta lietvārda vietā, piemēram, *Kādreiz pagalma vidū auga liels, mazliet apkaltis ozols. Es zem vecā koka bieži slēpos no lietus.*

(3) Runas intonācija un teikuma aktuālais dalījums

Izmantojot runas intonāciju, tiek izcelts nozīmīgākais (aktuālais) vārds izteikumā, to minot pirmo reizi, piemēram, *Tev **smēķēšana** jāatmet. Smēķēšana kaitē tavai veselībai.*

Kā atzīst A. Apele (Apele 2011, 75), jebkura garuma teikumā „ir tikai viens vārds, kura dēļ šis teikums ir ticis radīts”. Tas parasti ir galvenais jeb pirmās pakāpes jēdzienvārds ar loģisko uzsvāru. Turpinot stāstījumu, par jēdzienvārdu katrā nākamajā teikumā kļūst tas vārds, kurš turpina iepriekš izteikto vēstījumu (Apele 2011, 75).

Taču B2 līmenī valodas apguvēja spēja saprast un reaģēt uz dzirdēto, izteikt nodomu, emocijas u. tml. palielinās un diferencējas, tādējādi pilnveidojas arī sadarbības iespējas un prasmes. Arvien mazāk ir nepieciešams noteikt konkrētus verbālās saziņas modeļus jeb paraugus.

Atkarībā no tā, kas ir nozīmīgs runātājam, kādi ir runātāja nodomi, ko, pēc runātāja domām, klausītājs jau zina (kādas ir klausītāja vispārīgās zināšanas par pasauli vai par konkrēto situāciju), izteikumu ir iespējams dažādi intonēt, uzsverot nepieciešamo vārdu.

Piemēram, parasti cilvēki pārvietojas kājām, pastaigājas. Tātad ieešana kā pārvietošanās veids izteikumā netiek uzsvērts, ja vien tam, kā pārvietošanās notiek, nav īpašas nozīmes. Teikumā *Katru sestdienu viņa **iet** uz tirgu*, vārds *iet* tiek uzsvērts, ja attālums līdz tirgum ir tāds, ka parasti tiek veikts, ejot kājām. Lai parādītu regularitāti, uzsvārs tiek likts uz vārdiem *katru sestdienu*. Protams, galvenā akcenta vietu teikumā/izteikumā nosaka būtiskā informācija (vārds vai vārdi ar loģisko uzsvāru piemēros ir doti treknrakstā). Tas visskaidrāk redzams, kad izteikums ir atbilde uz uzdoto jautājumu:

- › Kur Anna *iet* katru sestdienu? – Katru sestdienu viņa *iet* **uz tirgu**.
- › Vai Anna regulāri *iet* uz tirgu? – **Katru sestdienu** viņa *iet* uz tirgu.
- › Kur Anna *iepērkas*? – Katru sestdienu viņa *iet* **uz tirgu**.

Jautājumi var norādīt arī uz plašāku kontekstu:

- › Sestdienās Anna *iepērkas* tirgū, bet darba dienās droši vien viņa *iet* uz veikalu. – Katru sestdienu viņa *iet* **uz tirgu**.
- › Es *satieku* Annu tirgū vismaz reizi nedēļā. – **Katru sestdienu** viņa *iet* uz tirgu.
- › Parasti Anna *iepērkas* veikalā, bet sestdienās – tirgū. – Katru sestdienu viņa *iet* **uz tirgu**.

Teikuma intonācija un vārda uzsvārs ir līdzekļi, ko latviešu valodas apguvējs B2 līmenī jau spēj izmantot, lai pievērstu uzmanību būtiskajam, norādītu uz jēdzieniski svarīgo, jauno, kā arī lai atbilstoši tālākiem komunikatīvajiem mērķiem variētu pamatinformāciju, sniegtu papildinformāciju.

Protams, šim nolūkam iespējams izmantot arī noteiktas sintaktiskās konstrukcijas – saliktus pakārtotus teikumus, piemēram,

- › *tā/tas/tie/tās/šis/ši/šie/šīs ir* + lietvārds + palīgteikums, kurā sniegts paskaidrojums (loģiskais uzsvārs likts uz lietvārda, kuru paskaidro palīgteikums)
 - *Tā ir **Anna**, kas katru sestdienu dodas uz tirgu.* (nevis Jānis, Dace vai kāds cits)

- Šī ir **māja**, kurā dzīvo mana vecmāmiņa. (nevis kāda cita blakus vai pāri ielai)
- Šī ir **grāmata**, ko vakara paņēmu no bibliotēkas. (nevis kāda cita uz galda vai plauktā, nevis avīze vai žurnāls);
- › virsteikuma daļa ar sugasvārdu (vispārīgas nozīmes vārds, hiperonīms) + palīgteikums + virsteikuma daļa, kurā ir nomens (lietvārds, īpašības vārds u. c.) ar galveno, loģisko uzsvāru
 - *Persona, kas katru sestdienu dodas uz tirgu, ir **Anna**.*
 - *Puika, kas saplēsa vāzi, ir **Jānis**.*
 - *Trauks, ko saplēsa Jānis, bija **vāze**.*
 - *Vāze, ko Jānis sasita, bija **zila**.*

Šīs konstrukcijas galvenokārt tiek izmantotas gadījumos, kad jāsniedz atbilde uz iepriekš uzdotu jautājumu vai jāprecizē, jālabo iepriekš teiktais.

Runāšana ir ļoti cieši saistīta ar otru reprodutīvo darbību, arī vienu no valodas pamatprasmēm – rakstīšanu.

6.2. RAKSTĪŠANA

6.2.1. Rakstītprasme valodas apguves pamatlīmenī (A1, A2)

Rakstīšana ir viena no valodas pamatprasmēm, „process, kurā notiek domu izteikšana vai mutvārdu runas atveidošana rakstos, izmantojot īpašas zīmes un noteiktus raksta tehnikas paņēmienus” (LTSV, 69–70).

Jau A1 līmenī valodas apguvējs iemācās rakstīt konkrētās valodas alfabēta burtus un tos kombinēt, izmantojot pieturzīmes un atbilstošas atstarpes, veidot vārdus un izteikumus. Valodas apguvējs iesācēja līmenī prot ar roku pārrakstīt drukātu tekstu un savu spēju robežās – pierakstīt diktētu tekstu vai ierakstītu ziņojumu. Viņš prot uzrakstīt īsu ziņojumu par zināmu tematu, izmantojot valodas līdzekļus, kas raksturoti 2.–4. nodaļā.

Valodas apguvējs šajā posmā prot uzrakstīt piezīmes, zīmītes, aizpildīt vienkāršas veidlapas. A1 līmenī prot uzrakstīt datumu, savu vārdu, norādīt pilsonību, adresi, vecumu, dzimšanas datumu vai datumu, kad iecerējis valstī utt.; prot aizpildīt, piemēram, viesnīcas reģistrācijas veidlapu (Pamatnostādnes, 79). Savukārt A2 līmenī prot pierakstīt jau īsas, vienkāršas zīmītes un piezīmes par aktuāliem, ikdienišķiem jautājumiem, nepieciešamības gadījumā lūdzot teikto atkārtot vai izteikt citiem vārdiem (Pamatnostādnes, 79).

Valodas apguvējs A1 līmenī prot uzrakstīt vienkāršas frāzes un teikumus par sevi vai izdomātiem cilvēkiem, uzrakstīt, kur viņš dzīvo un ko dara (Pamatnostādnes, 61). Viņš var uzrakstīt īsu stāstījumu par zināmu tematu, izmantojot apgūtus vārdus un frāzes (sk. 4. nodaļu).

Savukārt A2 līmenī valodas apguvējs jau prot uzrakstīt vienkāršus teikumus un frāzes par savu ģimeni, dzīves apstākļiem, izglītību, pašreizējo vai iepriekšējo darbu; prot uzrakstīt arī vienkāršus, īsus, izdomātus dzīvesstāstus, saistītā tekstā īsi aprakstīt pagātnē notikušo un paveikto (Pamatnostādnes, 61).

Izmantojot papildu uzzīņu materiālus un konsultējoties ar skolotāju, A1 līmenī valodas apguvējs var mēģināt radīt arī nedaudz garākus tekstus, kuros secīgi sakārtoti vienkārši teikumi, piemēram, sniedzot informāciju par sevi (sk. 3. tabulas 1. punktu) vai padomu jomā, kas saistīta ar valodas apguvēja profesionālo kompetenci (sk. 3. tabulas 3. punktu).

Mācību procesā var izmantot dažādas rakstīšanas apguves stratēģijas. Tekstveides vajadzībām izmantojamas ne tikai mācību grāmatas un materiāli, bet arī citi atbilstoši konkrētās valodas lietotāja radīti teksti, veicot tajos nelielas gramatiskas izmaiņas. Kā jau tika norādīts, valodas apguvējs prot izmantot divvalodu tulkojošo vārdnīcu un apzinās nepieciešamību uzmanīgi pārbaudīt izmantotos vārdus, lai izvairītos no t. s. viltusdraugiem un citām kļūdām, piemēram, nepareizas vārdu izvēles daudznozīmīgu leksēmu gadījumā, burtiskas idiomu tulkošanas u. tml.

Visas iepriekš raksturotās darbības – gan perceptīvās, gan produktīvās – mijiedarbojoties veido interaktīvās darbības.

6.2.2.

Rakstītprasme valodas apguves vidējā līmenī (B1, B2)

B1 līmenī valodas apguvēja rakstītprasme vēl ir samērā ierobežota. Valodas apguvējs spēj aizpildīt veidlapas, uzrakstīt oficiālas vēstules un privātas vēstules draugiem un paziņām par zināmām tēmām (*Threshold 1990*, 92).

B2 līmenī valodas apguvējs, izmantojot valodas apguves līmenim atbilstošās zināšanas un prasmes, spēj veikt tādus uzdevumus/rakstu darbus, kurus ikvienam iedzīvotājam kā privātpersonai vai pilsonim ir jāspēj izpildīt, t. i., veidlapu aizpildīšana, vēstuļu rakstīšana (oficiālu un privātu), piezīmju veikšana un kopsavilkumu izstrāde u. tml. (*Vantage*, 93).

Rakstveida teksti tiek radīti, izmantojot valodas līdzekļus, kas raksturoti 2.–4. nodaļā. Rakstītprasmi B1 un B2 līmenī var atspoguļot šādi (*Threshold 1990*, 92; *Vantage*, 93–94):

- valodas apguvējs spēj aizpildīt veidlapas:
 - viesnīcas reģistrācijas veidlapas;
 - veidlapas, kas jāaizpilda, iebraucot valstī un izbraucot no tās;
- valodas apguvējs spēj uzrakstīt oficiālas vēstules:
 - jautāt par cenu nosacījumiem naktsmītnēs,
 - izteikt vēlmes par istabu izmēru, iekārtojumu, labierīcībām u. tml.,
 - iegūt informāciju par tūrisma objektiem, apskates vietām u. tml.,
 - rezervēt naktsmītņi;

- › valodas apguvējs spēj uzrakstīt privātu vēstuli:
 - īsus sveicienus vai apsveikumus,
 - vienkāršu saraksti par jautājumiem, kas zināmi arī viņa radniekiem, draugiem un paziņām.

B2 līmenī valodas apguvējs spēj uzrakstīt ne tikai standarta formas oficiālās vēstules, kādas raksta pastāvīgie Latvijas iedzīvotāji, bet arī tādas, kas saistītas ar viņu privāto darbību, piemēram, vēstules amatpersonām, iestādēm, veikaliem u. tml., un kurās tiek pieprasīta informācija, izteikta sūdzība, apstiprinājums, priekšlikums, ziņots par negadījumu u. tml.

Savukārt privāta rakstura vēstules, kas domātas radniekiem, draugiem un paziņām, ar kuriem valodas apguvējs sazinās latviešu valodā, varbūt par jebkādu viņu interesējošu jautājumu. B2 valodas līmenī valodas apguvējam nevajadzētu būt ierobežojumiem tematu izvēles ziņā: viņam jāspēj rakstīt par jebkuru jautājumu un tādā veidā, kā tas ir nepieciešams vai kā viņš vēlas/spēj to darīt.

Tiem, kas Latvijā dzīvo pastāvīgi, prasības B līmenī ir mazliet citas – viņiem noteikti jāspēj aizpildīt plašākas veidlapas, jāmāk rakstīt, piemēram, vēstules, kurās interesējas par dzīvokļa īres nosacījumiem, vai sūdzības namīpašniekiem. Viņiem jāspēj pierakstīt, piemēram, telefonsarunā izteiktu ziņojumu. Vidējā valodas prasmes līmeņa apguvēji spēj uzrakstīt pieteikuma un motivācijas vēstules, stājoties darbā, īsus ziņojumus par nelaimes gadījumiem, iesniegumus u. tml. Kā vecākiem viņiem jāprot rakstīt kavējuma zīmes skolai, skaidrojot bērnu prombūtni.

Šo lietišķo rakstu izveidē valodas apguvējam jāievēro noteiktas prasības:

- › vēstules, dokumenta struktūra,
- › uzrunas formas, ievada un noslēguma frāzes;
- › vēstules izklāsta daļa;
- › lielo sākumburtu un interpunkcijas lietojums.

B2 līmenī valodas apguvēji (gan tie, kas dzīvo apgūstamās valodas vidē, gan citi) zina atšķirības starp oficiālu un privāta rakstura vēstuli (*Vantage*, 92).

7. SAZIŅA – MIJIEDARBĪBAS LOMA VALODAS APGUVES PROCESĀ

5. un 6. nodaļā klausīšanās, lasīšana, runāšana un rakstīšana ir aplūkotas kā atsevišķas darbības, kuru laikā netiek gaidīta tūlītēja citas personas reakcija. Tā tas ir, runājot par lasīšanu un rakstīšanu. Ja lasām grāmatu vai avīzi, teksts ir mūsu priekšā, bet persona, kas to uzrakstījusi, atrodas kaut kur citur. Turklāt mēs reti kad uzzinām kaut ko vairāk par autoru. Mēs nevaram lūgt paskaidrojumus, apstrīdēt autora teikto vai fakta interpretāciju. Arī klausoties, piemēram, radio vai TV ziņas vai kādu raidījumu, nevaram pārtraukt runātāju, lai uzdotu jautājumu vai izteiktu savus komentārus.

Taču sarakste vai saruna ir vairāk nekā tikai viena indivīda ieguldījums – notiek iesaistīto personu mijiedarbība. Šajā nodaļā aplūkota mijiedarbība (mutvārdu un rakstveida) valodas apguves procesā pretstatā vienvirziena komunikācijai.

Paralēli tiek aplūkota arī teksta satura uztveres, interpretācijas un tulkošanas loma komunikācijas jeb saziņas (līdz ar to – arī valodas apguves) procesā. Ikvienam valodas apguvējam (pat ar vāju valodas prasmi) mācību procesā ir nepieciešama neformāla palīdzība, jo nereti jāveic arī savām spējām neatbilstoši uzdevumi.

Mutvārdu dialogs un saziņas partneru mijiedarbība

Mutvārdu saziņā valodas apguvējs kopā ar vienu vai vairākiem sarunas partneriem pārmaiņus ir gan klausītājs, gan runātājs. Izmantojot valodas līdzekļus, kas raksturoti 2., 3. un 4. nodaļā, valodas apguvējs ir spējīgs vienkāršā veidā iesaistīties savstarpējā saziņā, ja sarunbiedrs ir ieinteresēts un spējīgs sadarboties, pārļaujot teikto (sk. 1. tabulas 6. punktu).

Mijiedarbības laikā valodas apguvējs izmanto gan perceptīvās (uztveres), gan producēšanas darbības, arī tekstveides un sadarbības stratēģiju. Valodas apguvējs mutvārdu

dialogā var uzdot jautājumus, meklēt risinājumus, izteikt vērtējumu u. tml. Interaktīvās darbības, kurās A1, A2 līmenī valodas apguvējs spēj iesaistīties, ir, piemēram, ikdienas sarunas, elementāras vienošanās par kādu jautājumu, darbības kopīga plānošana, sadarbība, īstenojot ieceri, iepirkšanās un pakalpojumu saņemšana, ļoti vienkārša un īsa intervija, elementāra informācijas apmaiņa.

A1 līmenī valodas apguvējs prot jautāt un atbildēt uz jautājumiem par personu, sākt sarunu un reaģēt uz vienkāršu apgalvojumu vai runāt par zināmiem tematiem. Valodas apguvējs saprot un reaģē uz viņam domātiem izteikumiem, ja tie ir skaidri saprotami, īsi un tiek runāts lēni.

A2 līmenī valodas apguvējs var apspriesties par praktiskiem ikdienas jautājumiem, ja personu uzrunā tieši, skaidri un lēnām. Viņš spēj saprast sarunas būtību, ja vien komunikācija notiek samērā klusā atmosfērā ar zemu trokšņa līmeni un to netraucē citas sarunas. Prot apspriesties, ko darīt, kur iet, un norunāt satikšanos (Pamatnostādnes, 74).

Jau B1 līmenī valodas apguvējs spēj sekot teiktajam un, ja nepieciešams, pārjautāt vai atkārtot beigu frāzes, lai pārliecinātos, ka teiktais ir saprasts pareizi. Valodas apguvējs prot skaidri izteikt savas domas, viedokli, komentēt citu viedokļus, vienoties par tālākām darbībām, paskaidrot, kāpēc radusies problēma un meklēt tās risinājumus.

B2 līmenī valodas apguvējs pilnībā saprot detalizētas instrukcijas, līdz ar to spēj palīdzēt darba procesā un organizēt to. Valodas apguvējs prot skaidri izklāstīt problēmu, uzdot jautājumus vai izteikt pārdomas un raksturot situācijas cēloņus un sekas (Pamatnostādnes, 75).

Zemākajā valodas prasmju līmenī (A1) tiek apgūtas saziņas prasmes par vienkāršiem jautājumiem, taču komunikācija nav iespējama bez teksta atkārtošanas, pārfrāzēšanas un labošanas. Valodas apguvējs prot sniegt īsu paziņojumu, pieņemot, ka sarunbiedri ir pacietīgi un atsaucīgi, vai arī nedaudz garāku ziņojumu, ja vien klausītāji ir gatavi pieņemt vilcināšanos, grūtības atrast vārdus, pārteikšanos, gramatiskas kļūdas (tās ir neizbēgamas, ja runātājs nav pietiekami vingrinājies un nespēj izmantot visus valodas resursus, lai izteiktu domu bez iepriekšējas sagatavošanās). A2 līmenī valodas apguvējs spēj atbildēt uz jautājumiem un reaģēt uz vienkāršiem izteikumiem, saprotot tik daudz, lai patstāvīgi uzturētu sarunu (Pamatnostādnes, 32–33).

Intervijā (dialogiskā runā) valodas apguvējs spēj saprast īsus, konkrētus jautājumus par personisko dzīvi vai profesionālo darbību, kas tiek izteikti, runājot lēni (aptuveni 80 vārdu minūtē), tieši, neizmantojot idiomātisku runu, bez izteikta akcenta, un atbildēt īsi, vienkāršiem teikumiem. Intervētājam jābūt pacietīgam un pretimnākošam.

Kaut arī A1 līmenī valodas apguvējs prot vienkāršā veidā sazināties, saziņas procesa sekmes lielā mērā tomēr nosaka iespējas atkārtot teikto lēnākā tempā, formulēt citiem vārdiem vai pārlabot. Valodas apguvējs prot uzdot vienkāršus jautājumus, kā arī atbildēt uz tiem, prot izteikt vienkāršus paziņojumus un reaģēt uz tiem, ja šo paziņojumu saturs ir viņam aktuāls vai par ļoti pazīstamu tematu (Pamatnostādnes, 72).

A2 līmenī valodas apguvējs prot vienkāršā un tiešā veidā apmainīties ar informāciju par iepriekš paredzamām situācijām, ikdienišķiem tematiem, kas saistīti ar darbu un brīvo laiku, bet, tā kā valodas pamatlīmeņa runātājam ir ierobežots komunikatīvo līdzekļu (paņēmienu) klāsts,

tikai retos gadījumos viņam izdodas uzturēt sarunu. Ir svarīgi, lai sarunbiedrs nepieciešamības gadījumā sniedz palīdzību, dialogam turpinoties (Pamatnostādnes, 72).

Ja B1 līmenī valodas apguvējs saprot skaidri artikulētu viņam adresētu runu ikdienišķā sarunā, reizēm tomēr lūdzot atkārtot teikto, B2 līmenī viņš jau visos sīkumos saprot literārā runā teikto pat trokšņainā vidē.

A1 līmenī valodas apguvējs vēl nespēj iesaistīties neformālās diskusijās. Savukārt A2 līmenī valodas apguvējs jau prot norunāt tikšanos, apspriest, ko darīt un kurp doties, spēj noteikt diskusijas tematu, ja vien tiek runāts lēni. B1 līmenī valodas apguvējs šādās situācijās saprot diezgan daudz no teiktā, ja vien saruna ir par vispārīgiem tematiem, ja sarunbiedrs runā skaidri un nelieto daudz idiomātisku izteicienu. Arī pats valodas apguvējs jau prot izteikt savas domas par vispārīgiem vai ar kultūru saistītiem tematiem, piemēram, mūziku, filmām, izstādi. Ja nepieciešams, prot paskaidrot, kādēļ radusies tā vai cita problēma; prot īsi komentēt citu viedokļus. B2 līmenī valodas apguvējs bez īpašām grūtībām var sekot līdzī diskusijai starp dzimtās valodas runātājiem, turklāt ir spējīgs aktīvi iesaistīties sarunā par sev zināmiem tematiem, komentējot dzirdēto, izsakot savu viedokli, izvērtējot citu priekšlikumus; diskusijās spēj izteikt savus pieņēmumus, kā arī novērtēt citu izteiktās hipotēzes (Pamatnostādnes, 74).

Tāpat kā neoficiālās, arī oficiālās diskusijās A1 līmenī valodas apguvējs iesaistīties vēl nevar, taču A2 līmenī valodas apguvējs jau spēj izsekot tematu maiņai diskusijā. Prot izklāstīt savas domas, kad viņam oficiālās diskusijas laikā kaut kas tiek jautāts. Tāpat prot izteikt savu viedokli, sniegt informāciju par praktiskiem, viņam tieši adresētiem jautājumiem. B1 un B2 līmenī valodas apguvējs vienlīdz prasmīgi iesaistās kā oficiālās diskusijās, tā ikdienas sarunās.

Gan A1, gan A2 līmenī valodas apguvējs spēj iesaistīties sadarbībā ar konkrētu mērķi, piemēram, pasākumu organizēšanā, sarunā par apavu labošanu vai remontdarbu veikšanu. B1 līmenī – prot plaši izmantot vienkāršas valodas konstrukcijas, lai sazinātos dažādās situācijās, kādas varētu rasties, piemēram, ceļojumā, iepērkoties. B2 līmenī valodas apguvējs runā brīvi par dažādiem jautājumiem: gan par vispārīgiem, teorētiskiem, profesionāliem vai sadzīviskiem jautājumiem. Šajā līmenī valodas apguvējs var runāt bez iepriekšējas sagatavošanās par visu, ko vēlas, ievērojot latviešu valodas gramatiku un ortoepijas normas, pielāgojot runas stilu situācijai (Pamatnostādnes, 72).

Rakstveida dialogs un saziņas partneru mijiedarbība

Valodas apguvējs A1 līmenī prot sarakstīties, sniedzot un saņemot personisku informāciju. A2 līmenī – prot uzrakstīt īsas, vienkāršas zīmītes par ikdienišķiem jautājumiem, izmantojot apgūtus vārdus un izteicienus (Pamatnostādnes, 78).

A2 līmenī prot pēc parauga uzrakstīt vienkāršu vēstuli par brīvdienu ceļojumu un mājvietu, saprast atbildi, uzdot jautājumus un atbildēt uz vaicājumu, dot norādījumus un sekot tiem, izmantojot A1 un/vai A2 līmeņa valodas līdzekļus, kas raksturoti 2.–4. nodaļā.

Resp., A1 līmenī valodas apguvējs prot uzrakstīt īsu un vienkāršu tekstu pastkartē, savukārt A2 līmenī prot uzrakstīt ļoti vienkāršas personiskas vēstules, izsakot pateicību vai atvainojoties.

Runājot par saziņu starp valodas apguvēja un viņa sarunbiedru, jāatzīst, ka bieži vien dialogs un līdz ar to arī mijiedarbība valodas apguves procesā notiek paralēli kā mutvārdos, tā rakstos. Piemēram, valodas apguvējs saprot viesnīcas reģistrācijas veidlapā rakstīto un spēj ierakstīt informāciju par sevi, bet, ja nepieciešamas papildu ziņas, viņš lūdz administratoram palīdzību. Tāpat viņš spēj pārbaudīt, vai atbildes veidlapā ir pareizas. Atstājot viesnīcu, valodas apguvējs var pateikties administratoram, palūgt rēķinu, izlasīt to, pārbaudīt maksājumu, pirms maksāšanas un došanās prom vēl uzdot nepieciešamos jautājumus un saprast atbildes uz tiem.

B1 līmenī valodas apguvējs prot rakstiski samērā precīzi paust informāciju un izteikt savas domas gan par vispārīgiem, gan konkrētiem jautājumiem; prot uzrakstīt personiska rakstura vēstules un zīmītes, kurās sniedz vai lūdz informāciju par ikdienišķiem jautājumiem. Savukārt B2 līmenī valodas apguvējs prot arī rakstiski izklāstīt jaunumus, savus un citu uzskatus.

Saziņas partneru mijiedarbība: valodas apguves stratēģijas

Piedaloties komunikācijā, A1 līmenī valodas apguvējs prot izmantot vairākas darbības stratēģijas. Viens no valodas apguvē nozīmīgiem paņēmieniem ir pārlabošana resp. paša teiktā izlabošana un sarunbiedra lietoto valodas līdzekļu kā parauga izmantošana atbildot. Piemēram, ja sarunbiedrs saka: *Šodien ir ļoti auksts, vai ne?*, valodas apguvējs atbild: *Jā, ir auksts. Ļoti auksts.* Šādi vienkārši izteikumi, kas vēsta par izpratni un piekrišanu teiktajam, ir normāla ikdienas sarunu daļa. Tie labi iekļaujas A1 līmenī un palīdz veidot personiskas attiecības starp sarunbiedriem.

A2 līmenī valodas apguvējs jau prot izmantot arī tādas sadarbībā un valodas apguvē nepieciešamas stratēģijas kā, piemēram, pievērst uzmanību, izmantot vienkāršus paņēmienus, lai sāktu, uzturētu un pabeigtu īsu sarunu (Pamatnostādnes, 80), lietojot, piemēram, frāzes *Labdien, es esmu Māris.*; *Paldies!* u. tml.

Saziņas laikā valodas apguvējs var izmantot dažādas lomu spēles, kas ir izplatīta mācību metode īpaši valodu apguvē (PTSV 2000, 93). Ar lomu maiņas palīdzību, piemēram, var apgūt, kā nepieciešamības gadījumā lūgt palīdzību, kā iesaistīties sarunā, kā sekmēt diskusijas norisi u. tml. (Pamatnostādnes, 79).

Valodas apguvējs – starpnieks komunikācijā

Situācijās, kad dažādu iemeslu (parasti kādas noteiktas valodas neprasmes) dēļ sarunbiedri nespēj sazināties, attiecīgās valodas runātājs darbojas kā starpnieks komunikācijā. Rakstiskā un mutiskā tulkošana ir augsti kvalificētu speciālistu darbības joma un, protams, nav pa spēkam valodas apguvējam A1 un arī A2 līmenī. Tomēr jebkurš cilvēks pat agrīnā valodas apguves posmā un ar ļoti ierobežotiem valodas resursiem un prasmēm var nonākt situācijā, kad viņam ir jāspēj izmantot savas iesācēja zināšanas un prasmes, lai palīdzētu citiem sazināties.

Valodas apguvējs jau A2 (atsevišķās situācijās arī A1) līmenī var izmantot savas pagaidām vēl nepilnīgās valodas zināšanas, lai apstrādātu informāciju un izprastu kādas valodas vienības nozīmi. „Tulkošanas” vai skaidrošanas procesā valodas apguvējs starpnieka

7.

SAZIŅA – MIJIEDARBĪBAS LOMA VALODAS APGUVES PROCESĀ

lomā operē ar vismaz divām tulkošanas vienībām³ jeb ekvivalentiem (*paredzēšana*) un, formulējot sakāmo, jau domā par tā turpinājumu. Nezinot konkrētu ekvivalentu, valodas apguvējs ir spiests paplašināt savu vārdu krājumu, meklējot citu aizstājējvārdu vai frāzi u. tml. Ar katru nākamo valodas apguves līmeni valodas apguvēja spēja darboties kā starpniekam komunikācijā arvien palielinās.

Mutvārdu tulkošana – starpniecība neformālās saziņas procesā

Valodas apguvējs A1 līmenī ir iepazinis dažādus valodas līdzekļus, kas atspoguļo privātās dzīves jeb darbības jomu. Līdz ar to viņš var palīdzēt draugiem, ģimenei, arī ārvalstu viesiem apmainīties ar informāciju par jautājumiem, kas raksturoti 3. tabulas 1. punktā. Ģimenes brīvdienās vai uzņemot ārzemju viesus, viņš spēj palīdzēt citiem tikt galā ar ikdienišķām darbībām publiskajā sfērā, piemēram, nopirkt biļetes, pasūtīt maltīti, saprast paziņojumus, plakātus, norādes uz ceļa u. tml. Šo uzdevumu var veikt gan pieaugušie, gan jaunāki valodas apguvēji.

Sākot ar A2 līmeni, pieaugušie valodas apguvēji neformālu tulku funkcijas var īstenot arī profesionālās darbības jomā, piemēram, sagaidot kolēģus no ārzemēm, palīdzot reģistrēties viesnīcā, parādot viņiem apkārtni u. tml. Jaunākie valodas apguvēji savukārt var palīdzēt vienaudžiem (kam nav attiecīgās valodas prasmes) skolu apmaiņas programmu un vizīšu laikā nopirkt suvenīrus un iegūt jaunus draugus vai palīdzēt citās ikdienas situācijās.

Rakstveida tulkošana un tās izmantošanas iespējas neformālajā saziņā

Nav ieteicams izglītojamajiem A1 un A2 līmenī tulkot rakstītu juridisku vai komerciālu dokumentu. Tas ir uzdevums, kas jāatstāj speciālistu ziņā. A1 un A2 līmeņa valodas apguvējs var neformālā zīmītē draugam vai radniekam īsi izklāstīt, par ko rakstīts kādā avīžu publikācijā, vai rakstīt personiska rakstura vēstuli apgūstamajā valodā, bet vienmēr jāatceras, ka viņa valodas zināšanas un prasmes, kā arī spēja novērtēt rakstītā pareizību ir ierobežotas.

³ Tulkošanas vienība – avotvalodas vienība, kam jāatrod līdzvērtīga vienība mērķvalodā. (VPSV 2007, 412)

8. VALODAS APGUVĒJA KOMPETENCES

Lai objektīvi novērtētu valodas prasmi atbilstoši daudziem individuāliem, sociāliem un lingvistiskiem kritērijiem, valodas lietojums jāaplūko kompleksi personisko spēju attīstības aspektā, ko jaunākajās valodas apguves nostādnēs sauc par *kompetencēm*. Plašākā nozīmē kompetence ir „lietpratība, plašas zināšanas, izpratne kādā jomā, jautājumā u. tml.” (MLVV), savukārt *valodas kompetence* ir „zināšanas par valodu un attieksme pret to, prasme valodas parādības analizēt un vērtēt; laba prasme klausīties, runāt, lasīt un rakstīt, kā arī uztvert un radīt saziņas situācijai, nolūkam, saturam un formai atbilstošu tekstu” (LTSV, 46).

Valodu apguvē un lietojumā tiek runāts par dažādām darbībām, kuru veikšanai jāizmanto kompetences – gan *vispārīgās*, gan arī ar tādas, kas tieši *saistītas ar valodas izmantojumu*. Kompetences tiek apgūtas un pilnīgotas gan ikdienas pieredzes rezultātā, gan mērķtiecīgi, sistemātiski un apzināti tās pilnveidojot organizētā mācību procesā. Kompetenču pieeja valodas apguvē un pilnveidē, ar to saistītā valodas mācīšanas un mācīšanās filozofija piedāvā kompleksu izpratni par valodas lietojuma kvalitatīvajiem aspektiem.

Dažādas kompetences kļuvušas par nozīmīgu mērauklu valodas apguves un lietojuma jomā, ar valodas apguvi saistītās kompetences plaši pieminētas daudzu zinātnieku pētījumos (sk., piemēram, *Ek, Alexander* 1975; *Ek* 1977; *Halliday* 1973; *Ūdris, Šalme* 1998; *Latviešu valodas kā otrās valodas (LAT2) pamatizglītības programmas mazākumtautību skolām* 2004), bet Pamatnostādnēs (94–117) aprakstītas pat vairāk nekā divdesmit šādas kompetences.

Pamatnostādnēs bez kompetencēm, kas saistītas tieši ar valodu, raksturotas arī *vispārīgās kompetences*, kas attiecas uz valodas lietotāja iepriekšējām zināšanām par apkārtējo pasauli, izpratni par valodas lietojuma sociālo un kultūras fonu, starpkultūru attiecību izpausmēm u. c. Savukārt valodas kompetences, t. i., *verbālās saziņas kompetences*, ļauj personai

darboties, izmantojot specifiskus lingvistiskus līdzekļus. Šajā kompetencē ir iekļautas trīs apakškompetences: *lingvistiskā*, *sociolingvistiskā* un *pragmatiskā*. Katrai no tām ir vēl sīkāks iedalījums (piemēram, *lingvistisko* kompetenci veido personas zināšanas par apgūstamās valodas *leksiku*, *gramatiku*, *semantiku*, *fonoloģiju*, *ortogrāfiju* un *ortoepiju*, prasme šīs zināšanas izmantot praksē u. tml.).

8.1.

VISPĀRĪGĀ KOMPETENCE UN VALODAS APGUVI IETEKMĒJOŠIE FAKTORI

Pamatnostādnēs (94–99), raksturojot valodas apguvēja vispārīgo kompetenci, uzsvērtā zināšanu par apkārtējo pasauli, vispārējo prasmju, valodas apguvēja individuālo īpatnību un mācīšanās kompetences nozīme valodas apguves procesā.

Ar jēdzienu **vispārīgās (deklaratīvās) zināšanas** minētajā valodu apguves rokasgrāmatā apzīmēts indivīda atziņu kopums par apkārtējo pasauli, izpratne par starpkultūru jautājumiem, kā arī zināšanas par tās sabiedrības, kuras valoda tiek apgūta, sociālo un kultūras vidi. Prasme saskatīt līdzīgo un atšķirīgo dažādās kultūrās, spēja saprast un respektēt dažādo, veido starpkultūru saziņas kompetenci.

Nonākot valodas lietojuma vidē, valodas apguvējam jāprot tajā iekļauties un dzīvot saskaņā ar apkārtējās sabiedrības sociālās dzīves likumiem un tradīcijām. Šim nolūkam ir jāizmanto dažādas ikdienā nepieciešamas **prasmes un zināšanas**, kas ļauj ne tikai izdzīvot noteiktos apstākļos (*izdzīvošanas prasmes*), bet arī strādāt noteiktā profesijā (*profesionālās prasmes un iemaņas*) un pilnvērtīgi apmierināt savas vajadzības ārpus darba (*brīvā laika organizēšanas prasmes*).

Dzīve reālā saziņas vidē sniedz valodas lietotājam daudz vairāk iespaidu un plašākas zināšanas par apkārtējo sabiedrību, nekā to var piedāvāt valodas apguves programma pedagoģiski organizētā mācību procesā. Svarīgi, lai valodas apguvējs šo vides informāciju spētu adekvāti uztvert un izmantot ikdienas komunikācijā. Valodas pamatu apguve, apvienojot organizētu mācību procesu ar valodas lietojuma pieredzi ārpus tā, ir labākais veids, kā pilnveidot savu valodas prasmi.

Zināšanas par pasauli veidojas dzīves pieredzes un izglītošanās rezultātā. Apgūstot svešvalodu, daudzi priekšstati par apkārti ir jau nostiprinājušies, taču katra jauna valoda dod iespēju iegūt jaunu pieredzi par dzīvi tajā kultūrvidē, kur attiecīgo valodu lieto. Lai labāk varētu saprast svešās vides norišu likumsakarības un sazināties saskaņā ar noteiktā runātāju kolektīvā pastāvošajām normām, mācību saturā pēc iespējas autentiski jāatspoguļo šīs sabiedrības dzīves modeļi. Tas nozīmē reizē ar valodas apguvi veidot un paplašināt priekšstatus par runātāju kolektīva ikdienas dzīvi, vides apstākļiem, attiecībām, sociālajām

normām, sabiedrības un indivīda vērtībām, tradīcijām, paražām, rituāliem u. c. parādībām. Valodas kultūras fona izzināšana neaprobežojas tikai ar informāciju un faktiem par noteiktas valsts, tautas vai cilvēku grupas dzīvi (kaut arī tas mācību procesā nav mazsvarīgi). Ar to saprot arī valodā ietvertos runātāju kolektīva priekšstatus, uzskatus un attieksmi pret dzīvi, piemēram, laika, telpas, kvalitātes, kvantitātes u. c. priekšstatu atspoguļojumu valodā, kas aprakstīts 3. nodaļā.

Dažādu valodu un kultūru apguves procesā svarīgi ir attīstīt starpkultūru saziņas kompetenci. Tā raksturo personas spēju saprasties ar citu valodu un kultūru pārstāvjiem, prasmi cienīt un respektēt atšķirīgo kultūru iezīmes, tās izprast un paust pozitīvu attieksmi un vērtējumu. Starpkultūru saziņas kompetence ir cieši saistīta ar valodas lietotāja kultūras identitāti, viņa valodas un dažādu kultūru parādību izpratnes dziļumu, sociālajām prasmēm, kā arī rakstura īpašībām, kas var veicināt vai kavēt saskarsmi. Valodas apguvējam jācenšas pēc iespējas labāk saprast apkārt notiekošo, saziņā demonstrēt atvērtību un empātiju, nepieļaut stereotipisku un aizspriedumainu attieksmi, kā arī nelietot izteikumus, kas var radīt pārpratumus vai aizskart citu valodu runātājus.

Latviešu valodas apguves praksē šīs iezīmes ir ietvertas *sociokultūras kompetencē* (sk., piemēram, Chastain 1988; Beikers 2002; Maslo 2003; Byram, etc. 1997; *Latviešu valodas kā otrās valodas (LAT2) pamatizglītības programmas mazākumtautību skolām* 2004), kura atklāj gan iepriekš nosauktās prasmes, gan izpratni par valodā ietvertās informācijas sociālo un kultūras nozīmi. Šajā kompetencē ir iekļauti arī atsevišķi *sociolingvistiskās kompetences* aspekti, piemēram, valodas lietojuma reģistra pārzināšana, prasme atšķirt runātāja dialekta, akcenta īpatnības u. c. (Pamatnostādnes, 108–111).

Iesācēja līmenī nav iespējams runāt par šiem jautājumiem svešvalodā, taču priekšstatus par jauno kultūrvidi var veidot pakāpeniski un mērķtiecīgi, izmantojot visdažādākās mācību formas un materiālus (audiovizuālos materiālus, attēlus, sadzīves priekšmetus, grāmatas, viegli uztveramus reklāmas un informatīvos izdevumus, rotaļas, spēles, dziesmas u. c.). Valodas apguvējam iespējami ātri būtu jāapgūst nozīmīgākie saziņas etiķetes jautājumi (piemēram, uzrunas formas, sasveicināšanās frāzes, arī uzvedības normas u. c.), jāsaprot kultūrvides marķieri (uzraksti un informatīvās norādes, orientieri, objektu funkcijas u. c.). Dziļāk sociokultūras normas jāapgūst tiem valodas lietotājiem, kuriem profesionālā darba veikšanai runā svarīgi ievērot noteiktas stilistiskās prasības (valodas kultūru, lietišķuma pakāpi), neverbālās saziņas noteikumus (ķermeņa valodu, vizuālā kontakta normas, runas ekspresijas īpatnības, empātijas izrādīšanas veidus, saziņas laika un telpas faktorus) u. c.

Starp vispārīgajām kompetencēm nozīmīga loma ir **mācīšanās kompetencei**. Mācīšanās ietver jaunas pieredzes un prasmju apguvi, zināšanu uzkrāšanu un attieksmes veidošanos personības nepārtrauktā pilnveides procesā. Šo attīstību sekmē „aktīvas sociālas mijattiecības un apkārtējās sabiedrības atsaucība” (PTSV, 99).

Pamatnostādnēs (98–99) ir norādīts, ka valodu apguve ir saistīta arī ar valodas apguvēja/ lietotāja izpratni par valodu un saziņu, valodas skaņu uztveri, mācību u. c. prasmēm.

Kā definēts valodu apguves rokasgrāmatā, t. s. vispārīgās fonētiskās prasmes atspoguļo runātāja spēju atšķirt un veidot nepazīstamas skaņas, uztvert un veidot iepriekš nezināmu

skaņu plūsmu, klausoties sadalīt nepārtrauktu skaņu plūsmu strukturētās fonoloģisko elementu virknēs, kā arī ietver izpratni par skaņu uztveres un veidošanas procesu, ko tālāk var izmantot jaunas valodas skaņu izrunas apguvē (Pamatnostādnes, 99).

Noturīgas valodas prasmes veidojas, ne tikai regulāri lietojot valodu saziņā, bet arī pilnveidojot zināšanas par to, kā vieglāk un labāk jauno valodu iemācīties. Sekmīga valodas apguve ir tad, ja valodas apguvējs iespējami ātri spēj valodas mācīšanos pārvērst apguvē, teorētiskās zināšanas – praktiskā valodas lietojumā, vingrināšanos – reālā runas praksē. Tas nav iespējams bez prasmes organizēt savu darbību konkrētu valodas zināšanu, prasmju un attieksmju apguvei. Ir svarīgi, lai mācību procesā katrs dalībnieks apzināti izvēlētos sev piemērotāko mācīšanās stilu, informācijas apstrādes un iegaumēšanas metodes, zināšanu un prasmju attīstīšanas paņēmienus, kā arī sev piemērotākās praktiskā darba un pašmācības formas.

Izdevumā *Waystage 1990* (Ek, Trim 1991, 60–64) norādīts, ka prasme mācīties aplūkojama četru kategoriju aspektā – kontekstā ar valodas apguvēja vajadzībām un mācīšanās mērķi, kopsakarā ar mācību procesu un saistībā ar valodas lietojumu un tā novērtējumu.

Attīstot šīs prasmes, efektīvi jāizmanto mācību un valoddarbības iespējas. Praktiska saziņa ļauj valodas apguvējam saprast, iegūt pieredzi par to, kā valodu lieto kompetenti sarunbiedri, vispirms jau dzimtās valodas runātāji, un papildināt savu saziņas līdzekļu repertuāru. Valodas apguvējam kā klausītājam vai lasītājam ir iespēja uztvert, iegaumēt un atzīmēt iepriekš nepazīstamus vārdus un izteicienus, nosakot arī šo valodas vienību lietojuma kontekstu un funkcijas. Mācoties valodu, var eksperimentēt ar dažādu valodas formu lietojumu, lai noteiktu to atbilstību kontekstam un nepieciešamības gadījumā labotu kļūdas. Svarīga nozīme saziņā ir prasmei izmantot gan verbālos, gan neverbālos izteiksmes līdzekļus, lai slēptu trūkumus valodas zināšanās (izmantot t. s. kompensācijas un kļūdu labošanas stratēģiju, kas ir stratēģiskās kompetences sastāvdaļa).

Labākais veids, kā mācīties valodu – būt tiešā un intensīvā kontaktā ar mērķvalodas lietotāju. Pētījumi rāda, ka straujus panākumus sasniedz tie valodas lietotāji, kuriem ir pastāvīga un intensīva saziņas prakse mērķvalodas runātāju vidē, piemēram, ģimenē, kur ikdienas komunikācijā lieto latviešu valodu.

Lēnāks, taču tikpat noderīgs valodas apguves veids ir izmantot jebkuru iespēju, lai valodu klausītos, tajā lasītu un mēģinātu sazināties kaut vai elementāru vajadzību līmenī – veikālā, transporta līdzeklī, uz ielas.

Ja valodu mācās attālināti no tās lietojuma vides, daudzas no iepriekš minētajām iespējām grūti īstenot. Tādos gadījumos jāmeklē citi līdzekļi, kas varētu tikt izmantoti, lai aizstātu reālas saziņas situācijas. Pieredzes paplašināšanai un valodas prasmju pilnveidošanai ieteicams lasīt autentiskus, īstus tekstus (piemēram, jebkuru vides informāciju, īsas laikraksta publikācijas, to virsrakstus, reklāmas), skatīties televīzijas pārraides, filmas, klausīties radio un audioierakstus. Aizvien lielāku popularitāti iegūst saziņas prakse dažādās valodās interneta vidē, izmantojot tiešsaistes sociālos tīklus vai valodas apguves interaktīvās spēles, uzdevumus, kursus u. tml.

Novērojumi rāda, ka ne vienmēr valodas apguvējs mācību sākumā spēj orientēties apkārtnes piedāvājumos, tāpēc pedagogam ir jāsniedz informācija ne tikai par mācību

palīg līdzekļiem, bet arī par informācijas iegūvi plašsaziņas un elektroniskās saziņas līdzekļos; tāpat jānorāda veids, kā izmantot vides informāciju un saziņas situācijas savas valodas pilnveidei (piemēram, uzrakstus, informatīvās norādes, reklāmas, bukletus, sarunas ar pakalpojumu saņēmējiem vai sniedzējiem).

Efektīvu mācīšanās paņēmieni meklējumi ir saistīti ar heuristiskās jeb radošās izziņas prasmi, kas raksturo valodas apguvēja spēju nepārtraukti meklēt jaunu pieredzi, izmantot dažādas kompetences specifiskās mācību situācijās, prasmīgi izmantot visdažādāko informāciju un lietot jaunās tehnoloģijas (Pamatnostādnes, 99).

Jau tika minēts, ka valodas apguves jautājumu lokā ne mazāk svarīgas ir valodas apguvēja individuālās īpatnības, garīgā pieredze: attieksme pret mācībām, mācīšanās motīvi, viņa vērtības, pārliecība, personības tips, dzīves pieredze un iepriekšējā valodas apguves prakse. Mācību sasniegumus var ietekmēt arī indivīda izziņas spēja, darbaspējas, atmiņas spējas, enerģija, uzņēmība u. c. īpašības (Pamatnostādnes, 97–98).

Lai mācību process būtu sekmīgs, valodas apguvējam jāspēj kritiski novērtēt sākotnējo valodas prasmes līmeni, jāapzinās mācību vajadzības, kā arī jābūt izpratnei par mācību mērķiem un jāspēj izmantot piedāvātās mācību metodes un paņēmienus. Organizējot darbu grupā, pedagogam jāņem vērā, ka tās dalībniekiem ir atšķirīga mācīšanās pieredze, dažādas uztveres spējas, temperaments u. tml., tāpēc kolektīvās darbības rezultāts un katra dalībnieka individuālais ieguvums nereti ir grūti prognozējams.

8.2. AR VALODU SAISTĪTĀS KOMPETENCES

Valodniecībā un valodu apguves teorijā plaši tiek runāts par dažādu speciālo kompetenču lomu svešvalodas apguvē. Taču joprojām nav pietiekami skaidras nostājas atsevišķu kompetenču skaidrojumā un nozīmes vērtējumā.

Pamatnostādnēs ar valodu saistītās kompetences raksturotas sadaļā „Valodas komunikatīvās kompetences” (Pamatnostādnes, 100–117). Tiek izdalītas vairākas apakškompetences – lingvistiskā kompetence, sociolingvistiskā kompetence un pragmatiskā kompetence, kura plaši raksturota citos avotos jau iepriekš (sk. *Latviešu valodas kā otrās valodas (LAT2) pamatizglītības programmas mazākumtautību skolām* 2004; Lazdiņa, Šalme 2008; Šilss 1998).

Šo kompetenču saturs ir saistīts ar dažādām valodas funkcijām un raksturo valodas lietotāja zināšanas un prasmi izpildīt dažādus saziņas uzdevumus, īstenot visus valodiskās darbības aspektus, veidus, piemēram, praktiski lietot valodu, izprast valodas sistēmu, zināt gramatiku un valodas funkcionēšanas sociālos likumus.

8.2.1.

Komunikatīvā kompetence

Komunikatīvā kompetence ir cieši saistīta ar valodas apguves un lietojuma jomu. Kaut arī Pamatnostādnēs komunikatīvās kompetences saturā ir iekļautas visas pārējās kompetences (Pamatnostādnes, 100–117), valodu apguves teorijā un praksē atsevišķi tiek nodalīta *valodas (lingvistiskā) kompetence*, tā akcentējot atšķirīgo – prasmes, kas nepieciešamas, valodu lietojot, un zināšanas par valodas uzbūvi.

Komunikatīvā kompetence raksturo valodas lietotāja prasmi lietot valodu dažādās saziņas situācijās un izmantot dažādus valodas līdzekļus, lai īstenotu daudzveidīgus saziņas uzdevumus, ievērojot lingvistiskos, psiholoģiskos, sociālos un pragmatiskos nosacījumus. Komunikatīvā kompetence ļauj apmainīties ar informāciju, saziņas dalībniekiem interpretēt saņemta teksta jēgu un savā starpā vienoties par izteikuma nozīmēm noteiktā valodas lietojuma kontekstā (LTSV, 80). Komunikatīvās kompetences izpausmes nosaka visu iesaistīto dalībnieku savstarpējā sadarbība un komunikācijas partneru zināšanas par saziņas sociālajiem un valodas likumiem.

Kā jau minēts, Pamatnostādnēs komunikatīvā kompetence tiek aplūkota kopsakarā ar lingvistisko, sociolingvistisko un pragmatisko kompetenci.

8.2.2.

Lingvistiskā jeb valodas kompetence

Lingvistiskā kompetence ietver zināšanas par leksiku, fonoloģisko un gramatisko sistēmu, izpratni par valodas attīstības procesiem, valodas politiku, vēsturi un prasmi šīs zināšanas izmantot praksē. Izmantojot valodas likumu, normu zināšanas, valodas lietotājs runā un rakstos nodrošina jēgpilnu, precīzu un pareizu izteikumu izveidi. Šīs kompetences jēdzienā ietverama arī tāda konkrēta prasme kā, piemēram, skaidri un dabiski izrunāt latviešu valodas skaņas un skaņu savienojumus, runā ievērot pareizu uzsvāru, loģiskās pauzes un intonāciju; izpratne par gramatikas likumībām, lai nepieļautu noteiktas valodas kļūdas; prasme lietot plašu vārdu krājumu dažādās saziņas situācijās, kā arī izvēlēties situācijai atbilstošu valodas stilu un izmantot piemērotus stilistiskās izteiksmes līdzekļus.

Ievērojot lingvistiskajā kompetencē ietvertā satura apjomu, Pamatnostādnēs tā tiek sadalīta vairākās sastāvdaļās jeb no valodas zināšanām izrietošās prasmju grupās, kuras attiecīgi saistāmas ar leksikas, gramatikas, fonētikas un fonoloģijas, ortogrāfijas, ortoepijas un semantikas izpratni un šo zināšanu izmantošanu (Pamatnostādnes, 100–108).

Prasme izmantot leksiku (pēc Pamatnostādnēs lietotās terminoloģijas *leksiskā kompetence*) parāda, kāds ir valodas lietotāja vārdu krājums un cik prasmīgi viņš to lieto valodā. Rekomendējamais vārdu krājums ietverts valodas prasmes līmeņu apraksta 3. nodaļā „Vispārīgie jēdzieni” un 4. nodaļā „Valodas vienību tematiskās grupas: saziņa ikdienas standartsituācijās”, bet noteikti saziņas elementi un vienības – 2. nodaļā „Valodas komunikatīvā funkcija”.

8.2.2.1.**Gramatikas zināšanas un to izmantojums valodas praksē**

Gramatikas zināšanas (Pamatnostādnēs dēvēta kā *gramatiskā kompetence*) ietver zināšanas un izpratni par valodas gramatisko sistēmu. Kompetenču aspektā tā ir arī prasme valodas normas lietot, veidojot jēgpilnus izteikumus. Plašākā nozīmē šo kompetenci nereti vienādo ar lingvistisko kompetenci un ar to saprot ideālu valodas lietošanas prasmi, runā ievērojot morfoloģijas un sintakses likumus.

Gramatiskā kompetence kā valodas kompetences sastāvdaļa ietver valodas lietotāja zināšanas par vārdu gramatiskajām pazīmēm atbilstoši fonoloģijas, morfoloģijas un sintakses likumiem, kā arī atspoguļo indivīda prasmi apzināti veidot un saziņā lietot noteiktas valodas gramatiskās struktūras un modeļus. Sistēmiski apgūstot gramatiku, valodas lietotājs pilnveido savu kognitīvo prasmi, attīsta valodas kompetenci, nostiprina iemaņas gramatiski pareizi lietot valodu, kā arī iegūst zināšanas par valodas teorijas jautājumiem.

Gramatikas, gramatisko formu lietojuma apguvei pievēršama īpaša uzmanība, un tas prasa regulāru, rūpīgu un ilgstošu darbu. Lai latviešu valodā vārdus varētu savienot saprotamos izteikumos, ir jāievēro noteikti sintaktiskā saistījuma izveides principi un jāizprot vārda gramatiskās nozīmes, vārddarināšanas kategorijas un funkcijas. Bez gramatikas sistēmas izpratnes un valodas struktūru automatizācijas runas praksē nav iespējama tālāka valodas prasmju pilnveide. Tā kā latviešu valoda ir fleksīvā valoda ar bagātu morfoloģiju (formveidošanas sistēmu), jau iesācēja līmenī pareizu formu lietojumam jāpievērš pastiprināta uzmanība. Tikai regulāra, rūpīga un sistemātiski organizēta valodas struktūras apguve padziļina gramatisko kompetenci un dod iespēju valodas apguvējam skaidri un precīzi lietot valodu, īstenojot dažādus saziņas uzdevumus un sagatavojoties nākamā valodas prasmes līmeņa apguvei.

Valodas prasmes līmeņu aprakstā dots oriģināls gramatikas sistēmas izklāsts. Tā pamatā ir funkcionāli nozīmīgu vārdšķiru gramatiskās valences modeļu sistēma, kas atklāj gramatiskās nozīmes un nodrošina izteikumu pareizību un saprotamību noteiktā valodas lietojuma kontekstā.

Gadījumos, kad noteiktas gramatiskās kategorijas vai vārda formu sistēmas apguve varētu sagādāt lielākas grūtības, valodas lietojumā var iekļaut tikai atsevišķas formas, paradigmu apguvi plānojot ilgākam laika posmam (tādas konstrukcijas, kā norādīts iepriekš, ir apzīmētas ar zvaigznīti (*)).

4. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: gramatikas apguve

Vārdšķiras	Valodas lietojums (vārdu formas, sintaktiskie saistījumi un teikumu konstrukcijas)			
	A1	A2	B1	B2
1. LIETVĀRDS				
	S vsk./dsk. nom., I, II, IV, V <i>koks(-i), kuģis(-i), māja(-as), upe(-es)</i>		S vsk./dsk., I, II, IV, V <i>izmērs(-i), ceturksnis(-ņi), trauma(-as), lāse(-es)</i>	S vsk./dsk. nom. (II dekl. izņēmumi) <i>suns, akmens, asmens, mēness, rudens, ūdens, zibens</i>
		S vsk./dsk. nom., III, VI <i>tirgus(-i), apvidus(-i), pils(-is), klepus, balss(-is)</i>		S vsk./dsk. nom. (V dekl. kopdzimtes v.) <i>Tas lauva. Tā lauva. Tas puika. Jānis Liepa – Anna Liepa</i>
	S ģen. + S* <i>Kāds/kāda? grāmatu veikals, maizes zupa, koka māja Brīvības piemineklis, Doma laukums, Dabas muzejs Kā? tēva māja, drauga dzīvoklis, māšas grāmata</i>		S ģen. + S <i>Kāds/kāda? Kā? gada beigas, metāla durvis</i>	
		S ģen. III, VI + S <i>ledus pils, pils laukums, acu ārsts</i>		
		S ģen., I. m. I, II, V, IV + S <i>brāļa istaba, egļu mežs, zivju ēdieni</i>		
		V fin. nebūt + S ģen./S ģen., I. m. <i>nav drauga, nebija pulksteņa, nav upju, nav klinšu</i>		
		daudz, maz, nedaudz, drusku + S ģen./S ģen., I. m. <i>daudz darba, brāļu, naudas; maz laika, automašīnu, govju; nedaudz cukura, drusku sāls</i>		
				S ģen. + S ģen. + S <i>pulksteņu remonta darbnīca</i>
	S dat., I, II, IV, V + V fin.³ būt, patikt, garšot, sāpēt <i>mātei ir, tēvam patīk, brālim garšo, māšai sāp</i>			
		S dat., III, VI + V fin.³ būt, patikt, garšot, sāpēt <i>alum ir, govij garšo</i>		

4. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: gramatikas apguve

Vārdšķiras	Valodas lietojums (vārdu formas, sintaktiskie saistījumi un teikumu konstrukcijas)			
	A1	A2	B1	B2
	V fin. + S akuz., I, II, IV, V <i>pērku maizi, spēlē tenisu, lasām grāmatu</i>			
		V fin. + S akuz., III, VI <i>apskata tirgu, dzeru alu, ēd zivi, apmeklējam pils</i>		
	PREP + S vsk. ģen. <i>uz galda, pie loga, zem gultas</i>			
	PREP + S vsk. akuz. <i>uz teātri, caur parku, gar upi</i>			
		PREP + S dsk. dat. <i>uz laukiem, pēc pusdienām, pie draugiem</i>		
		PREP + S vsk./dsk. dat. <i>Līdz kurienei? Līdz kuram laikam? līdz centram, līdz Saulkrastiem, līdz pirmdienai, līdz svētkiem</i>		
	S vsk./dsk. lok., I, II, IV, V <i>Kur? mežā/mežos, pilsētā/ pilsētās, upē/upēs Kad? vakarā/vakaros, pavasārī/pavasaros, brīvdienā/brīvdienās</i>	S vsk./dsk. lok., III, VI <i>Kur? tirgū/tirgos, pilī/pilīs Kad? naktī/naktīs</i>		
	S dsk. lok. (daudzskaitlinieki) <i>Kur?*</i> <i>laukos, mājās, viesībās, brokastīs, pusdienās, Lieldienās, Ērgļos</i>			
	S īpašv. <i>Jānis Kalniņš, Latvija, Daugava, Brīvības iela</i>			S vīr./siev. (V dekl. personvārdi) <i>Kas? Jānis Liepa/Anna Liepa Kam? Jānim Liepam/Annai Liepai</i>
			Saliktie nosaukumi <i>Latvijas Republikas Ministru kabinets, laikraksts „Neatkarīgā Rīta Avīze”, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija</i>	
	S īpašv. vok. <i>Jāni!, Pēteri!, Anna!, Kungs!, Draugi!</i>			

4. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: gramatikas apguve

Vārdšķiras	Valodas lietojums (vārdu formas, sintaktiskie saistījumi un teikumu konstrukcijas)			
	A1	A2	B1	B2
		S II, V (līdzskaņu mija) <i>tornis – torņa, torņi, torņu, torņiem, torņus, torņos;</i> <i>upe – upju</i>		
		S II, V (nav līdzskaņu mijas) <i>viesis – viesā, viesu; tētis – tēta, Atis – Ata</i>		
			S VI (līdzskaņu mija) <i>zivs – zivju, sirds – siržu, nakts – nakšu</i>	
				S VI (nav līdzskaņu mijas) <i>acs – acu, debess – debesu, valsts – valstu, zoss – zosu</i>
		S nelok. <i>[tas] auto, foto, kino, video, suši;</i> <i>[tā] Tartu, Peru, kanoe</i>		
		S~iņš/~iņa (deminutīvi) <i>sieriņš, vectētiņš, māmiņa, mājiņa</i>		
		S~ītis/~īte (deminutīvi) <i>brālītis, kaķītis, tasīte, maizīte</i>		
			S~ēns (deminutīvi) <i>sivēns, telēns</i>	
			S~nīca (priekšmetu un vietu nosaukumi) <i>viesnīca, ēdnīca</i>	
		S~nieks/~niece (personu nosaukumi) <i>strādnieks, liecinieks, rakstnieks</i>		
		S~šana (procesa nosaukumi) <i>peldēšana, skriešana, burāšana</i>		
			S (atvasināšana ar dažādām izskaņām, piem., ~nīca, ~nieks, ~ums) <i>darbs – darbnīca, zeme – zemnieks, liels – lielums</i>	
			S (atvasināšana ar piedēkļiem, piem., ie~, iz~, pār~, pie~) <i>eja – ieeja, izeja, pāreja, pieeja</i>	
			S (salikteņu veidošana) <i>galvaspilsēta, lielceļš, rakstāmgalds, vidusskola, rokraksts</i>	
		S (saīsinājumi) <i>g, kg, l, gab., min</i>		

4. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: gramatikas apguve

Vārdšķiras	Valodas lietojums (vārdu formas, sintaktiskie saistījumi un teikumu konstrukcijas)			
	A1	A2	B1	B2
				S (abreviatūras) LU (Latvijas Universitāte) LVA (Latviešu valodas aģentūra)
2. DARBĪBAS VĀRDS				
	V ii, īst. vienk. tag./pag./nāk. 1, 2, 3 <i>spēlēt, strādāt, studēt, dzīvot</i> <i>es spēlēju/spēlēju/spēlēšu</i> <i>tu spēlē/spēlēji/spēlēsi</i>			
	V iii, īst.vienk. tag./pag./nāk. 1, 2, 3* <i>gribēt, dziedāt, lasīt, rakstīt, dāvināt</i> <i>es gribu/gribēju/gribēšu</i> <i>tu gribi/gribēji/gribēsi</i>			
	V i, īst. vienk. tag./pag./nāk. 1, 2, 3* <i>braukt, pirkt, ēst, dzert, prast, nākt</i> <i>es braucu/braucu/braukšu</i> <i>tu brauc/brauci/brauksi</i>			
	V būt īst. vienk. tag./pag./nāk. 1, 2, 3 <i>es esmu/biju/būšu</i> <i>tu esi/biji/būsi</i>			
	V iet īst. vienk. tag./pag./nāk. 1, 2, 3 <i>es eju/gāju/iešu</i> <i>tu ej/gāji/iesi</i>			
	S/PRON dat. + V fin.3 <i>draugam garšo, mātei patīk;</i> S dat. + V cop fin.3 būt + ADV <i>meitenēm ir jautri</i> S dat. + V fin.3 būt + S nom. <i>meitenēm ir grāmata</i>			
	V fin. + V inf. <i>gribam spēlēt, eju gulēt, patīk fotografēt</i>			
	ne~V inf./ ne~V fin. 1, 2, 3 <i>nespēlēt, nebraucam,</i> <i>negaršo, nerunāju</i>			
		V imp. <i>ej, lai iet, ejam, ejiet</i>		
		V dot īst. vienk. tag./pag./nāk. 1, 2, 3 <i>es dodu/devu/došu</i> <i>tu dod/devi/dosi</i>		

4. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: gramatikas apguve

Vārdšķiras	Valodas lietojums (vārdu formas, sintaktiskie saistījumi un teikumu konstrukcijas)			
	A1	A2	B1	B2
		V ii, atgr., īst. vienk. tag./pag./nāk. 1, 2, 3 <i>pastaigāties, mazgāties, sarunāties</i> <i>es pastaigājos/pastaigājos/pastaigāšos</i> <i>tu pastaigājies/pastaigājies/pastaigāsies</i>		
		V iii, atgr., īst. vienk. tag./pag./nāk. 1, 2, 3 <i>mācīties, skatīties, peldēties, vēlēties</i> <i>es mācos/mācījos/mācīšos</i> <i>tu mācies/mācījies/mācīsies</i>		
		V i, atgr., īst. vienk. tag./pag./nāk. 1, 2, 3 <i>iepirkties, iepazīties, satikties</i> <i>es iepirkos/iepirkos/iepirkšos</i> <i>tu iepērcies/iepirkies/iepirksies</i>		
		V i, atgr., īst. vienk. tag./pag./nāk. 3 <i>sākties, beigties</i> <i>teātris sākas, darbs beidzas</i>		
			V fin. perf. <i>ir lasījis, ir izlasījis</i>	
				V atgr., īst. perf./pag./nāk. 1, 2, 3 <i>esmu/biju/būšu</i> <i>iepazīnies</i>
		V vēl. vienk. tag. <i>varētu, gribētu</i>		
			V vēl. vienk. tag. <i>gribētu, vēlētos</i>	
			V vēl. Ja PT V vēl., + V vēl. VT <i>Ja man būtu laiks, es ietu uz kino.</i>	
				V vēl. perf. tag. <i>būtu gribējis; būtu vēlējis</i>
			V vaj. <i>[ir/bija/būs] jālasa</i>	
				Ja PT, + V vaj. VT <i>Ja būs auksts, būs jākurina krāsns.</i>
			V atst. <i>lasot, ejot; pastaigājoties</i> <i>Viņa pašlaik lasot ogas mežā.</i>	

4. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: gramatikas apguve

Vārdšķiras	Valodas lietojums (vārdu formas, sintaktiskie saistījumi un teikumu konstrukcijas)			
	A1	A2	B1	B2
		V pref. <i>iet – aiziet, pieiet, saiet, iziet, ieiet; lasīt – izlasīt, palasīt, nolasīt</i>		
			VT, jo/tāpēc ka + PT <i>Es aiziešu uz veikalu, jo mājās nav maizes.</i>	
			VT, ka + PT <i>Vai tu zini, ka svētdien mums būs ciemiņi?</i>	
				VT, lai + PT <i>Es gribu, lai tu nāc mājās.</i>
			V (atvasināšana ar piedēkļiem, piem., ie~, iz~, pār~, ap~, no~) <i>iet – ieiet, iziet, pāriet, apiet, noiet</i>	
			PRT tag. ~ošs/~oša/V fin. būt + ADJ <i>ziedošs dārzs – dārzs ir ziedošs</i>	
			PRT pag. ~is (~ies)/~usi (~usies)/V fin. perf. <i>noguris cilvēks – cilvēks ir noguris</i>	
			PRT tag. ~ams, ~āms/~ama, ~āma/V fin. būt + ADJ <i>ēdams auglis – auglis ir ēdams</i>	
			PRT pag. ~ts/~ta/V fin. cieš.* <i>izlasīta grāmata – grāmata ir izlasīta</i>	
			PRT ~dams/~dama/DT* <i>iedams/iedama/iedami/iedamas</i>	
			PRT ~ot/~oties/DT* <i>spēlējot/spēlējoties</i>	
3. ĪPAŠĪBAS VĀRDS				
	ADJ + S vsk./dsk., I, II, IV, V <i>liels koks/lieli koki, liela māja/lielas mājas</i>			
	ADJ + S nom., III, VI <i>liels tirgus/lieli tirgi, liela pils/lielas pils</i>			
		ADJ + S nelok. <i>garšīgs suši, jauns auto, jauna kanoe</i>		
	ADJ sal., vsk./dsk. <i>liels/lielāks/vislielākais lieli/lielāki/vislielākie liela/lielāka/vislielākā lielas/lielākas/vislielākās</i>			

4. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: gramatikas apguve

Vārdšķiras	Valodas lietojums (vārdu formas, sintaktiskie saistījumi un teikumu konstrukcijas)			
	A1	A2	B1	B2
			ADJ sal., vsk./dsk. <i>pats lielākais – paši lielākie</i> <i>[nav] lielāks kā – [nav] lielāki kā</i> <i>lielāks par – lielāki par</i> <i>lielāks nekā – lielāki nekā</i> <i>pats lielākais – paši lielāki</i>	
			ADJ not. g. + S vsk./dsk. <i>centrālā stacija</i> <i>baltā ūdensroze</i> <i>mans jaunais draugs</i> <i>Lielais Baltezers</i>	
			ADJ (darināšana) ar izskaņām (piem., <i>~īgs, ~isks, ~ains, ~īņš</i>) <i>laime – laimīgs, liels – lielisks, zelts – zeltains, mazs – maziņš</i> ar priedēkļiem (piem., <i>ne~, bez~, pa~</i>) <i>liels – neliels, spēcīgs – bezspēcīgs, jauns – pajauns</i> salikteni <i>debeszils, zilpelēks</i>	
		ADJ (pareizrakstība)		

4. VIETNIEKVĀRDS

PRON pers. + V fin. būt <i>es esmu/tu esi/viņš ir/viņa ir/viņi ir/viņas ir/ mēs esam/jūs esat</i>			
PRON pers. + V fin. <i>es eju/tu ej/viņš iet/viņa iet/viņi iet/viņas iet/ mēs ejam/jūs ejat</i>			
PRON pers. dat. + V cop. fin.3 būt + ADV <i>man/tev/viņam/viņai/mums/jums/viņiem/viņām ir jautri</i>			
PRON pers. dat. + V fin.3 būt + S nom. <i>man/tev/viņam/viņai/mums/jums/viņiem/viņām ir grāmata</i>			
PRON pers. dat. + V fin.3 garšo, patīk, sāp + S nom. <i>man/tev/viņam/viņai/mums/jums/viņiem/viņām garšo, patīk, sāp</i> <i>man garšo sula, tev patīk pilsēta, viņai sāp galva</i>			

4. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: gramatikas apguve

Vārdšķiras	Valodas lietojums (vārdu formas, sintaktiskie saistījumi un teikumu konstrukcijas)			
	A1	A2	B1	B2
	PRON nor. vsk./dsk. nom. + V ir <i>tas/tā ir</i> PRON nor. vsk./dsk. ģen. + V nav <i>tas/tie nav, tā/tās nav</i> PRON nor. vsk./dsk. nom., ģen. + V cop ir/nav + NOM nom. <i>Kas tas/tā ir? Kas tie/tās ir? – Tās ir grāmatas.</i>			
	PRON pied. nom. + S vīr./siev. vsk./dsk. nom. <i>mans draugs/mani draugi</i> <i>mana draudzene/manas draudzenes</i>			
	PRON pied. dat. + S vīr./siev. vsk./dsk. dat. <i>manam/tavam tēvam, maniem/taviem draugiem</i> <i>manai/tavai mātei, manām/tavām draudzenēm</i>			
	PRON pied. akuz. + S vīr./siev. vsk./dsk. akuz. <i>manu/tavu dārzu, manus/tavus dārzus</i> <i>manu/tavu māju, manas/tavas mājas</i>			
	PRON pied. lok. + S vīr./siev. vsk./dsk. lok. <i>manā/tavā dārzā, manos/tavos dārzos</i> <i>manā/tavā mājā, manās/tavās mājās</i>			
	PRON jaut. <i>kas, kāds, kurš</i> <i>Kas tas ir?</i> <i>Kāds šodien laiks?</i> <i>Kurš datums?</i>		VT, + PRON att. + PT <i>kas, kurš/kura, kāds/kāda</i> <i>Viņš saprata tekstu, kuru klausījās.</i>	
	PRON nor. nom. + S nom. <i>šis/šie, šī/šīs</i> <i>šis cilvēks/šie cilvēki, šī māja/šīs mājas</i>	PRON nor. dat. + S dat. <i>šim/šiem, šai/šīm</i> <i>šim cilvēkam, šai mājai; šiem cilvēkiem, šīm mājām</i>	PRON nor. + S (visos locījumos) <i>šis cilvēks, šā cilvēka, šim cilvēkam, šo cilvēku, šajā cilvēkā</i>	
		PRON nor. akuz. + S akuz. <i>šo cilvēku, šo māju; šos cilvēkus, šīs mājas</i>		
		PRON nor. lok. + S lok. <i>šajā dzīvoklī, šajā mājā; šajos dzīvokļos, šajās mājās</i>		

4. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: gramatikas apguve

Vārdšķiras	Valodas lietojums (vārdu formas, sintaktiskie saistījumi un teikumu konstrukcijas)			
	A1	A2	B1	B2
		PRON nenot. + S <i>dažs</i> <i>daži draugi, dažās pilsētās</i>		
		PRON nenot. + S <i>cits</i> <i>cits cilvēks, cita pilsēta</i>		
		PRON visp. + S <i>viss, katrs</i> <i>visi cilvēki, visas mājas</i> <i>katrs cilvēks, katrā mājā</i>		
			PRON nol. + ne~V fin. <i>nekas, neviens</i> <i>nekas negaršo, nekas nepatīk, neko nedaru</i> <i>neviens nelasa, nevienam nepatīk</i>	

5. SKAITĻA Vārds

NUM pam. 1-100 + S I, II, IV, V <i>viens koks/divi koki</i> <i>viena māja/divas mājas</i> <i>naudas vienības</i> <i>pieci eiro un divdesmit centi</i>		NUM pam. + S (visas deklinācijas) <i>tūkstoš cilvēku, simt</i> <i>viena diena</i>	
	NUM pam. 1-100 + S III, VI <i>viens tirgus/divi tirgi</i> <i>viena pils/divas pils</i>		
	NUM pam. simts, tūkstotis, miljons + S vīr./siev. <i>simts, simt; tūkstotis, tūkstoš</i> <i>simt cilvēku/simt dienu</i> <i>simt viens cilvēks/simt viena diena</i>		
		NUM (izsakot mērus) <i>Cik liels/garš/augsts/smags?</i> <i>četrus metrus augsts</i> <i>divus kilogramus smags</i>	
NUM kārtas 1-31 nom./lok. + S nom./lok. (datums) <i>pirmais janvāris, astoņpadsmitais novembris</i> <i>pirmajā janvārī, astoņpadsmitajā novembrī</i>		NUM kārtas 1-31 + S (datums, visi locījumi)	
	PREP no, kopš, pirms, pēc + NUM kārtas + S ģen. (datums) <i>no pirmā janvāra, kopš astoņpadsmitā novembra</i> PREP līdz + NUM kārtas dat. + S dat. (datums) <i>līdz pirmajam janvārim</i>		
	NUM kārtas*(VS) + S nom. gads (gadskaitlis) <i>divtūkstoš trīspadsmitais gads</i>		

4. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: gramatikas apguve

Vārdšķiras	Valodas lietojums (vārdu formas, sintaktiskie saistījumi un teikumu konstrukcijas)			
	A1	A2	B1	B2
		NUM kārtas (VS) ģen. + S ģen. (gada) + NUM kārtas 1-31 nom./lok. + S mēneša nosaukums* (datuma norāde) <i>divtūkstoš trīspadsmitā gada pirmais janvāris</i> <i>divtūkstoš trīspadsmitā gada pirmajā janvārī</i>	NUM kārtas (VS) ģen. + S ģen. (gada) + NUM kārtas 1-31 + S mēneša nosaukums (datuma norāde)	
			PREP no + NUM ģen. (gada) + PREP līdz + NUM dat. (gadam) No kura gada līdz kuram gadam? <i>no divi tūkstoši piecpadsmitā gada līdz divi tūkstoši sešpadsmitajam gadam</i>	
			PREP no + NUM ģen. (gada) + NUM ģen. (mēneša) + PREP līdz + NUM ģen. (gada) + NUM dat. (mēnesim) No kura laika līdz kuram laikam? <i>no divi tūkstoši piecpadsmitā gada pirmā janvāra līdz divi tūkstoši sešpadsmitā gada pirmajam janvārim</i>	
	Pulksteņa laika norāde S pulkstenis + V cop ir + NUM pam. <i>Pulkstenis ir viens.</i> S pulkstenis + V cop ir + pus~NUM pam. <i>Pulkstenis ir pusviens.</i>			
	Pulksteņa laika norāde – cik?, kad? ADV pulksten + NUM pam. lok. <i>[pulksten] vienos/divos/trījos</i> ADV pulksten + pus~NUM pam. lok. <i>[pulksten] pusvienos/pusdivos/pustrijos</i>			
		Pulksteņa laika norāde – cik? ADV pulksten + NUM pam. nom. + [un] NUM pam. nom. [minūtes] <i>[pulksten] viens un divdesmit divas minutes</i> Pulksteņa laika norāde – cikos? ADV pulksten + NUM pam. lok. + [un] NUM pam. lok. [minūtēs] <i>[pulksten] vienos un divdesmit divās minūtēs</i>		

4. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: gramatikas apguve

Vārdšķiras	Valodas lietojums (vārdu formas, sintaktiskie saistījumi un teikumu konstrukcijas)			
	A1	A2	B1	B2
				Pulksteņa laika norāde PREP bez + NUM pam. <i>[minūtes/ minūtēm] + NUM pam. nom./ lok.</i> <i>bez piecpadsmīt [minūtēm] viens;</i> <i>bez piecpadsmīt [minūtēm] vienos</i>
				NUM pam. + [minūtes] ADV pāri + NUM pam. dat. <i>piecpadsmīt [minūtes] pāri vieniem</i>
			PREP no + NUM pam. dsk. dat. + PREP līdz + NUM pam. dsk. dat. No cikiem līdz cikiem? <i>no vieniem līdz diviem</i>	
			PREP ap + NUM pam. dsk. dat. Ap cikiem?/Kad? <i>ap vieniem</i>	
			PREP pēc + NUM pam. dsk. dat. Pēc cikiem?/Kad? <i>pēc vieniem</i>	
			NUM (romiešu cipari) Kurš?/Kura? <i>XXI gadsimts</i> <i>I nodaļa</i>	
			NUM (daļskaitļi) + S ģen. Cik? <i>puse laika</i> <i>divas ar pusi stundas</i>	
			NUM (decimāldaļskaitļi) <i>trīs ceturtdaļas</i>	
			Daudzuma izteikšana ar citu vārdšķiru vārdiem <i>abi, daudz/maz, daži</i> ADV + V, ADJ, ADV* <i>daudz/maz raksta; daudz labāk</i>	

4. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: gramatikas apguve

Vārdšķiras	Valodas lietojums (vārdu formas, sintaktiskie saistījumi un teikumu konstrukcijas)			
	A1	A2	B1	B2
		NUM (nenoteiktie) + S ģen. daudz/nedaudz/maz/vairāk cilvēku		

6. PRIEVĀRDS				
	PREP uz, aiz, virs, zem, pie + S vsk. ģen./dsk.* dat. vietas norāde – kur? uz galda, aiz mājas, pie loga uz galdiem, aiz mājām, pie logiem*		PREP uz, aiz, virs, zem, pie + S dsk. dat. vietas norāde – kur? uz galdiem, aiz mājām, pie logiem	
	PREP no + S vsk. ģen./dsk.* dat. vietas, virzības norāde – no kurienes? no darba, teātra, skolas no laukiem, no austrumiem*		PREP no + S dsk. dat. no laukiem, no austrumiem	
		PREP ārpus + S vsk. ģen./dsk. dat. vietas citur norāde – kur? ārpus mājas, ārpus valsts ārpus mājām, ārpus mežiem		
	PREP ap, gar, pa, caur + S vsk. akuz./dsk.* dat. vietas, virzības norāde – kur? ap māju, gar mežu, pa ielu, caur parku ap mājām, gar mežiem, pa ielām, caur parkiem*		PREP ap, gar, pa, caur + S dsk. dat. vietas, virzības norāde – kur? ap mājām, gar mežiem, pa ielām, caur parkiem	
	PREP uz + S vsk. akuz./dsk.* dat. vietas, virzības nozīme – uz kurieni?, kurp? uz darbu, teātri, skolu uz laukiem*		PREP uz + S dsk. dat. vietas, virzības nozīme – uz kurieni?, kurp? uz laukiem	
	PREP pret, starp, pār + S vsk. akuz./dsk.* dat. vietas norāde – kur? starp mežu un upi; starp cilvēkiem* vietas norāde – pār ko?, kur? pār jūru, pār kalniem virzība pretī – pret ko? pret vēju; pret vilņiem*		PREP pret, starp, pār + S dsk. dat. vietas norāde – kur? starp cilvēkiem vietas norāde – pār ko?, kur? pār kalniem virzība pretī – pret ko? pret vilņiem	

4. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: gramatikas apguve

Vārdšķiras	Valodas lietojums (vārdu formas, sintaktiskie saistījumi un teikumu konstrukcijas)			
	A1	A2	B1	B2
	PREP no, pirms, pēc + S vsk. ģen./dsk.* dat. laikposma norāde – kad? <i>no rīta, pirms darba, pēc skolas</i> <i>no Ziemassvētkiem, pirms Jāņiem, pēc brīvdienām*</i>		PREP no, pirms, pēc + S dsk. dat. laikposma norāde – kad? <i>no Ziemassvētkiem, pirms Jāņiem, pēc brīvdienām</i>	
		PREP kopš + S vsk. ģen./dsk. dat. laikposma norāde – kad? <i>kopš vasaras, kopš septembra</i> <i>kopš Ziemassvētkiem</i>		
		PREP līdz + S vsk. dat./dsk. dat. laikposma norāde – kad? <i>līdz vakaram, līdz svētkiem</i> vietas norāde – kur? <i>līdz centram, līdz Saulkrastiem</i>		
	PREP ar + S vsk. akuz./dsk.* dat. saikne darbībā, attiecībās; darbības veikšanas līdzeklis – ar ko? <i>ar draugu, māsu, māti</i> <i>ar vilcienu, kuģi, mašīnu</i> <i>ar krītu, zīmuli, pildspalvu</i> <i>ar draugiem, laivām, rokām, krāsām*</i>		PREP ar + S dsk. dat. saikne darbībā, attiecībās; darbības veikšanas līdzeklis – ar ko? <i>ar draugiem, laivām, rokām, krāsām</i>	
	PREP par + S vsk. akuz./dsk.* dat. psihiskās darbības objekta norāde – par ko? <i>par sportu, teātri, mākslu</i> <i>par cilvēkiem*</i> fiziskās darbības objekta norāde – par ko? <i>(maksāt) par maizi</i> <i>(maksāt) par āboliem*</i>		PREP par + S dsk. dat. psihiskās darbības objekta norāde – par ko? <i>par cilvēkiem</i> fiziskās darbības objekta norāde – par ko? <i>(maksāt) par āboliem</i>	
		PREP bez + S vsk. ģen./dsk. dat. trūkuma, neesamības nozīme – bez kā? <i>bez naudas, bez darba</i> <i>bez dokumentiem</i>		
				NOM ģen. + PREP dēļ <i>viņa dēļ</i> <i>krīzes dēļ</i>

4. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: gramatikas apguve

Vārdšķiras	Valodas lietojums (vārdu formas, sintaktiskie saistījumi un teikumu konstrukcijas)			
	A1	A2	B1	B2
7. APSTĀKĻA VĀRDS				
	ADV + V būt fin. <i>Kur ir parks? – Te ir. Tur ir.</i>			ADV (iespraudumi) <i>manuprāt, pirmkārt</i>
	ADV + V <i>dzīvo te būs rīt ēd daudz</i>			
	ADV + ADV <i>ļoti daudz ļoti ātri</i>	ADV sal. <i>Kā (iet/skrien/lasa)? ātri/ātrāk/visātrāk</i>	ADV sal. <i>Kā (iet/skrien/lasa)? ātrāk nekā ātrāk par</i>	
			ADV + S lok. <i>nekad mūžā reizi gadā</i>	
			ADV (salikteņu darināšana) <i>nākamajā gadā – nākamgad šo nedēļu – šonedēļ rīt vakarā – rītvakar</i>	
			ADV (atvasināšana) <i>ātrs – ātri, zems – zemu, lēns – lēnām</i>	
			ADV (pareizrakstība)	
8. SAIKLIS				
	KONJ <i>un, bet, vai; un – tad (lineāras saistības norāde) tēvs un dēls saulains, bet auksts Es iešu uz kino vai braukšu uz jūru.</i>		KONJ <i>gan – gan, ne – ne, tomēr, taču, jeb</i>	KONJ <i>kā arī, bet arī ne vien – bet arī</i>
		KONJ <i>ka, jo, tāpēc ka, ja, kā, lai Man patīk Rīga, jo/tāpēc ka tā ir tīra pilsēta. Ja man ir brīvs brīdis, es dodos pastaigā.</i>		KONJ <i>lai, tā kā, kaut gan, kaut arī, lai gan, lai arī, kamēr</i>
			KONJ <i>ja Ja man būtu laiks, es ietu uz kino. Ja būs auksts, būs jākurina krāsns.</i>	

4. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: gramatikas apguve

Vārdšķiras	Valodas lietojums (vārdu formas, sintaktiskie saistījumi un teikumu konstrukcijas)			
	A1	A2	B1	B2
9. PARTIKULA				
	PART jaut. vai <i>Vai tā ir Daugava?</i>			
	PART nol. nē, apg. jā <i>Jā, tā ir Daugava. Nē, tas nav muzejs.</i>			
	PART apšaubāmības varbūt <i>Varbūt braukšu.</i>			
	PART pastiprinājuma arī <i>Es arī iešu.</i>	PART pastiprinājuma diemžēl <i>Diemžēl es nevaru braukt uz Jūrmalu.</i>		
			PART pastiprinājuma tikai, taču, protams (partikulas nozīmē), patiešām <i>Tas, protams, ir interesanti.</i>	
		PART vēl. kaut*, lai* <i>Kaut ātrāk būtu pavasaris! Lai tev laba veselība!</i>		
		PART kā, nekā <i>Guļ kā lācis. Labāk nekā domājām.</i>		
10. IZSAUKSMES Vārds				
	INTERJ sajūtas, jūtas <i>ai, o, ak, vai, fu, brr Vai, cik auksts! O, brīnišķīgi!</i>			
	INTERJ pieklājības frāzes <i>Priekā!, Prozīt!, Labdien!, Paldies!, Uz redzēšanos!, Čau! (sar.)</i>			
		INTERJ rosinājums, uzruna <i>re, skat, lūk, klau, dzi Re, tur ir labas sēnes! Klau, brauksim uz jūru! Dzi, būs lietūs!</i>		

8.2.2.2.

Fonoloģijas zināšanas un to izmantojums praksē

Apgūstot valodu, nepietiek ar leksikas un gramatikas apguvi, ir nepieciešams apgūt un vingrināt izrunu.

Ar fonoloģijas zināšanām saprot zināšanas par valodas skaniskajām vienībām (fonēmām) un to realizāciju noteiktā kontekstā (alofoniem); vārdu fonētisko sastāvu (zilbes struktūru, fonēmu secību, vārda uzsvaru, zilbes intonācijām). Kompetences un prasmju aspektā (Pamatnostādnēs – *fonoloģiskā kompetence*) te ietverama arī spēja uztvert un producēt fonēmas, prosodiskos elementus.

Tā kā A1 apakšlīmenī valodas apguvējs vēl tikai apgūst skaņu izrunu, viņa runa var būt neskaidra un kļūdaina. Taču A2 līmenī apgūto vārdu izruna pakāpeniski uzlabojas un to kļūst vieglāk uztvert klausītājam. Jau A1 līmenī valodas apguvējs sāk iepazīt valodā notiekošos fonētiski fonoloģiskos procesus un skaņu artikulācijas likumus.

Spēja pārvaldīt latviešu valodas fonoloģisko sistēmu ar katru valodas apguves līmeni palielinās (Pamatnostādnes, 106).

A1	A2
Dzimtās valodas runātājiem valodas apguvēja runa nereti var būt grūti saprotama.	Izruna parasti ir pietiekami skaidra, lai varētu saprast teikto, kaut arī ir manāms svešs akcents. Sarunas partnerim laiku pa laikam jālūdz atkārtot teikto.
B1	B2
Izruna ir skaidri saprotama, pat ja dažkārt parādās svešs akcents un reizēm ir izrunas kļūdas.	Ir skaidra, dabīga izruna un intonācija.

Valodas prasmes līmeņu aprakstā dots latviešu valodas fonētiski fonoloģiskās sistēmas izklāsts. Lai, apgūstot latviešu valodas fonētisko sistēmu un vārdu izrunu, nodrošinātu ērtāku salīdzināšanu ar citu valodu skaņām un to izrunu, tabulā izmantotas starptautiskā fonētiskā alfabēta (*IPA – The International Phonetic Alphabet*) transkripcijas zīmes. Vienīgi 5. sadaļā „Zilbes intonācija” līdzās starptautiskajiem apzīmējumiem ir izmantoti arī latviešu valodniecībā tradicionālie intonāciju apzīmējumi (LFT – latviešu valodas tradicionālā fonētiskā transkripcija), kas atrodami arī normējošajā „Latviešu valodas pareizrakstības un pareizrunas vārdnīcā” (PPV 1995).

5. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: fonētiski fonoloģiskās sistēmas apguve

Fonētikas un fonoloģijas tēmas	Valodas lietojums (vārdu un vārdformu izruna un rakstība, teikuma intonācija)			
	A1	A2	B1	B2
1. LATVIEŠU VALODAS ALFABĒTS				
1.1. Burti: rakstība un nosaukums				
	Burtu nosaukumi a, ā, b (<i>bē</i>), c (<i>cē</i>), č (<i>čē</i>), d (<i>dē</i>), e, ē, f (<i>ef</i>), g (<i>gā</i>), ģ (<i>ģē</i>), h (<i>hā</i>), i, ī, j (<i>jē</i>), k (<i>kā</i>), ķ (<i>ķē</i>), l (<i>el</i>), ļ (<i>ļē</i>), m (<i>em</i>), n (<i>en</i>), ņ (<i>eņ</i>), o, p (<i>pē</i>), r (<i>er</i>), s (<i>es</i>), š (<i>eš</i>), t (<i>tē</i>), u, ū, v (<i>vē</i>), z (<i>zē</i>), ž (<i>žē</i>)			
	Burtu rakstība: lielie un mazie drukātie burti			
	Burtu rakstība: lielie un mazie rakstītie burti; saistītais raksts (burtu savienošana)			
1.2. Burta un fonēmas atbildsmes				
	Viens burts - 3 fonēmas: burts o īšais patskanis [ɔ] <i>Norvēģija, norvēģis, novembris, hobijs, hokejs, sports</i> garais patskanis [ɔː] <i>opera, radio, video</i> divskanis [uo] <i>ozols, koks, roka, soma, dot, Polija, Somija, Roma, Sloka</i>			
	Viens burts - 2 fonēmas: burti e, ē šaurais patskanis [e] <i>zeme, zemnieks, celt, celtne*, celtnieks, egle</i> platais patskanis [æ] <i>vecāki, vecāmāte, vecmāmiņa, zems, sens</i> šaurais patskanis [eː] <i>tētis, sēne, mēnesis</i> platais patskanis [æː] <i>tēvs, dēls, vectēvs, vēders, vēls</i>			
	Digrafi , kuri apzīmē vienu fonēmu: <i>dz</i> [dʒ] – dziesma <i>dž</i> [dʒ] – džemperis			

5. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: fonētiski fonoloģiskās sistēmas apguve

Fonētikas un fonoloģijas tēmas	Valodas lietojums (vārdu un vārdformu izruna un rakstība, teikuma intonācija)			
	A1	A2	B1	B2
	Divskaņi ie, ei, ai, au, o, ui <i>ieļa, siena; meita, māte; saule, augt; ozols; muita</i>	Divskaņi ou, oi, eu, iu <i>džouls; boikots, kojots, Detroitā; tev [teu]; plukšķēt</i>	Divskaņi vai divi pie dažādām zilbēm piederoši patskaņi, piem., <i>saira/sa-ira, ne-ilgi, ego-iste, rādi.uss, tri.umfs</i>	

2. LATVIEŠU VALODAS FONĒMAS

2.1. Patskaņi

Patskaņu kvantitāte

īsie patskaņi: *a, i, u, o* [ɔ], *e* [e], *e* [æ]
garie patskaņi *ā, ī, ū, o* [ɔ:], *ē* [e:], *ē* [æ:]

Leksiskās nozīmes šķirums

tas tās, pile – pīle, masa – māsa, kazas – kāzas, sals – sāls; saka – sāka, vara – vāra, ja – jā

Gramatiskās nozīmes šķirums nomenos,

piem.:
NOM siev. vsk. nom./lok.
māja – mājā, Latvija – Latvijā, balta – baltā, upe – upē
S vīr. vsk. akuz./vsk. lok.
lāci – lācī, ledu – ledū
S siev. dsk. nom./dsk. lok.
mājas – mājās, egles – eglēs, pilis – pilīs

Gramatiskās nozīmes šķirums darbības vārdu formās, piem.:

V īst. dsk. 2, 3 tag./pag.
braucam – braucām, braucat – braucāt, zīmējam – zīmējām, zīmējāt – zīmējāt

2.2. Līdzskaņi

Latviešu valodas līdzskaņi (26):

b, c [ts], *č* [tʃ], *d, f, g, ģ* [ɟ],
h [x], *j* [j], *k, ķ* [c], *l, /* [l],
m, n, ņ [n], *p, r, s, š* [ʃ], *t,*
v, z, ž [z], *dz* [dz], *dž* [dʒ].
Palatālo un alveolāro līdzskaņu izrunas apguvei jāpievērš īpaša uzmanība (sk. 2.2.1., 2.2.2. punktu)

5. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: fonētiski fonoloģiskās sistēmas apguve

Fonētikas un fonoloģijas tēmas	Valodas lietojums (vārdu un vārdformu izruna un rakstība, teikuma intonācija)			
	A1	A2	B1	B2
2.2.1. Palatālie līdzskaņi	/ [ʎ], ʎ [c], ɟ [j], ŋ [ŋ], j [j] / <i>loti, gaļa; kaķis; ģērbt, kuģis; ņemt, skaņa, jūra, māja</i>		ʎ [c], ɟ [j] <i>ķert*, apģērbs</i>	
2.2.2. Alveolārie līdzskaņi	š [ʃ], ž [ʒ], č [tʃ], dž [dʒ] <i>šeit; žakete, naži; četri; džemperis</i>			
2.3. Divskaņi	Latviešu valodā ir 10 divskaņi : o [uo], ai, au, ie, ei, eu, ui, iu, ou, oi			
	Divskaņi o [uo], ai, au, ie, ei, eu, ui, oi, iu		Divskaņi iu, ou, oi	
2.3.1. Stabīlie divskaņi	Stabīlie divskaņi <i>skola, laiks, auss, sieva, meita, muiža</i>		Stabīlie divskaņi <i>pluukšķēt, džouls, boikots</i>	
2.3.2. Pozicionālie divskaņi	Pozicionālie divskaņi – rodas noteiktā pozīcijā vokalizācijas rezultātā (sk. arī 3.1.4. punktu) <i>klajš [klajʃ], Daugavpils [daugavpils], nav [nav], tev [teu], divpadsmit [diupatsmit], zivs [zius], Burovs [burɔus], birojs [birɔis]</i>			

3. FONĒTISKI FONOLOĢISKIE PROCESI

3.1. Pozicionālās skaņu pārmaiņas

3.1.1. Asimilācija balsīguma ziņā (pozicionālā līdzskaņu pārmaiņa)	Piedēklis/sakne + galotne -s [b] → [p] / _ [s] <i>labs</i> [lɔps], <i>darbs</i> [dɔrps] [g] → [k] / _ [s] <i>logs</i> [luɔks], <i>dārgs</i> [dɔ:rks], <i>laimīgs</i> [lajmi:ks] [z] → [s] / _ [s] <i>grozs</i> [gruɔs:] (vārda beigās pagarināts līdzskanis s)			
	Piedēklis/sakne + galotne -t, -ties [g] → [k] / _ [t] <i>lūgt</i> [lu:kt], <i>lūgties</i> [lu:kties] [b] → [p] / _ [t] <i>glābt</i> [glɔ:pt], <i>glābties</i> [glɔ:pties]			
	Priedēklis + sakne/priedēklis [p] → [b] / _ [+balsīgs] <i>apdomāt</i> [abduɔma:t], <i>apgleznot</i> [ɔbglæznuot], <i>apbraukt</i> [abbraukt] [t] → [d] / _ [+balsīgs] <i>atbraukt</i> [adbroukt] [z] → [s] / _ [+nebalsīgs] <i>aizskriet</i> [ajsskriet], <i>uzcelt</i> [ustselt], <i>izskatīties</i> [isskatīt:ties]			
			Salikteņu sastāvdaļu sadurā (iespējami izrunas varianti) <i>mazpilsēta</i> [mazpilsæ:ta] vai [maspilsæ:ta]	

5. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: fonētiski fonoloģiskās sistēmas apguve

Fonētikas un fonoloģijas tēmas	Valodas lietojums (vārdu un vārdformu izruna un rakstība, teikuma intonācija)			
	A1	A2	B1	B2
3.1.2. Afrikātas c rašanās (pozicionālā līdzskaņu pārmaiņa)	NUM vārda vidū [ds] → [ts] <i>piecpadsmīt</i> [pietspatsmīt], <i>sešpadsmīt</i> [sefspatsmīt], <i>septiņpadsmīt</i> [septiņpatsmīt]			
	Vārda/vārdformas (NOM) beigās: sakne + galotne, piedēklis + galotne [ds] → [ts] / ___ # [ts] → [ts] / ___ # <i>kāds</i> [ka:ts], <i>pats</i> [pats]; <i>riņš</i> [ri:ts], <i>marts</i> [marts]; <i>nakts</i> [nakts], <i>valsts</i> [valsts]		PRT~ts <i>lasīts</i> [lasi:ts], <i>redzēts</i> [rædzæ:ts]	
3.1.3. Asimilācija artikulācijas vietas ziņā (pozicionālā līdzskaņu pārmaiņa)	Vārda (NOM) beigās pagarināts līdzskanis [f*] [fs] → [f*] / ___ # <i>svešs</i> [svef*] [ʒs] → [ʒs] → [f*] / ___ # <i>mežs</i> [mef*], <i>spožs</i> [spuof*]		PRT~ošs <i>dziedošs</i> [dzieduoʃ*]	
			Vārda (NOM, V) vidū piedēkļa un saknes sadurā priedēkļiem <i>iz-</i> , <i>uz-</i> , <i>aiz-</i> seko vārda sakne, kas sākas ar <i>š</i> [ʃ], <i>ž</i> [ʒ], <i>dž</i> [dʒ] vai <i>č</i> [tʃ], piem., [z] → [s] → [ʃ] / _ [ʃ] <i>iz-šūt</i> [iʃʃu:t] [z] → [ʒ] / _ [ʒ] <i>iz-žāvēt</i> [izʒa:ve:t] [z] → [s] → [ʃ] / _ [tʃ] <i>aiz-čāpot</i> [aiztʃa:puot]	
3.1.4. Vokalizācija (pozicionālā līdzskaņu pārmaiņa)	Pozicionālais divskanis [iu] (<iv) atrodies vienā zilbē aiz patskaņa [i], līdzskanis [v] pārvēršas par patskani (vai puspatskani), piem., <i>divpadsmīt</i> , <i>divdesmīt</i> , <i>divsimt</i> ; <i>ziivs</i> . Sk. 2.3.2. punktu.			

5. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: fonētiski fonoloģiskās sistēmas apguve

Fonētikas un fonoloģijas tēmas	Valodas lietojums (vārdu un vārdformu izruna un rakstība, teikuma intonācija)			
	A1	A2	B1	B2
3.1.4. Vokalizācija (pozicionālā līdzskaņu pārmaiņa)	Pozicionālais divskanis [au] (<av), [eu] (<ev) atrodies vienā zilbē aiz patskaņa [a] vai [e], līdzskanis [v] pārvēršas par patskani (vai puspatskani), piem., <i>tavs, tev, savs, nav; Daugavpils, daugavpīletis.</i> Sk. 2.3.2. punktu.			
	Pozicionālais divskanis [ai] (<aj), [ei] (<ej) atrodies vienā zilbē aiz patskaņa [a] vai [e], līdzskanis [j] pārvēršas par patskani (vai puspatskani), piem., <i>tramvajs, trolejbuss, Aleksejs, dzejnieks, zvejnieks.</i> Sk. 2.3.2. punktu.			
			Daļēja līdzskaņa [j], [v] vokalizācija atrodies vienā zilbē aiz gariem patskaņiem un divskaņiem līdzskaņi [v] un [j] pārveidojas daļēji – rodas puspatskaņi [i] un [u], piem., <i>pārdevējs [pa:rdeve:i:s], arājs [ara:i:s], tēvs [tæ:u:s], tievs [tieu:s], govs [guou:s].</i>	
3.1.5. Līdzskaņu pagarinājums (pozicionālā līdzskaņu pārmaiņa)	Nebalsīgo līdzskaņu pagarinājums divzilbju vārdos starp īsu uzsvērtu un īsu neuzsvērtu patskani divzilbīgos vārdos nebalsīgie līdzskaņi <i>k, ķ, p, t, s, š, c, č</i> parasti tiek izrunāti gari, piem., <i>aka [ak:a], kaķis [kac:is], lapa [lap:a], mute [mut:e], masa [mas:a], muša [muʃ:a], acis [ats:is], veči [vetʃ:i].</i>			
			Nebalsīgo līdzskaņu pagarinājums trīs un vairāk zilbju vārdos starp īsu uzsvērtu un īsu neuzsvērtu patskani trīs un vairāk zilbju vārdos nebalsīgie līdzskaņi <i>k, ķ, p, t, s, š, c, č</i> parasti tiek pagarināti, piem., <i>pasaka [pasˈaka], satikšanās [satˈikʃana:s].</i>	
3.1.6. Pozicionāls līdzskaņu zudums	Nebalsīgā līdzskaņa t zudums nedēļas dienu nosaukumos <i>ceturtdiena [tsæturdiena], piektdiena [piegdiena], sestdiena [sezdiēna], svētdiena [sve:diēna]</i>			

5. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: fonētiski fonoloģiskās sistēmas apguve

Fonētikas un fonoloģijas tēmas	Valodas lietojums (vārdu un vārdformu izruna un rakstība, teikuma intonācija)			
	A1	A2	B1	B2
3.2. Vēsturiskās skaņu pārmaiņas				
3.2.1. Līdzskaņa j noteiktā mija		S II, vsk. ģen., dsk. [t] → [ʃ], piem., <i>latvietis</i> : <i>latviešu</i> : <i>latvieši</i> ; [s] → [ʃ], piem., <i>ķirsis</i> : <i>ķirša</i> : <i>ķirši</i> ; [d] → [ʒ], piem., <i>starpbrīdis</i> : <i>starpbrīža</i> ; [n] → [ɲ], piem., <i>zīrnis</i> : <i>zīrni</i> ; [ts] → [tʃ], piem., <i>tēvocis</i> : <i>tēvoča</i> ; [dz] → [dʒ], piem., <i>pusaudzis</i> : <i>pusaudža</i> ; [z] → [ʒ], piem., <i>francūzis</i> : <i>francūža</i> ; [l] → [ʌ], piem., <i>dvielis</i> : <i>dvieļa</i> ; [p] → [pj], piem., <i>skapis</i> : <i>skapja</i> ; [b] → [bj], piem., <i>ķirbis</i> : <i>ķirbja</i> ; [m] → [mj], piem., <i>prāmis</i> : <i>prāmja</i> ; [v] → [vj], piem., <i>šķivis</i> : <i>šķīvja</i>		S II, dsk. (izņēmumi) mijas nav vsk. ģen. <i>akmens, asmens, rudens, ūdens, zibens</i> ; salikteni, kuru beigu daļā ir kāds no šiem vārdiem <i>dārgakmens, minerālūdens</i>
		S II, dsk. (izņēmumi) 1) mijas nav lietvārdā <i>viesis</i> ; 2) mijas nav divzīlbu personvārdos, kas beidzas ar <i>-dis, -tis</i> <i>Aldis</i> : <i>Alda</i> , <i>Andis</i> : <i>Anda</i> , <i>Atis</i> : <i>Ata</i> , <i>Gatis</i> : <i>Gata</i> , <i>Guntis</i> : <i>Gunta</i> , <i>Raitis</i> : <i>Raita</i> , <i>Rūdis</i> : <i>Rūda</i> , <i>Uldis</i> : <i>Ulda</i> , <i>Valdis</i> : <i>Valda</i> ; 3) mijas nav slāviskas cilmes personvārdos ar <i>-skis, -ckis</i> <i>Dombrovskis</i> : <i>Dombrovska</i> , <i>Skrickis</i> : <i>Skricka</i>		
		S V (5. dekl.), dsk. ģen. [t] → [ʃ], piem., <i>karote</i> : <i>karošu</i> ; [s] → [ʃ], piem., <i>klase</i> : <i>klašu</i> ; [d] → [ʒ], piem., <i>atbilde</i> : <i>atbilžu</i> ; [n] → [ɲ], piem., <i>draudzene</i> : <i>draudzeņu</i> ; [ts] → [tʃ], piem., <i>prece</i> : <i>preču</i> ; [dz] → [dʒ], piem., <i>kundze</i> : <i>kundžu</i> ; [z] → [ʒ], piem., <i>aprikoze</i> : <i>aprikožu</i> ; [l] → [ʌ], piem., <i>pudele</i> : <i>pudeļu</i> ; [v] → [vj], piem., <i>dzīve</i> : <i>dzīvju</i> ; [b] → [bj], piem., <i>garderobe</i> : <i>garderobju</i> ; [p] → [pj], piem., <i>tulpe</i> : <i>tulpju</i> ; [m] → [mj], piem., <i>plūme</i> : <i>plūmjū</i>		

5. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: fonētiski fonoloģiskās sistēmas apguve

Fonētikas un fonoloģijas tēmas		Valodas lietojums (vārdu un vārdformu izruna un rakstība, teikuma intonācija)				
		A1	A2	B1	B2	
3.2.1. Līdzskaņa j noteiktā mija			S V (5. dekl.) izņēmumi (nav līdzskaņa j noteiktās mijas) 1) <i>bāze</i> : <i>bāzu</i> , <i>balle</i> : <i>ballu</i> (mērvienība), <i>bīse</i> : <i>bīsu</i> , <i>bote</i> : <i>botu</i> , <i>gāze</i> : <i>gāzu</i> , <i>gide</i> : <i>gidu</i> , <i>flote</i> : <i>flotu</i> , <i>kase</i> : <i>kasu</i> , <i>mise</i> : <i>misu</i> , <i>mute</i> : <i>mutu</i> , <i>pase</i> : <i>pasu</i> , <i>planšete</i> : <i>planšetū</i> , <i>rase</i> : <i>rasu</i> , <i>sarakste</i> : <i>sarakstu</i> , <i>šrote</i> : <i>šrotu</i> ; 2) vārdi, kas beidzas -ste: <i>aste</i> : <i>astu</i> , <i>kaste</i> : <i>kastu</i> , <i>basketboliste</i> : <i>basketbolistu</i> , <i>volejboliste</i> : <i>volejbolistu</i> , <i>karaliste</i> : <i>karalistu</i> , <i>kņaziste</i> : <i>kņazistu</i> , <i>piekraste</i> : <i>piekrastu</i> , <i>sekste</i> : <i>sekstu</i> , <i>tauste</i> : <i>taustu</i> , <i>veste</i> : <i>vestu</i> (mija ir vārdos <i>sacīkstes</i> : <i>sacīkšu</i> , <i>rīkste</i> : <i>rīkšu</i>) S V (5. dekl.) izņēmumi (paralēlformas – gan ar līdzskaņu miju, gan bez tās) <i>cunfte</i> : <i>cunfšu/cunftu</i> , <i>lete</i> : <i>lešu/letu</i> , <i>torte</i> : <i>toršu/tortu</i>			
				S VI (6. dekl.), dsk. ģen. [t] → [ʃ], piem., <i>klintis</i> : <i>klinšu</i> , <i>krūtis</i> : <i>krūšu</i> ; [l] → [ʎ], piem., <i>pils</i> : <i>piļu</i> ; [v] → [vj], piem., <i>govis</i> : <i>govju</i>		
					S VI (6. dekl.) izņēmumi (nav līdzskaņa j noteiktās mijas) <i>valsts</i> : <i>valstu</i> , <i>zoss</i> : <i>zosu</i> , <i>acs</i> : <i>acu</i> , <i>ass</i> : <i>asu</i> , <i>auss</i> : <i>ausu</i> , <i>uzacs</i> : <i>uzacu</i> , <i>balss</i> : <i>balsu</i> , <i>brokastis</i> : <i>brokastu</i> , <i>Cēsis</i> : <i>Cēsu</i> , <i>debess</i> : <i>debesu</i> , <i>pirts</i> : <i>pirtu</i>	
			V i (2. grupa) īst., vienk. tag. vsk. 1, 3, dsk. 1, 2 [l] → [ʎ], piem., <i>celt</i> : <i>ceļu</i> , <i>ceļ</i> , <i>ceļam</i> , <i>ceļat</i>			
			V iii (2. grupa) īst., vienk. tag. vsk. 1, 3, dsk. 1, 2 [d] → [ʒ], piem., <i>sēdēt</i> : <i>sēžu</i> , <i>sēž</i> , <i>sēžam</i> , <i>sēžat</i> ; [l] → [ʎ], piem., <i>gulēt</i> : <i>guļu</i> , <i>guļ</i> , <i>guļam</i> , <i>guļat</i>			

5. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: fonētiski fonoloģiskās sistēmas apguve

Fonētikas un fonoloģijas tēmas	Valodas lietojums (vārdu un vārdformu izruna un rakstība, teikuma intonācija)			
	A1	A2	B1	B2
3.2.3. Līdzskaņa <i>d</i> noteiktā mija			V i, PRT~dams (ja sakne pagātnē beidzas ar <i>t</i> vai <i>d</i>) [d] → [z] / _ [d], piem., <i>veda</i> : <i>vezdams</i> [t] → [z] / _ [d], piem., <i>meta</i> : <i>mezdams</i>	
3.2.3. Līdzskaņa <i>t</i> noteiktā mija			V i, inf.; V i, vēl. (ja sakne pagātnē beidzas ar <i>t</i> vai <i>d</i>) [d] → [s] / _ [t], piem., <i>veda</i> : <i>vest, vestu</i> [t] → [s] / _ [t], piem., <i>meta</i> : <i>mest, mestu</i>	
3.2.4. Priekšējās rindas patskaņu noteikta mija			Atvasinājumi ar ~nieks, ~niece [k] → [ts], piem., <i>skolnieks</i> : <i>skolniece</i>	
		Deminutīvi [k] → [ts] → [c], piem., <i>roka</i> : <i>rociņa</i> : <i>roķele</i> [g] → [dz] → [j], piem., <i>zirgi</i> : <i>zirdziņš</i> : <i>zīrgēlis</i> ; <i>oga</i> : <i>odziņa</i>		
			Deminutīvi [k] → [ts], piem., <i>vilks</i> : <i>vilcēns</i>	
3.3. Fonēmu <i>e, ē</i> izrunas nosacījumi (pozicionālie un nepozicionālie nosacījumi)				
3.3.1. <i>E, ē</i> izruna atsevišķu darbības vārdu formās	V būt, nebūt īst., vienk. tag. 1, 2 <i>esmu</i> [æ:smu], <i>esi</i> [esi], <i>esam</i> [æ:sam], <i>esat</i> [æ:sat], <i>neesi</i> [ne:si], <i>neesmu</i> [næ:smu], <i>neesam</i> [næ:sam], <i>neesat</i> [næ:sat]			
	V ēst, dzert īst., vienk. tag., pag. 1, 2, 3 (<i>es</i>) <i>ēdu</i> [æ:du], (<i>tu</i>) <i>ēd</i> [e:d], (<i>viņš</i>) <i>ēd</i> [æ:d], (<i>es</i>) <i>ēdu</i> [e:du], (<i>tu</i>) <i>ēdi</i> [e:di], (<i>viņš</i>) <i>ēda</i> [e:da] (<i>es</i>) <i>dzeru</i> [dzeru]/[dzæru], (<i>tu</i>) <i>dzer</i> [dzer], (<i>viņš</i>) <i>dzer</i> [dzer]/[dzær], (<i>es</i>) <i>dzēru</i> [dze:ru], (<i>tu</i>) <i>dzēri</i> [dze:ri], (<i>viņš</i>) <i>dzēra</i> [dze:ra]			
	V pirkt īst., vienk. tag. 1, 2, 3 <i>pērku</i> [pæ:rku], <i>pērc</i> [pe:rts], <i>pērk</i> [pæ:rk]			
	V redzēt īst., vienk. tag., pag. 1, 2, 3 <i>redzu</i> [rædzu], <i>redzi</i> [redzi], <i>redz</i> [rædz] <i>redzēju</i> [redze:ju], <i>redzēji</i> [redze:ji], <i>redzēja</i> [redze:ja]			

5. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: fonētiski fonoloģiskās sistēmas apguve

Fonētikas un fonoloģijas tēmas	Valodas lietojums (vārdu un vārdformu izruna un rakstība, teikuma intonācija)			
	A1	A2	B1	B2
3.3.2. Pozicionālie e, ē izrunas nosacījumi			Pozicionālie patskaņa e, ē izrunas nosacījumi: 1) ja nākamajā zilbē ir patskanis <i>i, ī</i> , šaurais patskanis <i>e, ē</i> , divskanis <i>ie</i> vai <i>ei</i> , iepriekšējās zilbes <i>e, ē</i> izrunā šauri; 2) ja tajā pašā vai nākamajā zilbē seko līdzskanis <i>/, ņ, k, ģ, j, š, ž, č, dž</i> , iepriekšējās zilbes <i>e, ē</i> izrunā šauri; 3) ja neseko 1., 2. punktā minētās skaņas un nākamajā zilbē ir patskanis <i>a, ā, u, ū, e [æ], ē [æ:]</i> vai divskanis <i>o [uo], ai, au</i> , iepriekšējās zilbes <i>e, ē</i> izrunā kā patskani [æ] vai [æ:]. Piem., <i>sēta</i> [sæ:ta] – <i>sētiņa</i> [se:tiŋa]	
3.3.3. Nepozicionālie e, ē izrunas nosacījumi			S I (1. dekl.) ir platais patskanis e vai ē (arī vārdos, ko loka pēc S I (1.dekl.) parauga, t. i., ADJ, PRT ~ts/~ta) <i>dēls, tēvs, zēns, bērns, zelts; zems, sens, vēss; atvests</i>	
			S VI ir šaurais patskanis e vai ē <i>telts, dzelzs, debess</i>	
			Internacionālos aizguvumos ir šaurs patskanis <i>sekunde, anketa, centrs</i>	
			Atsevišķos vienzilbes vārdos ir šaurais patskanis <i>es, mēs, ne, nē, te, bet, vēl, pret, pēc</i>	
			Galotnē ir šaurais patskanis <i>egle, zeme, zemene, zemenēm, zeķes</i>	
			Salikteņu pirmajā daļā ir tāds pats patskanis kā vārdā ārpus salikteņa Platais e vai ē: <i>Ventspils</i> (sal. <i>Venta</i>), <i>vecpilsēta</i> (sal. <i>vecs</i>)	
Par citiem nosacījumiem sk. LVG 2013, 123–136; Strautiņa, Šulce 2009.				

5. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: fonētiski fonoloģiskās sistēmas apguve

Fonētikas un fonoloģijas tēmas	Valodas lietojums (vārdu un vārdformu izruna un rakstība, teikuma intonācija)			
	A1	A2	B1	B2
4. VĀRDA UZSVARS				
4.1. Pirmās zilbes uzsvars				
	Fiksētais uzsvars – vārdi ar pirmās zilbes uzsvaru <i>māsa, māja, vecmāmiņa, veikals, skola</i>			
4.2. Vārdi ar uzsvērtu otro, trešo vai ceturto zilbi				
	Daži salikti izsauksmes vārdi (2. zilbes uzsvars) <i>lab·dien, lab·vakar, lab·rīt, ar·dievu, pal·dies</i>			
	Salikteni ar pus~ pirmajā daļā un ar skaitļa vārdu otrajā daļā <i>pus·viens, pus·trīs, pus·vienpadsmit, pus·divos</i>			
	ADV, PART <i>vie·nalga, nu·pat, gan·drīz, tā·pat, te·pat</i>			
		PRON un ADV ar ne~, ik~, jeb~ <i>ne·viens, ne·kāds, ne·kas, ik·viens, ik·katrs, jeb·kurš, ne·kad, ne·kur, jeb·kad</i>		
		Vispārākā pakāpe (ADV, ADJ) <i>vis·skaistākais, vis·gudrākais, vis·mazāk, vis·labāk; vis·maz, vis·apkārt</i>		
			Daļa ADV , kas veidojušies, prievārdam savienojoties ar attiecīgo locījuma formu <i>pa·visam, ar·vien</i>	
		Sveši nelokāmi īpašvārdi un internacionālismi <i>Zo·lā, ra·gū, ka·kao, atel·jē, Bi·zē, in·kognito</i>		

5. TABULA. Latviešu valodas prasmes pamatlīmeņa (A1, A2) un vidējā līmeņa (B1, B2) apraksts: fonētiski fonoloģiskās sistēmas apguve

Fonētikas un fonoloģijas tēmas	Valodas lietojums (vārdu un vārdformu izruna un rakstība, teikuma intonācija)			
	A1	A2	B1	B2
5. ZILBES INTONĀCIJA				
5.1. Divu intonāciju sistēma				
			Stieptā un nestieptā intonācija (Bendiks 1965, Markusa 1993) stieptā intonācija – māsa [ma::sa] nestieptā intonācija – jauns [jauns], dēls [dæ:ls]	
5.2. Trīs intonāciju sistēma				
				Stieptā intonācija mēness [mēnes:] (LFT), [me::nes:] (IPA) Krītošā intonācija sen [sèn] (LFT), [sæn] (IPA) Lauztā intonācija Rēzekne [rēzekne] (LFT), [re:ʔzekne] (IPA)
6. TEIKUMA INTONĀCIJA				
6.1. Intonāciju pamattipi				
	Jautājuma teikumiem raksturīgā intonācija Vai tu lasi? Vai tu iesi uz kino? Kur tu iesi? Tu iesi uz kino?			
	Stāstījumā teikumiem raksturīgā intonācija Mēs iesim uz kino.			
	Rosinājuma (pavēles, vēlējuma) teikumiem raksturīgā intonācija Iesim uz kino! Ejam!			
	Izsaukuma teikuma intonācija Cik interesanta filma!			
6.2. Vārda uzsvars teikumā				
	Saturiski nozīmīgā vārda izcēlums teikumā Vai tu iesi uz darbu ? Kur tu esi ? Kur tu esi? Es iešu uz kino .; Mana māsa ies uz kino. Par teksta aktuālo dalījumu sk. 6.1.2. sadaļas (3) apakšpunktu.			

8.2.2.3.

Ortogrāfija un ortoepija

Tā kā latviešu valodā pamatā ir skaņu jeb fonētiskais raksts, lielākoties vārdu izruna saskan ar rakstību; tāpēc pirmais vārdu pareizrakstības nosacījums ir to pareiza izruna (ortoepija). Taču daudz ir arī tādu vārdu (vārdformu), kuru pareizrakstību nosaka īpaši likumi.

Pārzināt ortogrāfiju valodas apguvējam nozīmē prasmi 1) lasīt un rakstīt tekstus ar dažādas formas un izmēra burtiem (gan iespiestā veidā, gan rokrakstā), 2) pareizi rakstīt vārdus, vārdformas u. tml., arī atpazīt saīsinājumus, 3) zināt un lietot pieturzīmes, 4) pazīt un lietot tipogrāfiskās zīmes, dažādas logogrāfiskās zīmes u. tml. (Pamatnostādnes, 107).

A1 līmenī valodas apguvējs var nosaukt pa burtiem viņam zināmus vārdus un uzrakstīt tos, izmantojot gan lielos un mazos, gan rakstītos, gan drukātos burtus. Pamatlīmenī valodas apguvējs prot pareizi izmantot pieturzīmes apgūtājās sintaktiskajās konstrukcijās, ievērot atstarpju lietojumu starp vārdiem un teikumiem. Dzirdot jaunu vārdu, viņš prot palūgt to nosaukt pa burtiem un pierakstīt. Tāpat viņš prot skaļi nolasīt sagatavotu tekstu, izrunājot vārdus skaidri, ar pareiziem uzsvāriem un intonācijām.

B1 un B2 līmenī valodas apguvējs jau ir apguvis un saprot latviešu valodas ortogrāfijas normas – vārdu un vārda daļu (priedēkļu, sakņu, piedēkļu, galotņu) pareizrakstības nosacījumus.

Ortogrāfijas pārzināšana (Pamatnostādnes, 107)

A1	A2
Prot pārrakstīt vārdus un frāzes, piemēram, ikdienas priekšmetu nosaukumus, vārdus, veikalu nosaukumus un regulāri lietotas frāzes.	Prot pārrakstīt īsus teikumus par ikdienas tematiem, piemēram, norādes, kā nokļūt kādā vietā. Samērā pareizi (ne vienmēr saskaņā ar pareizrakstības likumiem) prot uzrakstīt īsus vārdus no sava vārdu krājuma.
B1	B2
Prot uzrakstīt saistītu, ne pārāk garu vienlaidu tekstu, kas parasti ir labi saprotams. Ortogrāfija, pieturzīmju lietojums un teksta izkārtojums ir pietiekami pareizs, lai tekstu varētu saprast.	Prot uzrakstīt skaidri saprotamu garu tekstu, kas atbilst tekstveidē pieņemtajiem noteikumiem. Ortogrāfija un pieturzīmju lietojums ir samērā pareizs, taču vēl aizvien tekstā var parādīties dzimtās valodas ietekme.

8.2.3.

Tekstveide

Tekstveide (citur, piemēram, Pamatnostādnēs, 111 un LTSV, 89 arī *diskursa kompetence*) parāda valodas apguvēja prasmes organizēt mutvārdu runu vai rakstveida tekstu atbilstoši saziņas nolūkam, runas žanram, valodas funkcionālajam stilam, ortogrāfijas un ortoepijas

prasībām. Teksts ir „mutvārdos izteikts vai rakstveidā fiksēts loģiski strukturēts, funkcionāli vienots jēdzieniski saistītu izteikumu kopums vai atsevišķs izteikums” (VPSV, 392).

Teorētiskajā literatūrā diskursa jēdziens tiek saistīts ar runas mijiedarbību, tā ir prasme iesaistīties sarunās, apmainīties ar informāciju, ievērojot runātāja–klausītāja vai rakstītāja–lasītāja kultūras prasības.

Valodas apguvē tekstveide ir saistīta ar visu valodas prasmju pilnveidi, jo teksta loģiskums, saskaņotība un atbilstība noteikta žanra prasībām ir svarīga gan mutvārdu runā un rakstos, gan klausīšanās un lasīšanas procesā. Tekstveides prasmju līmeni raksturo tas, cik labi runātājs vai rakstītājs ir izklāstījis informāciju un klausītājs vai lasītājs to uztvēris un sapratis.

Pamatlīmenī valodas apguvējam vēl ir minimāls vārdu krājums, nepietiekamas gramatikas zināšanas un nepilnīga prasme patstāvīgi veidot teikumus un pat primitīvu tekstu. Valodas lietotājs tekstveidē izmanto tādas runas darbības kā *pielāgošanās, iesaistīšanās sarunā, temata izvēršana, teksta saturiskā vienotība un elementu un vienību saistība*.

A1 apakšlīmenī var runāt tikai par valodas vienību elementāru saistījuma pakāpi un prasmi savienot vārdus vai vārdu grupas ar vienkāršākajiem saistītājbārdiem. Citos rādītājos zināšanas un prasmes šajā līmenī vēl ir nepietiekamas.

A2 līmenī valodas lietotājs jau nedaudz spēj pielāgoties saziņas diskursam: piemērot apgūtās frāzes runas situācijai, pieļaujot nelielas izteikumu variācijas. Viņš prot pievērst sev uzmanību un izmantot vienkāršus paņēmienus, lai sāktu, uzturētu vai pabeigtu īsu sarunu, kā arī prot veidot īsus, iepriekš izmēģinātus paziņojumus ar paredzamu saturu. A2 līmenī valodas lietotājs var nedaudz izvērst tematu – norunāt ļoti īsu, iepriekš izmēģinātu tekstu, izstāstīt kādu atgadījumu, atbildēt uz vienkāršiem jautājumiem, ja ir iespējams lūgt tos atkārtot vai ja kāds palīdz formulēt atbildi. A2 līmenī vērojams progress runas elementu un vienību saistījumā – pilnveidojusies prasme ar vienkāršiem saikļiem noformēt sintaktiskos sakarus starp vārdformām un plašākām sintaktiskām konstrukcijām un lietot izplatītākos teksta vienību sakara izteikšanas līdzekļus, lai secīgi izklāstītu vienkāršu stāstījumu un veidotu aprakstu (Pamatnostādnes, 112–113).

Izmantojot latviešu valodu gan profesionālos nolūkos, gan jebkuram citam mērķim, cilvēkiem jāspēj uzdot jautājumus un sniegt informāciju, noskaidrot citu viedokļus un uzskatus, izteikt savus uzskatus, atsaukties uz pagātnes, tagadnes un nākotnes notikumiem, izteikt iemeslus, kāpēc kaut kas var piepildīties, un informēt par nosacījumiem, saskaņā ar kuriem kāda darbība vai notikums var īstenoties u. tml. Turklāt valodas apguvējam jāiepazīstas ar sociālajām normām un pieņēmumiem, kas ietverti tajos vai citos stabilos latviešu valodas vārdu savienojumos. Viņam jāzina, kā kultūras atšķirības var izpausties komunikācijā. Protams, pamazām jāiegūst pieredze, kā vislabāk rīkoties negaidītās runas situācijās, kuras ir pārāk sarežģītas, neatbilst valodas apguvēja, lietotāja prasmes līmenim un zināšanām, kā arī sociokultūras izpratnei.

Šie un arī daudzi citi saziņas elementi un nosacījumi jāapgūst B1 līmenī. Tas ir pamats visiem, kas vēlas izmantot latviešu valodu ikdienas saziņas situācijās, kurās parasti nav iespējams paredzēt, ko būs nepieciešams pateikt vai uzrakstīt un kas būs jāsaprot. Te spēja un prasme pielāgoties un izmantot atbilstošus valodas līdzekļus ir ļoti nepieciešama.

Šajā ziņā valodas apguves B1 līmenis ir piemērots arī tiem, kuri latviešu valodu vēlas lietot ne tikai ikdienas saziņā, bet arī profesionālajā darbībā. Tomēr tas ir tikai sākums, – šīs prasmes ir jāpilnveido nākamajos valodas apguves līmeņos, lai kļūtu par prasmīgu valodas lietotāju.

8.2.4. Stratēģiskā domāšana un rīcība

Stratēģiska domāšana un darbība ir viens no valodas apguvē būtiskiem faktoriem. Nereti to aplūko kā funkcionālās kompetences sastāvdaļu, kas plašākā nozīmē parāda valodas lietotāja prasmi ar mutvārdu un rakstveida izteikumiem izpildīt noteiktas saziņas funkcijas (arī ja valoda nav apgūta pietiekamā līmenī). Veismīga informācijas apmaiņa iespējama tikai tad, ja saziņas dalībnieki precīzi uztver un saprot partneru izteikumus un uz tiem atbilstoši reaģē. Valodas lietojuma procesā runātājam jāprot tikt galā ar dažādām neparedzētām saziņas grūtībām, ko var izraisīt runas partnera neskaidra izruna, akcents, runas temps, dažādas individuālas runas īpatnības u. c. faktori. Uztvert runu un to saprast apgrūtinā arī tādi traucējoši vides apstākļi kā fona trokšņi, apkārtējais skaļuma līmenis, telpas slikta akustika, attālums. Tāpat negatīvi teksta uztveri ietekmē personiskas dabas faktori – slikta dzirde, nogurums, motivācijas klausīties trūkums u. c. Informācijas apmaiņas traucējumus var mazināt un pat novērst, ja valodas apguves procesā šim jautājumam pievērš uzmanību.

Atsevišķi runātāji ar šīm situācijām tiek galā samērā veiksmīgi, jo izmanto t. s. kompensējošās stratēģijas jeb mērķtiecīgas darbības. Līdz ar to valodas apguvējam ir iespējas neskaidrību gadījumos pārjautāt, pārfrāzēt, pašam atkārtot teikto, mainīt runas stilu, tempu, ievērot runā garākas pauzes, lietot izteiktākus uzsvarus, izmantot neverbālos vai citus palīg līdzekļus u. tml. Pārpratumus un neskaidrības saziņā var mazināt vai novērst, iemācoties lietot atsevišķus izteikumus, gatavas frāzes, kas apkopotas 1. tabulas 6. sadaļā.

Stratēģiska (pārdomāta un plānveidīga, mērķtiecīga) rīcība ir nepieciešama ne tikai mutvārdu runas gadījumā, bet var izpausties arī lasīšanas procesā. Šeit neiztikt bez risinājumiem situācijās, kad jāsaprot sarežģītāki teksti, jāatrod tajos lasītājam nepieciešamā informācija, jāprecizē un jāpārbauda teksta izpratnes pakāpe. Minētās darbības saistītas ar noteiktu mācību paņēmienu un stratēģiju izmantojumu augstāku valodas prasmju līmeņu apguvē.

NOBEIGUMS

„Latviešu valodas prasmes līmeņi: pamatlīmenis A1, A2, vidējais līmenis B1, B2” ir plašākais izdevums par latviešu valodas kā svešvalodas apguves un lietojuma saturu A1 un A2, B1 un B2 prasmes līmenī. Apraksta pamatā ir Eiropas Padomes valodas prasmes līmeņu *Breakthrough* (A1), *Waystage* (A2), *Threshold* (B1) un *Vantage* (B2) satura specifikācija, kas izveidota, balstoties uz ilggadīgiem pētījumiem angļu valodas kā svešvalodas apguves nozarē. Latviešu valodas A1, A2 un B1, B2 prasmes līmeņu aprakstā ir iekļauti svarīgākie mūsdienu moderno valodu satura apguves jautājumi, tāpēc šo aprakstu var samērot ar atbilstošiem prasmju līmeņiem citās valodās.

Pamatlīmeņa apraksts dod iespēju veidot uz attīstību vērstu valodas apguves mācību saturu, dažādos prasmes līmeņos saskaņot visas valoddarbības prasmes, panākt vienotu skatījumu uz valodas apguves procesa posmiem un sasniegtamajiem rezultātiem.

Šis izdevums noderēs tiem, kas māca latviešu valodu vai izstrādā mācību un metodiskos materiālus, tomēr piedāvāto aprakstu nav jāuzskata par normatīvu dokumentu. Organizējot dažādus latviešu valodas apguves mācību kursus, veidojot mācību programmas un izstrādājot mācību līdzekļus, prasmes līmeņu aprakstu ieteicams izmantot radoši. Mācību satura izstrāde jābalsta uz valodas apguvēja spējām, prasmēm un interesēm, kā arī perspektīvām darba tirgus, izglītības un indivīda sociālās integrācijas vajadzībām.

Darbā „Latviešu valodas prasmes līmeņi: augstākais līmenis C1, C2. Vadlīnijas” (Auziņa, Šalme 2016) ietvertas patstāvīgā lietotāja prasmes līmeņa saturas apraksta vadlīnijas.

ALFABĒTISKI SISTEMĀTISKAIS PRIEKŠMETU RĀDĪTĀJS

A

adjektīvs, sk. īpašības vārds
adresāts 97
adverbs, sk. apstākļa vārds
afrikāta 208
aizguvums 213
internacionāls a. 213
akcents 172, 177, 184, 204, 218
akuzatīvs 8, 69
alfabēts 156, 173, 205
starptautiskais fonētiskais a. (*IPA*) 8, 204
alofons, fonēmas variants 204
anafora 19, 171
apstākļa vārds 8, 19, 169, 170, 171, 202
apstāklis 97, 171
apzīmētājs 170
artikulācija 164, 204, 208
asimilācija 208
a. balsīguma ziņā 207
audiovizuālie materiāli 184
auditorija, klausītāju kopums 16, 156, 163, 164

B

burts 67, 156, 173, 205, 216
drukāts b. 156, 205, 216
lielais b., sākumburts 62, 175, 205, 216
burtveidols 156

C

caurlūkošana 157

D

darba burtnīca 156
darbība 14, 17, 18, 19, 26, 30, 56, 152, 154, 165,
167, 182, 185, 218
interaktīva d. 177
perceptīva d. 174, 176
producēšanas d. 176
produktīva d. 174
receptīva d. 158
reproduktīva d. 158, 173
valodiska d. 186
darbības vārds 8, 9, 38, 161, 192, 206, 212
datīvs 8, 69
daudzskaitlinieks 86, 190
daudzvalodība 10
deminutīvs 8, 191, 212
dialekts 184
dialektāla iezīme 30, 155
dialogs 19, 165, 167, 168, 169, 176, 177, 178,
179
digrafs 205
diskurss 19, 169, 217
d. kompetence, sk. kompetence
saziņas d. 217

diskusija 18, 162, 163, 164, 178, 179
neformāla d. 178
oficiāla d. 178
divdabja teiciens 8, 171
divskanis 205, 206, 207, 209, 213
pozicionāls d. 207, 208, 209
stabils d. 207
dzimte 9
kopdzimtes vārds 189

E

eifēmisms 29
ekstralingvistiski faktori 30
elektroniskais mācību materiāls 31

F

fona troksnis 29, 163, 218
fonēma 204, 205, 206, 212
fonētika 19, 187, 205, 230
fonētiskais raksts 216
fonētiskā transkripcija
latviešu valodas tradicionālā f. t. (LFT) 8, 204
fonoloģija 183, 187, 188, 204, 205
frāze 8, 17, 19, 30, 32, 100, 125, 140, 157, 161, 166, 167, 169, 174, 175, 177, 179, 180, 216, 217, 218
adverbiāla f. 169
lietvārdu f. 170
pieklājības f. 17, 125, 203
sarunvalodas f. 19
sasveicināšanās f. 30, 184
frazēoloģisms 68
funkcija 38, 185, 188
apstākļu f. 171
komunikatīvā f. 19, 28, 32, 68, 167, 169, 187
metalingvistiskā f. 32
objekta f. 184
saziņas f. 218
sociālā f. 17, 18, 28
valodas (vienību) f. 16, 32, 185, 186

G, Ģ

galotne 8, 69, 207, 208, 213, 216
gramatiskā forma 69, 167, 188
ģenitīvenis 87, 92

H

hiperonīms 173

I, Ī

idioma 158, 163, 174
iemaņas 188
profesionālās i. 183
iespraudums 202
informācija 11, 17, 18, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 29, 30, 32, 34, 35, 36, 108, 113, 116, 122, 125, 127, 128, 133, 136, 139, 140, 143, 148, 149, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 162, 164, 165, 169, 172, 174, 175, 177, 184, 185, 186, 218
i. apmaiņa 32, 33, 168, 177, 218
i. avots 19, 157, 159
i. ieguve, iegūt i. 157, 159, 162, 169, 174, 186
pamatinformācija 162, 172
papildinformācija 172
interaktīvā spēle 185
interference 17
internacionālisms 157, 214
intervija 27, 155, 177
intonācija 19, 30, 155, 204, 216, 228, 230
kāpjošā i. 167
krītošā i. 167, 215
lauztā i. 215
nestieptā i. 215
runas i. 171, 172, 187
stieptā i. 215
teikuma i. 19, 161, 167, 172, 205, 215
zilbes i. 204, 215, 230
izglītība 10, 11, 16, 17, 21, 26, 27, 29, 30, 100, 101, 150, 151, 156, 158, 163, 220
formālā i. 11, 101
i. pakāpe 14, 150, 151
mazākumtautību i. 11, 12, 230
izruna 30, 163, 165, 166, 185, 204, 205, 206, 207, 212, 213, 216, 218
i. variants 207
literārās valodas i. 165
pārīsa i. 19
standartizruna 165
izsaukmes vārds 8, 203
salikts i. v. 214
izskaņa 9, 191, 195
izteiciens 154, 157, 162, 178, 185
idiomātisks i. 178
izteikums 17, 19, 32, 38, 67, 68, 116, 122, 143, 161, 163, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 177, 179, 184, 187, 188, 217, 218
īpašības vārds 8, 173, 194

J

jautājums 21, 22, 26, 27, 36, 46, 58, 133, 136,
143, 149, 151, 161, 167, 169, 172, 173,
176, 177, 178, 217

K

kategorija 8, 19, 68, 185, 188
gramatiskā k. 188
klausīšanās 63, 154, 155, 158, 163, 164, 176, 217
klausītājs 30, 63, 155, 156, 162, 163, 164, 172,
176, 177, 185, 204, 217
klūda 18, 29, 167, 174, 185, 187
gramatiskā k. 17, 177
izrunas k. 204
kompetence 11, 14, 182, 186, 188, 204
diskursa k. 216
fonoloģiskā k. 204
funkcionālā k. 218
gramatiskā k. 188
komunikatīvā k. 186, 187
leksiskā k. 187
lingvistiskā, valodas k. 15, 182, 183, 186,
187, 188
mācīšanās k. 183, 184
pragmatiskā k. 183, 186, 187
sociokultūras, starpkultūru saziņas k. 30,
184
sociolingvistiskā k. 184, 186, 187
stratēģiskā k. 185
verbālās saziņas k. 182
vispārīgā k. 182, 183, 184
komunikācija, sk. saziņa
konjunkcija, sk. saiklis
konteksts 11, 15, 16, 19, 20, 21, 32, 158, 160,
172, 185, 204
valodas lietošanas k. 11, 185, 187, 188

L

lasīšana 20, 154, 156, 157, 158, 159, 160, 176,
217, 218
lasīšanas ātrums 20
lasītājs 30, 119, 155, 185, 217, 218
latviešu valoda kā svešvaloda 11, 220, 231
leksēma 174
līdzeklis 18, 19, 26, 30, 32, 97, 151, 169, 172,
173, 174, 176, 177, 178, 179, 180, 183,
185, 187, 201, 217
anaforsisks l. 171
mācību l. 11, 150, 220
neverbālais izteiksmes l. 185

līdzskanis 206, 208, 209, 213

alveolārais l. 206, 207
l. mija 8, 191, 210, 211, 212
l. pagarinājums 209
nebalsīgs l. 209
pagarināts l. 207, 208
palatāls l. 206, 207
(pozicionāls) l. zudums 209

lietišķie raksti 175

lietvārds, substantīvs 8, 9, 69, 170, 171, 172,
173, 189, 210

līmenis

A1 l., *Breakthrough* 12, 15, 16, 17, 220
A2 l., *Waystage* 12, 15, 16, 17, 18, 220
augstākais (valodas apguves) l., prasmīgā
valodas lietotāja l. 15, 164
B1 l., *Threshold Level* 12, 15, 16, 17, 18, 220
B2 l., *Vantage* 15, 18, 220
C1 l., *Effective Operational Proficiency* 15
C2 l., *Mastery* 15
iesācēja l., pamatlīmenis 15, 16, 17, 33, 69,
101, 156, 161, 163, 166, 173, 177, 179,
184, 188, 189, 205, 216, 217, 220
valodas apguves l. 14, 15, 18, 30, 157, 158,
163, 164, 169, 171, 174, 180, 204, 218
valodas prasmes l. 10, 11, 12, 15, 16, 17, 20,
21, 22, 26, 27, 29, 30, 31, 155, 156, 158,
170, 186, 187, 188, 220, 230
vidējais l., patstāvīgā lietotāja l. 15, 18, 20,
21, 28, 33, 69, 100, 101, 158, 163, 167,
174, 175, 189, 205, 220

līmeņu vispārīgs apraksts 16

M

mācību grāmata 156, 174
mācību saturs 10, 11, 12, 16, 101, 183, 220, 231
mācīšanās stils 185
marķieris
kultūrvides m. 184
metode 10, 11, 31, 160, 185
kvalitatīvā m. 16
kvantitatīvā m. 16
mācību m. 179, 186
mijiedarbība 20, 21, 28, 100, 176, 178, 179, 217
modelis 32, 161, 167, 172, 183, 188
(verbālās) komunikācijas m. 168, 169
monologs 167, 168, 169
morfoloģija 188
motivācija 17, 218

N

nomens 8, 9, 173
norma 19, 30, 163, 168, 183, 184, 187
ortoepijas n. 178
ortogrāfijas n. 216
sociālā n. 183, 217
sociokultūras n. 30, 184
vizuālā kontakta n. 184
nozīme
gramatiskā n. 161, 188, 206
leksiskā n., vārda n. 68, 161, 206

O

ortoepija, sk. pareizruna (pareiza izruna)
ortogrāfija, sk. pareizrakstība

P

pakāpe 15, 17
augstākā p. 15
pamata p. 8, 15
vidējā p. 15
palīglīdzeklis 29, 186, 218
palīgteikums 9, 169, 170, 171, 172, 173
paņēmiens 10, 11, 20, 31, 152, 157, 160, 165, 173, 177, 179, 185, 186, 217, 218
paradigma 69, 188, 228
pārbaude 10, 65
valsts valodas prasmes p. 15, 230
pareizrakstība 30, 93, 102, 103, 188, 195, 202, 204, 216, 230, 231
pareizruna, pareiza izruna 204, 231
pārfrāzēšana 67, 128, 177
pārlūkošana 157, 159
pārteikšanās 18, 177
partikula 8, 36, 38, 39, 57, 61, 69, 83, 93, 98, 171, 203, 214
partneris 67, 218
sarunas, runas p. 31, 47, 176, 204, 218
saziņas p., komunikācijas p. 17, 187
pašmācība 11, 185
pašnovērtējums 10, 156
patskanis 161, 206, 208, 209, 213
garais p. 205, 206, 209
īssais p. 205, 206
neuzsvērts p. 209
p. kvantitāte 161, 206
platais p. 205, 213
priekšējās rindas p. noteiktā mija 212
p. zudums 19
šaurais p. 205, 213
pauze 30, 60, 154, 155, 162, 167, 187, 218
personvārds 102, 161, 190, 210
piedēklis 207, 208, 216

pieeja 16
integrētā p. 14
kompetenču p. 182
komunikatīvā p. 14
lingvodidaktiskā p. 11
svešvalodu apguves p. 11
uz darbību orientēta p. 14
pieturzīme 173, 216
polilogs 168
pozicionālā s. pārmaiņa 207
p. līdzskaņu p. 207, 208, 209
prasme
brīvā laika organizēšanas p. 183
heiristiskās izziņas p. 186
izdzīvošanas p. 183
klausīties p. 156, 158, 161, 162, 163, 164, 166
kognitīvā (izziņas) p. 188
lasītprasme 20, 157, 158, 159, 161, 164, 166
mācīties p. 185
profesionālā p. 183
rakstītprasme 164, 166, 173, 174
saziņas p. 17, 177
sociālā p. 184
valodas (lietojuma) p., lingvistiskā p. 14, 31
prepozicionāls savienojums 170
priedēklis 8, 191, 194, 195, 207, 208, 216
prievārds 8, 200, 214
programma 11, 14, 16, 17, 160
akcentējoša satura mācību p. 14
izglītības p. 11
mācību p. 11, 16, 220
modulāra satura mācību p. 14
parciāla satura mācību p. 14
profesionālās izglītības p. 16
valodas apguves (studiju) p. 10, 11, 183, 229
vispārēja satura p. 14
vispārizglītojošās skolas p. 16
prosodisks elements 204
puspatskanis 208, 209

R

rakstīšana 154, 166, 173, 174, 176
redukcija 19
fonētiska r., skaņu r. 29, 161
rēma 19
rindkopa 30, 155
rokasgrāmata 25, 29, 160
valodu apguves r. 11, 154, 183, 184

runa 11, 18, 30, 32, 64, 69, 155, 162, 163, 164,
173, 177, 178, 184, 185, 186, 187, 188,
204, 216, 217, 218
artikulēta r. 154, 162
izvēsta r. 163
publiska r. (uzstāšanās) 32, 60
r. apstākļi, situācija 18, 19, 32, 66, 161, 162,
217
r. ātrums, r. temps 29, 67, 155, 165, 218
r. darbība 154, 217
r. mijiedarbība 217
r. plūdums 167
r. stils 178, 218
r. žanrs 216
runāšana 166, 173, 176
runātājs 17, 29, 32, 167, 168, 169, 171, 172, 176,
177, 179, 184, 217, 218
dzimtās valodas r. 18, 20, 156, 162, 163,
164, 169, 178, 185, 204

S

saiklis 8, 166, 170, 202
saistītājsvārds 217
saīsinājums 191, 216
sakne, sk. vārda sakne
saliktenis 89, 191, 195, 202, 207, 210, 213, 214
sarunvaloda 9, 19
saziņa 17, 18, 19, 20, 21, 29, 31, 32, 33, 58, 68,
96, 100, 101, 143, 155, 156, 167, 168,
169, 172, 176, 178, 179, 182, 183, 184,
185, 186, 187, 216, 217, 218
ikdienas s. 18, 19, 20, 183, 185, 187, 217,
218
mutvārdu s. 167, 168, 170, 176
neformāla s. 180
neoficiāla s. 9, 30
neverbālā s. 30, 184
oficiāla s. 19, 30
s. etiķete 30, 184
s. līdzeklis 17, 26, 30, 149, 185, 186
s. prakse 185
s. situācija 18, 20, 21, 29, 31, 68, 100, 168,
169, 182, 185, 186, 187, 217
verbālā s., komunikācija 168, 169, 172, 182
semantika 183, 187
sintakse 19, 166, 188
sintaktiskais saistījums 188, 189
sintaktiskā konstrukcija 161, 167, 172, 216, 217
sintaktiskā saitiņa 19
sintaktiskie sakari 217
skaitļa vārds 8, 197, 214

skala 15, 16
apraksta s. 14
prasmju s. 15
skaņa 163, 164, 165, 184, 185, 187, 204
vēsturiskā s. pārmaiņa 210
slīpraksts 30, 155, 156
sniegums
valodas lietotāja s. 17
valodas s. 14
starpnieks 179, 180
stilistiskās izteiksmes līdzeklis, eksponents 29,
187
stils 187
valodas funkcionālais s. 216
stratēģija
interpretācijas s. 30, 154, 165
kļūdu labošanas s. 185
kompensējošā s. 19, 21, 31, 156, 161, 218
mācību s. 160, 167
valodas apguves s. 10, 179
struktūra 170, 171, 188
teksta s. 29, 155, 162
valodas s. 166, 188
zilbes s. 204
svešvaloda 10, 11, 17, 32, 183, 184, 186, 220,
231

T

tālmācība 11
teikums 9, 17, 19, 32, 100, 157, 167, 170, 171,
172, 215, 216, 217
jautājuma t. 36
salikts pakārtots t. 9, 19, 170, 172
salikts sakārtots t. 170
stāstījuma t. 33, 169, 171
t. aktuālais dalījums 171, 172, 215
t. priekšmets 19, 96
vienkāršs paplašināts t. 170
vienkāršs t. 9, 19, 143, 170, 174, 177
virsteikums 9, 173
teksts 20, 29, 30, 31, 62, 107, 108, 113, 128, 151,
154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161,
162, 163, 164, 165, 166, 167, 169, 171,
173, 174, 176, 177, 178, 182, 187, 216,
217, 218, 231
autentisks t. 185
drukāts t. 158, 173
mutvārdu t. 20, 29, 30, 155, 156, 161, 164,
165
rakstveida t. 29, 30, 155, 156, 161, 164, 167,
174, 216
t. loģiskums 217
t. saskaņotība 217
t. segmentēšana 165
t. tips 29, 156, 160, 161, 164

tekstveide 171, 174, 176, 216, 217
temats 17, 20, 28, 108, 113, 125, 156, 159, 160,
162, 163, 164, 167, 170, 173, 174, 175,
177, 178, 216, 217
sarunas temats 30, 149, 162, 170
terminoloģija 109, 187
termins 149, 150, 151, 153, 159, 230
tests 16
tēma 17, 28, 60, 101, 122, 159, 162, 163, 174,
205
saziņas t. 11
teksta t. 157
tēma (un rēma) 19
tēzaurs 31
tonis
runas t. 155
traucējums
akustisks t., skaņu t. (kropļojums) 29, 30,
155, 165
informācijas apmaiņas t. 218
treknraksts 30, 155, 156, 172
tulkojums 159
tulkošana 174, 176, 179
mutiskā t. 179, 180
rakstiskā t. 179, 180
t. vienība, ekvivalents 180

U

uzdevums 11, 14, 21, 27, 32, 113, 149, 150, 159,
174, 176, 180, 188
mācību u. 151
produktīvs u. 166
receptīvs u. 154
saziņas u. 21, 33, 168, 186, 187, 188
uzruna 30, 59, 60, 175, 184, 203
uzruna, uzrunas grupa 102
uzsvars 19, 30, 155, 172, 187, 218
loģiskais u. 172, 173
vārda u. 172, 204, 214, 215
zilbes u. 166, 214
uztvere 95, 162, 176, 186
audiovizuālā u. 158
runas u. 163
skaņu u. 184, 185
teksta u. 29, 218

V

valoda 10, 11, 12, 17, 18, 20, 21, 28, 29, 32, 66,
69, 149, 153, 158, 163, 175, 179, 182,
183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 204,
217, 218, 220
dzimtā v. 17, 18, 27, 28, 153, 163, 164, 167,
216
ķermeņa v. 184
literārā v. 29, 155, 162, 163, 164
mērķvaloda 26, 180, 185
standartvaloda 29, 161
valsts v. 12, 231
v. forma 17, 185
v. kultūra 184, 228, 229
v. politika 10, 11, 187
v. sistēma 16, 32
v. vienība 68, 100, 157, 166, 169, 179, 217
valodas kodu maiņa 17
valoddarbība 185, 220
vārda sakne 207, 208, 212, 216
vārddarināšana
v. funkcija 188
v. kategorija 188
vārdkopa
adverbāla v. 171
nomināla v. 170
verbāla v. 170
vārdnīca 20, 25, 29, 31, 159, 166, 204, 229, 230
divvalodu v. 31, 158, 160, 174
skaidrojošā v. 160, 230, 231
tulkojošā v. 158, 160, 174
vārds 17, 19, 29, 30, 38, 67, 68, 100, 118, 161,
162, 163, 166, 167, 169, 170, 171, 172,
173, 174, 177, 178, 185, 211, 213, 215,
216, 217
jēdzienvārds 172
personvārds 102, 161, 190, 210
sugasvārds 173
v. krājums 16, 19, 20, 21, 156, 158, 160, 161,
162, 167, 170, 180, 187, 216, 217
v. savienojums 9, 32, 68, 154, 162, 169, 217
verbs, sk. darbības vārds
vietniekvārds 8, 9, 19, 171, 195
viltusdraugi 174
virsteikums, sk. teikums
vokalizācija 207, 208, 209

Z

- zilde 67, 166, 204, 206, 208, 209, 210, 213, 214, 230
- zīme 24, 160, 173
 - logogrāfiskā z. 216
 - tipogrāfiskā z. 216
- zināšanas 29, 32, 155, 156, 158, 174, 179, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 217
 - fonoloģijas z. 183, 204
 - gramatikas z. 183, 187, 188, 217
 - leksikas z. 183, 187
 - priekšzināšanas 155
 - valodas z. 15, 179, 180, 185, 187, 230
 - vispārīgas z., deklaratīvas z. 29, 155, 172, 183

IZMANTOTĀ LITERATŪRA

1. Apele, A. *Prasme runāt publiski*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2011.
2. Beikers, K. *Bilingvisma un bilingvālās izglītības pamati*. Rīga : Nordik, 2002.
3. Bendiks, H. Zilbju intonācijas var un vajag normēt! No: *Latviešu valodas kultūras jautājumi*. Rīga : Liesma, 1965, 5.–17. lpp.
4. Byram, etc. – *Sociocultural Competence in Language Learning and Teaching: Studies Towards a Common European Framework of Reference for Language Learning and Teaching*. M. Byram, G. Zarate, G. Neuner. Council of Europe, 1997.
5. CEFR BS – *An objective at Level A1 of the Common European Framework of Reference for Languages, Learning, Teaching, Assessment* (CEFR) [online]. Trim, J. *Breakthrough Specification* (unpublished). [Cited 2013-05-20]. Available: <http://www.ealta.eu.org/documents/resources/Breakthrough%20specification.pdf>
6. Chastain, K. *Developing second language skills: Theory and practice* (3rd ed.). San Diego : Harcourt Brace Jovanovich, 1988.
7. CLIL – *CLIL jeb mācību satura un valodas integrēta apguve: izglītības paradigmas maiņa*. Populārzinātnisku rakstu krājums. Atb. red. S. Lazdiņa. Nr. 3. Rīga : LVA, 2015.

8. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. Council of Europe. Cambridge University Press, 2001.
9. *EDL – Eiropas valodu diena 26. septembrī: novērtē savu valodas prasmi* [tiešsaiste]. Council of Europe. [Skatīts 01.10.2016.] Pieejams: <http://edl.ecml.at/LanguageFun/Selfevaluateyourlanguageskills/tabid/2194/language/Default.aspx>
10. Ek, J. A. van, Alexander, J. *Threshold level English*. Oxford : Pergamon Press, 1975.
11. Ek, J. A. van, Alexander J., Fitzpatrick, M. A. *Waystage English*. Oxford : Pergamon Press, 1980.
12. Ek, J. A. van. *The Threshold Level for Modern Language Learning in Schools*. Council of Europe. Longman, 1977.
13. Ek, J. A. van, Trim, J. L. M. *Waystage 1990*. Council of Europe. Cambridge : Cambridge University Press, 1991.
14. Freimane, I. *Valodas kultūra teorētiskā skatījumā*. Rīga : Zvaigzne, 1993.
15. Grīse, R. *Heterotonu vārdnīca un heterotonijas pētījumi*. Rīga : Zinātne, 2008.
16. Halliday, M. *Explorations in the Functions of Language*. London : Edward Arnold, 1973.
17. Language Policy Division. Council of Europe. *Reference Level Descriptions for National and Regional Languages (RLD). Guide for the production of RLD*. Version 2. Strasbourg, 2005. Available: https://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/DNR_Guide_EN.pdf
18. Larsen–Freeman, D. *Grammar dimensions: Form, meaning and use*. Boston : Heinle & Heinle, 1997.
29. *Latviešu valodas apguves programmas – Latviešu valodas apguves programmas pieugušajiem A1–B2 pakāpei* [tiešsaiste]. M. Burima, S. Ivanišaka, A. Vanaga, A. Klauža, I. Skirmante, B. Mūrniece-Buļeva. Rīga : LVA, 2013. [Skatīts 5.10.2016.] Pieejams: http://maciunmacies.valoda.lv/images/Maci/Pieaugusajiem_Programmas/MaciUnMacies-VAL-PROGRAMMAS.pdf
20. *Latviešu valodas gramatika*. I. Auziņa, I. Breņķe, J. Grigorjevs u. c. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2013.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA

21. *Latviešu valodas kā otrās valodas (LAT2) pamatizglītības programmas mazākumtautību skolām*. Izglītības un zinātnes ministrija, ISEC, 2004.
22. *Latviešu valodas prasmes līmenis: Modernās valodas*. Sast. A. Zuicena, I. Grinberga, G. Martinsone, V. Piese, A. Veisbergs. Germany : Council of Europe, 1997.
23. Laua, A. *Latviešu literārās valodas fonētika*. 4., pārstrādātais, papildinātais izd. Rīga : Zvaigzne ABC, 1997.
24. Lazdiņa, S., Šalme, A. *Latviešu valodas apguve mazākumtautību izglītībā: tendences, attīstība, ietekmes*. Rīga : LVAVA, 2008.
25. LTSV – *Lingvodidaktikas terminu skaidrojošā vārdnīca*. V. Skujiņa, Z. Anspoka, V. Kalnbērziņa, A. Šalme. Rīga : LVA, 2011.
26. LVG – *Latviešu valodas gramatika*. Autoru kol., LU LVI. Rīga : LU LVI, 2013.
27. Markusa, D. *Zilbes intonācija latviešu valodas skaņu mācībā*. Rīgā : LU, 1993.
28. Maslo, E. *Mācīšanās spēju pilnveide*. Rīga : RaKa, 2003.
29. Nau, N. „Grūtā” gramatika. *Skolotājs*, 1997/4, 58.–62. lpp.
30. Nau, N. *Palīgā! Komunikatīvā gramatika*. Rīga : LVAVP, 2002.
31. Noteikumi Nr. 733 – *Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību profesionālo un amata pienākumu veikšanai, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi* [tiešsaiste]. Ministru kabineta noteikumi Nr. 733 (Rīga, 2009. gada 7. jūlijs). [Skatīts 09.01.2016.] Pieejami: <http://likumi.lv/doc.php?id=194735&from=off>
32. *Pamatnostādnes – Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, novērtēšana*. Eiropas Padome. Autoru kolektīvs. Rīga : VVA, 2006.
33. PPV – *Latviešu valodas pareizrakstības un pareizrunas vārdnīca*. Ap 80 000 vārdu. L. Ceplītis, A. Miķelsone, T. Porīte, S. Raģe. Rīga : Avots, 1995.
34. PTSV – *Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca*. Sast. autoru kol. V. Skujiņas vadībā. Rīga : Zvaigzne ABC, 2000.

35. *Pilsonības likums: Trešā nodaļa. Latviešu valodas prasmes un Latvijas republikas Sarversmes pamatnoteikumu, valsts himnas teksta, Latvijas vēstures un kultūras pamatu zināšanu pārbaude* [tiešsaiste]. Rīga, 22.07.1994. (pieņemts). [Skatīts 09.01.2016.] Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=57512>
36. *Reference Level Descriptions for National and Regional Languages (RLD)* [online]. Guide for the production of RLD. Version 2. 2005. [Cited 2013-05-20]. Available: http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/DNR_Guide_EN.pdf
37. Richards, J. C., Rodgers, T. S. *Approaches and Methods in Language Teaching* (2nd ed.). Cambridge, New York : Cambridge University Press, 2001.
38. Rutherford, W. E. *Second Language Grammar: Learning and Teaching*. Harlow : Longman, 1987.
39. Šalme, A., Auziņa, I. *Latviešu valodas prasmes līmeņi: augstākais līmenis C1, C2. Vadlīnijas*. Rīga : Latviešu valodas aģentūra, 2016. 76 lpp.
40. Strautiņa, V., Šulce, Dz. *Latviešu valodas pareizrūna un pareizrakstība*. Rīga : RaKa, 2009.
41. Šalme, A. *Latviešu valodas kā svešvalodas apguves pamatjautājumi*. Rīga : LVA, 2011.
42. Šilss, D. *Komunikācija svešvalodu mācīšanā*. Council of Europe. Rīga : VAGA, 1998.
43. *Threshold 1990* – Ek, J. A. van, Trim, J. L. M. *Threshold 1990*. Revised and corrected ed. Council of Europe. Cambridge : Cambridge University Press, 1998.
44. Trim, J. *Breakthrough* [online]. [Cited 2013-05-20]. Available: <http://www.englishprofile.org/948-ep-new/120-breakthrough>
45. Ūdris, P., Šalme, A. *Valsts valodas mācību saturs cittaute mācībvalodas vidusskolai*. Lietišķais pētījums. Rīga : Izglītības un zinātnes ministrija, ISEC, 1998.
46. *Vantage* – Ek, J. A. van, Trim, J. L. M. *Vantage*. Cambridge University Press, 2001.
47. VPSV – *Valodniecības pamatterminu skaidrojošā vārdnīca*. Sast. autoru kol. V. Skujiņas vad., LVI. Rīga : VVA, 2007.

Arvils Šalme, Ilze Auziņa

LATVIAN LANGUAGE REFERENCE LEVELS:

Elementary A1, A2, Intermediate B1, B2

2016

Arvils Šalme, Ilze Auziņa

LATVIEŠU VALODAS PRASMES LĪMENI:

pamatlīmenis A1, A2, vidējais līmenis B1, B2

2016

Latviešu valodas aģentūra
Lāčplēša iela 35-5
Rīga, LV-1011
www.valoda.lv

Iespiests SIA „Dardedze hologrāfija”